

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Tamara Pajer

Oskrba starih ljudi: doma ali v domu

Magistrsko delo

Ljubljana, 2024

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Tamara Pajer

Oskrba starih ljudi: doma ali v domu

Magistrsko delo

Študijski program: Socialno delo

Mentor: doc. dr. Srečo Dragoš

Ljubljana, 2024

PODATKI O MAGISTRSKEM DELU

Ime in priimek: Tamara Pajer

Naslov magistrskega dela: Oskrba starih ljudi: doma ali v domu

Mentor: doc. dr. Srečo Dragoš

Kraj: Ljubljana **Leto:** 2024

Št. strani: 181 **Št. prilog:** 4 **Št. tabel:** 5

Povzetek magistrskega dela:

V magistrskem delu sem primerjala oskrbo v domu za stare ljudi z oskrbo na domu. V teoretičnem delu sem najprej predstavila bistvo kakovostne starosti, nato sem nadaljevala s potrebami, ki jih ima človek v obdobju starosti. V naslednjih poglavjih sem razpravljala o socialnih mrežah v starosti, zdravju, prostem času in stiskah. Za tem je sledila opredelitev dolgotrajne oskrbe in znotraj nje tudi inovacije v dolgotrajni oskrbi pri nas in v tujini. Nato sem predstavila institucionalno oskrbo, oskrbo na domu in finančni vidik obeh. Nazadnje sem se osredotočila še na avtonomijo starega človeka in vlogo socialnega dela v dolgotrajni oskrbi. Izvedla sem kvalitativno raziskavo, v okviru katere sem intervjuvala pet stanovalcev doma za stare ljudi in šest uporabnikov oskrbe na domu. Spraševala sem po zadovoljstvu s prejeto oskrbo, v kolikšni meri in na kakšen način izražajo svojo avtonomijo, kako so zadovoljni z zdravstvenimi storitvami, na kakšen način preživljajo svoj prosti čas, kdo so njihove glavne socialne mreže, ali v povezavi z oskrbo občutijo kakšne strahove oziroma vidijo kakšna tveganja, kaj so glavne pomanjkljivosti in prednosti oskrbe, ki jo prejemajo, kakšen je finančni vidik oskrbe ter kako so na splošno zadovoljni s svojim življenjem oziroma starostjo. Rezultati so pokazali, da sta v splošnem obe skupini zadovoljni z oskrbo, ki jo prejemata. Skupno nezadovoljstvo se navezuje na slabo kvaliteto hrane, določeni uporabniki oskrbe pa bi potrebovali obsežnejšo oskrbo, vendar je zaradi pomanjkanja financ in kadra nedosegljiva. S tem razlogom formalno oskrbo dopolnjuje neformalna oskrba, še posebej ob vikendih. Obe skupini izražata avtonomijo na podobne načine, pri čemer se stanovalci doma čutijo nekoliko manj slišane kot uporabniki oskrbe na domu. Prav tako svoj prosti čas preživljajo podobno, s to razliko, da se stanovalci doma udeležujejo tudi skupinskih aktivnosti. Socialne mreže obeh skupin so skoraj enake, le da se stanovalci doma pogosteje družijo z ljudmi podobnih generacij. Poglavitni strah uporabnikov oskrbe na domu je selitev v dom, stanovalcev doma pa rast cen oskrbe. Stanovalci doma glavno pomanjkljivost institucionalnega bivanja vidijo v prilagajanju domskemu načinu življenja, uporabniki oskrbe pa v manku oskrbe med vikendi in slabi dostopnosti do zdravnika. Obe skupini sta poudarili, da jima po plačilu oskrbe na koncu meseca ne ostane veliko denarja. Kljub izzivom so vsi zadovoljni z življenjem in ne bi izbrali drugačne oskrbe od tiste, ki jo prejemajo sedaj. Moji glavni predlogi so, da se še naprej posvečamo vzpostavljanju alternativnih oblik oskrbe, večji podpori neformalnim oskrbovalcem in vzpostavitvi terenske zdravniške službe za uporabnike oskrbe na domu. Za nadaljnja raziskovanja predlagam, da se v raziskavo vključi tudi zaposlene v dolgotrajni oskrbi in neformalne oskrbovalce, da bi s tem pridobili širši vpogled v bistvene pomanjkljivosti in priložnosti za izboljšave dolgotrajne oskrbe.

Ključne besede: dolgotrajna oskrba, stari ljudje, kakovostna starost, oskrba na domu, dom za stare ljudi, socialno delo

Title: Elderly Care: At Home or in a Nursing Home

Summary:

In my master's thesis, I compared elderly care in a nursing home with home care. In the theoretical part, I first presented the essence of quality aging, then I continued with the needs that an elderly person has. The following chapters cover social networks amongst the elderly, their health, leisure activities, and hardship. This was followed by the definition of long-term care, including innovations in long-term care in our country and abroad. Next, I presented institutional care together with home care, the financial aspect of both, and concluded with the autonomy of the elderly and the role of social work in long-term care. I conducted a qualitative research study in which I interviewed five residents of a nursing home and six users of home care. The interview explored several dimensions: their satisfaction with the care they are receiving, the extent and manner in which they express their autonomy, satisfaction with health services, how they spend their free time, who are their main social networks, whether they feel any fear or see any risks related to the care they are receiving, what are the main shortcomings and advantages of the care they are receiving, the financial aspect of care, and overall satisfaction with life in old age. The results showed that both groups are generally satisfied with the care they are receiving. However, shared dissatisfaction was related to poor food quality. Some users of home care would also need more extensive care, but it is unattainable due to lack of finances and staff, leading to a reliance on informal care, particularly on weekends. Both groups express autonomy in similar ways, with nursing home residents feeling somewhat less heard compared to users of home care. They spend their free time in similar ways, with the difference that nursing home residents also engage in group activities. The social networks of both groups are similar, apart from home residents, who more often socialize with people of similar generations. The main fear of home care users is the prospect of moving into a nursing home, whereas nursing home residents fear rising care costs. Nursing home residents see the main disadvantage of institutional living in adapting to the home's way of living, whereas home care users see the lack of care on weekends and limited access to a doctor as the main disadvantage. Both groups emphasized financial strain, noting that little money is left at the end of each month after covering care expenses. Despite their challenges, all participants expressed satisfaction with their current lives and would not prefer a different type of care. I suggest focusing on developing alternative forms of care, providing greater support for informal care and establishing a mobile medical service for users of home care. For further research, I suggest including long-term care employees and informal caregivers to gain greater insight into significant shortcomings and opportunities for improvement in long-term care.

Key words: long-term care, elderly people, quality aging, home care, nursing home, social work

Kazalo vsebine

1.	Teoretični uvod	1
1.1.	Uvod	1
1.2.	Kakovostna starost	1
1.3.	Potrebe v starosti	3
1.4.	Socialne mreže v starosti	8
1.5.	Zdravje v starosti	9
1.6.	Prosti čas v starosti	13
1.7.	Stiske v starosti	14
1.7.1.	Izgube	14
1.7.2.	Odvisnost od tuje pomoči	17
1.7.3.	Osamljenost	19
1.7.4.	Strah pred smrtjo	21
1.8.	Opredelitev dolgotrajne oskrbe	21
1.8.1.	Inovacije v dolgotrajni oskrbi – Slovenija in tujina	23
1.9.	Institucionalna oskrba	26
1.9.1.	Obseg oskrbe v domu za stare ljudi	27
1.10.	Oskrba na domu	28
1.11.	Finančni vidik oskrbe	30
1.12.	Avtonomija starega človeka	33
1.13.	Socialno delo in dolgotrajna oskrba	34
2.	Formulacija problema	36
2.1.	Raziskovalna vprašanja	36
3.	Metodologija	38
3.1.	Vrsta raziskave	38
3.2.	Teme raziskovanja	38
3.3.	Merski instrument in viri podatkov	38
3.4.	Enote raziskovanja – populacija in vzorec	39
3.5.	Zbiranje podatkov	39
3.6.	Analiza podatkov	40
4.	Rezultati	42
4.1.	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi / domačem okolju	42
4.2.	Avtonomija v domu za stare ljudi / domačem okolju	43
4.3.	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi / domačem okolju	44
4.4.	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi / domačem okolju	45

4.5.	Socialne mreže v domu za stare ljudi / domačem okolju	46
4.6.	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi / domačem okolju	47
4.7.	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi / oskrbe na domu.....	48
4.8.	Finančni vidik doma za stare ljudi / oskrbe na domu.....	48
4.9.	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi / domačem okolju	49
5.	Razprava.....	50
6.	Sklepi.....	61
7.	Predlogi	64
8.	Literatura	66
9.	Priloge	71
9.1.	Smernice za intervju.....	71
9.1.1.	Oskrba v domu za stare ljudi.....	71
9.1.2.	Oskrba na domu	72
9.2.	Zapis intervjujev in začetna analiza	72
9.2.1.	Oskrba v domu za stare ljudi.....	72
9.2.2.	Oskrba na domu	88
9.3.	Odprto kodiranje	106
9.3.1.	Oskrba v domu za stare ljudi.....	106
9.3.2.	Oskrba na domu	131
9.4.	Osno kodiranje	161
9.4.1.	Oskrba v domu za stare ljudi.....	161
9.4.2.	Oskrba na domu	170

Kazalo tabel

Tabela 1: Cena storitev oskrbe	31
Tabela 2: Cena dodatnih storitev.....	31
Tabela 3: Cena storitve Pomoči družini na domu	31
Tabela 4: Primer odprtega kodiranja.....	41
Tabela 5: Primer osnega kodiranja.....	41

1. Teoretični uvod

1.1. Uvod

"Starost ni stvar, ki jo je treba prenašati. Starost je privilegij, ki ga je treba slaviti." - Ellen Langer

Starajoča se družba s seboj prinaša številne nove izzive in družbo postavlja pred pereče vprašanje, kako zagotoviti ustrezno skrb za tiste, ki jo zaradi starosti, bolezni oziroma drugih razlogov, ki spremljajo starost, potrebujejo. Dolgotrajna oskrba se ne dotika le posameznikov, temveč tudi struktur zdravstvenega sistema in socialnih politik. Naraščajoče število starih ljudi zahteva trajnostne in sočutne rešitve, ki se osredotočajo na njihove raznolike potrebe in spodbujajo čim daljše neodvisno življenje, torej ne gre le za zadovoljevanje osnovnih fizičnih potreb starega človeka, temveč tudi za ustvarjanje okolja, ki spodbuja avtonomijo.

Z raziskovanjem različnih dejavnikov, ki vplivajo na dobrobit starih ljudi, potreb stare populacije, njihovih želja in pričakovanj, ekonomskih in drugih dejavnikov lahko razvijamo inovativne politike in prakse, ki bodo učinkovito obvladovale izzive staranja in zagotavljale dostojno in kakovostno oskrbo, ki bo v največji možni meri prilagojena posameznikom z raznolikimi potrebami.

1.2. Kakovostna starost

Kakovostna starost je nekaj kar si zasluži vsak posameznik, v ospredje pa se postavlja vprašanje kako ustvariti okolje, ki bi spodbujalo in omogočalo kakovostno staranje. Kakovostne starosti ne sestavlja zgolj fizično zdravje, temveč tudi čustveno in socialno dobro počutje. Pomembno je gojenje pozitivnih čustev in zadovoljstva, pa tudi vzdrževanje socialnih vezi in občutka koristnosti.

Staranje prebivalstva postaja globalni trend, ki od nas zahteva veliko prilagajanja in inovativnih rešitev. Johnson, L. M., Bengtson, L. V., Coleman, G. P. in Kirkwood. T. B. L. (2005, str. 4-5) navajajo, da bosta hitro staranje prebivalstva in večja odvisnost starih ljudi od oskrbe ustvarila velike izzive za države po vsem svetu in gospodarstva v naslednjih petdesetih letih. Manj očiten, a enako pomemben je globok učinek, ki ga bo staranje prebivalstva pustilo na družbenih institucijah, med katere spada tudi družina. Izzivi so rezultat štirih družbenih sprememb, ki so se začele dogajati od začetka 20. stoletja, še pospešeno pa od leta 1970 naprej:

1. podaljševanje življenjske dobe: v tem obdobju je prišlo do izjemnega podaljšanja pričakovane življenjske dobe zlasti v razvitejših družbah;

2. spremembe v starostnih strukturah: podaljševanje življenjske dobe je dodalo novo generacijo v družbeni strukturi in v mnogih gospodarsko razvitih državah so starejši od 80 let postali najhitreje rastoči del prebivalstva, hkrati pa je rodnost pričela strmo padati;
3. spremembe v družinskih odnosih in struktur družin: družine so danes drugačne kot so bile pred 50 leti. V strukturo družine se je vključila popolnoma nova generacija, ki poprej ni bila prisotna. Druge spremembe so vezane na nove oblike družinskega življenja in struktur, zlasti večje število ločitev in večje število enostarševskih družin. Spet tretje so posledice sprememb vrednot in političnega pričakovanja glede vloge države v življenju posameznikov in družin;
4. spremembe pričakovanj vlade in njene odgovornosti: večino 20. stoletja si je država v industrializiranem svetu prizadevala za blaginjo in dobrobit svojih državljanov. V 90. letih pa se je ta trend upočasnil in obrnil, saj so si države pričele prizadevati za zmanjšanje izdatkov za socialno varstvo. Gospodarske in družbene posledice staranja so bile posledično za družbo ogromne.

Pomembno je, da poznamo in se zavedamo opisanih sprememb ter da pričakujemo izzive, ki prihajajo z njimi, da se lahko nanje ustrezno odzovemo pri zagotavljanju kakovostne starosti. Koncept kakovostne starosti oziroma kakovostnega življenja je pogosto uporabljen, ampak zanj ne obstaja neka absolutna definicija saj jo/ga določajo tako objektivni kot subjektivni aspekti, kot so npr.: kakovost življenja je multidimenzionalna, kakovost življenja je dinamična in variira med posamezniki in v posameznikovitih življenjskih obdobjih, kakovost življenja je sestavljena tako iz subjektivnih kot objektivnih komponent. Ko so v raziskavi stare ljudi vprašali, kateri aspekti vplivajo na kakovost njihove starosti oziroma življenja so odgovorili: socialne mreže, socialne vloge in aktivnosti, zdravje, psihološko dobro počutje, dom in soseska, finančne okoliščine ter samostojnost (Vanleerberghe, idr., 2017, str. 2900-2905).

Človek nenehno išče ravnotežje pri nihanju v »količinsko kakovostni človeški polarnosti.« (Ramovš, 2000, str. 319) To pomeni, da je človek bitje, ki nenehno niha npr. med boleznijo in zdravjem, blaginjo in revščino, veseljem in žalostjo, delom in počitkom, osamo in medčloveško povezanostjo ... Za kakovost človeškega življenja je torej pomembna sposobnost, da se človek, kljub nihanju od enega do drugega pola, vedno vrne nazaj v osebno ravnotežje. (Ramovš, 2000, str. 319)

1.3. Potrebe v starosti

Analiza človeških potreb je nenadomestljivo izhodišče, saj je dober pristop k razumevanju človeka. Potrebe so ključni mehanizem, ki omogoča živim bitjem, da preživijo in se razvijajo, vsaka potreba je podatek, kaj človek v trenutku potrebuje obenem pa daje motivacijo za doseganje življenjskih ciljev. Kakovost človekovega življenja je odvisna od tega, v kolikšni meri in kako usklajeno so zadovoljene njegove potrebe. Kljub temu, da nekatere potrebe vestno in kvalitetno zadovoljujemo bomo ob zanemarjanju drugih, prav tako pomembnih potreb, porušili ravnovesje in izničili obstoječe zadovoljstvo. Materialne potrebe so tiste, ki so pri starih ljudeh navadno dobro zadovoljene, vendar so kljub temu nezadovoljni, ker jim primanjkuje pristnih medčloveških odnosov (Ramovš, 2003, str. 87-88).

Razumevanje potreb ljudi je v socialnem delu ključno za oblikovanje prakse in teorije socialnega dela. Pri preučevanju človeških potreb iščemo načine, kako integrirati to znanje v socialno delo, ki temelji na načelih socialne pravičnosti in solidarnosti. Socialno delo se vključi v delo šele, ko razume, kako se lahko vključi v izboljšanje kakovosti življenja ljudi. Šele ko prepoznamo vse potrebe in jih definiramo, se lahko začne pogovor o le-teh. Socialno delo mora znati odkriti in razumeti tudi tiste najbolj prikrite procese in izkušnje ljudi. Prepoznane in poimenovane potrebe omogočajo sodelovanje pri posploševanju temeljnih človeških izkušenj. (Mali in Grebenc, 2021, str. 39-42).

Človek ima specifične potrebe v 6 razsežnostih:

- »v biofizikalni razsežnosti potrebe po rasti, zdravju, hrani, in tekočini, toploti, gibanju, počitku itd.,
  - v psihični razsežnosti potrebe po informacijah, užitku, varnosti, veljavi ipd., [...]
  - v medčloveško družbeni razsežnosti potrebe po temeljnih medčloveških odnosih in funkcionalnih razmerjih, po lastnem ugledu v družbi, po smotrni organizaciji družbe in redu v njej itd.,
  - v zgodovinsko kulturni razsežnosti potrebe po učenju, razgledanosti in napredovanju, po ustvarjalnosti in delovni uspešnosti, po predajanju svojih življenjskih spoznanj in izkušenj drugim ljudem in v konzerviran kulturni zaklad,
  - v eksistencialni razsežnosti pa ima [...] potrebo po doživljanju smisla trenutka [...], po doživljanju smisla posameznih razdobij v svojem življenju ter svojega življenja kot celote [...]
- (Ramovš, 2003, str. 88).

Kot pravi Ramovš (2003, str. 91-92), se določene človeške dimenzije v enem delu življenjskega obdobja bolj dejavne kot v drugem, zato so seveda tudi potrebe v teku življenjskega razvoja različno močne. Na primer, v obdobju otroštva in mladosti je najmočnejša potreba po telesnem in duševnem razvoju, v srednjih letih so v ospredju potrebe po svobodi odločanja in odgovornosti ter po plodnem medčloveškem sožitju, za starost pa so posebno značilne sledeče potrebe:

- potreba po materialni preskrbljenosti: zadovoljevanje potreb po hrani, obleki, toplem stanovanju, čistoči, potovanjih je odvisno od človekove materialne zmožnosti. Danes sta za stare ljudi glavni vir materialne preskrbljenosti starostna in/ali invalidska pokojnina, ki temeljita na zaposlitvi, je pa materialna preskrbljenost odvisna tudi od tega, koliko ima človek osebnega premoženja in koliko prihrankov si je skozi življenje prihranil za starost. Tistim, ki nimajo ne pokojnine ne imetja, praviloma socialna država pomaga z denarnimi dajatvami in pomočjo pri nastanitvi v dom za stare ljudi.
- potreba po ohranjanju telesne, duševne in delovne svežine: je osnovna potreba, ki ji je treba nameniti pozornost skozi celotno življenje, v starosti pa še posebej, saj se nanjo takrat pogostokrat pozabi. Številni ljudje v srednjih letih opravljajo svoje poklicno delo sede in hitro pozabijo na redno in zadostno telesno aktivnost. Tudi prehrana izgublja svojo kvaliteto, saj je vse več hitrega prehranjevanja z živili, ki niso najbolj hranljiva. Po upokojitvi se gibanje navadno še bolj omeji. Pomanjkanje gibanja v kombinaciji z neprimernim prehranjevanjem lahko v starosti vodi do oslabelosti in naprej v boleznih. Pomembno je omeniti tudi delo, ki je glavni akter življenja srednje generacije, saj je mnogokrat nuja za preživetje. Ko človek vstopi v tretje življenjsko obdobje, ne obstaja noben razlog, ki bi človeku onemogočal, da bi v delovni ritem ne vnesel harmonije in ustvarjalnosti. »Kakovostna starost je delovna, dejavna, razgibana, ustvarjalna.« (Ramovš, 2003, str. 96) Vse življenje je potrebno skrbeti za telesno in duševno zdravje. Stremeti je potrebno k zmernosti in zdravi prehrani ter k ravnotežju med delom, razvedrilom in počitkom.
- potreba po osebnem medčloveškem odnosu: ta potreba je v starosti najbolj pereča. Komunikacija je tista, ki omogoča, da se medčloveški odnosi udejanjajo. V njenem okviru se kažejo oblika, vsebina in kakovost medčloveških odnosov. Poznamo tako verbalno kot tudi neverbalno komunikacijo (geste, mimika, drža ...). Potreba po medčloveških odnosih je prisotna skozi celotno življenje, saj nenehno iščemo raznolike odnose za svoje preživetje in osebno rast. Tradicionalno je osebni stik za starega človeka pomenil družinski član,

danes pa je značilno, da se krog oseb širi. Izredno pomembno je, da star človek drugega dojema za "svojega", saj je v nasprotnem primeru lahko obkrožen s številnimi ljudmi in bo vseeno občutil osamljenost.

- potreba po predajanju življenjskih izkušenj in spoznanj mladi in srednji generaciji: največje in najbolj osebno bogastvo so človekove življenjske izkušnje. Ves kulturni napredek človeštva temelji na potrebi, da drug drugemu, zlasti v tretjem življenjskem obdobju, predajamo svoje življenjske izkušnje in spoznanja. V večini primerov so te življenjske izkušnje vezane na zakon, družino, delovne izkušnje in splošne življenjske izkušnje. Nekateri imajo tudi ustvarjalne izkušnje na področju znanosti, umetnosti, tehnike in verovanja. Posledica nezmožnosti predajanja svojih življenjskih izkušenj je dvom o smislu življenja.
- potreba po doživljanju smisla starosti: s staranjem človeka in bližanjem smrti postaja vprašanje o vrednosti in pomenu življenja vse bolj živo. Človeška volja je glavno gonilo v življenju, brez le-te postanejo neučinkoviti tudi ostali viri človeške energije. Če star človek ne vidi smisla v življenju, ostane brez energije za opravljanje nalog, katere bi načeloma še zmoget opraviiti. V tem smislu je pomembno, da človek ostane odgovoren za postavljanje ciljev v življenju, četudi je onemogel. Pomembno je tudi, da človek starost sprejme kot smiselno obdobje življenja, kakor sta bila mladost in srednja leta. Dobro je, da vidi, da ima tudi obdobje starosti svoje možnosti.
- potreba po negi v starostni onemoglosti: avtonomija in neodvisnost sta prevladujoči vrednoti današnjega časa, zato si star človek s težavo prizna, da je nemočen ali oslabel. Stari ljudje si zelo težko priznajo, da potrebujejo pomoč drugega, saj ob onemoglosti občutijo razvrednotenje osebnosti. Potrebo po pomoči je potrebno sprejeti, se spopasti s tabujem starostne nemoči in jo ozavestiti kot temeljno človeško potrebo, ki potrebuje razvoj ustreznih oblik pomoči.
- potreba po nesmrtnosti: v primerjavi z živalmi je človek edino bitje, ki se zaveda samega sebe, svojega življenja in svojega konca. Verovanja so bila tista, ki so v zgodovini zadovoljevala potrebo po nesmrtnosti, saj so ljudem obljubljala večno posmrtno življenje. Danes se to potrebo potlači z zaupanjem v materialne, psihične in socialne standarde. Vendar se s potlačevanjem potrebe le-ta ne izniči, slej kot prej v neki obliki privre na površje. V najpogostejši obliki se pokaže kot zaverovanost v mladost, ignoriranje misli o smrti ali omalovaževanje pomena človekovega konca. Ti načini niso zdravi, v nasprotju z njimi pa so zdravi načini: skrb, da bi se človeka po smrti spominjali, prizadevanje, da bi ostala za človekom njegova dela in vera v življenje po smrti (Ramovš, 2003, str. 93-127).

Mali (2013a, str. 23-31) opiše osem kategorij v sklopu potreb ljudi znotraj dolgotrajne oskrbe:

1. namesto hospitalizacij in institucionalizacije: že na samem začetku (rojstvo) se človek poveže z ustanovami in ostaja vpet v njihovo delovanje skozi celotno življenje. Določeni ljudje pa v institucijah tudi v resnici živijo ločeno od zunanjega sveta. Izkušnje so pokazale, da si ljudje, ki živijo v instituciji v velikih primerih želijo vrnitve v domače okolje. Na tem mestu je razlika, v dojemanju institucionalnega bivanja kot rešitve za potrebe ljudi, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo, in njihovih sorodnikov, ki ne morejo več zagotavljati oskrbe, očitna. Pomoč, ki jo star človek dobi v instituciji, lahko prejme tudi v domačem okolju, s to prednostjo, da v domačem okolju ni prikrajšan za sobivanje z ljudmi, ki mu veliko pomenijo, ni prikrajšan za vse dobrine in se še vedno lahko svobodno odloča o načinu življenja. Obenem je rešitve potrebno poiskati tudi za sorodnike, ki čutijo obremenjenost zaradi skrbi za svojega družinskega člana.
2. stanovanje: je osnovna potreba vsakega posameznika. Poleg tega, da nam stanovanje zagotavlja osnovno zavetje pred zunanjimi vplivi, nam ponuja tudi prostor za druženje s prijatelji, ustvarjanje družine, shranjevanje lastnine ipd. Staremu človeku, ki potrebuje dolgotrajno oskrbo, vprašanja povezana s stanovanjem povzročajo stisko, saj tisti, ki so se primorani preseliti v institucionalno obliko bivanja, izgubijo stanovanje in z njim tudi lastnino. Tisti, ki jim institucionalizacija zgolj grozi, ni se pa še uresničila, imajo težave z vzdrževanjem stanovanja, saj le-to zahteva veliko napora, ki pa ga pogostokrat ne zmorejo zaradi odvisnosti od pomoči. V nekaterih primerih lahko stanovanje postane tudi neprimerno, saj lahko star človek zaradi svoje starosti postane slabše gibljiv in mu posledično to stanovanje ne omogoča več samostojnega življenja.
3. delo in denar: delo je prisotno skozi celotno življenje človeka in z njim si oblikujemo svojo osebno identiteto, saj se v njegovem okviru povezujemo z drugimi. S plačanim delom si pridobivamo status v družbi na podlagi katerega smo upravičeni do pravic. Za vse to je potrebna zaposlitev, ki jo stari ljudje, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo, s težavo opravljajo. Zato bi na tem mestu potrebovali fleksibilna delovna mesta, namesto tega pa ljudje pridobijo statuse (upokojenec, invalid ...), ki jim sicer omogočajo pridobivanje denarja, ne pa tudi ohranjanje dejavnega življenja. Brez dela in denarja, ki sta medsebojno povezana, ni mogoče spremeniti življenjske zgodbe tako, da bi rešili stiske ljudi, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo. Ker staremu človeku po upokojitvi ostane veliko prostega časa, je pomembno, da najde zaposlitve s katerimi si zapolni svoj dan, saj le tako ohranja svežino v starosti.

4. vsakdanje življenje: v to kategorijo lahko štejemo vsakodnevne rutine, potrebo po skrbi zase (opravila vezana na gospodinjstvo, osebna higiena ...) in potrebo, ki se izrazi v prostem času posameznika (druženje, hobiji, aktivnosti ...). Stari ljudje, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo, navadno za zadovoljevanje teh potreb potrebujejo pomoč in podporo nekoga drugega. Navadno nimajo veliko prostega časa, saj le tega večinoma porabijo za čakanje na pomoč drugih, ker je njihovo življenje odvisno od urnika tistih, ki nudijo pomoč. Bistvo problema je torej tudi v tem, da je organizacija pomoči prilagojena ritmu služb, ne pa ritmu starega človeka, ki potrebuje pomoč.
5. nelagodje v interakciji: interakcije so del vsakdanjega življenja človeka in posebno mesto znotraj njih imajo interakcijski prekrški, ki jih storimo skoraj vsak dan. Navadno jih naredimo mimogrede, jih popravimo in pozabimo. Nelagodje se pojavi takrat, ko se ti prekrški ne popravijo, kar najpogosteje občutijo ravno stari ljudje, ki prejemajo dolgotrajno oskrbo. Najboljša rešitev za nelagodje, ki se v tem primeru pojavi, je ravno popravljanje samih prekrškov tako, da dogodke pojasnimo ali preokvirimo, človeka pa poskušamo razumeti in pokazati zanimanje za njegovo življenje. Najpogosteje imajo takšno vlogo blažilca tretje osebe (zastopniki, zagovorniki, zaupniki ...). Breme občuti tudi mlajša generacija kot posledico bremena stigme, ki jo nosijo stari ljudje. Za odpravo tovrstnih bremen je potrebnega več sodelovanja med generacijami in ustvarjanje medgeneracijskega sožitja ter odpravljanje stereotipnega doživljanja generacij.
6. stiki in družabnost: človek je družabno bitje in kot tak fiziološko potrebuje medosebne stike. Medčloveški stiki so za starega človeka, ki potrebuje dolgotrajno oskrbo, lahko pomemben vir pomoči in podpore, na žalost pa so zaradi naravnih procesov (smrt), institucionalizacije ali stigme socialne mreže pogostokrat šibke. Mreže starega človeka so navadno omejene na družinske člane in redke prijatelje ali sosede, pomemben del mreže pa so tudi formalni oskrbovalci, katere pogostokrat spregledamo, ko razmišljamo o mrežah starega človeka. V nekaterih primerih so le-ti večinski del človekove socialne mreže, hkrati lahko predstavljajo tudi edini stik uporabnika v instituciji z zunanjim svetom. Pomembno je, da poskušamo povečati družabnost ljudi, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo, saj si po navadi želijo stikov z drugimi, vendar ne najdejo načina kako jih vzpostaviti.
7. institucionalna kariera: življenje ljudi, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo, je izpostavljeno številnim negotovostim. Institucija zaznamuje posameznika na različne načine in temu rečemo institucionalna kariera. Uporabniki si v institucijah želijo, da bi zaposleni bili bolj človeški in opustili birokratske vloge, ki preprečujejo pristne medosebne odnose. Pogostokrat se zgodi, da zaposlenim zmanjka časa za uporabnike, čeprav so jim ves čas na

voljo. Institucionalizaciji se v določenih primerih ne moremo izogniti, vsekakor pa ljudje potrebujejo izbiro, ali bodo odšli v institucijo ali ostali v domačem okolju.

8. neumeščenost in pripadnost: je precej dinamična in dialektična potreba, ki se kaže v tem, da si hkrati želimo tako odvisnost od drugih kot samostojnost in neodvisnost. Načrtovati je potrebno takšne metode dela in storitve, ki bodo naslavljale potrebo po neumeščenosti in pripadnosti ter hkrati razvijati načine razbremenitve sorodnikov in strokovnjakov vključenih v sistem dolgotrajne oskrbe.

1.4. Socialne mreže v starosti

Ramovš (2014, str. 51) pravi, da: »pojem socialna mreža pomeni človekovo povezanost z drugimi ljudmi, ki je ena od bistvenih človeških potreb in lastnosti.« Medčloveški odnosi so kot mreža v kateri človek živi vse svoje življenje, glavne izmed njih pa so:

- naravne socialne mreže, med katere uvrščamo družino, sosede, sorodnike, prijatelje in sodelavce;
- umetno oblikovane socialne mreže, ki se ustvarjajo za določen čas ali za specifična obdobja življenja, kot so skupine za samopomoč in terapevtske skupine ter so namenjene zagotavljanju podpore v omejenem obdobju ali za določene potrebe;
- trajnejše in celostne socialne mreže, kot so prevzgojni zavodi in komune, se vzpostavljajo za dolgoročno socialno urejanje in podporo;
- nadomestne socialne mreže, kot so rejniške družine in domovi za starejše, ki delujejo kot alternativa socialnim mrežam, ko te ne zmorejo zagotoviti osnovnih socialnih funkcij (Ramovš, 2014, str. 51).

Ena izmed ključnih elementov, ki vplivata na zadovoljstvo posameznika z življenjem, sta samostojnost ali avtonomnost. Vključevanje v socialne mreže je svobodno. Prav tako je svobodna tudi odločitev ali človek v socialnih mrežah ostaja ali pa se iz njih umika. Tovrstne svobodne odločitve, pravice in dolžnosti je potrebno prenesti na posameznika. Drugi dejavnik, ki odločilno vpliva na posameznikovo zadovoljstvo z življenjem, je kako ta sodeluje z drugimi ljudmi. Pogoj sodelovanja je komunikacija in od socialne mreže je odvisno, kako dobro zmore svoje ljudi usposobiti za to. Pri komunikaciji je bistvenega pomena druga značilnost socialne mreže, in sicer informacijska povezanost. V okviru le-te je pomembno, da gredo informacije v obe smeri. V poznejših letih začne posameznik še posebej ceniti ravnotežje med lastno neodvisnostjo in potrebo po sprejetosti med družinskimi člani ter širšo družbo. Ravnotežje se hitro zamaje ob nastopu raznih starosti pridruženih težav, kot so bolezni in poškodbe. Stari

ljudje se mnogokrat znajdejo v stiski ravno zato, ker stare socialne mreže ne zmorejo več opravljati bistvenih nalog v skupnosti, ki bi prispevale k povezovanju generacij in kakovostnemu staranju, nove mreže pa še niso dovolj razvite (Ramovš, 2014, str. 51-54).

Staranje vpliva na socialne mreže (ljudje s katerimi se družimo, način druženja ...) in tudi obratno, socialne mreže vplivajo na staranje. Številne raziskave namreč nakazujejo, da so učinki socialnih mrež povezani z zdravstvenim stanjem starega človeka. Vplivajo na kardiovaskularna obolenja, umrljivost zaradi raka in na nivo funkcionalnih zmožnosti. V tem kontekstu lahko potrdimo, da so socialne mreže kot neke vrste varovalni dejavnik pred negativnimi posledicami, vendar ne vse v enaki meri (Dragoš, 2000, str. 293-304).

Kavčič in Filipovič Hrast (2010, str. 48-55) navajata, da je bilo v raziskavi z naslovom »Socialna omrežja prebivalcev Slovenije« ugotovljeno, da imajo najmanj virov opore najstarejši prebivalci Slovenije. V povprečju se star človek lahko zanese na eno osebo za vsako vrsto opore, razen za druženje in oporo v primeru bolezni. Slabše so opremljeni z viri opore predvsem v okviru financ, praktične pomoči in druženja. Pri emocionalni opori in pomoči v primeru bolezni ni bistvenih razlik glede na starost anketiranca. V raziskavi se je izkazalo, da stari ljudje nimajo težav pri pridobivanju emocionalne in instrumentalne opore. Večje težave se pojavijo pri finančni opori, kjer 39 % nima nikogar, ki bi jim posodil večjo vsoto denarja, 25 % ima za to na voljo le enega človeka. Pomanjkanje opornih članov se je izkazalo tudi pri informacijski opori, saj 21 % nima nikogar. Glede druženja lahko rečemo, da 4 % starih ljudi trpi strukturno pomanjkanje, saj nima nikogar za druženje, naslednjih 9 % pa samo eno osebo. S starostjo je vse bolj pomembna medgeneracijska opora, saj ta predstavlja najpomembnejši in najpogostejši vir opore. Pri druženju so pomembnejši prijatelji. Sosedje so pogosto pomemben vir manjših občasnih pomoči ter druženja. Na splošno lahko rečemo, da je skozi čas omrežje starih ljudi stabilno, saj ostaja sorodstvena orientiranost značilna za stare ljudi, tako danes kot tudi pred 20 leti.

1.5. Zdravje v starosti

Na biološki ravni je staranje posledica kopičenja najrazličnejših molekularnih in celičnih poškodb, ki so se dogodile skozi življenje človeka. To vodi do postopnega zmanjševanja telesne in duševne zmogljivosti, vse večjega tveganja za bolezni in nenazadnje smrt. Najpogostejše zdravstvene težave, ki se pojavijo v starosti so izguba sluha, slabši vid, bolečine v hrbtu in vratu, osteoartritis, kronične bolezni dihal, srca in ožilja, sladkorna bolezen, depresija in demenca (WHO, 2022).

S povečevanjem števila ljudi s kroničnimi boleznimi se povečujejo tudi potrebe in zahteve po njihovi ustrezni obravnavi. V starosti se navadno povečujejo potrebe po hospitalizaciji, zdravljenju, medicinskih pripomočkih in obravnavi na vseh ravneh zdravstvene službe. Pravice s področja zdravstva so v zakonih določene tako, da veljajo za vse državljane in zavarovane osebe pod enakimi pogoji. Na plečih države in občin je, da zagotovijo primerno mrežo javne zdravstvene službe tako, da imajo vse zavarovane osebe enako možnosti in pogoje za uporabo teh zdravstvenih storitev ter da so te tudi dostopne vsem enako (Mencej, 2006, str. 9-10).

V 5. členu Zakona o pacientovih pravicah je opredeljeno, da ima vsak pacient:

- »pravica do dostopa do zdravstvene obravnave in zagotavljanja preventivnih storitev,
- pravica do enakopravnega dostopa in obravnave pri zdravstveni obravnavi,
- pravica do proste izbire zdravnika in izvajalca zdravstvene dejavnosti,
- pravica do primerne, kakovostne in varne zdravstvene obravnave,
- pravica do spoštovanja pacientovega časa,
- pravica do obveščenosti in sodelovanja,
- pravica do samostojnega odločanja o zdravljenju,
- pravica do upoštevanja vnaprej izražene volje,
- pravica do preprečevanja in lajšanja trpljenja,
- pravica do drugega mnenja,
- pravica do seznanitve z zdravstveno dokumentacijo,
- pravica do varstva zasebnosti in varstva osebnih podatkov,
- pravica do obravnave kršitev pacientovih pravic,
- pravica do brezplačne pomoči pri uresničevanju pacientovih pravic.« (Zakon o pacientovih pravicah, 5. člen, 2008)

Človek vstopa v zdravstveni sistem s kartico zdravstvenega zavarovanja preko svojega osebnega zdravnika. Naloge osebnega zdravnika so, da ugotavlja in zdravi večino zdravstvenih težav, ugotavlja potrebo po zdravljenju in zdravstveni negi na domu, skrbi za zdravstveno dokumentacijo, predpisuje zdravila in po potrebi napoti na pregled ali zdravljenje ter rehabilitacijo k specialistom v bolnišnico (Mencej, 2006, str. 11).

Stari ljudje, ki so odvisni od pomoči drugega in prebivajo v domačem okolju, pogosto potrebujejo številne pripomočke za lažje opravljanje vsakodnevnih opravil oziroma za bolj udobno bivanje. Pripomočke lahko bodisi kupijo na lastne stroške ali si opremo izposodijo

preko naročilnice ZZZS, ki jo predpiše izbrani zdravnik. Za pripomočke, ki se izposojajo je navedena doba trajanja, ki pomeni najdaljšo možno veljavnost naročilnice za izposajo. Po preteku veljavnosti naročilnice se lahko pravica do izposoje pripomočka podaljša z novo naročilnico. Pripomočki se lahko izdajo v trajno last ali se izposojajo na sistem vračanja. Nekateri izmed omenjenih pripomočkov so:

- pripomočki za hojo, stojo in sedenje (bergle, trinožna palica, hodulja, voziček na ročni pogon, rokavice za poganjanje vozička, blazina proti preležaninam za sedež, voziček na elektromotorni pogon, dodatki za voziček ...)
- posteljni program in sobna dvigala (električna negovalna postelja, klasična negovalna postelja, blazina proti preležaninam za posteljo, sobno dvigalo, trapez za obračanje ...)
- sanitarni pripomočki (dvigalo za kopalnico, sedež za kopalno kad, sedež za tuš kabino, nastavek za toaletno školjko, toaletni stol ...) (Soča oprema, b.d., str. 6-41)

Prehrana:

K zdravju in splošnemu dobremu počutju starega človeka pomembno vpliva prehrana, ki se razlikuje od prehranskih značilnosti drugih populacijskih skupin. Kljub specifičnim spremembam v tem življenjskem obdobju se starim ljudem priporoča, da:

- uživajo hranilno bogato in energetske uravnoteženo prehrano, pri kateri imajo prednost živila rastlinskega izvora, z zadostnim vnosom tekočin;
- hrano uživajo v več manjših obrokih;
- uživajo živila, ki so pripravljena zdravo (dušena, kuhana ali pečena brez maščobe z omejitvijo cvrtih in praženih živil);
- uživajo mineralno-vitaminska dopolnila (Gabrijelčič Blenkuš, idr., 2010, str. 24-25).

Če se osredotočimo na priporočena makrohranila v prehrani starega človeka, lahko povemo, da:

- je priporočen vnos ogljikovih hidratov in dietnih vlaknin 50-70 % celodnevne energetske vnosa (od tega enostavni sladkorji do največ 10 %), saj zadosten vnos teh makrohranil pri odraslem človeku zmanjša pojavnost koronarnih bolezni, sladkorne bolezni tipa 2 in visokega krvnega tlaka;
- je priporočen vnos beljakovin 10-15 % celodnevne energetske vnosa, saj se pri prenizkem vnosu poveča izguba mišične mase, poslabša se imunski sistem in podaljša čas celjenja ran;

- je priporočen vnos maščob in holesterola 15-30 % celodnevnega energijskega vnosa, saj pri prevelikem vnosu lahko pride do čezmerne telesne teže in debelosti, pri prenizkem vnosu pa peša imunski sistem;
- je priporočen vnos vode oziroma tekočine približno 1 liter na 1.000 zaužitih kcal, kar v povprečju pomeni nekje 1,5 l tekočine na dan (Gabrijelčič Blenkuš, idr., 2010, str. 24-27).

Telesna aktivnost:

Priporočilo Svetovne zdravstvene organizacije je, da za doseganje večine koristi za zdravje pri odraslih zadošča zmerna gibalna aktivnost, ki traja vsaj 30 min na dan, izvaja pa se večino ali vse dni v tednu. Zmerno intenzivna aktivnost mora pospešiti srčni utrip in povzročiti zadihanost. Po priporočilih Ameriškega združenja za srce se starim ljudem priporočajo aerobne aktivnosti, vaje za mišično moč, vaje za gibljivost in vaje za ravnotežje. Telesna aktivnost ima namreč številne koristi:

- fiziološke koristi: ugodno vpliva na raven sladkorja v krvi in izboljša količino in kakovost spanja, dolgoročno izboljša srčno-žilno zmogljivost, aerobno kapaciteto, povečuje mišično moč in zmogljivost, vzdržuje gibčnost telesa, prispeva k lažjemu ohranjanju ravnotežja in koordinacije, ohranja hitrost gibanja ter izboljša imunski sistem;
- psihološke koristi: kratkoročno prispeva k sproščenosti, zmanjšuje stres in izboljša razpoloženje, dolgoročno pa k splošno boljšemu počutju, izboljššanemu duševnemu zdravju in boljšemu ohranjanju umskih sposobnosti;
- socialne koristi: prispeva k aktivnejši vlogi v družbi in omogoča več družbenih stikov. Dolgoročno zmanjšuje osamljenost, daje stabilno aktivno vlogo v skupnosti in daje možnost vzpostavitve novih prijateljstev (Gabrijelčič Blenkuš, idr., 2010, str. 29-30).

Spanec:

Vsem dobro znano prepričanje, da star človek potrebuje manj spanja, je zmotno. Za normalno delovanje in ohranjanje zdravja je priporočljivo, da tudi stari ljudje spijo minimalno 7 do 8 ur na dan. Priporočljivo je tudi, da je ura odhoda v posteljo vsak dan enaka, da je prostor za spanje primerno zatemnjen in miren ter da pred spanjem ne uživajo težkih obrokov. V starosti se pogostokrat pojavijo težave s spanjem. Ker je spanje nujno za preživetje in obnavljanje telesa, je potrebno v takšnih primerih pravočasno ukrepati. Pomankanje spanja lahko privede do nezaželenih negativnih posledic na zdravju človeka (Brlek, Tkalec, Vek in Stanojević Jerković, b.d., str. 5).

Duševno zdravje:

Najpogostejši duševni težavi v starosti sta depresija in anksioznost. Depresija prizadene med 10 in 15 % ljudi starejših od 65 let. Lahko je dejavnik tveganja za funkcionalno nezmožnost in lahko povzroči prezgodnjo smrt. Stari ljudje z depresijo imajo v primerjavi z mlajšimi 2 do 3-krat bolj verjetno dve ali več kroničnih bolezni in so 2 do 6-krat bolj verjetno omejeni pri vsakodnevni opravi. Pomembno je, da se duševno zdravje neguje tudi v starosti in s tem preprečuje pojavnost težav. K boljšemu duševnem stanju v starosti lahko prispeva:

- sodelovanje pri različnih dejavnostih;
- vključevanje v skupnost;
- stanovanjske razmere (oblikovanje mest in domov na način, ki je prijazen starim ljudem);
- zaposlovanje starih ljudi (aktivno staranje);
- pogovor;
- vključevanje v podporne skupine, itd. (Touzery, 2010, str. 1).

1.6. Prosti čas v starosti

Potrebe, ki zadevajo prosti čas osebe, so raznovrstne. Navadno so družabne narave in lahko gre za hobije, šport in zabavo. Prosti čas definiramo kot »dejavnosti, ki jih sami izberemo in imajo pomen za nas same po sebi.« (Flaker, idr., 2008, str. 216) Po eni strani prosti čas definirajo dejavnosti, po drugi strani pa časovni in socialni okvir. Teme prostočasnih dejavnosti so neskončne, lahko so povezane z umetnostjo, kulturo, politiko, znanostjo, izobraževanjem ... Dejavnosti so lahko ozko specializirane (zbirateljski hobiji, avtomobilizem, šport, ukvarjanje z živalmi ...) ali splošno definirane družabnega tipa (klepeti ob kavi) in igre (družabne igre). Ljudje prostočasne aktivnosti opravljajo z različnimi stopnjami zavzetosti. Lahko pasivno spremljajo dogajanja na radiu, televiziji, ali aktivno hodijo na prireditve, koncerte oziroma druge družabne dogodke. Dejavnosti lahko prakticirajo sami, v ožjih krogih prijateljev in znancev ali v raznoraznih klubih in društvih. Značilnost prostočasnih dejavnosti je, da so lahko intenzivno družabne. Tiste, ki potekajo kolektivno, omogočajo stike z ljudmi, s katerimi se morda sicer ne družimo. Značilnost takšnega združevanja je, da ni prisilno in omogoči izstop iz družbenih skupin v katerih sicer živimo (družina, prijatelji, sodelavci ...) (Flaker, idr., 2008, str. 216-220).

Prostočasne aktivnosti lahko prispevajo k dejavnemu življenju v starosti. Dejavno življenje v starosti pomeni zavestno odločitev za ohranjanje telesne, duševne in delovne vitalnosti ter vzpostavljanje medčloveških odnosov z raznolikimi ljudmi. Človek je bil pred upokojitvijo navajen, da je imel dan zapolnjen do zadnje minute. Ko enkrat nastopi upokožitev, marsikomu

življenje postane napol prazno. S tem namenom je ključno, da si star človek sestavi nov urnik, vanj vključi nove aktivnosti, ki jih morda v obdobju zaposlitve ni imel časa početi. Ravno starost je obdobje, ko človek zopet poskusi nove dejavnosti, ki jih je morda želel početi vse življenje. Priporočeno je, da star človek zapolni svoj dan s telesno aktivnostjo, ki ga bo dobro razgibala, z umskim naporom, ki bo pripomogel k ohranjanju spomina in z nekim koristnim delom, ki mu bo dvigal samozavest in ugled v okolici. (Ramovš, 2003, str. 134-135).

1.7. Stiske v starosti

»Duševno zdravje je bistveno in neločljivo povezano z našim celovitim zdravjem [...]. Dlje časa trajajoče duševne stiske [...] so lahko pokazatelj določenih globljih težav in so dejavniki tveganja za razvoj duševnih motenj.« (MIRA, 2020) Kljub dejstvu, da je starost pričakovana, lahko marsikoga preseneti, saj prinaša številne spremembe, ki so lahko vir različnih stisk. Najpogostejše stiske, ki prizadenejo starega človeka so: izgube na različnih področjih, odvisnost od tuje pomoči, osamljenost, strah pred smrtjo in še bi lahko naštevali (Kogoj, 2011, str. 20).

1.7.1. Izgube

Izgube so neizogiben del človeškega življenja, ki se lahko zgodijo v katerem koli življenjskem obdobju, najpogosteje pa se dogajajo v starosti. Z razumevanjem narave izgub in prepoznavanjem načinov soočanja z njimi lahko razvijamo odpornost in obvladujemo težke življenjske trenutke. (Kogoj, 2011, str. 20) Najpogostejše izgube s katerimi se soočajo stari ljudje so: »medosebne (smrt partnerja, prijatelja, vrstnika, odhod otrok od doma), telesne (zmanjšanje telesnih sposobnosti, telesne bolezni, slabljenje sluha in vida, slabša gibljivost), duševne (spominske motnje, težave pri mišljenju, izguba veljave v domačem okolju, izguba zaupanja vase in izguba samospoštovanja), socialne (upokojitev, manjši dohodki, socialni umik, sprememba bivališča ali preselitev v dom starejših občanov).« (Kogoj, 2011, str. 20-21)

Medosebne izgube:

Smrt ljubljene osebe je zagotovo eden izmed najtežjih izzivov, ki doleti človeka tekom življenja. V poznejših letih življenja so socialni stiki navadno vedno bolj omejeni, kar lahko negativno vpliva na posameznikovo doživljanje izgube in zahteva veliko truda pri prilagajanju na novo obliko življenja. Če za primer vzamemo izgubo zakonca, lahko povemo, da žalovanje predvidoma traja krajši čas, medtem ko sta psihološke spremembe in socialno prilagajanje dolgotrajnejša procesa. Vdove in vdovci običajno občutijo izgubo zakonca z negativnimi posledicami na psihološkem in socialnem področju, ne gre pa pri vseh po istem kopitu. Nekateri

se novim življenjskim okoliščinam uspešneje prilagodijo kot drugi, ki trpijo za dolgotrajnejšimi psihološkimi posledicami. Empirični dokazi nakazujejo, da se psihološka prilagoditev na izgubo ne razvija enakomerno, saj ne vpliva na vse dimenzije psihičnega blagostanja enako. Pri vdovcih je bilo zaznati več depresivnih simptomov, več osamljenosti, manjše zadovoljstvo z življenjem, manj pozitivnih čustev, več stresa, več pritožb o fizičnem počutju in višjo stopnjo smrtnosti. Izguba zakonca pa ni nujno povezana samo z negativnimi posledicami, saj je lahko priložnost za življenjsko preusmeritev in tako spodbudi nov osebni razvoj. Odziv na izgubo zakonca je odvisen od posameznikovih osebnih virov (osebnostne lastnosti, socialna podpora) in od okoljskih dejavnikov, ki so povezani z zgodovino odnosa z zakoncem in s smrtjo. V tem primeru lahko dobri viri osebo ščitijo pred škodljivimi posledicami izgube osebe, slabi viri pa povečajo ranljivost in s tem tveganje za duševno oslabitev. Na tem področju je bila izvedena raziskava, ki je ugotovila, da imajo ekstravertirani posamezniki bolj prilagodljive življenjske strategije in so uspešnejši pri vključevanju v nove socialne mreže. Temu se reče psihološka prožnost, ki je povezana z viri, ki jih ima človek znotraj sebe in z njegovim okoljem. Psihološka prožnost je lahko izjemno pomembna pri spopadanju z izzivi ob izgubi bližnjega. Rezultati empiričnih raziskav nakazujejo, da prožnost vpliva na odpornost in okrevanje od stresa, ki nastane ob izgubi ljubljene osebe. Žalujoci posamezniki, ki imajo več psihološke prožnosti, kažejo pozitivnejša čustva po izgubi partnerja in so sposobni izkusiti pozitivna in negativna obdobja stresa (Mlakar, 2015, str. 38-39). Pomembno bi bilo, da bi tudi tistim, ki nimajo psihološke prožnosti ali jo imajo znatno manj kot drugi, omogočili preventivne ukrepe na lokalni, regionalni in družbeni ravni, ki bi pomagali posameznikom pri spopadanju z negativnimi občutki in posledicami izgube ljubljene osebe.

Telesne izgube:

Starost in staranje nista patološko stanje, temveč naraven biološki proces, ki je določen že v našem genetskem materialu. Ta proces lahko vseeno pospešijo različni vplivi okolja, predvsem raznorazne bolezni. V procesu staranja se upočasnijo številni procesi v telesu, kar privede do zmanjšane delovanja različnih organskih sistemov ter s tem delovanja celotnega sistema. Zaradi počasnejšega delovanja se organizem težje prilagaja na spremenjene pogoje in večje obremenitve. S staranjem se tako poslabša delovanje ledvic, obtočil (zmanjšuje se prožnost žilnih sten, kar ima za posledico večjo togost in nezmožnost prilagajanja na stres ter posledično povišan krvni tlak in druge srčno žilne bolezni), dihal, imunskega sistema, spremeni se tudi sestava in delovanje sluznic, ki vedno bolj izgubljujejo obrambno funkcijo in predstavljajo vstopno točko za mikrobe (Poredoš, 2004, str. 754).

Duševne izgube:

Starost je novo obdobje v življenju človeka, ki od njega zahteva ponovno prilagajanje in sprejemanje stanja. Če se posameznik znajde v situaciji, v kateri nova pričakovanja še ni ponotranjil ali sprejel, se bo posledično srečal s problemom prilagajanja. Enak problem se pojavi tudi, če je posameznik izpostavljen nejasnim oziroma nejasno opredeljenim ali konfliktnim pričakovanjem nove vloge. V primeru starih ljudi se domneva, da je izpostavljenost negativno vrednotenim vlogam vodilo k ustvarjanju negativnih samopodob (Jyrkilä, 1961, str. 89).

Napačno je prepričanje, da so nekatere duševne bolezni, kot so tesnoba, depresija in demenca, pričakovani del staranja in kot take ne potrebujejo obravnave. Ker je prepoznavanje duševnih težav pri starih ljudeh izredno zahtevno, so te pogostokrat spregledane. Star človek bližnjim in osebnemu zdravniku navadno poroča le o telesnih bolečinah in težavah, te pa za seboj nemalokrat skrivajo tudi težave v duševnem zdravju. Te težave se lahko pojavijo samostojno ali kot posledica bolezni. Stari ljudje s težavami v duševnem zdravju so navadno še dodatno stigmatizirani, zato neradi iščejo pomoč. Pomembno je, da pravočasno opazimo spremembe in prve znake težav v duševnem zdravju. Prav tako je pomembno, da se stare ljudi ustrezno informira o možnostih pomoči in kako dostopati do njih (Brlek, Tkalec, Vek in Stanojević Jerković, b.d., str. 8).

Socialne izgube:

Za večino posameznikov se s koncem delovne kariere konča ključni del njihovega življenja, tj. delovna obveznost, ki je težko nadomestljiva z drugimi dejavnostmi. Upokojitev ne pomeni le konca plačanega dela, ampak tudi prilagajanje na nov način življenja na vseh življenjskih področjih. Človek naenkrat izgubi prijatelje iz delovnega okolja in položaj v družbi, ki si ga je ustvarjal 40 let. Nenadoma se spremenita finančno stanje in ritem dneva, saj ima po novem veliko več prostega časa (Ušeničnik, 2000, str. 42).

S prenehanjem zaposlitve se zaključita tudi z njo povezana identiteta in status. Poklic in mesto v hierarhiji delovne organizacije človeka ne definirata zgolj v delovnem okolju, temveč tudi v družbi. Ta ugled z upokojitvijo preneha. Ohranijo se zgolj akademski naslovi kot nekakšen formalen status, ki ima za upokojenca le še simbolično vrednost. Z nastopom upokojitve postanejo upokojenci del manjšinske skupine, do katere je javno mnenje bolj kot ne negativno. V socialnih mrežah je status zelo pomemben in njegova izguba lahko povzroči spremembo vlog ter moči v družbi (Kavar Vidmar, 2006, str. 14-15).

Starost in staranje postajata vse bolj podvržena procesom družbenega instituiranja. Sodobna potrošniško naravnana družba je kreirala podobo starega človeka v skladu z interesom kapitala, ki v ospredje postavlja mlado in aktivno populacijo. Takšen prikaz starih ljudi je stereotipen in ageističen, saj poudarja, da so stari ljudje manj sposobni za delo, manj zanesljivi, pozabljivi, nebolgljeni ipd. Takšen družbeni status močno vpliva na neavtonomno držo starih ljudi. Politike, zaradi enostranske stigmatizacije starosti, le-to obravnavajo kot posebno negativno življenjsko obdobje. Takšen odnos je diskriminatoren, saj obravnava staro generacijo kot družbeno neželene in kot odvečno breme (Goriup, 2016, str. 19-20).

1.7.2. Odvisnost od tuje pomoči

Telesne bolezni in težave v duševnem zdravju pogosto s seboj prinesejo potrebo po pomoči druge osebe. Odvisnost od pomoči drugega je za številne stare ljudi neprijetna in lahko tudi vzrok številnih stisk, vendar jo večinoma sprejmejo kot del življenja (Kogoj, 2011, str. 22).

Najpogostejša oblika pomoči starim ljudem je neformalna oblika (sorodniki, družinski člani, prijatelji, sosedje). Pod neformalne oskrbovalce štejemo ljudi, ki »nepoklicno in neslužbeno pomagajo staremu ali bolnemu človeku opravljati vsakdanja opravila.« (Ramovš, 2020, str. 64) Lahko se uporabi tudi izraz družinski oskrbovalec, vendar ga je potrebno ločevati od poklicnih oskrbovalcev na domu, ki so ključna oblik razbremenilne pomoči ter od družinskih pomočnikov, ki so formalna oblika oskrbe in pomoči človeku, ki je odvisen od pomoči. »Neformalni oskrbovalci oskrbujejo pri nas okrog 75 % ljudi (nad 60.000), ki so odvisni od tuje pomoči pri vsakdanjih opravilih.« (Ramovš, 2020, str. 93) Raziskave kažejo, da okoli 10 % prebivalstva redno tedensko sodelujejo pri oskrbi svojca ali soseda. (Ramovš, 2020, str. 64-93)

Formalna oskrba pokriva preostalih 25 % ljudi, ki so odvisni od pomoči. »Formalni oskrbovalci so strokovno usposobljeni ljudje, ki poklicno in službeno pomagajo staremu ali bolnemu človeku opravljati vsakdanja opravila.« (Ramovš, 2020, str. 64) V največ primerih se to delo opravlja v domovih za stare ljudi, negovalnih in rehabilitacijskih bolnicah, hospicijih ter drugih ustanovah za dolgotrajno oskrbo ali pri organizacijah, ki oskrbujejo in negujejo ljudi na domu (Ramovš, 2020, str. 64-93).

Pomembno se je zavedati, da formalna in neformalna oskrba nista alternativni, niti konkurenca, ampak druga drugo dopolnjujeta. Vsaka zase imata svoje pasti. Formalna oskrba teži k institucionalizaciji, neformalna teži k nevarnosti, da zaradi neznanja pride do napak pri oskrbi. Tako formalni kot neformalni oskrbovalci imajo svoje kakovosti, ki so ključne za kvalitetno

oskrbo. Formalni oskrbovalci posedujejo znanje in organiziranost, medtem ko neformalni oskrbovalci osebno motivacijo, saj oskrbovanca osebno poznajo in z njim tudi preživijo več časa. Pomembna bi bila integracija obojih, da se prednosti enih in drugih sestavijo, omejitve in nevarnosti pa zmanjšajo. Prvi pogoj za integracijo obeh je medsebojno poznavanje, nato sledi učinkovito komuniciranje in nenazadnje naklonjenost za sodelovanje. Ključno bi bilo tudi sodelovanje zdravstvenih in socialnih strokovnjakov z družinskimi oskrbovalci ter sodelovanje drug z drugim (Ramovš, 2020, str. 64-110).

Potrebno je ozavestiti dejstvo, da je star človek, ki potrebuje pomoč drugega, veliko bolj ranljiv, kot tisti, ki je še samostojen. Ravno zaradi te ranljivosti in nemoči pogostokrat pride do raznoraznih zlorab v okviru pomoči drugih. Zavedanje o ranljivosti starih ljudi, vrstah in možnostih zlorab je ključno, saj nam omogoča prepoznavanje in preprečevanje tovrstnih težav v skupnosti. Zlorabe navadno niso enkratno dejanje, saj žrtve v 60 – 70 % povedo, da jih storilec zlorablja že dalj časa. Zloraba starih ljudi se lahko kaže v različnih oblikah. Raziskave poudarjajo, da so najpogostejše oblike zlorab in nasilja nad starimi ljudmi sledeče: zanemarjanje, psihično nasilje, materialno izkoriščanje in fizično nasilje. Prijavitelji nasilja so na prvem mestu družinski člani, nato bolnice, policija in servisi pomoči na domu. Le slabih 9 % zlorab prijavi žrtev sama (Veber, 2004, str. 149-150).

- Zanemarjanje »je zavračanje ali neizpolnjevanje kakršnihkoli obveznosti, ki jih ima nekdo do starostnika.« (Veber, 2004, str. 150) Tipično zanemarjanje je, ko človeku ne zagotovimo osnovnih življenjskih potrebščin, kot so voda, hrana, obleka, bivališče ...
- Psihično nasilje »je povzročanje trpljenja, čustvene bolečine ali žalost.« (Veber, 2004, str. 150) Povzročitelj je najpogosteje partner oziroma druga oseba, ki staremu človeku nudi pomoč. Primeri psihičnega nasilja so: žalitve, grožnje, sramotenje, poniževanje ... Zloraba, ki se ponavlja, lahko pusti posledice na duševnem zdravju človeka, ki se kažejo zlasti v znižani samopodobi, težavah s spanjem in vsesplošnem umikanju.
- Materialno izkoriščanje »je nelegalna ali nepravilna uporaba prihrankov, posesti ali lastnine starostnika [...]« (Veber, 2004, str. 150). Takšnim zlorabam so še posebej podvrženi tisti stari ljudje, ki imajo zaradi bolezni (npr. demenca) oslABLJENO zmožnost presojanja. Nekaj primerov materialnih zlorab: ponarejanje podpisa, kraja denarja/lastnine, pisanje oporok pod prisilo ...
- Fizično nasilje »pomeni uporabo fizične sile, ki lahko povzroči telesne poškodbe, fizične bolečine ali okvare.« (Veber, 2004, str. 150) Takšno nasilje ni omejeno samo na očitna

nasilna dejanja, tudi neupravičeno dajanje zdravil, fizično omejevanje, prisilno hranjenje itd. sodi med fizično nasilje (Veber, 2004, str. 150-151).

Kogoj (2011, str. 25-26) navaja nekaj dejavnikov, ki so povezani s pogostejšimi zlorabami:

- pogosteje zlorablajo tisti, ki so finančno odvisni od starih ljudi ali/in so odvisni od alkohola/drog;
- nasilje je lahko odgovor na stres in obremenilne okoliščine;
- dolgotrajna pomoč povečuje možnosti za zlorabe, saj se zaradi podaljševanja življenjske dobe obremenitve svojcev povečujejo;
- ekonomske težave (npr. brezposelnost) povečujejo stiske svojcev in s tem možnost za finančne zlorabe;
- pomankanje ustreznega bivališča je lahko povod k zlorabam, še posebej, če imajo družinski člani občutek, da so zaradi starega človeka, ki potrebuje oskrbo, prikrajšani;
- verjetnost zlorab povečujejo tudi kulturne spremembe in negativna predstavitev starih ljudi v medijih;
- od tega, koliko nasilnih dejanj družba dopušča, je odvisna pogostost zlorab;
- možnost za zlorabe se poveča z naraščanjem števila osamljenih starih ljudi;
- pogosteje se zlorablja ženske, zaradi številčnosti in pogostejše ekonomske odvisnosti od drugih;
- slabo izurjeno, plačano in preobremenjeno osebje v zavodih ustvarja okoliščine, ki lahko prispevajo k pogostejšim zlorabam.

1.7.3. Osamljenost

Na starost človek ostaja vedno bolj sam, saj otroci zapuščajo svoje primarno "gnezdo" in si ustvarjajo lastne družine, vrstniki, partner, sorodniki pa postopoma umirajo. Vendar je vseeno potrebno poudariti, da osebe, ki živijo same, niso nujno tudi osamljene (Kogoj, 2011, str. 21). Kot pravita Budič in Ogrin (2021, str. 59), je občutek osamljenosti odvisen od človekovih lastnih in kulturnih pričakovanj glede odnosov.

Osamljenost in socialna izolacija imata lahko resne posledice na telesno in duševno zdravje ter splošno dolgoživost. Pojma socialna izolacija in osamljenost se sicer razlikujeta, vendar se med seboj povezujeta. Osamljenost je neprijeten subjektiven občutek, ki nastane zato, ker se naše želene in dejanske socialne povezave ne skladajo. Na nasprotni strani je socialna izolacija objektivno stanje, ki nastane zaradi redčenja socialnih mrež, kar vodi do redkejših interakcij z drugimi ljudmi. Strokovnjaki ocenjujejo, da je osamljenih nekje od 20 do 34 % starih ljudi.

Raziskave nakazujejo, da je delež osamljenih, ki živijo v ustanovah za dolgotrajno oskrbo, višji od deleža osamljenih, ki živijo v skupnosti (35 % starih ljudi v domovih za stare ljudi in negovalnih domovih je zelo osamljenih). Trenutno še ni popolnoma jasno, ali se osamljenost s starostjo povečuje ali zmanjšuje. Nekatere raziskave zagovarjajo stališče, da je krivulja osamljenosti skozi življenje v obliki črke U, kar pomeni, da je osamljenost najpogostejša v mlajših in starejših letih, spet druge raziskave pa zagovarjajo, da se osamljenost skozi življenje enakomerno zmanjšuje (Budič in Ogrin, 2021, str. 59-60).

Kot je bilo že povedano, socialna izolacija in osamljenost močno vplivata na fizično in duševno zdravje človeka. Obe sta povezani s 26 % povečano verjetnostjo umrljivosti. Na umrljivost vplivata podobno kot dejavniki tveganja, ki so povezani z debelostjo, pomanjkanjem telesne aktivnosti, kajenjem in drugimi oblikami zlorabe različnih substanc. Socialna izolacija in osamljenost povečujeta tveganje za nastanek srčno-žilnih obolenj, možganske kapi in duševnih bolezni, kot so upad kognitivnih sposobnosti, demenca, depresija, anksioznost ... Poleg vsega tudi povečujeta tveganje za nasilje in zlorabo starih ljudi (Budič in Ogrin, 2021, str. 59-60).

Dva izmed najpogostejših dejavnikov, ki vplivata na osamljenost ljudi v dolgotrajni oskrbi, sta omejene zmožnosti gibanja in finančna stiska. Sklepamo lahko, da star človek, ki potrebuje pomoč in oskrbo drugega, ne zmore več samostojne hoje oziroma pri hoji potrebuje pomoč druge osebe, oskrbovalcem pa navadno zaradi pomanjkanja kadra in preobremenjenosti, primanjkuje časa, da bi z njimi hodili na sprehode. Tako oseba ostaja znotraj doma za stare ljudi oziroma znotraj hiše ali stanovanja, stiki s prijatelji, znanci in sorodniki pa postajajo vse bolj redki. Pasivne ljudi, katerih gibanje je omejeno, drugi ne vabijo ven na prijateljska in družinska srečanja. Star človek v instituciji je pogosto izoliran tudi zato, ker nikamor ne more ali sme, ker nima zagotovljenega spremstva, ker za vse potrebuje dovoljenje in podobno. Na manj družabno življenje uporabnikov vpliva tudi njihova finančna situacija. Obiskovanje družbenih prostorov pomeni strošek, ki si ga star človek, poleg rednih življenjskih stroškov in plačevanja oskrbe, težko privošči (Flaker, idr., 2008, str. 281-286).

Ena izmed ključnih rešitev pri preprečevanju osamljenosti starega človeka, ki potrebuje dolgotrajno oskrbo, je krepitev družabnosti. Večina ljudi si želi več stikov z drugimi, vendar velikokrat ne znajo ali ne vedo, kako vzpostaviti prvi stik. Prva izmed možnih rešitev je pomoč pri navezovanju stikov. Ta je mogoča na dva načina, in sicer kot neposredna pomoč družabnikov, ki se družijo z uporabniki in nadomeščajo izpad družbene mreže, ali kot neposredna pomoč z organiziranjem dogodkov, ki omogočajo stike. Tudi vključenost v raznorazna društva ali prisotnost v skupnosti lahko veliko pripomore k vzpostavljanju,

razvijanju in ohranjanju stikov starega človeka. Na tem mestu bi bilo za krepitev družabnosti potrebno organizirati spremstva in prevoze ter vzpostaviti mrežo prostovoljcev, ki bi ljudi spremljali na željene aktivnosti. V okviru doma za stare ljudi druženja med stanovalci navadno ne primanjkuje, lahko pa primanjkuje druženja stanovalcev z njihovimi svojci, kar lahko vodi v neko vrsto osamljenosti. Druženje s svojci lahko spodbujamo na različne načine, na primer: organiziranje prireditev za svojce, klub svojcev, dnevi odprtih vrat itd. (Flaker, idr., 2008, str. 293-300)

1.7.4. Strah pred smrtjo

Določeni stari ljudje se težko soočajo s staranjem in bližajočo se smrtjo, drugi si želijo smrti, saj jo vidijo kot odrešitev v življenju, ki jim ne prinaša več zadovoljstva. Večino starih ljudi je strah umiranja zato, ker umiranje povezujejo z bolečinami in trpljenjem (Kogoj, 2011, str. 22). V eni izmed mnogih raziskav je bila potrjena hipoteza, da je strah pred smrtjo bolj prisoten pri mlajši populaciji kot pri starejši. Strah pred smrtjo doseže vrhunec v srednjih letih in se s starostjo zmanjšuje. Stopnjo strahu pred smrtjo lahko povzamemo nekako takole, v adolescenci imamo zakoreninjeno prepričanje o nesmrtnosti in neranljivosti. Spremembe se začnejo dogajati v zgodnji odraslosti, še posebej, ko stopimo v vlogo starševstva. V srednjih letih življenja je človek izpostavljen končnosti življenja s smrtnostjo bližnjih, posledično je to obdobje največje tesnobe, ki jo povzroča strah pred smrtjo. Nazadnje se v starosti stopnja strahu zmanjša. Na nek način si ta pojav lahko razložimo z dejstvom, da se star človek pogosteje opominja, da se časovno bliža smrti in na takšen način, vsaj na zavestni ravni, sprejme neizogibno resnico (Sinoff, 2017, str. 3).

Kljub zavedanju, da je smrt neizogibna, si človek vseeno želi ostati nesmrten. V preteklosti so ljudje iskali načine doseganja nesmrtnosti preko verovanja v različne oblike posmrtnega življenja. Sodobna civilizacija je posvetna, kar pomeni, da se mnogi ne poslužujejo več tradicionalnih oblik verovanj. Danes so načini, kako ljudje zadovoljujejo potrebo po nesmrtnosti, različni. Nekateri skrbijo, da se jih bodo ljudje po smrti spominjali (urejanje grobov, izražanje želja, da bi jim kdo po smrti prižgal svečko in se jih spomnil ipd.), drugi si prizadevajo, da bi ostala za njimi njihova dela (npr. hiša za potomce, spominki, umetniška dela ...), tretji pa verujejo v življenje po smrti (Ramovš, 2003, str. 120-122).

1.8. Opredelitev dolgotrajne oskrbe

Dolgotrajna oskrba je v enotni definiciji opredeljena kot »niz storitev, ki jih potrebujejo osebe z zmanjšano stopnjo funkcionalne zmožnosti (fizične ali kognitivne) in ki so posledično v

daljšem časovnem obdobju odvisne od pomoči pri izvajanju osnovnih oziroma podpornih dnevnih opravil.« (Kavšek, 2021, str. 19) Dejstvo je, da povpraševanje po dolgotrajni oskrbi raste in presega ponudbo. Kljub gradnji novih domov za stare ljudi, povečanju zmogljivosti obstoječih domov, negovalnih oddelkov v bolnišnicah in podaljševanju bolnišničnih zdravljenj, ne izpolnjujemo potreb, ki se bodo v naslednjih 15 do 20 letih še povečale. Stanje nakazuje, da so nove rešitve na področju dolgotrajne oskrbe, glede na prihajajoče demografske spremembe, nujno potrebne. (Kavšek, 2021, str. 19-23).

Danes prejema dolgotrajno oskrbo približno 4 % prebivalstva v Sloveniji . V prihodnje se bo ta delež povečal na 10 % in več. Od tega jih 1 % oskrbujejo ustanove in 3 % svojci na domu. Evropska unija urejanje tega področja prepušča državam, za razvoj samih sistemov pa skrbi z navodili, protokoli dobrih praks, finančnimi spodbudami itd. Dolgotrajna oskrba temelji na sledečih stebrih: oskrbovanci, oskrbovalci in oskrbovalni programi, sistemi, storitve ter ustanove. Dolgotrajna oskrba je kakovostna, če odgovarja na potrebe vseh, ki so vanjo vključeni (Ramovš, 2020, str. 19).

Ker je dolgotrajna oskrba v večinskem obsegu namenjena starim ljudem, je pomembno, da vemo, kaj si od nje želijo ti ljudje sami. Stari ljudje v okviru dolgotrajne oskrbe želijo:

- »pravico do dostojanstva, telesnega in duševnega blagostanja, svobode in varnosti;
- pravico do avtonomnega odločanja o zadevah, ki se nanašajo na starostnika,
- pravico do zasebnosti;
- pravico do kakovostne in prilagojene oskrbe;
- pravico do informacije po potrebah, do nasveta in informiranega soglasja;
- pravico do nepretrgane komunikacije, participacije v družbi in kulturnega udejstvovanja;
- pravico do svobode izražanja, misli in vesti: prepričanje, kultura in religija;
- pravico do paliativne oskrbe in podpore ter do spoštovanja in dostojanstva pri umiranju in v smrti;
- pravico do zadoščenja.« (Kavšek, 2021, str. 29)

S tem namenom morajo biti storitve dolgotrajne oskrbe:

- na voljo vsem uporabnikom tako, da lahko svobodno izbirajo med raznolikimi storitvami, ki v enaki meri zadovoljujejo vse njihove potrebe;
- dostopne na enostaven način vsem, ki so do njih upravičeni;
- cenovno dostopne;

- individualno prilagodljive na način, da zagotavljajo hitro in pravočasno odzivnost na spreminjajoče se potrebe posameznika;
- kontinuirane v smislu zagotavljanja storitev, ki se ne prekinjajo za čas trajanja potrebe (Kavšek, 2021, str. 48).

Druge raziskave, kaj je z vidika uporabnika pri oskrbi najbolj pomembno, kažejo, da je po eni strani pomembna organizacija oskrbe, kjer imajo uporabniki možnost udeležbe pri smiselnih dejavnostih in da je dovolj časa namenjenega sami oskrbi. Po drugi strani se v kontekstu zagotavljanja višje kakovosti življenja uporabnikov omenjajo kakovostni medosebni odnosi tako s svojci kot tudi z izvajalci storitev. Za zagotovitev kakovostnega življenja posameznikov moramo biti pozorni tako na kakovost storitev kot kakovost medsebojnih odnosov. Strokovnjaki so mnenja, da se morajo izvajalci storitev v domovih za stare ljudi usmerjati v ustvarjanje blagodejnega odnosa tako med stanovalci samimi kot med stanovalci in zaposlenimi. Če je pozornost usmerjena samo na storitev, so stanovalci prepuščeni čustveni praznini, brez občutka povezanosti in zaupanja. Seveda so strukture pomembne, vendar same po sebi ne vodijo do željenih rezultatov. Glavni cilj je zagotoviti integracijo storitve in človeškega odnosa, saj bi bila tako storitev oskrbe in človeški odnos neločljiva celota v istem realnem času in ob istih stroških. Odgovornost za tovrsten premik leži na plečih izvajalcev dolgotrajne oskrbe, da presežejo kulturo naravnosti na institucijo in s kulturo naravnosti na uporabnika zagotavljajo kakovostne in varne storitve ter stremijo k doseganju čim višjega zadovoljstva uporabnikov (Lipar, 2022, str. 11-12).

1.8.1. Inovacije v dolgotrajni oskrbi – Slovenija in tujina

Zaradi staranja populacije in povečevanja potreb po dolgotrajni oskrbi je jasno, da se ne bomo več mogli zanašati na klasične pristope oskrbe starih ljudi. Potrebno bo razviti nove inovativne oblike oskrbe, ki bodo omogočale dostojno in kakovostno starost. Oskrbo, ki starim ljudem ne bo omogočala le preživetja, ampak tudi aktivno sodelovanje v skupnosti in ohranjanje dostojanstva.

Mali, Flaker, Urek in Rafaelič (2018, str. 185) so analizirali nekaj več kot 50 inovacij, vezanih večinoma na domove za stare ljudi v Sloveniji. Inovacije so razdelili na družbene inovacije, socialnovarstvene inovacije in inovacija za domove.

Družbene inovacije:

V prvi vrsti pod družbene inovacije sodijo nove oblike izobraževanj za predajanje znanj lokalni skupnosti. Sem sodijo denimo usposabljanje za pomoč umirajočim, izobraževanja o demenci,

podpora za samostojnost, preprečevanje padcev, ravnanje z bolečino itd. Med družbene inovacije sodijo tudi oblike podpore, ki jih v skupnosti soustvarjajo domovi. Dober primer teh sta Center za krepitev spomina in Center aktivnosti. Prvi ponuja svetovanja strokovnjakov in drugo vrsto pomoči, drugi pa združuje elemente aktivnosti, druženja in medgeneracijskega sožitja. Med družbene inovacije lahko uvrstimo tudi raznovrstne projekte podpore, ki spodbujajo odkrivanje, razvijanje in ohranjanje spretnosti in znanja stanovalcev ter zaposlenih (Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018, str. 187-190).

Socialnovarstvene inovacije:

Na operativni ravni so metode novih pristopov k dolgotrajnim stiskam: individualizirana obravnava stanovalcev, gospodinjski koncept oskrbe, kongruentna odnosna nega in »Oaza«. »Oaza« je prostor, kjer se posebna pozornost namenja dotikom in bazalni stimulaciji stanovalcem v naprednem stadiju demence. Gospodinjski koncept oskrbe je namenjen poustvarjanju domačega okolja, da bi bilo življenje znotraj institucije karseda podobno življenju zunaj institucije. S tem se želi izpodbiti zakoreninjeno prepričanje, da je zdravstvena nega primarna dejavnost v domovih (Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018, str. 190-193).

Inovacije za domove:

Sem sodijo inovacije, ki so namenjene spremembam domov. Takšne inovacije so na primer dobrodošlica za svojce in stanovalce, ki jo organizira dom ob prihodu novega stanovalca. Primer inovacij, ki nasploh niso posebej inovativne, so oskrbovana stanovanja, začasno varstvo, dnevno varstvo, razvoj hrane in še bi lahko naštevali (Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018, str. 193-194).

Za primerjavo pogledimo nekaj inovacij v dolgotrajni oskrbi, ki so jih vpeljale države drugod po svetu:

Norveška:

»Humanitas Deventer«, dom za stare ljudi, ki študentom v zameno za 30 ur prostovoljnega dela na mesec ponuja brezplačno nastanitev. Študenti živijo skupaj s stanovalci doma in jim pomagajo pri vsakodnevnih opravilih (npr. kuhanje, nakupovanje, vrtnarjenje ...), namen projekta pa je vzpostavitev žive in raznolike skupnosti, ki koristi tako starim ljudem kot tudi mladim (FasterCapital, 2024).

Japonska:

- »Hikari no Mori« je upokojenska vas, ki se nahaja na gozdnatem območju v bližini Tokia. Vas sestavlja 50 koč, ki so zgrajene iz naravnih materialov, in ponuja vrsto storitev ter

objektov za prebivalce (zdravstveni dom, knjižnica, restavracija ipd.). Vas spodbuja prebivalce k vključitvi v dejavnosti na prostem, kot so vrtnarjenje, pohodništvo in ribolov, da bi izboljšali svoje telesno in duševno počutje (FasterCapital, 2024).

- »CarePredict« je nosljiva naprava, ki s pomočjo umetne inteligence in senzorjev zaznava vsakodnevne dejavnosti, vedenja in zdravje starega človeka, ki živi samostojno ali v domu za stare ljudi. Naprava lahko zazna spremembe vzorcev pri spanju, prehranjevanju, obisku stranišča, hoji in o teh spremembah obvesti svojce oziroma oskrbovalce. Napravo uporabljajo tudi v ZDA, Kanadi in Braziliji, rezultati pa so pokazali pozitivne izide pri zmanjševanju števila padcev in hospitalizacij starih ljudi (FasterCapital, 2024).
- »Integrirani sistem oskrbe v skupnosti (CICS)« je en izmed načinov reševanja pomanjkanja negovalnega kadra v institucijah. Sistem združuje zdravstvo, dolgotrajno oskrbo, preventivne in stanovanjske storitve za stare ljudi v lokalni skupnosti. Cilj je zagotoviti usklajeno oskrbo, ki je prilagojena individualnim potrebam in željam vsakega posameznika ter odložiti potrebo po institucionalizaciji. Sistem zajema tudi sodelovanje lokalne vlade, izvajalcev oskrbe, prostovoljcev in družinskih članov. Primer sistema je projekt »Genki-nomura« v mestu Kashiwa, ki ponuja različne storitve in dejavnosti za stare ljudi, kot so obiski na domu, dnevno varstvo, zdravstveni pregledi, vrtnarjenje, medgeneracijsko sodelovanje ipd. (FasterCapital, 2024)
- »Fureai Kippu« je posebna valuta, ki se jo zasluži s prostovoljno pomočjo staremu človeku. S tem, ko človek prostovoljno nameni svoj čas drugemu človeku, pridobi tako imenovan »Fureai Kippu«, ki ga lahko kasneje porabi za lastno oskrbo ali za oskrbo svojega družinskega člana. Na primer, mlajši družinski člani, ki ne živijo v bližini svojih staršev, lahko zaslužijo valuto tako, da pomagajo staremu človeku v svoji soseski in nato prenesejo valuto na svoje starše, ki jo porabijo (Arosa, 2023).

ZDA:

»Sobivanje« je oblika namenske skupnosti, kjer si prebivalci delijo skupne prostore in objekte, kot so kuhinje, vrtovi, pralnice in rekreacijska območja ter hkrati ohranjajo lastna zasebna stanovanja. Takšen način življenja spodbuja občutek pripadnosti, medsebojno podporo in medgeneracijsko interakcijo ter zmanjšuje operativne stroške stanovanja. V Ameriki je takšen primer sobivanja skupnost »ElderSpirit«, kjer skupaj prebiva 29 gospodinjstev (FasterCapital, 2024).

Singapur:

»Homage« je podjetje, ki starim ljudem zagotavlja storitve oskrbe na zahtevo in prilagojeno oskrbo prek platforme, ki jih povezuje z usposobljenimi in kvalificiranimi oskrbovalci. Platforma na enem mestu omogoča dostop do različnih storitev, kot so: zdravstvena nega, fizioterapija, delovna terapija, govorna terapija itd. Platforma omogoča staremu človeku in njegovim družinskim članom, da rezervirajo, upravljajo in plačujejo omenjene storitve ter hkrati prejema povratne informacije s strani njihovih oskrbovalcev. »Homage« uporabnika oskrbe poveže z oskrbovalcem na podlagi njegovih spretnosti, izkušenj in splošne kompatibilnosti obeh, poleg tega pa skrbi tudi za stalno usposabljanje in preverjanje oskrbovalnega kadra. Glavni cilj podjetja je starim ljudem omogočiti udobno staranje doma in razbremeniti neformalne oskrbovalce (FasterCapital, 2024).

1.9. Institucionalna oskrba

Mali (2006, str. 17) trdi, da je današnja družba izredno organizacijsko naravnana, saj se že naše življenje začne v porodnišnici, nadalje se izobražujemo v šolah, zaposlimo se v podjetjih in državnih službah, včlanimo se v društva, na starost pa gremo v dom za stare ljudi. Organizacija se od drugih družbenih enot, kot so družina, prijateljske skupine itd., razlikuje v tem, da je njen namen doseganje jasno opredeljenih ciljev, zato so člani organizacije prisiljeni delovati na določen način. Znotraj mnogih poimenovanj delovanja organizacij se nahaja tudi Goffmanovo poimenovanje totalne ustanove. Goffman trdi, da so totalne institucije »prostor za bivanje in delo, kjer veliko število posameznikov s podobnim položajem, za precejšnje časovno obdobje odrezanih od širše družbe, živi skupaj prisilno, formalno vodeno življenje.« (Mali, 2006, str. 17). Da je dom povsem v nasprotju z definicijo totalne ustanove, mora biti usmerjen v individualizirano oskrbo. Individualizirana oskrba se uresničuje, ko lahko stanovalec prosto zapusti dom, ko ima možnost zakleniti svojo sobo, ko ne čuti pritiskov po prilagoditvi, ko se počuti spoštovanega ... V takšnem domu ni vzvodov za strukturno uporabo moči (Križnik in Potočnik, 2022, str. 29).

Vendar dom za stare ljudi vseeno le v prisposodbi izraža nekatere vidike dejanskega doma, nikakor pa ne more biti »pravi dom«, saj življenje v instituciji zahteva kompromise, ker je posameznik del organizacije in v tem okviru prevladajo potrebe skupine in interesi organizacije. Pomembno je ozavestiti, da samo ljudje, ki dejansko živijo v instituciji, lahko ocenjujejo le-to z vidiki doma. Problem v raziskovanju se pojavi zato, ker uporabnike domov za stare ljudi nikoli prej nismo spraševali po njihovem mnenju. Številni raziskovalci priznavajo, da so na njihova vprašanja stari ljudje v institucijah pogosto odgovarjali redkobesedno in nezaupljivo. Različni avtorji poudarjajo, da je ravno zaradi tega življenje v instituciji brezvoljno, nedelavno

in je prisotna izrazita vdanost v usodo. Pripombe, predloge in aktivnost uporabnikov lahko pričakujemo samo tam, kjer se počutijo svobode pri izražanju svojega mnenja, zato mora imeti institucija klimo, ki omogoča stanovalcem občutek samospoštovanja, pomembnosti in vplivnosti. Vzdušje v instituciji, ki daje toplino, zagotavlja skrb in pomoč, je idealno. Kako vsak posameznik doživlja življenje znotraj doma za stare ljudi, je odvisno od osebnih dejavnikov človeka in dela ter ciljev institucije. Institucija se lahko veliko bolj približa konceptu družine, če je usmerjena na individualnost uporabnikov kot celostnih oseb, kot če je usmerjena kolektivno, na skupino uporabnikov. Če je institucija preveč zaščitniško usmerjena, pri posamezniku povzroči strah in nemoč ter spodbuja njegovo neodločno držo. S poudarjanjem individualnosti lahko spodbudimo samostojnost, avtonomnost in prevzemanje odgovornosti, poleg tega pa človeka usposobimo za sprejemanje vsakodnevnih odločitev in dolgoročnih ciljev (Mali, 2006, str. 19-20). Le z doslednim prizadevanjem za doseganje najvišjih standardov oskrbe lahko ustvarimo okolje, v katerem se bo star človek počutil spoštovanega in cenjenega, kar bo posledično prispevalo k boljšemu počutju in kvalitetnejšemu življenju.

1.9.1. Obseg oskrbe v domu za stare ljudi

Oskrba v domu za stare ljudi se izvaja po načelu individualizacije, multidisciplinarnosti, celovitosti obravnave, aktivnosti, avtonomnosti in možnosti izbire. Standardna oskrba se razdeli v štiri kategorije:

- Oskrba I: namenjena je uporabnikom, ki zaradi starosti ali drugih razlogov ne zmorejo več povsem samostojno živeti v svojem domačem okolju, vendar lahko še vedno izvajajo temeljne življenjske aktivnosti samostojno in pri tem ne potrebujejo pomoči drugih oseb. Storitve vključuje osnovno in socialno oskrbo s spremljanjem potreb uporabnika. Pod osnovno oskrbo spada bivanje, organiziranje prehrane, tehnična oskrba in prevozi. Socialna oskrba je strokovno vodena dejavnost namenjena izvajanju vseh vsebin socialne preventive (organizirane kulturne, družbene, zabavne in ustvarjalne dejavnosti ter druženje), terapije, varstva (nudenje pomoči pri vzdrževanju osebne higiene, prehranjevanju, oblačenju, gibanju ...) in vodenja uporabnikov (naloge povezane s sprejemi, premestitvami, odpusti, sodelovanje z drugimi institucijami ...).
- Oskrba II: je namenjena tistim, ki imajo zmerne starostne in zdravstvene težave in pri izvajanju temeljnih življenjskih aktivnosti in dnevnih opravilih občasno potrebujejo pomoč drugih. Storitve je namenjena uporabnikom, ki so še delno samostojni pri gibanju z občasno inkontinenco oziroma za uporabnike, pri katerih se pojavlja zgodnja stopnja demence.

- Oskrba III A: do te oskrbe so upravičeni uporabniki z najzahtevnejšimi starostnimi in zdravstvenimi težavami, ki pri izvajanju temeljnih življenjskih aktivnosti in dnevnih opravilih ves čas delno potrebujejo pomoč drugih. Izvajanje storitve je namenjeno uporabnikom, ki se niti ob osebnih prizadevanjih in ob pomoči ortopedskih pripomočkov ne morejo samostojno gibati, oblačiti in slačiti, skrbeti za osebno higieno, ...
- Oskrba III B: namenjena je uporabnikom, ki so ves čas popolnoma odvisni od pomoči drugih oseb. To kategorijo oskrbe prejemajo uporabniki s popolno omejitvijo samostojnosti oziroma popolno izgubo zmožnosti za sodelovanje pri pomoči druge osebe.
- Oskrba IV: vključuje delno ali popolno pomoč osebam, ki zaradi demence ali podobnih stanj potrebujejo spremljanje in nadzor. Do oskrbe IV so upravičeni uporabniki s kognitivnim upadom in/ali pogosto ali trajno zmanjšano sposobnostjo razumevanja in presoje (Podrobnejši standardi za izvajanje posameznih vrst oskrbe in kriteriji za določitev vrst oskrbe glede na potrebe uporabnikov storitve za področje institucionalnega varstva v domovih za starejše, 2022, str. 7304-7307).

1.10. Oskrba na domu

Pomoč na domu je po definiciji »namenjena pretežno starejšim osebam, ki živijo na svojem domu, vendar se zaradi bolezni ali drugih težav povezanih s starostjo ne morejo več v celoti oskrbovati ali negovati sami, niti tega v zadostnem obsegu ne zmorejo njihovi svojci ali sosede. S pomočjo na domu se nadomesti potrebo po institucionalnem varstvu ter se tako posamezniku omogoči, da lahko čim dlje ostane v domačem okolju.« (Ministrstvo za solidarno prihodnost, 2024). Pomoč na domu obsega:

- pomoč pri temeljnih dnevnih opravilih (oblačenje, slačenje, umivanje, hranjenje ...)
- gospodinjsko pomoč (prinašanje pripravljenega obroka, pomivanje posode, osnovno čiščenje bivalnega prostora ...)
- pomoč pri ohranjanju socialnih stikov (vzpostavljanje socialne mreže z okoljem, spremljanje upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti, informiranje ustanov o stanju in potrebah upravičenca ...).

Za storitve pomoči na domu so pristojne občine, ki izberejo izvajalca same storitve in jo sofinancirajo najmanj v višini 50 %, v povprečju pa preko 70 % celotnih stroškov. Izvajalec je lahko javni ali zasebni zavod (Ministrstvo za solidarno prihodnost, 2024).

Po analizi Inštituta RS za socialno varstvo je ob koncu leta 2022 pomoč na domu prejemale 8.668 uporabnikov (število je v primerjavi s prejšnjim letom naraslo za 4,9 %), določen delež

potreb po storitvi pa je ostal nezadovoljen, saj je bilo ob koncu leta na čakalnem seznamu najmanj 1.300 ljudi. Med uporabniki pomoči na domu je približno dve tretjini žensk, skoraj polovica uporabnikov je ovdovelih. V okviru javne mreže je storitev pomoči na domu opravljalo 76 različnih izvajalcev (55 javnih zavodov in 21 zasebnikov). Tri četrtine uporabnikov je storitev prejelo od ponedeljka do petka, 13,5 % uporabnikov pa vse dni v tednu, vključno s prazniki. Skupno je dve tretjini uporabnikov oskrbo prejelo manj kot 3,5 ure tedensko. Gledano po sklopih opravil so uporabniki v največjem deležu (36,9 %) koristili gospodinjsko pomoč, sledila je pomoč pri ohranjanju socialnih stikov (35,3 %) in pomoč pri temeljnih dnevnih opravilih (27,8 %) (IRSSV, b.d., str. 1-5).

Oskrba na domu je specifična in v vseh komponentah drugačna od oskrbe v instituciji. Zaposleni z večletnimi izkušnjami na področju dolgotrajne oskrbe so na vprašanje o prednostih in slabostih oskrbe v domačem okolju odgovarjali precej enotno. Poudarili so, da uporabnik v domačem okolju ohranja svojo avtonomnost in samostojnost, ima večji vpliv na izvajanje storitev in je s tem bolj motiviran, bivanje doma jim omogoča ohranjanje lastnih dnevnih ritualov, oskrba na domu omogoča bolj aktivno vključevanje neformalnih oskrbovalcev, uporabnik ohranja svoje družbene vloge itd. Kljub izrazito pozitivnim ugotovitvam, so navedli tudi nekaj izzivov s katerimi se soočajo, predvsem: slabši dostop do informacij o zdravstvenem stanju uporabnika, potreba po večurnem in nočnem varstvu še vedno ni zadovoljena, neprilagojena bivalna okolja, finančne omejitve in finančna obremenitev pri plačilu tovrstnih storitev (Rajer, 2022, str. 16-17).

Bivanje v domačem okolju ima številne pozitivne plati za življenje starega človeka. Vseeno pa je ključno zavedanje, da se z vključitvijo v sistem dolgotrajne oskrbe spremeni življenje celotne družine, ne le upravičenega posameznika, zato je pomemben celosten pristop. Po podatkih evalvacije evropskega projekta 35,1 % uporabnikov še vedno meni, da niso prejeli dovolj pomoči. Manko formalne pomoči navadno nadomestijo neformalni oskrbovalci. Država mora svojem omogočiti podporne mehanizme, ki bodo hkrati razbremenili neformalne oskrbovalce in omogočili staremu človeku pravico do izbire (Rajer, 2022, str. 18). Torej, kljub mnogim prednostim še vedno obstajajo številne pomanjkljivosti. Ravno zato je pomembno, da se sistem oskrbe na domu nenehno razvija in nadgrajuje, saj lahko le na takšen način ustvarimo celovit in učinkovit sistem, ki bo omogočil kakovostno in brezskrbno življenje v domačem okolju tako staremu človeku kot tudi njegovim svojcem.

1.11. Finančni vidik oskrbe

Upokojitev je v življenju posameznika prelomno obdobje, ki lahko prinese tako številne nove priložnosti kot številne nove izzive. Eden izmed ključnih izzivov je zagotovo sprememba finančne situacije. S prenehanjem zaposlitve se dohodki v večini primerov zmanjšajo, znižanje dohodka pa lahko marsikoga izpostavi večjemu tveganju za revščino v starosti. Iz statističnega pregleda Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije je razvidno, da je bila povprečna mesečna starostna pokojnina v mesecu februarju 2024 899,77 € neto, povprečna invalidska pokojnina je znašala 692,59 € neto, povprečna vdovska oziroma družinska pokojnina pa je znašala 545,75 € neto (ZPIZ, 2024, str. 8). Stari ljudje, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo, imajo v kombinaciji z nizko pokojnino navadno še dodatne stroške povezane z oskrbo in drugimi dodatki (npr. dodatna zdravila, kreme ipd.), kar lahko še dodatno obremeni njihovo finančno stabilnost v starosti.

Za lažjo predstavo, kakšne so povprečne cene oskrbe v domovih za stare ljudi, je na spletni strani Doma starejših občanov Polde Eberl-Jamski Izlake (2024a) naveden sledeči cenik storitev institucionalne oskrbe:

Vrsta storitve	Enota	Cena (€)
• Standardne storitve v enoposteljni sobi		
Oskrba I	Dan	27,09
Oskrba II	Dan	33,04
Oskrba III a	Dan	38,98
Oskrba III b	Dan	44,14
Oskrba IV	Dan	41,50
• Standardne storitve v dvoposteljni sobi		
Oskrba I	Dan	24,63
Oskrba II	Dan	30,58
Oskrba III a	Dan	36,52
Oskrba III b	Dan	41,68
Oskrba IV	Dan	39,04
• Nadstandardna storitev (doplačilo na ceno storitve)		
Lastne sanitarije v enoposteljni sobi	Dan	1,23
Lastna kopalnica v enoposteljni sobi	Dan	2,46
Lastna kopalnica v dvoposteljni sobi	Dan	1,23
Balkon v enoposteljni sobi	Dan	1,23
Balkon v dvoposteljni sobi	Dan	0,62
Balkon v troposteljni sobi	Dan	0,41
Dodatna oprema v enoposteljni sobi	Dan	0,49
Dodatna oprema v dvoposteljni sobi	Dan	0,25
Dodatna oprema v troposteljni sobi	Dan	0,33
Soba, ki je za več kot 20 % večja od predp. in norm.	Dan	1,23
• Podstandardna storitev (znižanje cene oskrbnega dne)		
Triposteljna soba	Dan	-1,23
Štiri posteljna soba	Dan	-2,46

Soba, ki je za več kot 20 % manjša od predp. stan. in norm.	Dan	-1,23
--	-----	-------

Tabela 1: Cena storitev oskrbe

Ker ima star človek, ki potrebuje dolgotrajno oskrbo, navadno še dodatne potrebe poleg dnevnega varstva (npr. diete, pomoč pri umivanju, pomoč pri oblačenju ...) je potrebno ceni osnovne storitve prišteti še cene dodatnih socialnovarstvenih storitev. Za primer v naslednji tabeli povzeman nekaj cen dodatnih socialnovarstvenih storitev objavljenih na spletni strani Doma starejših občanov Polde Eberl-Jamski Izlake (2024b):

Dodatna storitev	Enota	Cena (€)
Dodatek za sladkorno dieto	dan	1,82
Dodatek za ostale diete	dan	1,42
Postrežba hrane in napitkov v sobo ali dnevno sobo za stanovalca v oskrbi I	dan	1,91
Spremljevanje (pregledi ipd.)	ura	11,45
Kopanje (pri oskrbi I)	storitev	9,37
Pomoč pri oblačenju (pri oskrbi I)	storitev	3,13
Pomoč pri menjavi inkontinenčnih pripomočkov (pri oskrbi I)	storitev	2,46
Pomoč pri umivanju (pri oskrbi I)	storitev	5,59
Preoblačenje postelje (pri oskrbi I)	storitev	4,36
Britje (pri oskrbi I)	storitev	2,59
Posedanje na invalidski voziček (pri oskrbi I)	storitev	4,91
Dodatek za TV elektrika	dan	0,23
Strošek lastnega hladilnika v sobi	dan	0,52

Tabela 2: Cena dodatnih storitev

Cena storitve Pomoči družini na domu, ki jo izvaja Dom starejših občanov Polde Eberl Jamski Izlake, je odvisna od obsega, trajanja in načina opravljanja same storitve. Del stroškov omenjene storitve plačuje uporabnik sam, drug del storitve subvencionira občina Zagorje ob Savi. Cenik storitve Pomoči družini na domu je objavljen na spletni strani Doma starejših občanov Polde Eberl-Jamski Izlake (2024c):

Plačnik storitve	Cena na uro: delavnik	Cena na uro: nedelja	Cena na uro: praznik
Subvencionirana cena za uporabnika	6,14 €	8,61 €	9,36 €
Kosila za uporabnike pomoči na domu			
Kosilo	1 kos	4,79 €	

Tabela 3: Cena storitve Pomoči družini na domu

Storitev institucionalnega varstva in storitev pomoči družini na domu so na prvem mestu dolžni plačati upravičenci sami. V primeru, da plačilo storitve presega plačilno sposobnost upravičenca, je ta plačila oproščen in znesek plača zavezanec, razen v primerih, ko ni

zavezancev. Prav tako ima tudi zavezanec pravico do oprostitve plačila, če le-to presega njegovo plačilno sposobnost. V primeru, da prispevek upravičenca in zavezanca ne zadostuje za kritje storitve, razliko med vrednostjo storitve in prispevki upravičenca in zavezanca krije občina oziroma Republika Slovenija. Oprostitev je odvisna od sledečih meril:

- vrednosti opravljene storitve,
- višine ugotovljenega dohodka – vsi dohodki in prejemki, v primeru družine se upoštevajo dohodki upravičenca/zavezanca skupaj z dohodki zakonca ali zunajzakonskega partnerja,
- meje socialne varnosti – za samsko osebo to pomeni vsota njenega minimalnega dohodka in 30 % njenega ugotovljenega dohodka, za družino je to vsota minimalnega dohodka družine in 30 % ugotovljenega dohodka družine,
- plačilne sposobnosti – presežek ugotovljenega dohodka samske osebe ali družine nad mejo socialne varnosti,
- prispevka k plačilu storitve – znesek, ki ga je upravičenec ali zavezanec, glede na svojo plačilno sposobnost oziroma preživninsko obveznost, zmožen in dolžan prispevati k plačilu storitve (Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev, 2004).

Kljub pomočem je tveganje revščine pri starih ljudeh še vedno dokaj visoko. Po zadnjih podatkih je stopnja tveganja revščine starejših od 65 let v letu 2023 znašala 15,1 % za moške in 22,5 % za ženske (SURs, 2024). Tveganje revščine je izraženo kot »odstotek oseb, ki živijo v gospodinjstvih z razpoložljivim ekvivalentnim dohodkom pod pragom tveganja revščine.« (Hlebec, Filipovič Hrast, Vezovnik in Trbanc, 2010, str. 27) Za starejšo populacijo je, glede na podatke, značilna visoka stopnja tveganja revščine, ki je kar do dvakrat višja od preostale populacije. Najbolj ranljiva naj bi bila enočlanska gospodinjstva, še posebej starejše ženske. (Hlebec, Filipovič Hrast, Vezovnik in Trbanc, 2010, str. 27-28). Saražin Klemenčič (2012, str. 29-32) navaja možne razloge večje pojavnosti revščine med ženskami:

- dolgoživost - ženske v primerjavi z moškimi po statističnih podatkih živijo približno 6,5 let dlje,
- dohodkovna neenakost – moški so navadno bolje plačani v času delovne aktivnosti in zato posledično po upokojitvi,
- družinske obveznosti – na splošno so ženske v primerjavi z moškimi manj časa na trgu dela, saj pogosteje prevzemajo skrb za otroke, starejše in onemogle družinske člane.

Nizki dohodki populacije starih ljudi so eden izmed ključnih izzivov na katerega moramo biti pozorni pri oblikovanju dolgotrajne oskrbe. Številni stari ljudje se znajdejo v situaciji, kjer si zaradi nizkih dohodkov bodisi ne morejo privoščiti dovolj obsežne oskrbe, ki bi jo sicer potrebovali ali jim zaradi plačila storitev dolgotrajne oskrbe, ki je nujna za normalno življenje, ne ostane dovolj sredstev za preostale življenjske potrebe. Posledično se znajdejo v stiski in pomankanju. Pomembno je spodbujati razvoj cenovno dostopnih oblik dolgotrajne oskrbe in inovacij, ki bi zmanjšale stroške in bile dostopne vsem, ki oskrbo potrebujejo, na način, da kljub vsem dodatnim stroškom, ki so vezani na oskrbo, lahko živijo normalno in dostojno življenje.

1.12. Avtonomija starega človeka

Dimenzij avtonomije je več, najbolje se jo lahko opredeli kot »nadzor posameznika nad sprejemanjem odločitev« (Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018, str. 59). Določene definicije dodajajo v to teorijo še vidik svobode, ki temelji na tem, da drugi ne smejo posegati v življenje drugega človeka. Avtonomijo je potrebno razlikovati od neodvisnosti, ki v grobem pomeni možnost svobodne izbire in odločanja v okviru avtonomije in dostojanstva posameznika. V starosti lahko odločanje o sebi postane oteženo in zapleteno, vse skupaj lahko dodatno zaplete selitev v institucijo. V starosti se zdi, da je avtonomija človeka precej onemogočena, ko se posameznik preseli v dom za stare ljudi, postane skorajda namišljena. Lahko je seveda obratno in tovrstnega mišljenja ne gre posploševati na vse primere, saj lahko nekdo, ki je prej celo življenje živel v podrejenem položaju v instituciji končno pride do želenega položaja in se prvič začuti upoštevanega in slišane (Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018, str. 59-61).

Raziskovalci so v okviru študije, z naslovom »Autonomy in Long-Term Elderly Care«, ki je raziskovala avtonomijo starega človeka v sistemu dolgotrajne oskrbe, ugotovili, da svoboda izbire v največji meri vpliva na avtonomijo starega človeka. Če se zmanjša možnost za sprejemanje lastnih odločitev, se zmanjša tudi možnost namernega delovanja, saj odločitve sprejemajo drugi ljudje v življenju starega človeka (sorodniki, oskrbovalci). Pokazalo se je tudi, da napačno razumevanje in nepriznavanje posameznikovih moralnih vrednot povečuje njegovo odvisnost od pomoči, kar posledično negativno vpliva na avtonomijo ter povečana odvisnost od pomoči drugega. Tretji dejavnik, ki vpliva na avtonomijo, je dostojanstvo. Premalo pozornosti negovalnega osebja pri nagovarjanju posameznika in neustrezno naslavljanje posameznikove osebnosti vplivata na dostojanstvo, kar hkrati vpliva na avtonomijo starega človeka. Paternalizem, ki je najpogosteje prisoten v dolgotrajni oskrbi, je četrti najpomembnejši dejavnik, ki vpliva na avtonomijo človeka. Čeprav je pokroviteljsko vedenje osebja navado dobronamerno, takšna praksa vseeno slabo vpliva na avtonomijo starega človeka. Peti dejavnik

je strogo upoštevanje urnika, ki ga določa institucija. V takšnih primerih negovalno osebje nima možnosti, da bi prilagodilo oskrbo glede na želje in potrebe posameznika. Študija je našla nekaj priložnosti za spodbujanje avtonomije v dolgotrajni oskrbi. Velik prispevek k avtonomiji starega človeka imajo med drugim: možnost, da star človek vsakodnevno uresničuje svoje znanje samoupravljanja, obravnavanje starega človeka kot aktivnega posameznika in soudeležba starega človeka pri pomembnih dejavnostih (Das, 2017, str. 18-20).

Torej največja težava starega človeka pri ohranjanju avtonomije ni njegovo zdravstveno stanje, ampak prepričanje širše družbe, da ni več sposoben avtonomnih odločitev. (Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018, str. 67) Stari ljudje morajo ostati vključeni v družbo in dejavno sodelovati pri oblikovanju in izvajanju politik, ki neposredno vplivajo na njihovo življenje. V Načelih Združenih narodov je zapisano, da mora biti starim ljudem omogočeno uživanje osnovnih človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kjerkoli so nastanjeni. Potrebno je spoštovati njihovo dostojanstvo, prepričanja, potrebe in zasebnost ter jim omogočiti, da sprejemajo lastne odločitve o svojem življenju in o oskrbi, ki jim pripada (Amnesty International, 2019).

1.13. Socialno delo in dolgotrajna oskrba

Socialno delo s starimi ljudmi je posebno področje, saj stari ljudje potrebujejo specifično pomoč. Staranje, kot kombinacija bioloških, psiholoških in družbenih procesov, prinaša velike življenjske spremembe. Socialni delavec za delo s starim človekom potrebuje nabor znanj o staranju, socialni politiki in zakonodaji ter dragoceno znanje o praktičnih pristopih. Poleg tega so pomembne tudi spretnosti vzpostavljanja komunikacije, sposobnost presojanja situacij, sposobnost sodelovanja v multidisciplinarnih timih in še bi lahko naštevali. Namen socialnega delavca, ki pomaga staremu človeku, je krepitev njegove moči in s tem povečanje sposobnosti za spopadanje s težavami. Starega človeka in njegovo družino prav tako poveže z različnimi oblikami pomoči, ki so na voljo v lokalnem okolju (Mali, 2008, str. 64-65).

Glavna načela socialnega dela s starimi ljudmi so:

- partnerstvo: pomeni enakopravno sodelovanje socialnega delavca in starega človeka pri opredeljevanju problema in iskanju rešitev. Medsebojni odnos mora biti zgrajen na zaupanju in tekom sodelovanja mora strokovnjak dosledno upoštevati pravice starega človeka in mu pomagati pri njihovem uveljavljanju;
- perspektiva moči: spodbudi socialnega delavca, da vidi starega človeka na drugačen način, kar povzroči premik od usmeritve na posameznikov problem k iskanju novih možnosti in

rešitev. To lahko pomeni podpiranje posameznikov, da odkrijejo in razširijo svoje vire v sebi in okoli sebe;

- zagovorništvo: temeljne naloge zagovorništva so krepitev starega človeka (informiranje, učenje spretnosti, pomoč pri uresničevanju pravic ...) in zavzemanje za cilje ter spremembe v širšem okolju (odpravljanje diskriminatornih praks, sprememba javnega mnenja, spremembe v zakonodaji ...). Glavni namen zagovorništva je povečanje občutka moči posameznika in pomoč pri pridobivanju samozaupanja in kontrole nad lastnim življenjem;
- antidiskriminacijska usmeritev: socialno delo je usmerjeno proti predsodkom in neustrezni obravnavi vseh ljudi. Socialni delavec pri svojem delu ne sme izključevati posameznikov, zavrniti mora kakršno koli sodelovanje v postopkih, ki niso v skladu z načeli in na morebitne kršitve načel opozarjati ustrezne ustanove;
- skupnostna skrb: skupnostna skrb stremi k povečanju kvalitete življenja v skupnosti in si prizadeva vzpostaviti mreže pomoči, ki so na voljo v življenjskem okolju starega človeka. Skupnostna skrb je povezana z deinstitucionalizacijo in ustanavljanjem ustreznih služb pomoči v skupnosti (Mali, 2008, str. 70-76).

Z osredotočanjem na načela socialnega dela s starimi ljudi se je potrebno zavedati, da na socialno delo vedno vplivajo vzvodi pomoči, in sicer od vzpostavljenih formalnih do neformalnih oblik pomoči, ki jih določajo kulturni obrazci, institucionalne ureditve in politična ter ideološka pooblastila. V Sloveniji si prizadevamo za vzpostavitev partnerskega odnosa s starim človekom, ki temelji na dialoškem reševanju stisk in iskanju novih rešitev, ki bi ustrezneje zadovoljevale potrebe starih ljudi. Glede na to, da je pri nas najbolj razvit sistem institucionalne oskrbe, sistem skupnostne oblike pomoči pa je precej podhranjen, je takšno prizadevanje pomemben prispevek k iskanju ustreznih odzivov na aktualne demografske razmere (Mali, 2013b, str. 64). Potreben je celosten pristop, kjer se naslovi vse ravni (mikro, mezo in makro) dela s starimi ljudmi. Poleg vsega povedanega je ključnega pomena predvsem usklajeno medsebojno sodelovanje različnih strok, kjer lahko vsak prispeva svoj delček v mozaik kakovostne dolgotrajne oskrbe.

2. Formulacija problema

Tekom svojega študija socialnega dela sem dve leti prakso opravljala v dveh različnih domovih za stare ljudi, kjer sem preko pogovora s stanovalci spoznavala življenje v institucionalni oskrbi. Ker smo si ljudje različni in imamo v življenju raznolike potrebe in pričakovanja, tudi stanovalci domov za stare ljudi življenje v instituciji dojemajo različno. Nekateri so s takim načinom življenja izredno zadovoljni in jim ustreza, drugi pogrešajo svoj dom in so v institucionalni oskrbi nesrečni. Ker se dandanes dolgotrajna oskrba pospešeno usmerja k razvijanju storitev oskrbe za stare ljudi v skupnosti, se mi je porodila ideja, da raziščem razlike med življenjem v institucionalni oskrbi in življenjem v domačem okolju z oskrbo na domu. Tako kot opozarjata Mali in Kornhauser (2013, str. 321-323), bivalno okolje v fizičnem in doživljajskem smislu vpliva na doživljanje staranja in starosti, zato želim raziskati kakšno je zadovoljstvo z oskrbo, ki jo prejemajo eni in drugi, in v povezavi s tem tudi zadovoljstvo z življenjem ter doživljanje starosti.

S staranjem prebivalstva povpraševanje in potreba po dolgotrajni oskrbi počasi presegata ponudbo, zato je razvoj alternativnih oblik dolgotrajne oskrbe nujno potreben. Poglavitni obliki formalne oskrbe starih ljudi v Sloveniji sta institucionalna oskrba in oskrba na domu, ki imata vsaka tako svoje prednosti kot omejitve. Prav s tem razlogom želim v svoji magistrski nalogi raziskati kje so prednosti in kje slabosti bivanja v instituciji v primerjavi z bivanjem v domačem okolju z oskrbo na domu, kje so najbolj očitne razlike, kakšna so tveganja in izzivi za ene in druge, v kolikšni meri se spodbuja in dopušča avtonomija vsakega posameznika, kako je z dostopom do zdravstvenih storitev in ali obstajajo očitne razlike v zadovoljstvu z življenjem pri enih in drugih. Zdi se mi pomembno, da stare ljudi vključimo v oblikovanje dolgotrajne oskrbe, saj se na takšen način premaknemo od tradicionalnega pristopa, kjer so to nalogo opravljali zgolj strokovnjaki, k modernejšemu pristopu, ki temelji na medsebojnem sodelovanju. Samo uporabnik oskrbe sam lahko najbolje oceni, ali so njegove potrebe in želje ustrezno naslovljene in zadovoljene. Na takšen način se lahko usmerimo k ustvarjanju bolj individualizirane in kakovostne dolgotrajne oskrbe.

2.1. Raziskovalna vprašanja

1. Kakšno je zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi in kakšno z oskrbo v domačem okolju?
2. Kako uporabniki izražajo avtonomijo v domu za stare ljudi in kako v domačem okolju?

3. Kakšen je dostop do zdravstvenih storitve v domu za stare ljudi in kakšen v domačem okolju?
4. Kako uporabniki preživljajo prosti čas v domu za stare ljudi in kako v domačem okolju?
5. Kakšne socialne mreže imajo uporabniki v domu za stare ljudi in kakšne v domačem okolju?
6. Kakšni so strahovi/tveganja v domu za stare ljudi in kakšni v domačem okolju?
7. Kaj so pomanjkljivosti in/ali prednosti doma za stare ljudi in kaj domačega okolja?
8. Kakšen je finančni vidik oskrbe v domu za stare ljudi in kakšen oskrbe na domu?
9. Kako uporabniki ocenjujejo zadovoljstvo z življenjem v domu za stare ljudi in kako v domačem okolju?

3. Metodologija

3.1. Vrsta raziskave

Moja raziskava je kvalitativna, saj sem zbirala besedne opise oziroma pripovedi kot osnovno izkustveno gradivo, poleg tega sem gradivo tudi analizirala na beseden način brez uporabe merskih postopkov, ki bi dajali števila (Mesec, 1997, str. 11). Raziskava je eksplorativna oziroma poizvedovalna, saj sem raziskovala značilnosti novega pojava in področja problematike. Ker sem novo, neposredno izkustveno gradivo zbirala bodisi z opazovanjem bodisi s spraševanjem, je moja raziskava tudi empirična (Mesec, Rape Žiberna in Rihter, 2009, str. 80-84). To vrsto raziskave sem izbrala zato, ker menim, da sem z besednimi opisi intervjuvancev najlažje prišla do podatkov, ki so vezani tako na zadovoljstvo z življenjem v domu za stare ljudi kot z življenjem v domačem okolju uporabnikov oskrbe na domu. Ker je zadovoljstvo z nečim zelo subjektivna tematika, ki je specifična za vsakega posameznika posebej, menim, da sem sogovornikom s smernicami pustila več prostora, kot če bi imela že vnaprej sestavljene ankete, kjer bi ocenjevali izjave oziroma obkroževali podane odgovore.

3.2. Teme raziskovanja

Teme, ki sem jih v okviru moje magistrske naloge raziskovala so:

- Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi / domačem okolju
- Avtonomija v domu za stare ljudi / domačem okolju
- Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi / domačem okolju
- Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi / domačem okolju
- Socialne mreže v domu za stare ljudi / domačem okolju
- Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi / domačem okolju
- Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi / oskrbe na domu
- Finančni vidik doma za stare ljudi / oskrbe na domu
- Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi / domačem okolju

3.3. Merski instrument in viri podatkov

Kot merski instrument so mi bile v pomoč smernice za intervju, ki sem jih sestavila sama posebej za stanovalce Doma starejših občanov Polde Eberl-Jamski Izlake in posebej za uporabnike oskrbe na domu. Smernice za intervju so vezane na teme raziskovanja in so služile kot okvirno vodilo pogovora, saj sem po potrebi zastavljala tudi podvprašanja. Obe vrsti smernic sta sestavljeni iz 25 vprašanj. Prvi sklop vprašanj se navezuje na zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi in z oskrbo na domu, drugi sklop se navezuje na avtonomijo v domu za

stare ljudi in v domačem okolju, tretji sklop se navezuje na zdravstvene storitve v domu za stare ljudi in v domačem okolju, četrti sklop na preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi in v domačem okolju, peti sklop na socialne mreže v domu za stare ljudi in v domačem okolju, šesti sprašuje po strahovih/tveganjih v domu za stare ljudi in v domačem okolju, sedmi sklop se navezuje na pomanjkljivosti in prednosti ene in druge oblike bivanja, osmi sklop se nanaša na finančni vidik doma za stare ljudi in oskrbe na domu in zadnji deveti sklop na oceno zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi in v domačem okolju. Viri mojih podatkov so pogovori z intervjuvanci. Ta merski instrument sem izbrala zato, ker mi vprašalnik, kjer vprašanja niso sestavljena do potankosti oziroma odgovori na vprašanja niso vnaprej navedeni, omogoča, da intervjuvanec čim lažje izrazi svoje mnenje in s svojimi besedami opiše lastne izkušnje in doživljanje. S tem so odgovori bolj življenjski, neizumetničeni in nestereotipni ter omogočajo prilagajanje posebnostim, izkušnjam in zornemu kotu intervjuvancev (Mesec, Rape Žiberna in Rihter, 2009, str. 230-231).

3.4. Enote raziskovanja – populacija in vzorec

Populacija moje raziskave so vsi stanovalci Doma starejših občanov Polde Eberl-Jamski Izlake, ki so v obdobju od januarja 2024 do februarja 2024 starejši od 65 let in v domu bivajo že vsaj 3 mesece. Poleg njih je populacija zajemala tudi prebivalce občine Zagorje ob Savi, ki so v obdobju od januarja 2024 do februarja 2024 starejši od 65 let, živijo v domačem okolju in so uporabniki oskrbe na domu že vsaj 3 mesece. Ker je populacija za popoln popis prevelika, sem se odločila za vzorčenje. Vzorec bo neslučajnostni priročni, saj sem v Domu starejših občanov Polde Eberl-Jamski Izlake intervjuvala stanovalce, h katerim me je po lastni presoji, da bi lahko ustrezali moji populaciji oziroma vzorcu, napotila socialna delavka zaposlena v domu. V okviru oskrbe na domu v občini Zagorje ob Savi je vzorec neslučajnostno priročni, saj sem intervjuvala ljudi, h katerim me je po lastni presoji napotila koordinatorka oskrbe na domu Zasavje. Vzorec stanovalcev Doma starejših občanov Polde Eberl-Jamski Izlake je obsegal skupno pet stanovalcev (dva moška in tri ženske), vzorec uporabnikov oskrbe na domu pa je obsegal šest uporabnikov (dva moška in štiri ženske).

3.5. Zbiranje podatkov

Zbiranje podatkov je potekalo od 11.01.2024 do 22.01.2024. Najprej sem izvedla intervjuje s stanovalci Doma starejših občanov Polde Eberl-Jamski Izlake. Pred začetkom opravljanja intervjujev sem se sestala s socialno delavko doma, ki mi je na kratko predstavila seznam stanovalk in stanovalcev, za katere je ocenila, da bi ustrezali moji populaciji oz. vzorcu, nato me je pospremila do vsakega izmed njih. Vsakemu stanovalcu/ki sem se predstavila, jim

obrazložila namen mojega prihoda, kaj raziskujem in kaj je namen moje raziskave. Za tem sem vsakega vprašala, če želi sodelovati v moji raziskavi in hkrati poudarila, da je sodelovanje popolnoma prostovoljno, anonimno, in da lahko v kateremkoli trenutku brez posledic odstopijo od raziskave oziroma ne odgovorijo na vprašanje, če tega ne želijo. Prosila sem jih tudi za dovoljenje, da pogovor posnamem in pri tem poudarila, da bo posnetek uporabljen zgolj kot pripomoček pri zapisovanju intervjujev in bo po zaključku le-tega nemudoma izbrisan.

Postopek intervjuvanja uporabnikov oskrbe na domu je bil nekoliko drugačen. Koordinatorica oskrbe na domu je na podlagi najinega dogovora pripravila seznam uporabnikov oskrbe, ki so po njeni oceni ustrezali moji populaciji oz. vzorcu in me povezala z eno izmed oskrbovalk. Oskrbovalki sem se pridružila na terenu in skupaj smo obiskale vse uporabnike na najinem seznamu. Enako kot pri stanovalcih doma sem se vsakemu predstavila, povedala s kakšnim namenom sem prišla, kaj raziskujem in kaj je namen moje raziskave. Enako sem vsakega vprašala, če želi sodelovati v moji raziskavi in hkrati poudarila, da je sodelovanje popolnoma prostovoljno, anonimno, in da lahko v kateremkoli trenutku brez posledic odstopijo od raziskave oziroma ne odgovorijo na vprašanje, če tega ne želijo. Tudi njih sem pred začetkom, enako kot stanovalce doma, prosila za dovoljenje, da pogovor posnamem za namen prepisovanja intervjujev.

Pri obeh skupinah intervjuvancev sem podatke zbirala z metodo spraševanja preko delno standardiziranega intervjuja.

3.6. Analiza podatkov

Ko so bili podatki zbrani, je sledila njihova analiza in kvalitativna obdelava. Najprej sem s pomočjo zvočnih posnetkov pogovore obeh skupin intervjuvancev zapisala v Wordov dokument in gradivo s tem ustrezno uredila. Nato sem vsakem intervjuju pripisala svojo lastno črko, da sem jih pri kodiranju lažje ločila med sabo. Kasneje je sledil postopek klasifikacije in oblikovanja abstraktnejših pojmov, tako da sem besedilo razčlenila na sestavne dele in s tem dobila enote kodiranja, ki sem jih označila s črko intervjuja in zaporedno številko (npr. A1, A2, A3 ...).

Za tem je sledilo odprto kodiranje, kjer sem izjavam pripisala pojme, kategorije in propozicije (nadkategorije) ter vse skupaj za namen preglednosti uredila v tabelo.

Primer obdelave gradiva:

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
------------	--------	-------	------------	-------------

A1	Ja 4 leta bo že.	4 leta	Obdobje prejemanja oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A2	Prejemam pa to čisto klasično oskrbo no, oskrba tipa II.	Oskrba tipa II	Vrsta oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A3	Jah, nekako se mi zdi kar vredu.	Oskrba je vredu	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A4	Se mi zdi, da dobro poskrbijo zame.	Dobro poskrbijo za človeka	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi

Tabela 4: Primer odprtega kodiranja

Kasneje je sledilo osno kodiranje obeh skupin intervjuvancev (stanovalci doma in uporabniki oskrbe na domu) posebej, s pomočjo katerega sem kategorije in podkategorije vseh intervjujev razporedila v hierarhični vrstni red.

Stanovalci doma za stare ljudi
1. <u>Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi</u>
Obdobje prejemanja oskrbe
<ul style="list-style-type: none"> ● 4 leta (A1) ● 1 leto (B1) ● 3 leta (C1) ● 7 let (D1) ● 6 let (E1)
Vrsta oskrbe
<ul style="list-style-type: none"> ● Oskrba tipa II (A2, B3, C2) ● Oskrba tipa I (D2, E2)
Razlog za odhod v dom za stare ljudi
<ul style="list-style-type: none"> ● Po sili razmer (B2) ● Prezaposlenost sina zaradi skrbi za lastne otroke (B41) ● Oskrba na domu se ni obnesla (B73) ● Omejena samostojnost zaradi bolezni (C5) ● Stopnice kot ovira pri prostem gibanju (C74, E92) ● Odpust iz bolnice brez druge možnosti nastanitve (C75) ● Prezaposlenost svojcev (C76)
Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo
<ul style="list-style-type: none"> ● Oskrba je vredu (A3, D7) ● Dobro poskrbijo za človeka (A4) ● Zadovoljen/a z oskrbo (A6, E3) ● Dobra hrana (A17) ● Redne kontrole medicinskih sester (B34) ● Zelo zadovoljna z oskrbo (C3) ● Vestno obveščanje stanovalcev o novostih (C12) ● Kvaliteta oskrbe je dobra in slaba (D5) ● Dobi vse kar pripada v okviru oskrbe (D9) ● Lepo skrbijo za stanovalko (E11) ● Dom se trudi, da je stanovalcem lepo (E23)

Tabela 5: Primer osnega kodiranja

4. Rezultati

4.1. Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi / domačem okolju

Na začetku mojega raziskovanja me je zanimalo splošno zadovoljstvo z oskrbo tako tistih, ki živijo v institucionalnem varstvu kot tistih, ki živijo v domačem okolju in so prejemniki oskrbe na domu. Če se najprej usmerimo na stanovalce doma za stare ljudi, lahko povemo, da v domu prebivajo v razponu od 1 leta do 7 let. Najpogostejša oblika oskrbe, ki jo prejemajo je oskrba tipa II, dve stanovalki prejemata oskrbo tipa I. Razlogi, zaradi katerih so se intervjuvanci odločili za odhod v dom za stare ljudi, so si med seboj zelo podobni in se večinoma navezujejo na neprilagojenost domačega okolja (*»Doma imajo moderno hišo ne vem kako bi jaz, ki sem stara in bolna hodila gor po stopnicah.«* – E92), prezaposlenost svojcev z lastnimi družinami in službo (*»Jaz sem tukaj, ker me sin ni mogel rihitati, ker ima svoje majhne otroke«* - B41) ter neuspeh oskrbe na domu. Na splošno so intervjuvani stanovalci z oskrbo zadovoljni, pohvalijo predvsem redne kontrole medicinskih sester, vestno informiranje stanovalcev o dogajanju v domu in vsesplošen trud doma za dobro počutje stanovalcev. Večina izraženega nezadovoljstva se navezuje na kvaliteto in raznovrstnost hrane (*»Če vam povem čisto iskreno mi hrana ne štima.«* - B5). Stanovalci pohvalijo tudi odnos zaposlenih (tako oskrbovalk kot socialne službe), njihovo prijaznost, toplino in spoštovanje (*»Socialna delavka vse ureja, tudi ko plačujemo vse ona naredi, tako, da ji lahko vse verjamemo.«* – C7). Trije stanovalci poleg pohval izpostavijo, da se zaposleni ne vedejo do vseh stanovalcev enakovredno, da se ne odzivajo na vprašanja glede zdravil (*»Sem vprašal eno sestro, pa je rekla, da mi bo naslednji dan povedala, pa sem jih šest vprašal in mi nobena noče nič povedati.«* - B29), in da stanovalce grajajo, če ne pojejo vse hrane (*»Te kar malo kregajo, če ne poješ.«* – E30). Stanovalci v večini menijo, da so njihove potrebe zadovoljene, vendar večinoma omenjajo zgolj osnovne potrebe po hrani, pijači, bivališču in higieni (*»Preskrbljen sem, lačen nisem.«* - B71). Menijo, da se oskrba prilagaja njihovim potrebam, zgolj dva izmed intervjuvanih stanovalcev izpostavita, da njune potrebe in želje po hrani niso zadovoljene. Večina intervjuvancev svoj bivalni prostor opiše kot čist, prostoren in dobro osvetljen, zgolj eden izmed stanovalcev potoži, da mu je v sobi prehladno. Življenjske pogoje v domu za stare ljudi intervjuvanci opišejo kot prijetne, mirne, domače, varne in na splošno v redu.

Na nasprotni strani intervjuvani uporabniki oskrbe na domu, le-te še ne prejemajo tako dolgo. Najdaljše obdobje prejetanja oskrbe na domu je 3 leta in najkrajše 8 mesecev. V največ primerih oskrbovalka pride trikrat oziroma dvakrat na dan, dva uporabnika pa jo koristita zgolj enkrat na dan. Nihče izmed intervjuvanih oskrbo ne koristi med vikendom, zgolj med tednom.

Oskrba v največ primerih obsega dostavo kosila, jutranjo/večerno nego, druženje in pospravljanje. Formalno oskrbo starih ljudi, ki živijo v domačem okolju, dopolni neformalna oblika oskrbe (predvsem ob vikendih, ko ne koristijo formalne oskrbe) s strani svojcev, ki jim občasno prinesejo potrebščine iz trgovine/lekarne ali poskrbijo za gospodinjstva opravila (*»Saj drugače mi pa žena pomaga, pa žena mi še tudi kuha in pospravlja.«* – K5). Uporabniki so v splošnem zadovoljni z oskrbo na domu. Poudarjajo, da je oskrba zadostna, da je delo kvalitetno opravljeno, in da jim veliko pomeni klepet z oskrbovalkami (*»Pa veste jaz sem cel dan sama pa potem malo poklepetamo in mi tudi veliko pomeni.«* – J8). Nezadovoljstvo je v dveh primerih povezano s kvaliteto hrane (*»To kar od doma dobiš ima vse enak okus.«* – G17) in v enem z dodatnim plačilom za storitev umivanja glave (*»To bi lahko naredila ena oskrbovalka, ki me pride umiti pa bi mimogrede še glavo umila, ne pa da na vsake 14 dni pride še ena čisto posebej, da mi glavo umije, pa jo moram potem posebej plačevati še dodatno uro.«* – I7). Oskrbovalke opišejo samo s pozitivnimi besedami kot prijazne, komunikativne, zaupanja vredne, zanesljive in prilagodljive. Intervjuvani uporabniki oskrbe na domu v večini ocenjujejo, da so njihove potrebe zadovoljene, zgolj dve uporabnici sta poudarili, da bi si želeli obsežnejšo oskrbo in daljši klepet z oskrbovalkami. Polovica uporabnikov oskrbe na domu živi sama v hiši s sorodniki v bližini (bodisi sosednja hiša bodisi isti kraj), druga polovica živi skupaj s sorodniki v isti hiši (bodisi skupaj bodisi v različnih nadstropjih hiše). Tisti uporabniki, ki potrebujejo negovalno posteljo, jo imajo v večini primerov v izposoji, samo ena uporabnica je negovalno posteljo kupila. Intervjuvanci povedo, da imajo vse kar potrebujejo, zgolj ena uporabnica izpostavi, da bi za lažji dostop potrebovala prilagojeno kopalnico, druga pa izpostavi, da ji stopnice predstavljajo manjšo oviro v vsakodnevem življenju. Življenjske pogoje v domačem okolju vsi uporabniki oskrbe na domu opišejo s pozitivnimi besedami (*»Ja jaz sem zelo zadovoljna z mojimi življenjskimi pogoji.«* – J16).

4.2. Avtonomija v domu za stare ljudi / domačem okolju

Stanovalci doma za stare ljudi svojo avtonomijo izražajo preko samovoljne organizacije lastnega dne (*»Če mi paše, da bi se česa udeležila (priređitev, telovadba) se udeležim, drugače pa ne.«* - C30), samovoljnega obiskovanja trgovine, udeleževanja na aktivnostih (*»Pa hvala bogu lahko še hodim sam, da grem lahko v trgovino pa si v trgovini kaj kupim, da imam za posladek.«* - B24) in samovoljnega odhoda iz doma. Trije stanovalci so poudarili, da pogrešajo sestanke stanovalcev, kjer bi lahko izrazili svoje želje, potrebe in mnenja. V največjem številu stanovalci svoje želje izražajo preko komunikacije medicinski sestri ali socialni delavki. Dva stanovalca sta izrazila mnenje, da se v domu čutita slišane (*»Te poslušajo, če imaš kaj za*

povedati.« - A23), dve stanovalki pa sta povedali, da želje in potrebe ne izražata prav pogosto, ker ne čutita posluha s strani zaposlenih (*»Ti ji razlagaš eno stvar ona pa počasi odhaja pa vrata počasi zapre, ne poslušajo te.*« - D26). Večina stanovalcev je zase ocenilo, da so v veliki meri še vedno samostojni. To samostojnost izražajo preko samostojne hoje, samostojnosti pri osebni higieni, oblačenju in obisku trgovine (*»Tako kot sem prej že povedal, se še sam umivam pa oblačim, tako, da nimajo veliko dela z mano.*« - B23). Zgolj en stanovalec potrebuje pomoč pri osebni higieni. Stanovalci v veliki večini ne sodelujejo pri oblikovanju oskrbe saj jim ta ustreza (*»Meni je oskrba takšna kot je čisto vredno, je nebi nič prilagajala in spreminjala.*« - C34). Ob tem izražajo skromnost z obrazložitvijo, da star človek ne rabi veliko.

Intervjuvani uporabniki oskrbe na domu svojo avtonomijo izražajo preko izražanja preference glede hrane (*»Ali pa za hrano, če mi kaj ne paše rečem tam sestri ali pa tisti, ki mi prinese krožnik pa mi potem kaj drugega prinesejo.*« - A21) in samovoljnega organiziranja lastnega dne. Večina uporabnikov oskrbe na domu svoje želje in potrebe izrazi svojim sorodnikom, polovica intervjuvanih tudi oskrbovalkam, ki pridejo na dom. Večina uporabnikov se čuti slišane in meni, da se njihove želje in potrebe upoštevajo. Polovica intervjuvanih je izpostavilo, da ne izraža želje pogosto, ker imajo vse kar potrebujejo, nimajo posebnih želja in oskrbovalke že same vedo kaj morajo storiti. Najpogosteje izražene želje se navezujejo na hrano (*»Drugače pa telim, ki pridejo, oskrbovalkam, pa edino za hrano včasih rečem, če si zaželim kakšno zelenjavo ali pa sadje, drugega pa ne, ker mi vse ustreza.*« - G28). Dva uporabnika oskrbe zase ocenjujeta, da nista več samostojna, dva ocenjujeta, da sta samostojna v manjši meri in dva, da sta samostojna skoraj v celoti. V večini primerov potrebujejo pomoč pri vstajanju iz postelje, uporabi stranišča in negi. Ena izmed intervjuvank je celo izrazila, da je ob vsaki potrebi primorana počakati, da pride oskrbovalka (*»Pa včasih lahko zdržim, da počakam, včasih mi pa tudi uide, ker ne zdržim počakati na oskrbovalko.*« - F27). Pri sooblikovanju oskrbe ne sodeluje nihče izmed intervjuvani, saj so vsi zadovoljni s trenutno oskrbo in je ne bi spreminjali.

4.3. Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi / domačem okolju

Nekateri intervjuvani stanovalci svoje zdravstveno stanje ocenjujejo kot v redu, drugi kot bolj slabo, najpogosteje so prisotne raznorazne bolečine. Dva intervjuvana stanovalca sta izpostavila, da redno jemljeta zdravila (*»Jah jaz imam en kup zdravil za depresijo.*« - E36). Stanovalci zdravstveno osebje v domu pohvalijo, zdravnico ocenjujejo kot razpoložljivo, dostopno, prijazno, zanesljivo in spoštljivo (*»Uf zdravnica je pa zelo vredno.*« - A36). Zdravstvene storitve in oskrba se jim zdijo kvalitetne, menijo, da dobijo ustrezna zdravila, ki

učinkujejo, da si za svoje paciente vzamejo čas (*»Ja jaz mislim, da so kvalitetne.«* - A40). Stanovalci so povedali, da je zdravnica v domu ob ponedeljkih, sredah in petkih ter da kroži in stanovalce obiskuje v njihovih sobah. Dom prav tako uredi prevoz, če je potreben dodaten obisk zdravnika.

Uporabniki oskrbe na domu svoje zdravstveno stanje opišejo v večini kot slabo. Primeri bolezenskih težav, ki jih pestijo so: težave z žilami, slabovidnost, kronični bronhitis, bolečine, težave s spanjem in rana na nogi. Skoraj vsi intervjuvani uporabniki oskrbe so omenili, da jemljejo raznorazna zdravila za lajšanje svojih bolezenskih stanj (tablete za želodec, za pljuča, za pritisk, injekcije ...). Štirje intervjuvanci zdravnika obiskujejo pogosto, dve intervjuvanki koristita tudi patronažno službo, en intervjuvanec samoplačniško obiskuje fizioterapevta (*»Imam pa tudi fizioterapevta svojega osebnega, on pride pa k meni pa sem kar zadovoljen z njim.«* - K40). Z zdravstvenim osebjem so v večini zadovoljni, osebne zdravnike opisujejo kot prijazne, skrbne in srčne. Težave se pojavljajo z dostopnostjo zdravstvenih storitev, saj fizično s težavo dostopajo do njih zaradi oslabiljene mobilnosti oziroma imajo težave priklicati zdravstveno osebje po telefonu. En intervjuvanec je imel težave tudi pri iskanju novega osebnega zdravnika. Izražena je bila želja po terenski zdravniški službi, ki bi olajšala življenje tistim, ki so mobilno omejeni (*»V mojem primeru se mi ne zdi preveč dostopen, ker ne morem do njega, sem pa tudi noče pridet.«* - K35). V okviru pomanjkljivosti zdravstvenih storitev je bila omenjena težava pri kupovanju zdravil in krem, ki niso krita s strani zdravstvenega zavarovanja, saj uporabnikom predstavljajo dodaten strošek (*»Ne vem nekaj bi lahko zastonj dali se nabere vse skupaj finančno.«* - I40). S splošno kvaliteto zdravstvenih storitev so uporabniki večinoma zadovoljni, zgolj en uporabnik je izrazil, da ni zadovoljen.

4.4. Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi / domačem okolju

Stanovalci doma za stare ljudi, ki sem jih intervjuvala v okviru moje raziskave, svoj prosti čas preživljajo na različne načine. Nekateri se poslužujejo uporabe avdio-vizualnih medijev (gledanje televizije ali poslušanje radia). Izkazalo se je, da so med televizijskimi programi najbolj priljubljene različne oddaje in poročila. Stanovalci se ukvarjajo tudi z intelektualnimi in izobraževalnimi dejavnostmi, predvsem branje časopisa, revij in knjig (*»Časopis rada berem.«* - C46). Nekateri svoj prosti čas zapolnijo s sprehajanjem, pitjem kave v kavarni, skrbjo za rože in ročnimi deli (kvačkanje, štrikanje ipd.) (*»Pa za tele rožice skrbim, da so zalite pa da mrtve listke stran pobiram, pa pozimi jih noter dam, poleti jih dam ven.«* - E53). Večina stanovalcev, z izjemo enega, se udeležuje aktivnosti, ki jih organizira dom za svoje stanovalce. V največjem številu se udeležujejo telovadbe, prireditev in ustvarjalnega krožka. Razlog za

neudeležbo na drugih domskih aktivnosti, ki niso te, ki se jih udeležujejo, je predvsem nezainteresiranost za te aktivnosti ali dejstvo, da teh aktivnosti niso počeli niti, ko so živeli doma. O aktivnostih v domu so dobro informirani, vedo, da se v domu izvajajo prireditve, telovadba, ustvarjalni krožek, glasbene in druge dejavnosti itd. S ponujenimi aktivnostmi so zadovoljni in menijo, da so raznovrstne ter količinsko zadostne.

Uporabniki oskrbe na domu podobno svoj prosti čas zapolnijo z gledanjem televizije in poslušanjem radia. Na televiziji najraje spremljajo filme, športne prenose in kvize. Prav tako se poslužujejo intelektualnih in izobraževalnih dejavnosti, kot so branje novic, knjig in reševanje križank. Poleg omenjenih aktivnosti radi preživljajo svoj prosti čas na terasi ali opazujejo okolico skozi okno, pospravljajo po hiši, se družijo s sosedi, dremajo, sprehajajo v naravi in božajo ter opazujejo živali. O organiziranih dejavnostih v lokalnem okolju so slabše informirani. Poznajo gasilsko društvo, ribiško društvo in društvo upokojencev, vendar se dejavnosti, ki jih ta ali katera društva organizirajo, ne udeležujejo. Razlogi za to so: omejena mobilnost, pomankanje interesa in ustaljen način življenja, v okviru katerega se tudi kot mladi niso udeleževali organiziranih aktivnosti (*»Nimam interesa, da bi kam hodil.«* - H42, *»Se nobenih drugih aktivnosti ne udeležujem, ker tudi nikamor ne morem iti, tako, da tudi ne poznam kaj mi je na voljo.«* - G49). Ena uporabnica oskrbe na domu je izrazila, da občuti dolgčas, ker zaradi onemoglosti ne more početi nič takega, kar bi si želela (*»Kaj drugega pa ne počnem, včasih mi je kar malo dolgčas.«* - G47).

4.5. Socialne mreže v domu za stare ljudi / domačem okolju

Stanovalci doma za stare ljudi se znotraj doma najpogosteje družijo s svojimi prijatelji oziroma sostanovalci v domu. Druženje najpogosteje poteka ob kavi ali skupnih aktivnostih (*»Grem tudi dol v kavarno na kavo s to partijo, ki se družimo pa tam potem malo debatiramo.«* - B37). Zgolj ena stanovalka je omenila, da ima prijatelje zunaj doma za stare ljudi, ki niso njeni sorodniki (*»Pa tudi prijatelje imam, ki me obiščejo ali pa se po telefonu pogovarjamo.«* - C59), drug stanovalec pa je priznal, da pogreša prijatelje, ki jih je imel zunaj doma za stare ljudi (*»Mi pa zunanje druženje manjka.«* - B40). Svojci, s katerimi imajo stanovalci najpogostejši stik, so v največjem številu njihovi otroci z družinami. Videvajo se redno, zgolj ena stanovalka svojcev ne vidi ravno pogosto. Kot osebo, ki jim v stiski nudi oporo, so najpogosteje zopet navedli svoje sorodnike (otroci, sestra, nečakinja), nato je sledila socialna delavka in nenazadnje prijatelji in zaposleni v domu (*»Ta starejša hčerka, ta je nekako tista prva na katero vem, da se lahko zanesem.«* - A63).

Uporabniki oskrbe na domu imajo najpogosteje stike (pogosti oziroma skoraj vsakodnevni) s svojci (otroci z družinami in nečaki) in oskrbovalkami, ki prihajajo na dom. Poleg omenjenih imajo občasen stik tudi s sosedi (*»Ja edino s svojci imam stik, z nečakom in nečakinjo.«* - F44, *»Potem dol soseda tudi večkrat pride.«* - G53). Druženje večinoma poteka na samem domu uporabnika oskrbe ob kavi ali kar tako. En uporabnik je izpostavil, da občasno obišče soseda na njegovem domu (*»S sosedom se pa včasih dobiva, ali on pride k meni ali grem pa jaz k njemu, ker sva tako blizu.«* - H45). Osebe, ki najpogosteje nudijo oporo uporabnikom oskrbe na domu so svojci (otroci, nečaki, snaha), sosedje in oskrbovalke.

4.6. Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi / domačem okolju

Dva stanovalca v povezavi z življenjem v domu ne vidita nobenih tveganj in prav tako nimata nobenih strahov (*»Saj imam vse kar rabim tako, da me nima kaj skrbeti.«* - A67). Najpogostejša skrb stanovalcev je rast cene oskrbe (*»Ja na prvem mestu me najbolj skrbi cena oskrbe.«* - E70) in s tem povezana skrb za svojce, kako jim bo ostalo dovolj sredstev za življenje (*»Kaj če bo še več za plačevati? Kako bodo živeli?«* - D63). Strah jih je tudi, da bi izgubili svojo samostojnost in s tem mesto v domu za stare ljudi (*»A bo prostor še tukaj zame, a bom mogla drugam.«* - D4) oziroma, da bi se jim poslabšalo zdravstveno stanje. S strahom oziroma tveganjem se nekateri spopadajo tako, da se razbremenijo preko pogovora (*»Se razbremenim, če se s to mojo partijo pogovarjam, da dam ven iz sebe.«* - B58), drugi se čutijo nemočne (*»Ne vem, saj nimaš kaj narediti.«* - E77), tretji pa se počutijo kot breme svojcem (*»Se nelagodno počutiš, ko vidiš, da bremeniš tudi druge ne samo sebe.«* - D64). Rešitve za strahove oziroma tveganja vidijo v nižjih cenah oskrbe in zagotovilu, da ob poslabšanju zdravstvenega stanja ne bodo finančno udarjeni. Za prihodnost upajo, da bodo čim dlje lahko samostojni, in da bo zdravstveno stanje ostalo enako.

Polovica intervjuvanih uporabnikov oskrbe na domu nima posebnih strahov oziroma ne vidi posebnih tveganj oskrbe na domu, zgolj eden, ki o tem ne razmišlja. Najpogosteje je strah povezan z nastanitvijo v dom za stare ljudi zaradi poslabšanja zdravstvenega stanja, temu sledi dvigovanje cen oskrbe in nenazadnje strah pred padcem (*»Edino, da bi v dom moral, to mi pa ni, da bi šel.«* - K61). S strahom oziroma tveganjem se najpogosteje spopadajo tako, da poskušajo ne razmišljati o tem, eden izmed intervjuvanih pa se drži zase in upa, da bo bolje (*»Se kar bolj za sebe držim glede tega, saj ni kaj, čakaš pa upaš, da bo bolje.«* - K63). Večina ne najde rešitve za strahove oziroma tveganja, z izjemo stanovalke, ki je izrazila strah pred padcem. Ta rešitev zase vidi v prilagoditvi stanovanja. Za prihodnost si večinoma želijo, da bi

stanje ostalo takšno kot je in, da bi umrli v v domačem okolju (*»Meni paše, da sem doma, tukaj sem živela celo življenje, tukaj sem si ustvarila dom in tukaj bi tudi rada umrla.«* - F50).

4.7. Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi / oskrbe na domu

Med največjimi pomanjkljivostmi življenja v domu za stare ljudi intervjuvani stanovalci vidijo na prvem mestu slabo kvaliteto hrane, nato sledi prilagajanje domskemu načinu življenja (*»Edino kar me moti je, da ne moreš spati dlje kot bi želel, ker je zajtrk ob določeni uri ampak saj ni tako velik problem.«* - B18) in nadzor nad izhodom iz doma (*»Pa vedno moram javit, ko kam grem.«* - B13). Omenili so tudi dolgčas in dejstvo, da je veliko različnih ljudi na enem mestu, kar je lahko povod za konflikte. Rešitve za te pomanjkljivosti vidijo v sestankih za stanovalce, manjših domovih, večjem številu zaposlenih, obsežnejšem prilagajanju posamezniku in posluhu s strani zaposlenih.

Več kot polovica intervjuvanih uporabnikov oskrbe na domu se strinja, da bivanje v domačem okolju in prejemanje oskrbe na domu nimata nobenih pomanjkljivosti. Ostali pa so izpostavili sledeče pomanjkljivosti: manko oskrbe med vikendi zaradi pomanjkanja kadra (*»Med vikendi pa nimam, sicer bi rada imela, ker sem čedalje slabša ampak je rekla, da primanjkuje kadra.«* - G6), visoka cena oskrbe, ki onemogoča plačilo obsežnejše oskrbe, ki bi bila sicer potrebna (*»Pa ker nimam toliko financ si potem ne morem privoščiti.«* - G10) in slaba dostopnost do zdravnika. Rešitve teh pomanjkljivosti vidijo v terenski zdravniški službi in višjem doplačilu občine/države k storitvi oskrbe na domu. Namesto pomanjkljivosti v veliki večini vidijo prednosti bivanja v domačem okolju, in sicer: življenje v lastnem tempu, lažje uresničevanje navad, svobodno gibanje in bližina družine ter sosedov. Izkazalo se je tudi, da so intervjuvani posamezniki na svoje domače okolje zelo navezani, saj so poudarjali, da si želijo biti doma, ker imajo tam vse svoje stvari, ker je to njihova lastnina in edini pravi dom (*»Tukaj imam svoje stvari, svoje ljudi, okolje mi je poznano.«* - G24).

4.8. Finančni vidik doma za stare ljudi / oskrbe na domu

Intervjuvani stanovalci doma za stare ljudi oskrbo po zmožnostih poplačajo iz lastne pokojnine, vsem pa pomagajo z doplačilom še otroci. Vsi so mnenja, da večino svoje pokojnine zapravijo za oskrbo in, da jim na koncu meseca ostane zelo malo denarja (*»Nekaj malega mi pa ostane za kakšno kavico ali v trgovino, kaj več pa ne.«* - A74), včasih samo za kakšen manjši nakup (kavica, frizer, manjši nakup v trgovini ipd.).

Intervjuvani uporabniki oskrbe na domu vse stroške oskrbe večinoma krijejo sami iz lastne pokojnine, zgolj eni uporabniki večinske stroške pokrije sin (sama doplača le del). Ko poplačajo

oskrbo, preostanek finančnih sredstev namenijo za tekoče položnice, zdravila in pripomočke. Omenili so, da večino pokojnine zapravijo za oskrbo na domu, in da jim na koncu meseca ostane zelo malo denarja (*»Potem so pa še kakšni računi, tako, da ne ostane veliko ne.«* - F52), z izjemo dveh uporabnikov, ki jima ostane dovolj za vse potrebe.

4.9. Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi / domačem okolju

Vsi intervjuvani stanovalci doma so povedali, da so s svojim življenjem in starostjo na splošno zadovoljni (*»Nič mi ne manjka, imam lepo starost, zame je lepo poskrbljeno imam tudi dovolj, da si še kaj posebej privoščim, dolgčas mi ni.«* - C72), in da bi se ob ponovni možnosti izbire, med oskrbo na domu in oskrbo v domu za stare ljudi, spet odločili enako.

Tudi uporabniki oskrbe na domu so z življenjem na splošno zadovoljni, zgolj ena uporabnica je izrazila, da je vsega naveličana (*»Ah sem se že vsega naveličala, če bi le lahko hodila pa ne morem.«* - I32). Zadovoljni so, ker so lahko doma z družino in enako bi se tudi uporabniki oskrbe na domu ob ponovni možnosti izbire, med oskrbo na domu in oskrbo v domu za stare ljudi, odločili enako.

5. Razprava

Zagotavljanje ustrezne oskrbe starim ljudem je ključno, še posebej v današnji družbi, ki se sooča z izrazitim staranjem prebivalstva in s tem povezanim naraščanjem potreb, ki jih je treba nasloviti na različne načine, ne zgolj tradicionalne, ki smo jih bili navajeni do sedaj. V tem kontekstu se pogostokrat pojavi vprašanje, kakšna oskrba je za starega človeka najbolj ustrezna? Na to vprašanje pa zagotovo znajo najbolje odgovoriti stari ljudje sami. V Sloveniji trenutno prevladujeta dve obliki oskrbe starih ljudi, in sicer: institucionalno varstvo (domovi za stare ljudi) in oskrba na domu. V nadaljevanju bom primerjala obe obliki oskrbe v kontekstu devetih različnih vidikov: zadovoljstvo z oskrbo, avtonomija, zdravstvene storitve, prosti čas, socialne mreže, strahovi/tveganja, pomanjkljivosti in prednosti, finančni vidik in splošna ocena zadovoljstva z življenjem.

Na splošno sta obe skupini starih ljudi (tako tistih v domu za stare ljudi kot tistih, ki prejemajo oskrbo na domu) zadovoljni z oskrbo, ki jo prejemajo. Za kakovostno starost ni dovolj, da so zadovoljene zgolj osnovne potrebe, saj ob zanemarjanju določenih potreb, kljub temu da so druge dobro zadovoljene, porušimo ravnovesje, ki za posledico izniči vse obstoječe zadovoljitve (Ramovš, 2003, str. 87-88). Pri obeh skupinah starih ljudi je bila izpostavljena nezadovoljena potreba po raznovrstni in okusni hrani. Hrana se jim zdi brez pravega, pristnega okusa, prenasičena z dodatki in začimbami ter vsesplošno enolična. Potreba po hrani in pijači sodi med potrebe po materialni preskrbljenosti (Ramovš, 2003, str. 93-127), poleg tega pa vemo, da kvalitetna in uravnotežena prehrana prispeva k dobremu počutju starega človeka in vsesplošnemu zdravju. Dodatna kritika na oskrbo se je pojavila na strani uporabnice oskrbe na domu, saj je izpostavila problematiko doplačila storitve umivanja glave, ki se zaračuna kot dodatna ura, čeprav sama storitev ne vzame toliko časa oziroma bi se ta naloga lahko opravila že v okviru izvajanja nege, pa ni tako. Bistvo problema, ki ga bom omenila tudi kasneje, je slaba materialna preskrbljenost starih ljudi v okviru finančnih sredstev. Navadno stari ljudje ne prejemajo visokih pokojnin in lahko vsaka dodatna ura, ki se jim vračuna v storitev, predstavlja stisko.

Uporabniki oskrbe na domu so oskrbovalke izrazito pohvalili in so z njihovim delom zadovoljni, medtem ko je, poleg pohval, polovica stanovalcev doma za stare ljudi izrazila tudi nezadovoljstvo, vezano na neenakovredno obravnavo vseh stanovalcev s strani zaposlenih, neodzivnost glede vprašanj o zdravilih in grajanje glede hrane, ki je ne pojejo. Delanje interakcijskih prekrškov je del vsakdanjega življenja in navadno jih naredimo mimogrede, jih popravimo in pozabimo. Nasprotno ljudje, ki prejemajo dolgotrajno oskrbo, doživijo veliko več

interakcijskih prekrškov, tisti, ki jih povzročijo, pa jih navadno ne popravijo in zaradi tega eni in drugi občutijo nelagodje v interakcijah. Na srečo obstaja za to nelagodje dokaj preprosta rešitev, in sicer popravljanje prekrškov tako, da dogodke pojasnimo in preokvirimo, človeka pa poskušamo razumeti in pokazati zanimanje za njegov življenjski položaj (Mali, 2013a, str. 23-31). Menim, da je na tem mestu smiselno izpostaviti tudi problematiko kadrovske podhranjenosti in preobremenjenosti, ki trenutno pesti večino domov za stare ljudi in storitev oskrbe na domu po Sloveniji. Preobremenjenost ima lahko na eni strani za posledico pomankanje časa za stanovalce, kar vodi v to, da se stanovalec počuti prezrtega, osamljenega in nepomembnega, na drugi strani preobremenjenost lahko vodi tudi do povečane ravni stresa, izčrpanosti in vsesplošne frustracije zaposlenih, kar na koncu lahko privede do slabšega odnosa do uporabnikov oskrbe. Da bi lahko izboljšali odnose med zaposlenimi in uporabniki oskrbe, je ključno naslavljanje problematiko kadrovskega primanjkljaja in poštenega plačila za delo, ki je še kako pomembno in potrebno, ter zagotoviti ustrezno podporo tako zaposlenim kot tudi uporabnikom oskrbe.

K splošnemu zadovoljstvu veliko prispeva tudi življenjski prostor v katerem preživimo večji del svojega dneva. Bivanjski prostor ni samo zaščita pred vremenskimi vplivi, ampak je tudi prostor, v katerem zadovoljujemo svoje potrebe in si ga ustvarimo oziroma uredimo po svojih željah. Na takšen način, tako v fizičnem kot tudi doživljajskem pogledu, vpliva na doživljanje starosti in staranja. (Kornhauser in Mali, 2013, str. 321-323). Stanovalci doma življenjske pogoje opisujejo kot prijetne, mirne in domače, sam bivalni prostor pa kot čist, prostoren in dobro osvetljen. Bivanjska situacija uporabnikov oskrbe na domu je nekoliko drugačna, saj biva vsak v svojem domačem okolju, ki se drug od drugega razlikujejo na podlagi osebnih preferenc in finančnega položaja posameznika. Polovica jih živi sama v lastni hiši s sorodniki v bližini, druga polovica živi pod isto streho skupaj s sorodniki. Tisti, ki to potrebujejo, imajo bivalni prostor prilagojen z (v večini) izposojeno negovalno posteljo. V tem kontekstu je ena izmed uporabnic oskrbe izpostavila, da bi potrebovala tudi prilagojeno kopalnico, saj ji prag onemogoča prost dostop do le-te. Neprilagojenost domačega okolja je bil eden izmed glavnih razlogov, poleg prezaposlenosti svojcev, zaradi katerega so se stanovalci doma za stare ljudi odločili za institucionalno oskrbo. Morda bi se bilo, ob primerni pomoči pri prilagajanju domačega okolja potrebam starega človeka, ki potrebuje dolgotrajno oskrbo, manj starih ljudi primoranih preseliti v institucionalno obliko varstva.

Tudi uporabniki oskrbe na domu življenjske pogoje opisujejo samo s pozitivnimi besedami. Za vse je značilno, da formalno oskrbo na domu dopolnjuje neformalna oskrba, še posebej ob

vikendih, ko formalne oskrbe ne prejemajo. Potrebno se je zavedati, da se formalna in neformalna oskrba lahko izredno dobro komplementarno dopolnjujeta. Tako formalni kot neformalni oskrbovalci imajo odločilne lastnostne kakovosti, na primer formalni znanje in organiziranost, neformalni osebno motivacijo, ki bogato prispeva h kakovostni oskrbi starega človeka (Ramovš, 2020, str. 64-110). Svojci v tem primeru skrbijo za dostavo potrebščin iz trgovine/lekarne in opravljajo gospodinjska dela. Pri takšni obliki oskrbe se lahko pojavi problem, ko star človek nima socialne mreže, ki bi kot neformalna oskrba lahko dopolnjevala formalno oskrbo. V takšnih primerih je ključno, da se aktivira oziroma razvije alternativni sistem podpore in oskrbe, ki bi človeku vseeno omogočal normalno življenje v lastnem domačem okolju z oskrbo na domu, brez pritiska, da se mora zaradi manka neformalne oskrbe odločiti za institucionalno oskrbo, če si tega ne želi.

Pojavila se je še ena posebnost, saj sta dve uporabnici oskrbe izpostavili, da bi potrebovali obsežnejšo oskrbo, vendar si jo na eni strani zaradi finančne omejenosti in na drugi zaradi kadrovske omejenosti ne moreta privoščiti. Uporabniki oskrbe na domu v večinoma stroške storitve krijejo sami iz lastne pokojnine. Podatki na spletni strani ZPIZ-a (2024, str. 8) navajajo, da je povprečna neto starostna pokojnina februarja letos znašala 899,77 €. Če karikiramo in rečemo, da oseba prejema oskrbo na domu dvakrat na dan po eno uro, vsak dan od ponedeljka do petka, lahko po ceniku na spletni strani Doma starejših občanov Polde Eberl-Jamski Izlake (2024c) izračunamo, da takšna oskrba na mesec stane približno 245,60 €. Če človek koristi še dostavo kosila trikrat na teden, se temu znesku prišteje dodatnih 57,48 €, kar skupaj znaša nekje 303,08 € na mesec. Ko se od pokojnine mesečno odštejejo še položnice in drugi življenjski stroški, lahko razumemo intervjuvane uporabnike oskrbe na domu, ki pravijo, da jim na koncu meseca ne ostane več veliko. Številni se posledično znajdejo v situaciji, kjer si zaradi nizkih dohodkov ne morejo privoščiti obsežnejše oskrbe, ki bi jo sicer potrebovali. Stanovalci doma za stare ljudi oskrbo plačujejo ob pomoči svojcev, saj cene oskrbe v večini primerov presegajo znesek njihove pokojnine. Za nekoga, ki prejema oskrbo tipa II v dvoposteljni sobi brez kakršnihkoli dodatnih storitev, ta znaša nekje 930 € mesečno (DSO Polde Eberl-Jamski Izlake, 2024a). Tudi v tem primeru so intervjuvanci mnenja, da jim konec meseca ostane zelo malo denarja, toliko, da si lahko privoščijo kakšno kavico, nakup v trgovini ali frizerja.

Z denarjem se povezuje tudi najpogosteje izražena skrb, ki jo občutijo stanovalci doma za stare ljudi. Skrbi jih zviševanje cen oskrbe, ki bi po njihovem mnenju lahko dodatno obremenila tudi svojce. Ta skrb (finančno stanje svojcev) v njih vzbuja občutek bremena, kar rezultira v stiski in občutku nemoči. Odvisnost od pomoči drugega je za številne stare ljudi neprijetna in lahko

tudi vzrok številnih stisk, vendar jo večinoma sprejmejo kot del življenja (Kogoj, 2011, str. 22). Stanovalce skrbi tudi poslabšanje zdravstvenega stanja in posledična izguba mesta v domu oziroma selitev. V primerjavi z uporabniki oskrbe na domu se nekateri stanovalci doma s strahovi/tveganji spopadajo preko pogovora z drugimi in se na ta način razbremenijo, medtem ko večina uporabnikov oskrbe na domu o strahovih in tveganjih poskuša ne razmišljati. Drugi stanovalci doma se v situaciji čutijo nemočne. Poleg tega, da so duševne stiske pri starih ljudeh pogostokrat spregledane, so stari ljudje, ki doživljajo raznorazne stiske navadno še dodatno stigmatizirani, zato neradi iščejo pomoč. Pomembno je, da pravočasno opazimo spremembe in prve znake težav, in da stare ljudi ustrezno informiramo o možnostih pomoči in kako dostopati do njih (Brlek, Tkalec, Vek in Stanojević Jerković, b.d., str. 8). V našem primeru rešitve za strahove obe skupini vidita v nižjih cenah oskrbe in zagotovitvi, da ob poslabšanju zdravstvenega stanja ne bodo finančno udarjeni. Tudi želje za prihodnost so pri obeh intervjuvanih skupinah precej podobne, saj si želijo, zdravja in samostojnosti, uporabniki oskrbe na domu pa si želijo tudi, da bi umrli v domačem okolju.

Če se vrnemo nazaj k stiski povezani z denarjem, lahko opazimo, da tudi uporabnike oskrbe na domu skrbi rast cen, vendar je bila ta skrb po pogostosti uvrščena na drugo mesto. Najpogostejša skrb je povezana s poslabšanjem zdravstvenega stanja in posledično namestitvijo v dom za stare ljudi. Ko star človek zapusti svoj dom in odide v institucijo, sprememba življenjskega okolja vpliva na doživljanje njegove starosti. Merila, ki naj bi vplivala na odločitev starih ljudi za preselitev, so: želja ostati v znanem okolju, želja po neodvisnosti in zasebnosti ter želja po interakciji, ki jo uresničujejo v krogu družine in prijateljev. Za večino doma živečih starih ljudi je značilno, da si v prihodnosti kljub pomoči, ki bi jo po svojih ocenah potrebovali v svojem vsakdanjem življenju, ne želijo bivati v domu za stare ljudi (Kornhauser in Mali, 2013, str. 323). Pri intervjuvancih, ki živijo v domačem okolju, je bilo zaznati izredno navezanost na dom, predvsem na hišo. Večinoma so poudarjali, da si želijo ostati doma, ker se tam nahaja vsa njihova lastnina, ker so tam preživeli celo svoje življenje, in ker imajo v bližini svojo družino. Dom za njih predstavlja več kot le kraj, kjer so živeli. Z njim povezujejo vse dragocene spomine in izkušnje, ki so jih delili s svojo družino in prijatelji. Nekateri so tam tudi vzgajali otroke in skrbeli za družino, kar vzpostavlja še močnejšo vez. Spet drugi so hišo zgradili celo sami, zato so nanjo še posebej navezani, saj je produkt njihovega truda, odrekanja in vseživljenjskega dela. Dom, kjer je človek preživel vse svoje življenje, je poleg vsega naštetega tudi vir varnosti in udobja. V tem kontekstu lahko razumemo, da je lahko že misel na

selitev za starega človeka zelo stresna, zato je pomembno, da pri oblikovanju dolgotrajne oskrbe v obzir vzamemo njihovo čustveno navezanost na dom.

Človek je doma navajen živeti v lastnem ritmu, si dan prilagoditi po lastnih željah, kar je v institucionalni obliki bivanja lahko oteženo. Prilagajanje domskemu načinu življenja je ena izmed glavnih pomanjkljivosti, ki so jih izpostavili stanovalci doma za stare ljudi. Vsak posameznik v dom vstopi z že oblikovano osebnostjo in določenimi navadami. Dom kot institucija različnim osebnostnim ni v celoti prilagojen, zato mora človek, ki se tja preseli, sprejeti domski način življenja, ki je lahko bistveno drugačen od tega, kar je bil navajen poprej (Kornhauser in Mali, 2013, str. 321-323). Nekateri si želijo daljšega jutranjega poležavanja, drugi si želijo domače in kvalitetnejše hrane, tretje moti to, da se je potrebno najaviti, ko zapustijo dom. Javljanje ob zapuščanju doma je seveda nujno, ker je dom odgovoren za varnost svojih stanovalcev. Če pa pogledamo iz perspektive stanovalcev, lahko razumemo, da se čutijo nadzorovane in brez prave svobode, kot so je bili vajeni doma. Stanovalci doma vidijo rešitve za pomanjkljivosti v organiziranju sestankov za stanovalce, ki bi jim omogočali tako skupinsko razpravljanje o aktualnih problematikah kot iskanje ustreznih rešitev. Stanovalci so prav tako mnenja, da bi se številne težave lahko rešile z večjim številom zaposlenih, ki bi posamezniku bolj prisluhnili. S tem bi se oskrba lahko bolj prilagodila vsakemu stanovalcu. Večina intervjuvanih uporabnikov oskrbe na domu, v primerjavi s stanovalci doma, ne vidi veliko pomanjkljivosti v povezavi z življenjem v domačem okolju oziroma prejetjem oskrbe na domu. Nasprotno, vidijo predvsem prednosti, kot na primer: življenje v lastnem tempu, lažje uresničevanje navad, svobodno gibanje in bližina družine ter sosedov. Star človek lahko podobno pomoč, ki jo prejme v instituciji, dobi tudi v domačem okolju s to prednostjo, da v domačem okolju ni prikrajšan za sobivanje z ljudmi, ki mu veliko pomenijo in ni prikrajšan za vse dobrine (Mali, 2013a, str. 24-26). Uporabniki oskrbe so izpostavili zgolj tri pomanjkljivosti: manko oskrbe med vikendi (zaradi pomanjkanja kadra), visoka cena oskrbe in slaba dostopnost do zdravnika. Zaradi trenutnega pomanjkanja kadra so oskrbe na domu med vikendi večinoma deležni tisti, ki jo res nujno potrebujejo. Kot sem že omenila, je pomanjkanje kadra eden izmed poglobitnih izzivov dolgotrajne oskrbe. Delo oskrbovalke je tako fizično kot psihično naporno. Težki delovni pogoji v kombinaciji z nizkim plačilom in družbenim statusom poklica vodijo v to, da se vse manj ljudi odloča za to vrsto dela. Rešitve za zgoraj omenjene pomanjkljivosti uporabniki oskrbe na domu vidijo v terenski zdravniški službi in višjem doplačilu občine/države k stroškom storitve oskrbe na domu.

Posebne omembe je vredna je tudi pomanjkljivost, ki so jo izpostavili uporabniki oskrbe na domu, in sicer slaba dostopnost zdravnika. Večina intervjuvanih uporabnikov svoje zdravstveno stanje opisuje kot slabo, saj jih pestijo različne težave povezane z boleznimi. Z zdravstvenim osebjem in kvaliteto storitev so v splošnem sicer zadovoljni, težave pa se pojavijo pri dostopnosti do zdravnika. Težave imajo s kontaktiranjem zdravnika, pridobivanjem novega osebnega zdravnika in s fizično dostopnostjo. Nekateri uporabniki oskrbe so nepokretni in jim obisk zdravnika predstavlja logistično težavo, saj si morajo urediti poseben prevoz z reševalnim vozilom. V povezavi s tem je bila izražena želja po terenski zdravniški službi, ki bi močno olajšala življenje doma živečih starih ljudi. Odgovornost države in občin je, da zagotovijo primerno mrežo javne zdravstvene službe, ki je vsem enako dostopna (Mencej, 2006, str. 9-10). Zaradi slabe dostopnosti zdravnika uporabniki oskrbe na domu zdravnika ne obiskujejo redno, zdravila pa jim v večini primerov dostavljajo svojci. V povezavi z zdravili so izpostavili še eno problematiko zdravstvenih storitev, in sicer obsežna doplačila za nujno potrebna zdravila, kreme ipd. Zdravstveno zavarovanje krije tovrstne izdelke v določenem deležu, vendar ni nujno, da vse krije 100 %, kar pomeni, da je za določene potrebno doplačati do polne cene. Za starega človeka, ki prejema nizko pokojnino, velik delež le-te zapravi za oskrbo na domu, preostalo pa za redne stroške, je lahko ta dodatni izdatek obremenjujoč. V nasprotnem primeru stanovalci doma za stare ljudi težav z zdravstveno oskrbo nimajo. Nekateri stanovalci svoje zdravstveno stanje ocenjujejo kot dobro, drugi kot bolj slabo. Tudi njih pestijo raznorazne bolezni in bolečine. Z zdravstveno oskrbo v domu so zadovoljni, še posebej z domsko zdravnico, ki jih obišče trikrat tedensko. V nasprotju z uporabniki oskrbe na domu stanovalci doma za obisk zdravnika ne potrebujejo nikamor, saj jih ta obišče v njihovih sobah. V primeru, da je potreben pregled pri specialistu dom uredi tudi prevoz. S starostjo se poveča pogostost kroničnih bolezni, ki zahtevajo ustrezna zdravila, pripomočke in obravnavo na vseh ravneh zdravstvene službe (Mencej, 2006, str. 9-10). V tem kontekstu je ključno, da se vsem starim ljudem omogoči enostaven dostop do kakovostnih zdravstvenih storitev, morda tudi s terensko zdravniško službo za tiste, ki živijo v domačem okolju, saj so v tem primeru vsi odvisni od drugih ljudi, predvsem svojcev, da lahko dostopajo do ustrezne zdravstvene oskrbe.

Poleg glavnega vira pomoči so svojci uporabnikom oskrbe na domu tudi glavne socialne mreže, takoj za njimi so oskrbovalke, ki prihajajo na dom. Druženje večinoma poteka na njihovem domu ob kavi ali kar tako. V starosti je najbolj pereča potreba po osebnem medčloveškem odnosu. Tradicionalno je osebni odnos za starega človeka pomenil družinski član, danes se te mreže širijo in postajajo vse bolj raznovrstne (Ramovš, 2003, str. 103). Stanovalci doma za

stare ljudi imajo, v primerjavi z uporabniki oskrbe na domu, več stika z ljudmi podobnih generacij, saj se družijo s stanovalci na skupnih aktivnostih, ob obrokih ali ob kavi. Pri stikih z drugimi ljudmi, ki niso družinski člani, je izredno pomembno, da star človek drugega dojema za "svojega", saj je v nasprotnem primeru lahko obkrožen s številnimi ljudmi, ampak bo vseeno občutil osamljenost. (Ramovš, 2003, str. 103-104). V primerjavi z uporabniki oskrbe na domu imajo stanovalci doma nekoliko redkejšo, vendar po njihovem mnenju še vedno pogosto, stike s svojci. Svojci so lahko za starega človeka izredno pomembni, saj v po eni strani nudijo oporo, po drugi pa lahko preko njih star človek uresničuje potrebo po predajanju življenjskih izkušenj. Ta potreba postane močnejša zlasti v tretjem življenjskem obdobju, znanje se večinoma navezuje na družino, delovne izkušnje, splošne življenjske izkušnje ipd. Posledica nezmožnosti predajanja svojih življenjskih izkušenj je dvom v smisel življenja (Ramovš, 2003, str. 105-110). Za obe skupini intervjuvanih je značilno, da jim na prvem mestu oporo ob težkih trenutkih nudijo svojci (najpogosteje otroci), nato sledijo zaposleni doma in oskrbovalke ter nazadnje prijatelji in sosedge. Tudi oskrbovalke in oskrbovalci so lahko pomemben del mreže starega človeka, ki je pogosto spregledan. V nekaterih primerih so ti večinski del človekove socialne mreže ali pa predstavljajo edini most med zunanjim svetom in svetom institucije. Ker je človek družabno bitje, ki potrebuje medosebne stike, je pomembno, da poskušamo povečati družabnost ljudi, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo, saj si po navadi želijo stikov, vendar jih ne znajo vzpostaviti (Mali, 2013a, str. 23-31).

Skupinske prostočasne aktivnosti so odlična priložnost za vzpostavitev medosebnih stikov z drugimi ljudmi, saj je ob takšnih priložnostih na istem mestu skupaj veliko ljudi s podobnimi interesi. Prosti čas lahko definiramo kot »dejavnosti, ki jih sami izberemo in imajo pomen za nas same po sebi.« (Flaker, idr., 2008, str. 216) Stanovalcem doma in uporabnikom oskrbe na domu je skupno to, da svoj prosti čas radi zapolnijo z uporabo avdio-vizualnih medijev, kar po stopnji zavzetosti, ki jih omenja Flaker s soavtorji (2008, str. 216-220), spada v pasivno kategorijo. Večinoma se poslužujejo gledanja televizije, kjer spremljajo raznorazne oddaje, športne prenose in poročila, ter poslušanja radia. Stanovalcem doma in uporabnikom oskrbe na domu je skupno tudi to, da v prostem času radi berejo revije, knjige ali časopis, občasno pa rešijo tudi kakšno križanko. Za starega človeka je priporočljivo, da svoj dan zapolni z umskim naporom, ki bo pripomogel k ohranjanju spomina, svežine čustev in razumskih zmožnosti (Ramovš, 2003, str. 134-135).

Uporabniki oskrbe na domu so, v primerjavi s stanovalci doma, večkrat omenili, da svoj prosti čas preživljajo zunaj v naravi, kjer se sprehajajo ali sedijo na terasi in opazujejo okolico ter

živali v njej. Rezultati številnih eksperimentalnih študij dokazujejo, da ima narava na človeka izjemno pozitiven vpliv na številnih področjih, kot so: stres, depresija, kakovost spanca, kognitivne funkcije in kronične bolezni. Preživljanje časa v naravi lahko znižuje krvni tlak in srčni utrip, zmanjšuje tesnobo, povečuje zmogljivost kognitivnega spomina in vpliva na spremembo možganske aktivnosti v prefrontalnem korteksu, ki je odgovoren za čustveno regulacijo. Izpostavljenost zelenim površinam lahko pozitivno pripomore tudi k težavam s spanjem v starosti, saj vpliva na trajanje in kakovost spanca (Jimenez, idr., 2021). Glede na to, da je starost obdobje, ko telo začne pešati in se pridružijo številne bolezni, ima preživljanje časa v naravi za starega človeka ugodne učinke, ki prispevajo h kakovostnejši starosti.

Glavna razlika med stanovalci doma in uporabniki oskrbe na domu se je pokazala pri aktivnem udejstvovanju v organiziranih skupinskih aktivnostih. Kot pravijo Flaker in soavtorji (2008, str. 2016-220), lahko prosti čas prakticiramo sami ali skupaj z drugimi. Aktivnosti, ki potekajo kolektivno ponujajo priložnost, da vzpostavimo stike s tistimi ljudmi, s katerimi se običajno ne družimo. Takšna združevanja omogočijo, da izstopimo iz družbenih skupin katerih smo navajeni (npr. družina). Stanovalci doma se v največjem številu udeležujejo skupinske telovadbe. Telesna aktivnost ima za starega človeka številne koristi na fiziološkem, psihološkem in socialnem področju (Gabrijelčič Blenkuš, idr., 2010, str. 29-30). V tem primeru stanovalci doma hkrati uresničujejo koristi na vseh področjih, saj se dodobra razgibajo in redno vzdržujejo stike s soudeleženci. Poleg telovadbe se radi udeležijo tudi raznoraznih prireditev in dogodkov, ki jih organizira dom, kot tudi ustvarjalnega krožka, kjer lahko kvačkajo, pletejo ipd. Stanovalci so o aktivnostih dobro informirani in menijo, da so dovolj številčne in raznolike, da si vsak najde nekaj kar mu ustreza.

V nasprotnem primeru pri uporabnikih oskrbe na domu zanimanja za organizirane aktivnosti v lokalnem okolju ni. Prosti čas večinoma preživljajo samostojno, o organiziranih aktivnostih v lokalnem okolju so slabše informirani, okvirno poznajo nekaj društev (društvo upokojencev, gasilsko društvo, ribiško društvo ...), vendar nimajo interesa za včlanitev. Kot razlog za pomankanje interesa navajajo, da se tudi kot mladi niso nikoli udeleževali takšnih aktivnosti. Drugi razlog tiči v omejeni mobilnosti, ki jim onemogoča, da bi samostojno zapustili svoj dom in se udeležili aktivnosti v lokalnem okolju. V tem primeru je stanovalcem doma lažje, tudi če so mobilno omejeni, saj se vse aktivnosti odvijajo znotraj samega doma. Poleg tega so zaposleni, ki človeku lahko pomagajo, da varno pride do aktivnosti, prisotni 24 ur na dan. Pri uporabnikih oskrbe je drugače, saj oskrbovalka pride povprečno dvakrat do trikrat na dan za kakšno uro, ki je navadno namenjena negi in drugim vrstam pomoči. Svojci so večinoma

zaposleni in imajo poleg službe skrb vezano na lastne družine in svoje življenje. Za nekoga, ki živi v hiši, ki ni v neposredni bližini društva, ki organizira skupinske aktivnosti, je dostop do le-teh omejen. Vključenost v društva, javnost in skupnost lahko odločilno pripomore pri zmanjševanju osamljenosti starega človeka in krepí obstoječe socialne mreže ter hkrati razvija nove. V primeru, ko je star človek mobilno omejen, bi bilo koristno organizirati spremstva, prevoze in mrežo prostovoljcev, ki bi tem ljudem pomagali pri udeleževanju na željenih aktivnostih v lokalnem okolju (Flaker, idr., 2008, str. 293-300).

Poleg vsega navedenega ne smemo pozabiti na ena izmed glavnih dejavnikov življenjskega zadovoljstva človeka, to sta samostojnost in avtonomija. Stanovalci doma za stare ljudi vidijo svojo samostojnost v kontekstu samostojne skrbi zase. Opisovali so, da se še vedno lahko samostojno oblačijo, umivajo, hodijo po opravkih v trgovino ipd. Uporabniki oskrbe na domu v povprečju zase ocenjujejo nekoliko nižjo samostojnost, saj večinoma potrebujejo pomoč pri vstajanju iz postelje in uporabi stranišča. Ena izmed uporabnic je celo izpostavila, da je ob vsaki potrebi po uporabi stranišča primorana počakati na oskrbovalko, ki ji pomaga. Življenje starega človeka, ki potrebuje dolgotrajno oskrbo, je pogostokrat odvisno od urnika tistih, ki mu pomagajo. Takšna organizacija pomoči ni prilagojena ritmu samega uporabnika, kot bi v resnici morala biti, ampak je prilagojena službenemu ritmu tistih, ki pomoč izvajajo (Mali, 2013a, str. 23-31). Prilagajanje oskrbe tistim, ki jo potrebujejo bi zagotovo prispevalo k izboljšanju kakovosti njihovega življenja in spodbudilo občutek samostojnosti in dostojanstva.

Na drugi strani avtonomijo opredeljujemo kot »nadzor posameznika nad sprejemanjem odločitev« (Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018, str. 59). Stanovalci doma za stare ljudi svojo avtonomijo uresničujejo preko samovoljne organizacije lastnega dne (se sami odločijo ali se bodo udeležili določne dejavnosti ali ne ipd.), samovoljnega obiskovanja trgovine, udeleževanja na aktivnostih in samovoljnega odhoda iz doma. Svoboda izbire v največji meri vpliva na avtonomijo starega človeka. V nasprotnem primeru se zmanjša možnost namernega delovanja in posledično človek izgubi uvid v smisel življenja (Das, 2017, str. 18-20). Eden izmed dejavnikov, ki jih našteva Das (2017, str. 18-20) in vpliva na avtonomijo posameznika v instituciji, je strogo upoštevanje urnika, ki ga določa institucija. Če se vrnemo h glavnim pomanjkljivostim, ki so jih našteali stanovalci doma v povezavi z življenjem v domu za stare ljudi, lahko opazimo, da mednje sodi tudi prilagajanje življenjskemu ritmu in urniku, ki ju določa dom. V takšnem primeru se oskrba ne prilagodi potrebam in željam uporabnika, kar lahko negativno vpliva na avtonomijo posameznika v instituciji (Das, 2017, str. 18-20). Stanovalci doma svoje želje in potrebe večinoma zaupajo medicinski sestri ali socialni delavki

v domu. Polovica stanovalcev ima občutek, da so v domu slišani in da se prilagodijo njihovim potrebam, druga polovica se v domu ne čuti slišane in posledično zaradi tega razloga svoje potrebe ne izražajo pogosto. Manko pozornosti s strani negovalnega osebja v domu in neustrezno naslavljanje posameznikove osebnosti lahko vpliva na dostojanstvo človeka, ki obenem vpliva tudi na njegovo avtonomijo (Das, 2017, str. 18-20).

Podobno uporabniki oskrbe na domu svojo avtonomijo izražajo preko podajanja preferenc glede hrane (npr. povedo kaj bi želeli jesti za kosilo) in samovoljnega organiziranja lastnega dne. Svoje želje in potrebe večinoma izražajo svojcem, polovica uporabnikov potrebe izrazi tudi oskrbovalkam. V primerjavi s stanovalci doma za stare ljudi uporabniki oskrbe na domu v večini čutijo, da so njihove potrebe in želje slišane in menijo, da imajo zagotovljeno vse, kar potrebujejo za kakovostno starost.

Kar je skupno tako stanovalcem doma kot uporabnikom oskrbe na domu, je to, da v večini, kljub temu da so našli nekaj pomanjkljivosti tako ene kot druge oblike dolgotrajne oskrbe, vseeno ne sodelujejo pri oblikovanju oskrbe. To so pojasnili s tem, da jim trenutna oskrba ustreza in da star človek ne potrebuje veliko. Takšno kontradiktornost bi si lahko razlagali na različne načine. Ena izmed možnosti je lahko negativna samopodoba, ki je rezultat izpostavljenosti negativno vrednotenim vlogam starega človeka (Jyrkilä, 1961, str. 89). Star človek je v družbi stereotipno označen kot nesamostojen, senilen, pozabljiv itd. Ta socialni pojav se lahko preseli v glave starih ljudi, ki začutijo, da so v družbi odpisani, saj dobijo vtis, da v svetu niso več koristni, da v procese odločanja nimajo več dostopa in da v družbi ni več prostora za njih (Krajnc, b.d., str. 9). Ko takšne občutke in dožemanje samega sebe človek ponotranji, izgubi zagon, da bi se zavzemal za spremembe in preprosto sprejme tisto, kar dobi. Po drugi strani je skromnost lahko tudi rezultat tega, da dolgotrajno oskrbo trenutno prejemajo generacije, ki so del svojega življenja preživele v pomanjkanju zaradi vojne in drugačnega sistema, v katerem ni bilo obilja, in preprosto niso navajene zahtevati več kot tisto, kar minimalno potrebujejo za preživetje. Kljub tem in še mnogim drugim razlogom je pomembno, da se stare ljudi poskušamo vključevati v družbo, da dejavno sodelujejo pri oblikovanju in izvajanju politik, ki neposredno vplivajo na njihovo življenje (Amnesty International, 2019). Z empatičnim in spoštljivim pristopom moramo informirati stare ljudi o njihovih pravicah in krepiti njihovo moč, da se bodo lahko sami zavzemali za kakovostnejšo oskrbo, ki bo prilagojena njihovim potrebam.

Na splošno so tako stanovalci doma za stare ljudi kot tudi uporabniki oskrbe na domu zadovoljni s svojim življenjem in starostjo. Menijo, da jim nič ne manjka in da je zanje dobro

poskrbljeno. Prav tako bi se vsi, ob ponovni možnosti izbire med institucionalno oskrbo in oskrbo na domu, odločili za enako obliko oskrbe, kot jo trenutno prejemajo. Kot smo lahko videli, ima vsaka oblika oskrbe tako svoje prednosti kot svoje slabosti. Če vzamemo za primer, so glavne prednosti oskrbe na domu bližina svojcev in domače poznano okolje, medtem ko sta glavni pomanjkljivosti dostopnost zdravstvenih storitev in organiziranih aktivnosti, ki sta obratno v domu za stare ljudi eni izmed prednosti. Menim, da je pri oblikovanju dolgotrajne oskrbe ključno, da se osredotočamo na individualne potrebe in želje vsakega posameznika, ne glede na to, ali se oskrba izvaja v domu za stare ljudi ali v domačem okolju. Pomembno je, da ustvarimo okolje, kjer se star človek počuti varno, udobno in spoštovano, kjer se čuti opolnomočenega za izražanje svoje avtonomije in kjer je oskrba prilagojena življenjskemu ritmu starega človeka in ne ritmu tistih, ki oskrbo izvajajo. Navsezadnje ima vsak, ki prejema katerokoli obliko dolgotrajne oskrbe, pravico do kakovostne in dostojne starosti.

6. Sklepi

Na začetku poudarjam, da rezultatov raziskave ne gre posploševati na celotno populacijo, saj je vzorec populacije številčno in geografsko omejen. Če ponazorim s primerom, ugotovitve, ki se navezujejo na zadovoljstvo (št. 1, 3, 5, 15, 31 ipd.), s težavo posplošimo na celotno populacijo, saj so odvisne od lokalnih pogojev, standardov in osebnih preferenc posameznikov. V nasprotnem primeru lahko ugotoviti, ki se navezujeta na željo po ohranitvi zdravja in samostojnosti (št. 24) ter vire opore v težkih trenutkih (št. 20), lažje posplošimo na splošno populacijo, saj obravnavata splošne vzorce, ki so značilni za širšo populacijo. Skratka, sklepi niso namenjeni posploševanju na celotno populacijo, temveč razumevanju problematike vezane na dolgotrajno oskrbo v Sloveniji.

1. V splošnem so tako stanovalci doma za stare ljudi kot uporabniki oskrbe na domu zadovoljni z oskrbo, ki jo prejemajo.
2. Stanovalci doma za stare ljudi so se v večini odločili za institucionalno obliko oskrbe zaradi neprilagojenosti domačega okolja, prezaposlenosti svojcev in neuspeha oskrbe na domu.
3. Skupno nezadovoljstvo z oskrbo obeh skupin se navezuje na slabo kvaliteto hrane.
4. Vsi uporabniki oskrbe na domu so zadovoljni z delom in odnosom oskrbovalk, medtem ko je polovica stanovalcev doma za stare ljudi poleg pohval izrazila tudi kritike, vezane na odnos zaposlenih v domu.
5. Obe skupini sta s svojim bivalnim okoljem zadovoljni in ga opisujeta s pozitivnimi besedami kot mirno, domačo in prijetno.
6. Tisti uporabniki oskrbe na domu, ki to potrebujejo, imajo svoj bivalni prostor prilagojen z izposojeno negovalno posteljo.
7. Uporabniki oskrbe na domu so na svoj dom zelo čustveno navezani.
8. Za uporabnike oskrbe na domu je značilno, da formalno oskrbo dopolnjuje neformalna oskrba (navadno otroci z družinami), še posebej ob vikendih.
9. Določeni uporabniki oskrbe na domu bi potrebovali obsežnejšo oskrbo, ki zaradi pomankanja financ oziroma kadra ni dosegljiva.
10. Uporabniki oskrbe na domu svojo avtonomijo izražajo preko samovoljne organizacije lastnega dne in podajanja preferenc glede hrane.
11. Stanovalci doma za stare ljudi svojo avtonomijo izražajo preko samovoljne organizacije lastnega dne, samovoljnega obiskovanja trgovine, udeleževanja na aktivnostih in samovoljnega odhoda iz doma.

12. Uporabniki oskrbe na domu se v primerjavi s stanovalci doma za stare ljudi vsi počutijo slišane, medtem ko se polovica stanovalcev ne čuti slišane s strani zaposlenih.
13. Obe skupini ne sodelujeta pri oblikovanju oskrbe s pojasnilom, da jim obstoječa oskrba ustreza.
14. Uporabniki oskrbe na domu imajo v primerjavi s stanovalci doma za stare ljudi več težav z dostopnostjo do zdravnika.
15. Obe skupini sta z zdravstvenimi storitvami in odnosom zdravstvenega osebja na splošno zadovoljni.
16. Uporabniki oskrbe na domu si želijo terensko zdravniško službo.
17. Obe skupini prosti čas zapolnita z avdio-vizualnimi mediji in intelektualnimi dejavnostmi (branje, reševanje križank ...).
18. Stanovalci doma za stare ljudi se udeležujejo organiziranih skupinskih aktivnosti, medtem ko se uporabniki oskrbe na domu teh ne udeležujejo. Razlog za neudeležbo tiči v nezainteresiranosti za tovrstne aktivnosti in oteženem dostopu do njih.
19. Glavne socialne mreže uporabnikov oskrbe na domu so svojci in oskrbovalke, glavne socialne mreže stanovalcev doma za stare ljudi pa poleg teh še sostanovalci v domu.
20. Glavni vir opore v težkih trenutkih obe skupini dobita najprej s strani svojcev, nato s strani zaposlenih in nazadnje s strani prijateljev ali sosedov.
21. Najpogosteje izražena skrb stanovalcev doma za stare ljudi je rast cen oskrbe, najpogosteje izražena skrb prejemnikov oskrbe na domu pa je poslabšanje zdravstvenega stanja in posledično selitev v dom za stare ljudi.
22. S strahovi se večinoma težko spopadajo, vendar se nekateri stanovalci doma za stare ljudi pogosteje razbremenijo s pogovori, medtem ko uporabniki oskrbe na domu o strahovih poskušajo ne razmišljati.
23. Rešitve za strahove obe skupini vidita v nižjih cenah oskrbe in zagotovitvi, da ob poslabšanju zdravstvenega stanja ne bodo finančno udarjeni.
24. Za prihodnost si obe skupini želita čim dlje ohraniti zdravje in samostojnost.
25. Stanovalci doma kot glavne pomanjkljivosti tovrstne oskrbe naštejejo prilagajanje domskemu načinu življenja, slaba kakovost hrane in najavljanje izhoda iz doma.
26. Rešitve za pomanjkljivosti stanovalci vidijo v organizaciji sestankov za stanovalce in večjem številu zaposlenih, ki bi človeku bolj prisluhnili in se mu bolj prilagodili.
27. Uporabniki oskrbe na dom vidijo pomanjkljivosti v manku oskrbe med vikendi, visokih cenah oskrbe in slabi dostopnosti zdravstvenih storitev.

28. Rešitve za pomanjkljivosti uporabniki oskrbe na domu vidijo v terenski zdravniški službi in višjem doplačilu občine/države k stroškom storitve.
29. Stanovalci oskrbo v domu za stare ljudi plačujejo ob pomoči svojcev (najpogosteje otroci z družinami), medtem ko uporabniki oskrbe na domu stroške oskrbe večinoma pokrijejo sami.
30. Obema skupinama po plačilu vseh stroškov na koncu meseca ostane zelo malo denarja.
31. Na splošno sta obe skupini zadovoljni z življenjem in starostjo.
32. Obe skupini bi se ob ponovni možnosti izbire med institucionalno oskrbo in oskrbo na domu odločili za enako obliko oskrbe, kot jo prejemajo sedaj.

7. Predlogi

1. Potrebno bi bilo nameniti več pomoči in podpore neformalnim oskrbovalcem ter prilagajanju domačega okolja, da se ljudje zaradi teh razlogov ne bi bili primorani preseliti v institucionalno varstvo.
2. Smiselno bi se bilo usmeriti v kakovostnejšo prehrano, ki bi ustrezala prehranskim potrebam starih ljudi in prispevala k njihovem splošnemu zdravju in zadovoljstvu.
3. Za namen zagotavljanja kakovostne in dovolj obsežne oskrbe bi bilo smiselno zagotoviti več kadra, ki bi hkrati pripomogel k razporeditvi dela in posledični razbremenitvi vseh zaposlenih. Gre za splošen predlog, ki je pogostokrat omejen s finančnimi sredstvi, vendar bi s tem oskrba lahko postala zadostna in bolj prilagojena potrebam vsakega posameznika.
4. Menim, da bi bilo dobro uporabnike oskrbe vključiti v oblikovanje le-te in v odločanje o njihovi prihodnosti.
5. Pomembno je vzpostaviti sistem, ki bo starim ljudem, ki živijo v domačem okolju, omogočal redne zdravstvene storitve bodisi v obliki terenske zdravniške službe bodisi v katerikoli drugi obliki brez posebnih težav.
6. Dobro bi bilo vzpostaviti sistem (npr. mreža prostovoljcev), ki bi zainteresiranim starim ljudem, ki živijo v domačem okolju z omejenim dostopom, omogočal obisk organiziranih aktivnosti v lokalnem okolju. Poleg tega bi bilo dobro posebno pozornost nameniti tudi boljšemu informiranju o možnih skupnih aktivnostih v lokalnem okolju.
7. Glede na to, da stari ljudje v povprečju ne prejemajo visokih dohodkov, bi bilo smiselno dolgotrajno oskrbo zasnovati tako, da bi bila cenovno bolj dostopna. Na takšen način bi si stari ljudje lahko privoščili tako obsežno oskrbo, kot jo dejansko potrebujejo.
8. Ozirajoč se na dejstvo, da si stari ljudje želijo ostati v domačem okolju, menim, da bi bilo smiselno še več pozornosti nameniti dezinstucionalizaciji. To bi lahko dosegli z vzpostavljanjem alternativnih oblik bivanja ali zagotavljanjem dovolj obsežnih in raznolikih virov oskrbe, ki bi omogočali ljudem, da bivajo v domačem okolju.
9. Predlagam, da dom razmisli o ponovni organizaciji sestankov stanovalcev, saj si tega stanovalci želijo. Na takšen način bi stanovalci lahko lažje sodelovali pri oblikovanju oskrbe in hkrati razpravljali o težavah ter skupaj predlagali njihove rešitve.

Predlogi za nadaljnja raziskovanja:

10. Menim, da bi bilo v raziskavo smiselno vključiti tudi zaposlene v dolgotrajni oskrbi (oskrbovalke v domovih za stare ljudi, socialne delavke in delavce, oskrbovalke v okviru

oskrbe na domu, koordinatorke oskrbe na domu ...), saj iz prve roke poznajo sam sistem, njegove pomanjkljivosti in izzive. S temi znanji bi lahko predstavili svojo perspektivo dolgotrajne oskrbe in prispevali konstruktivne predloge za izboljšave.

11. Glede na to, da družinski člani v dolgotrajni oskrbi pogosto sodelujejo kot neformalni oskrbovalci, bi bilo dobro v raziskavo vključiti tudi njih. Na ta način bi lahko prepoznali njihove potrebe po podpori in informacijah, odkrili ključne izzive s katerimi se soočajo ter prepoznali potencialne priložnosti za izboljšave obstoječega sistema dolgotrajne oskrbe.
12. Raziskavo bi bilo smiselno razširiti na več različnih domov za stare ljudi po Sloveniji in več ponudnikov oskrbe na domu, saj vsak ponuja različne pristope in storitve v dolgotrajni oskrbi. S celovitim vpogledom v različne vidike oskrbe bi lahko identificirali najboljše prakse in pristope v dolgotrajni oskrbi in obenem dobili širši vpogled v bistvene pomanjkljivosti in priložnosti za izboljšave.

8. Literatura

1. Amnesty International (2019). *Pravica starejših do dostojnega življenja, avtonomije in oskrbe*. Pridobljeno 7.4.2024 s <https://www.amnesty.si/mednarodni-standardi-starejsi>
2. Arosa (2023). *Senior Care Around the World: Innovation and Bright Ideas from Countries Across the Globe*. Pridobljeno 4.4.2024 s <https://arosacare.com/senior-care-around-the-world/>
3. Brlek, A., Tkalec, S., Vek, M., Stanojević Jerković, O. (b.d.). *Kako krepiti duševno zdravje starejših in kako ukrepati, ko se zalomi?*. Maribor: NIJZ, Območna enota Maribor
4. Budič, M., Ogrin, A. (2021). Socialna izolacija in osamljenost med starejšimi. *Kakovostna starost*, 24(4), str. 59-63. Pridobljeno 19.1.2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-6OIALYJB/?euapi=1&query=%27keywords%3dosamljenost%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25&relation=Kakovostna+starost>
5. Das, M. M. (2017). *Autonomy in long-term elderly care*. Pridobljeno 7.4.2024 s <https://core.ac.uk/download/pdf/161416092.pdf>
6. Dom starejših občanov Polde Eberl Jamski Izlake (2024a). *Cenik storitev oskrbe od 1.3.2024 dalje*. Pridobljeno 2.4.2024 s <https://www.dso-izlake.si/uporabne-povezave/cenik.html>
7. Dom starejših občanov Polde Eberl Jamski Izlake (2024b). *Cenik dodatnih storitev od 1.10.2023 dalje*. Pridobljeno 2.4.2024 s <https://www.dso-izlake.si/uporabne-povezave/cenik.html>
8. Dom starejših občanov Polde Eberl Jamski Izlake (2024c) *Cenik storitve Pomoč družini na domu od 1.5.2023*. Pridobljeno 2.4.2024 s <https://www.dso-izlake.si/uporabne-povezave/cenik.html>
9. Dragoš, S. (2000). Socialne mreže in starost. *Socialno delo*, 39(4/5), str. 293-314. Pridobljeno 9.1.2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-DUNY3WLO>.
10. FasterCapital (2024). *Examples Of Successful Elderly Care Innovations From Around The World*. Pridobljeno 4.4.2024 s <https://fastercapital.com/topics/examples-of-successful-elderly-care-innovations-from-around-the-world.html>
11. Flaker, V., Mali, J., Kodele, T., Grebenc, V., Škerjanc J. & Urek, M. (2008). *Dolgotrajna oskrba: očrt potreb in odgovorov nanje*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
12. Gabrijelčič Blenkuš, M., Stanojević Jerković, O., Đukič, B., Prezelj, M., Ješe, M., Škornik Tovornik, T., Fajdiga Turk, V., Drev, A., Jerič, I., Tratnje, P. (2010). *Prehrana in telesna dejavnost za zdravje pri starejših - pregled stanja*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije
13. Goriup, J. (2016). Starostniki, njihova avtonomija in družbeni status. *Revija za zdravstvene vede*, 3(2), str. 18-36. Pridobljeno 7.1.2024 s strani <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-P8XN05AF/?euapi=1&query=%27keywords%3dstarostniki%2c+njihova+avtonomija+in+dru%27%20bebeni+status%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
14. Hlebec, V., Kavčič, M., Filipovič Hrast, M., Vezovnik, A. & Trbanc, M. (2010). *Samo da bo denar in zdravje: življenje starih revnih ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

15. IRSSV (b.d.). *Pomoč na domu ključne ugotovitve za leto 2022* . Pridobljeno 6.4.2024 s <https://irssv.si/pomoc-na-domu-analiza-za-leto-2022/>
16. Jimenez, M. P., DeVille, N. V., Elliott, E. G., Schiff, J. E., Wilt, G. E., Hart, J. E. & James, P. (2021). Associations between Nature Exposure and Health: A Review of the Evidence. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(9): 4790. Pridobljeno 26.5.2024 s <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8125471/>
17. Johnson, L. M., Bengtson, L. V., Coleman, G. P. & Kirkwood. T. B. L. (2005). *The Cambridge Handbook of Age and Ageing*. Cambridge: Cambridge University Press.
18. Jyrkilä, F. (1961). Society and Adjustment to Old Age. *Acta Sociologica*, 5(2), str. 87–90. Pridobljeno 8.1.2024 s <http://www.jstor.org/stable/4193531>
19. Kavav Vidmar, Andreja (2006). Brezposelnost in upokojitev. *Socialno delo*, 25(1/2), str. 9-16. Pridobljeno 7.1.2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-0Y6SZPMY/?euapi=1&query=%27keywords%3dupokojitev%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25&relation=Socialno+delo>
20. Kavčič, M., Filipovič Hrast, M. (2010). Omrežja socialne opore starejših. V *Festival za tretje življenjsko obdobje. Za strpno in socialno sožitje vseh generacij*. (str. 48–56). Pridobljeno 23.3.2024 s <https://www.yumpu.com/xx/document/read/6911440/zbornik-12-festival-za-tretje-zivljenjsko-obdobje>
21. Kavšek, M. (2021). *Dolgotrajna oskrba*. Novo mesto: Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu.
22. Kogoj, A. (2011). *Duševne motnje in stiske v starosti*. [pdf]. Pridobljeno 26.12.2023 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-2HITY06K/b0c190eb-8153-40d3-a82c-a616593879be/PDF>
23. Kornhauser, A. & Mali, J. (2013) Priprava starega človeka na življenje v domu za stare ljudi. *Socialno delo*, 52(5), str. 321-350. Pridobljeno 14.4.2024 s <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-KGI8VVKO>
24. Krajnc, A. (b.d.). *Staranje družbe - privilegij ali slabost*. Pridobljeno 26.5.2024 s file:///C:/Users/tamar/Downloads/16_Str%209-14.pdf
25. Križnik, K. & Potočnik, I. (2022). Dom upokojencev skozi analizo totalne institucije. *Kakovostna starost*, 25(2), str. 26-38. Pridobljeno 30.3.2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-Z24F87XV/?euapi=1&query=%27keywords%3ddolgotrajna+oskrba%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25&fyear=2022>
26. Lipar, T. (2022). Kakovost dolgotrajne oskrbe v luči zakona o dolgotrajni oskrbi. *Kakovostna starost*, 25(2), str. 3-13. Pridobljeno 29.3.2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-A4S92MNL/?euapi=1&query=%27keywords%3ddolgotrajna+oskrba%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25&fyear=2022>
27. Mali, J. & Grebenc, V. (2021). *Strategije raziskovanja in razvoja dolgotrajne oskrbe ljudi v skupnosti*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
28. Mali, J. (2006). Koncept totalne ustanove in domovi za stare. *Socialno delo*, 45(1/2), str. 17-27. Pridobljeno 30.3.2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-SNFZ9ITE/?euapi=1&query=%27keywords%3ddom+za+stare+ljudi%27&sortDir=ASC>

[&sort=date&pageSize=25&flocation=Univerza+v+Ljubljani%2c+Fakulteta+za+socialno+delo](#)

29. Mali, J. (2008). *Od hiralnic do domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo
30. Mali, J. (2013a). *Dolgotrajna oskrba v mestni občini Ljubljana*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
31. Mali, J. (2013b). Socialno delo s starimi ljudmi kot specializacija stroke. *Socialno delo*, 52(1), str. 57-67. Pridobljeno 14.4.2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-TWJ8V0FM/?euapi=1&query=%27keywords%3dsocialno+delo+s+starimi+ljudmi+kot+s+pecializacija+stroke%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
32. Mali, J., Flaker, V., Urek, M. & Rafaelič, A. (2018). *Inovacije v dolgotrajni oskrbi: primer domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
33. Mencej, M. (2006). *Starejši bolnik in njegove pravice*. Pridobljeno 16.3.2024 s https://www.zf.uni-lj.si/images/ri/publikacije/starostniki2006/2_Mencej.pdf
34. Mesec, B. (1997). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2* (skripta). Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
35. Mesec, B., Rape Žiberna, T. (ur.), Rihter, L. (ur.). (2009). *Načrtovanje raziskave: študijsko gradivo za interno uporabo, Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.
36. Ministrstvo za solidarno prihodnost (2024). *Pomoč na domu*. Pridobljeno 4.4.2024 s <https://www.gov.si teme/pomoc-na-domu/>
37. MIRA Nacionalni program duševnega zdravja (2020). *Zdrav duh v zdravem telesu*. Pridobljeno 23.3.2024 s <https://www.zadusevnozdravje.si/dusevno-zdravje/kaj-je-dusevno-zdravje/>
38. Mlakar, T. (2015). Vzorci psihološkega prilagajanja na izgubo zakonca v starosti. *Kakovostna starost*, 18(4), str. 38-44. Pridobljeno 26.12.2023 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-BLS7XG8S/?euapi=1&query=%27keywords%3dzgube+v+starosti%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
39. Podrobnejši standardi za izvajanje posameznih vrst oskrbe in kriteriji za določitev vrst oskrbe glede na potrebe uporabnikov storitve za področje institucionalnega varstva v domovih za starejše (2022). *Uradni list RS*, št. 96/22, 15.7.2022, str. 7304-7307.
40. Poredoš, P. (2004). Zdravstveni problemi starostnikov. *Zdravniški vestnik*, 73(10), str. 753-756. Pridobljeno 7.1.2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-AJHRNSHX/?euapi=1&query=%27keywords%3dzdravstveni+problemi+starostnikov%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
41. Rajer, C. (2022). Rešitve in izzivi dolgotrajne oskrbe v skupnost. *Kakovostna starost*, 25(4), str. 3-21. Pridobljeno 6.4.2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-D1V8T9OO/?euapi=1&query=%27keywords%3doskrba+na+domu%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25&fyear=2022>
42. Ramovš, J. (2000). Medgeneracijska povezanost, samopomoč in kakovostna starost. *Socialno delo*, 39(4/5). Pridobljeno 26.12.2023 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-X7BVGLBV/?euapi=1&query=%27keywords%3dkakovostna+starost%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>

43. Ramovš, J. (2003). *Kakovostna starost: socialna gerontologija in gerontagogika*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka in Slovenska akademija znanosti in umetnosti.
44. Ramovš, J. (2014). Socialna mreža. *Kakovostna starost*, 17(1), str. 50-54. Pridobljeno 9.1.2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-ILDB7FD5/?euapi=1&query=%27keywords%3dsocialne+mre%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
45. Ramovš, J. (2020). *Integrirana dolgotrajna oskrba*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje.
46. Saražin Klemenčič, K. (2012). Izpostavljenost revščini med starejšimi ženskami v Sloveniji. *Kakovostna starost*, 15(2), str. 28-34. Pridobljeno 5.4.2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-Y7JXVSN2/?euapi=1&query=%27keywords%3drev%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
47. Sinoff G. (2017). Thanatophobia (Death Anxiety) in the Elderly: The Problem of the Child's Inability to Assess Their Own Parent's Death Anxiety State. *Frontiers in Medicine*, 4(11), str. 1-5. Pridobljeno 24.3.2024 s <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5326787/>
48. Soča oprema (b.d.). *Priročnik za izdajo in izposajo medicinskih pripomočkov*. Pridobljeno 22.3.2024 s https://www.socaoprema.si/modules/uploader/uploads/system_menu/files_s_menu/Prirocnik_za_izdajo_in_izposajo_medicinskih_pripomočkov_1.pdf
49. Statistični urad Republike Slovenije (2024). *Stopnja tveganja revščine po starosti in spolu, Slovenija, letno*. Pridobljeno 2.4.2024 s <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/0867206S.px/>
50. Touzery Hvalič, S. (2010). Duševno zdravje starih ljudi. *Kakovostna starost*, 12(4). Pridobljeno 22.3.2024 s <http://www.inst-antonatrstenjaka.si/tisk/kakovostna-starost/clanek.html?ID=224>
51. Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev (2004). *Uradni list RS*, št. 110/04, 124/04, 114/06, 62/10, 99/13 in 42/15.
52. Ušeničnik, M. (2000). Priprava na upokožitev. *Andragoška spoznanja*, 6(1), str. 42-48. Pridobljeno 7.1.2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-6ODAHKBW/?euapi=1&query=%27keywords%3dpriprava+na+upokojitev%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
53. Vanleerberghe, P., De Witte, N., Claes, C., Schallock, R. L., & Verté, D. (2017). The quality of life of older people aging in place: a literature review. *Quality of Life Research*, 26(11), 2899–2907. Pridobljeno 25.12.2023 s <http://www.jstor.org/stable/44856738>
54. Veber, S. (2004). Zloraba starih ljudi in nasilje nad njimi. *Obzornik zdravstvene nege*, 38(2), str. 149-157. Pridobljeno 8.1.2024 s <https://obzornik.zbornica-zveza.si/index.php/ObzorZdravNeg/article/view/2496/2429>
55. World Health Organization. (2022). *Ageing and health*. Pridobljeno 9.1.2024 s <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>
56. *Zakon o pacientovih pravicah (ZPacP)* (2008). Uradni list RS, št. 15/08, 55/17, 177/20 in 100/22.

57. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (2024). *Mesečni statistični pregled: februar 2024*. Pridobljeno 2.4.2024 s <https://www.zpiz.si/cms/content2019/msp-feb-2024>

9. Priloge

9.1. Smernice za intervju

9.1.1. Oskrba v domu za stare ljudi

- Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
- 1. Koliko časa že živite v domu za stare ljudi? Kakšno oskrbo v domu prejimate?
- 2. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo z oskrbo doma za stare ljudi?
- 3. Ali oskrba zadovoljuje vse vaše potrebe? Zakaj ja in zakaj ne?
- 4. Kako bi ocenili splošne življenjske pogoje v domu za stare ljudi?
  - Avtonomija v domu za stare ljudi
- 5. Kako pogosto in na kakšen način v domu za stare ljudi izražate svoje želje in potrebe?
- 6. Ali menite, da so vaše želje in potrebe slišane? Zakaj ja in zakaj ne?
- 7. Na kakšen način izražate svojo avtonomijo?
- 8. Na kakšen način sodelujete pri prilagajanju in oblikovanju oskrbe v domu za stare ljudi? Pojasnite.
  - Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
- 9. Kako bi ocenili svoje zdravje?
- 10. Kakšne so vaše izkušnje z dostopom do zdravnika in kako pogosto ga obiskujete?
- 11. Kakšno je vaše mnenje o zdravstvenih storitvah, ki so vam na voljo?
  - Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
- 12. Kako preživljate svoj prosti čas v domu za stare ljudi?
- 13. Kakšne aktivnosti so vam na voljo? Katerih se najraje udeležite in zakaj?
  - Socialne mreže v domu za stare ljudi
- 14. S kom se v domu za stare ljudi najpogosteje družite in na kakšen način?
- 15. Kako pogosto imate stike s svojci?
- 16. Kdo vam je v oporo oziroma na koga se lahko najbolj zanesete?
  - Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
- 17. Česa vas je v povezavi z življenjem v domu za stare ljudi najbolj strah oziroma kje vi vidite največja tveganja?
- 18. Na kakšen način se spopadate s strahovi in tveganji?
- 19. Kako bi lahko zmanjšali občutek strahov?
  - Pomanjkljivosti doma za stare ljudi
- 20. Kje vidite največje pomanjkljivosti bivanja v domu za stare ljudi?
- 21. Kako bi se po vašem mnenju te pomanjkljivosti lahko izboljšale?
  - Finančni vidik doma za stare ljudi
- 22. Kdo v večini pokriva stroške oskrbe v domu za stare ljudi?
- 23. Kolikšen odstotek dohodka porabite za stroške bivanja v domu za stare ljudi?
  - Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi
- 24. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo s svojim življenjem?
- 25. Če bi imeli na voljo oziroma možnost izbrati oskrbo na domu, ali bi jo izbrali ali bi želeli ostati v domu za stare ljudi?

9.1.2. Oskrba na domu

- Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
1. Koliko časa že prejimate oskrbo na domu? Kakšno oskrbo prejimate?
  2. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo z oskrbo?
  3. Ali oskrba zadovoljuje vse vaše potrebe? Zakaj ja in zakaj ne?
  4. Kako bi ocenili splošne življenjske pogoje v domačem okolju?
    - Avtonomija v domačem okolju
  5. Kako pogosto in na kakšen način izražate svoje želje in potrebe?
  6. Ali menite, da so vaše želje in potrebe slišane? Zakaj ja in zakaj ne?
  7. Na kakšen način izražate svojo avtonomijo?
  8. Sodelujete pri prilagajanju in oblikovanju oskrbe na domu? Pojasnite
    - Zdravstvene storitve v domačem okolju
  9. Kako bi ocenili svoje zdravje?
  10. Kakšne so vaše izkušnje z dostopom do zdravnika in kako pogosto ga obiskujete?
  11. Kakšno je vaše mnenje o zdravstvenih storitvah, ki so vam na voljo?
    - Preživljanje prostega časa v domačem okolju
  12. Kako preživljate svoj prosti čas?
  13. Kakšne aktivnosti so vam na voljo? Katerih se najraje udeležite in zakaj?
    - Socialne mreže v domačem okolju
  14. S kom se najpogosteje družite in na kakšen način?
  15. Kako pogosto imate stike s svojci?
  16. Kdo vam je v oporo oziroma na koga se lahko najbolj zanesete?
    - Strahovi/tveganja v domačem okolju
  17. Česa vas je v povezavi z življenjem v domačem okolju najbolj strah oziroma kje vi vidite največja tveganja?
  18. Na kakšen način se spopadate s strahovi in tveganji?
  19. Kako bi lahko zmanjšali občutek strahov?
    - Pomanjkljivost domačega okolja
  20. Kje vidite največje pomanjkljivosti bivanja v domačem okolju?
  21. Kako bi se po vašem mnenju te pomanjkljivosti lahko izboljšale?
    - Finančni vidik oskrbe na domu
  22. Kdo v večini pokriva stroške oskrbe na domu?
  23. Kolikšen odstotek dohodka porabite za stroške oskrbe na domu?
    - Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
  24. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo s svojim življenjem?
  25. Če bi imeli na voljo oziroma možnost izbrati institucionalno varstvo, ali bi ga izbrali ali bi želeli ostati v domačem okolju kot uporabnik oskrbe na domu?

9.2. Zapis intervjujev in začetna analiza

9.2.1. Oskrba v domu za stare ljudi

Zapis pogovora z osebo A

- Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi

1. Koliko časa že živite v domu za stare ljudi? Kakšno oskrbo v domu prejimate?

Ja 4 leta bo že (A1). Neki takega. Prejemam pa to čisto klasično oskrbo no, oskrba tipa II (A2).

2. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo z oskrbo doma za stare ljudi?

Jah, nekako se mi zdi kar vredu (A3). Se mi zdi, da dobro poskrbijo zame (A4). Zaposleni dobro poskrbijo zame, so spoštljivi (A5). Bi rekel, da sem kar zadovoljen z oskrbo (A6).

3. Ali oskrba zadovoljuje vse vaše potrebe? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja, seveda zadovoljuje (A7). Veste saj nimam veliko želja, ko je človek star ne rabi veliko (A8). Važno, da sem na toplem pa (A9), da imam za jesti (A10). Če hočem, grem ven ali pa dol na kavico, kadar sem utrujen malo počijem.(A11) Če kaj rabim, mi vedno prinesejo, tukaj ni nobenega problema(A12). Je pa res, da ne rabim veliko, tako da bom rekel, da sem zadovoljen.

4. Kako bi ocenili splošne življenjske pogoje v domu za stare ljudi?

Meni se zdijo vredu(A13). Tudi je odvisno kako si sam narediš, a ne. Tudi sam moraš sodelovati pri tem. Drugače pa nimam kaj pripomniti. Čisto je zelo(A14), tukaj ni kaj reči, so čistilke zelo pridne pa tudi sestre, vedno ležim v čisti posteljnini. Vzdušje se mi tudi zdi domačno in prijetno (A15), ker so vsi tako prijazni (A16). Tudi hrana je dobra (A17), če ti kaj ne paše poveš pa ti prinesejo kaj drugega (A18).

- Avtonomija v domu za stare ljudi

5. Kako pogosto in na kakšen način v domu za stare ljudi izražate svoje želje in potrebe?

Jah, kakšnih posebnih želji nimam, tako kot sem že povedal, ne preveč pogosto (A19). Če pa je kaj, pa po navadi povem kar socialni delavki, pa potem ona vse zrihta (A20). Ali pa za hrano, le mi kaj ne paše rečem tam sestri ali pa tisti, ki mi prinese krožnik pa mi potem kaj drugega prinesejo (A21).

6. Ali menite, da so vaše želje in potrebe slišane? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja, ja to pa vsekakor (A22). Te poslušajo, če imaš kaj za povedati (A23) pa tudi upoštevajo potem, ni samo, da bi šlo skozi eno uho noter skozi drugo pa ven (A24).

7. Na kakšen način izražate svojo avtonomijo?

Ja jaz sem še kar dosti samostojen (A25). Lahko še hodim okoli pa grem na kakšno kavico ali pa ven poleti, ko je toplo, (A26) pa grem v trgovino, ki je tamle čez in si kaj kupim (A27). Edino pri kopanju mi pomagajo (A28), kar se pa tako higijene tiče se pa sam zrihtam in oblečem (A29). Da bi le tako ostalo.

8. Na kakšen način sodelujete pri prilagajanju in oblikovanju oskrbe v domu za stare ljudi? Pojasnite.

Ja ne vem, da bi jaz kaj sodeloval pri tem (A30). Tako kot je je, to kar dobiš, dobiš. Edino, če kdaj povem, da kaj nebi jedel ali pa kaj podobnega (A31). Drugače se pa kar prilagodim, ker ne rabim veliko in, ker mi stvari ustrezajo tako kot so (A32).

- Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi

9. Kako bi ocenili svoje zdravje?

Letom primerno, precej slabo (A33). Matra me, desni kolk (A34). Saj sem bil na teh pregledih, je bilo poskrbljeno, samo ni kaj storiti. Bolečina je (A35). Drugače ne more biti, sem le v letih.

10. Kakšne so vaše izkušnje z dostopom do zdravnika in kako pogosto ga obiskujete?

Uf zdravnica je pa zelo vredu (A36). Je dostopna, če jo rabiš lahko prideš do nje, ali pa ona pride do tebe (A37). Zdaj obiskujem jo ne prav pogosto (A38), pride ona po navadi do mene, ker hodi po sobah in dela preglede. Ko jo rabim jo dobim (A39).

11. Kakšno je vaše mnenje o zdravstvenih storitvah, ki so vam na voljo?

Ja jaz mislim, da so kvalitetne (A40). Za te bolečine, ki jih imam sem dobil tablete, ki pomagajo (A41). Pa tudi, ko je bilo treba na preglede za moj kolk so vse uredili in prevoz in naročanje in vse (A42). Jaz sem se samo oblekel in šel.

- Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi

12. Kako preživljate svoj prosti čas v domu za stare ljudi?

Veliko sem tukaj v sobi (A43), kjer rad poslušam radio (A44) ali pa gledam televizijo (A45). Tele oddaje na prvem programu so mi kar zanimive (A46), pa poročila rad poslušam (A47), da malo vidim in slišim kaj se po svetu dogaja. Sploh zdajle, ko so te vojne pa vse, bog si ga vedi kaj bo še iz tega.

13. Kakšne aktivnosti so vam na voljo? Katerih se najraje udeležite in zakaj?

Ja jih je veliko samo se ne udeležujem kaj veliko (A48). Recimo telovadba je kmalu po kosilu, pa mi ne paše (A49). Pa saj jaz se veliko sem pa tja gibam pa se tako razgibam (A50). Potem so kakšne prireditve (A51), pa kdo nam pride kaj zapeti in kaj podobnega (A52). Vem da imajo ženske tudi nek ustvarjalni krožek (A53), samo to ni zame. Po mojem je dovolj vsega za vsakega (A54).

- Socialne mreže v domu za stare ljudi

14. S kom se v domu za stare ljudi najpogosteje družite in na kakšen način?

Ja najpogosteje s temi prijatelji (A55), gremo na kakšno kavico pa potem debatiramo razno razne zadeve (A56). Se kar vsak dan, če se le da dobimo, da gremo na klepet (A57). Drugih stikov pa nimam v domu. Zaposleni imajo tako ali tako svoje delo, dobro kakšno besedo tu in tam si že izmenjamo (A58), mi imamo pa čas pa se lahko družimo pa malo dlje pogovarjamo, če nam paše.

15. Kako pogosto imate stike s svojci?

Ja pridejo kar pogosto (A59). Imam dve hčerki (A60) pa pripeljejo potem še svoje vnučke (A61). Kako pogosto pridejo pa težko rečem. Čisto odvisno koliko časa imajo, ker so zaposlene, otroci imajo šolo. Se pa potrudijo, da najdejo kakšno luknjo in me obiščejo, da se malo pogovorimo ali pa mi kaj prinesejo. Tako na oko bi rekel, da sigurno pridejo enkrat na 10 dni (A62).

16. Kdo vam je v oporo oziroma na koga se lahko najbolj zanesete?

Ta starejša hčerka, ta je nekako tista prva na katero vem, da se lahko zanesem (A63). Drugače v domu pa kar na zaposlene (A64). Socialna delavka je zelo prijazna in vedno pripravljena pomagati, njej zaupam (A65). Pa tudi ostalim no, saj so vredu.

- Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi

17. Česa vas je v povezavi z življenjem v domu za stare ljudi najbolj strah oziroma kje vi vidite največja tveganja?

Ne, me nič ne skrbi (A66). Saj imam vse kar rabim tako, da me nima kaj skrbeti (A67).

18. Na kakšen način se spopadate s strahovi in tveganji?

/

19. Kako bi lahko zmanjšali občutek strahov?

/

- Pomanjkljivosti doma za stare ljudi

20. Kje vidite največje pomanjkljivosti bivanja v domu za stare ljudi?

Ja jaz sem se odločil za dom in tako je. Jaz odkar sem tukaj sem zadovoljen. Če kaj rabim dobim, z mano so prijazni in to je to. Jaz sem sam v sobi tako, da imam svoj mir in lahko preživim dan tako kot meni paše (A68), je pa sigurno, da, če si še s kom v sobi lahko drugače, če se ne razumeš s tistim. Poznam take, ki so skupaj v sobah pa se ne razumejo dobro pa mi jamrajo potem čez svojega soseda (A69). Pa en bi gledal televizijo, drugi bi spal, pa en bi poslušal radio, drugi bi bral. Več prilagajanja je potrebnega v taki situaciji.

21. Kako bi se po vašem mnenju te pomanjkljivosti lahko izboljšale?

Jaz za sebe ne vidim nobenih pomanjkljivosti (A70). Sem zadovoljen s tem kar je in nebi nič spreminjal.

- Finančni vidik doma za stare ljudi

22. Kdo v večini pokriva stroške oskrbe v domu za stare ljudi?

Ja pokrivam jaz s svojo pokojnino (A71). Ostalo pa starejša hčerka doplača (A72).

23. Kolikšen odstotek dohodka porabite za stroške bivanja v domu za stare ljudi?

Ja večina gre seveda za dom (A73), nekaj malega mi pa ostane za kakšno kavico ali v trgovino, kaj več pa ne (A74). Pa saj tudi nimam kaj rabit.

- Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi

24. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo s svojim življenjem?

Jaz sem zadovoljen z življenjem kot je (A75). Moraš si tudi veliko sam narediti, da si zadovoljen, da se dobro razumeš s prijatelji in z ljudmi okoli sebe (A76).

25. Če bi imeli na voljo oziroma možnost izbrati oskrbo na domu, ali bi jo izbrali ali bi želeli ostati v domu za stare ljudi?

Jaz mislim, da bi se kar isto odločil kot sem se, ker sem zadovoljen tukaj (A77).

Zapis pogovora z osebo B

- Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi

1. Koliko časa že živite v domu za stare ljudi? Kakšno oskrbo v domu prejimate?

Jah, ne dolgo. Kakšno leto (B1). Jaz sem bolj po sili razmer tukaj (B2). Meni je žena umrla pred slabima dvema letoma. Bil sem skozi sam doma, imam pa tudi sina in hčerko in vsak imata po dva otroka. Dve puncici, sin ima pa dva fanta. Pa saj majo oni že tudi otroke tako, da imam tudi pravnuke. Prejemam pa kompletno oskrbo, mislim tisto kar mi pripada (B3). To kar imajo vsi v domu, da si na toplem, da te okopajo. Čeprav umivam se sam, saj imam kopalnico, samo tisto glavno kopanje 1x na štirinajst dni.(B4) (oskrba tipa II).

2. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo z oskrbo doma za stare ljudi?

Če vam povem čisto iskreno mi hrana ne štima (B5). Pa je obilna, ni nobeden lačen. Samo je pa neokusna (B6). Ampak, da vam iskreno povem, debatiramo večkrat tudi dol, ni nič dišav pravih. Jaz sem sam kuhal si pa vem, da sem kuhal tisto kar je meni pasalo, pa sem skuhal odlično (B7). Je prišla vnukinja gor pa je rekla: » ja kaj pa danes kuhaš?« pa sem rekel: » ja tole.« pa reče » ja diši fino, lahko probam« pa sem rekel naj kar proba. Pa je rekla: »porkaduš, bolje skuhaš kot jaz, pa sem mlada.« Žena me je navadila, žena je dobro kuhala. Drugače pa če pustimo hrano na strani, odnosi zaposlenih so pa v redu (B8). Mislim saj z mano nimajo nobenega dela. Jaz si postiljam sam (B9), oblačim se sam. Z mano nimajo nobenega dela.

3. Ali oskrba zadovoljuje vse vaše potrebe? Zakaj ja in zakaj ne?

So zadovoljene ja, razen okusa hrane (B10). Ampak niso kuharice nič krive. To je zdaj stvar politike. Zdaj je tako, če vi kot gospodinja nimate kvalitetnega materiala potem tudi končni izdelek ne mora biti kvaliteten. Je sigurno masivna nabava, potem je pa odvisno koliko finančno prenesejo. Zdajle so v velikih investicijah in verjetno malo šparajo. Drugače pa, glede hrane, če mi kaj ne paše pa pustim in grem potem tamle do trgovine pa si kaj kupim (B11). Sva s sinom tako zmenjena, da mi prinese denar, da imam takole za dokupit kakšno stvar tu in tam.

4. Kako bi ocenili splošne življenjske pogoje v domu za stare ljudi?

Ja bolj dolčas mi je (B12). Jaz sem bil športnik veste. Nogomet sem igral. Pa vedno moram javit, ko kam grem (B13). Ne moram kar tako iti nekam. Mislim, saj je razumljivo, da vejo kje sem, če se mi kaj naredi. Drugače pa saj so vredu pogoji(B14), čistoča v domu je vredu(B15), pa tudi vzdušje je kar domačno(B16), počutim se varno tukaj, ker imaš tudi tale gumb, če kaj pride, da lahko pokličeš sestre (B17). Edino kar me moti je, da ne moreš spati dlje kot bi želel, ker je zajtrk ob določeni uri ampak saj ni tako velik problem (B18).

- Avtonomija v domu za stare ljudi

5. Kako pogosto in na kakšen način v domu za stare ljudi izražate svoje želje in potrebe?

Ja mi debatiramo v okviru te partije prijateljev, ki se družimo, ni da bi kaj na ven govoril(B19). Tudi kar se hrane tiče nimaš kaj veliko zbirat, tisti trije krožniki, ki so (B20). Pa saj jaz ne jem veliko. Pa tudi, če bi šli dol pogledat bi lahko videli, da ljudje veliko puščajo na krožnikih, ker ne pojejo. Pa še enkrat, kuharica ni nič kriva.

6. Ali menite, da so vaše želje in potrebe slišane? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja saj nimam ravno nekih želja (B21). Za hrano je pa tako kot sem povedal, tisto kar je na voljo imaš, tisto zbereš. Drugače pa nimam kakšnih posebnih želja, je že vredu tako kot je.

7. Na kakšen način izražate svojo avtonomijo?

Jaz sem še kar samostojen (B22). Tako kot sem prej že povedal, se še sam umivam pa oblačim, tako, da nimajo veliko dela z mano.(B23) Pa hvala bogu lahko še hodim sam, da grem lahko v trgovino pa si v trgovini kaj kupim, da imam za posladek (B24).

8. Na kakšen način sodelujete pri prilagajanju in oblikovanju oskrbe v domu za stare ljudi? Pojasnite.

Ja rade volje bi povedal tole, kar sem zdaj povedal vam, če bi bil kakšen sestanek (B25). Trikrat so bili zdaj že napovedani ti sestanki, da bi nas vprašali za mnenje, pa so jih potem preklicali. Ne vem a se kdo boji, da bo kdo kaj "pošinfal". Saj bojo, saj obljublajo.

- Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi

9. Kako bi ocenili svoje zdravje?

Zdaj trenutno sem kar vredu (B26). Jemljem tablete (B27). Sicer pri jemanju teh tablet sem malo zbezan. Jaz sem imel svojega osebnega zdravnika in sem redno hodil dol, ampak ne zelo pogosto. Pa kadar mi je zmanjkalo tablet je odobril, da pokličem sestre, da me one vprašajo, če sem vredu pa mi potem napišejo recept za nove. Tista zdravila, ki sem jih užival doma so bila vredu, ker sem tudi prebral vse tisto, kar je notri pisalo v navodilih. Tukaj ti pa stresejo pri zajtrku, pa ne veš kaj poješ (B28). Pa enkrat je takšna barva, drugič drugačna in ne veš kaj je. Ker jaz opazim, da moram 5x vstati, da grem na malo potrebo. Še dobro, da je tukaj blizu, samo se moram vseeno zbuditi. Tko, da dvomim v njih, ker je vedno nekaj dodanega, pa včasih tudi kaj odvezetega. Sem vprašal eno sestro, pa je rekla, da mi bo naslednji dan povedala, pa sem jih šest vprašal in mi nobena noče nič povedati (B29). Se mi zdi malo sumljivo, da je ena direktiva v ozadju.

10. Kakšne so vaše izkušnje z dostopom do zdravnika in kako pogosto ga obiskujete?

Uf ta zdravnica je pa zelo prijazna (B30). Ona pride tukaj vizite dela, pa lahko pojamraš in te posluša (B31). Mi je dala tudi spisek, takrat, ko sem prvič prišel, kaj katere tablete pomenijo (B32). Sem opazil, da se je število teh tablet povečalo. Pa poslušam tukaj razne razprave po televiziji, da so te tablete zelo strupene in, da zelo slabo na telo vplivajo.

11. Kakšno je vaše mnenje o zdravstvenih storitvah, ki so vam na voljo?

Jaz sem zadovoljen z zdravstveno oskrbo (B33). Tudi sestre pridejo vsak večer pogledati pa vprašati kako je (B34). Ponoči tudi enkrat. Mislim tale sosed zraven mene, ki je trenutno v bolnici je kar naprej jamral, da ga v prsih špika. Zdaj je pa v bolnici, je imel baje vodo v pljučih. Mislim to je tudi narobe, ker samo pogledajo v sobo, če smo notri (B35). Mislim jaz sem mu govoril naj pove sestri, da ga v prsih špika, potem so mu pa dale neke tablete, da je razbremenilo črevesje.

- Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi

12. Kako preživljate svoj prosti čas v domu za stare ljudi?

Televizijo gledam (B36). Do polnoči ne morem spati pa TV gledam, potem pa zaspim. Grem tudi dol v kavarno na kavo s to partijo, ki se družimo pa tam potem malo debatiramo (B37). Pa se udeležim kakšnega koncerta ali pa delavnice, ki jo dom organizira. (B38) Aktivnosti imamo v redu in je tudi dosti tega. (B39) Mi pa zunanje druženje manjka. (B40) Jaz sem tukaj, ker me sin ni mogel rihitati, ker ima svoje majhne otroke. (B41) Da bi se družil z drugimi zunaj doma mogoče, ker nekaj jih imam tukaj s katerimi sem se tudi doma družil, vsi pa niso tukaj.

13. Kakšne aktivnosti so vam na voljo? Katerih se najraje udeležite in zakaj?

Ja vse kar si zaželiš. Telovadba je, (B42) pa te ustvarjalne delavnice, (B43) pa včasih pridejo pa nam kaj zapojejo, (B44) pa na sprehod greš lahko ven (B45) pa na kavico. (B46) To vem, da je. Jaz grem po navadi na telovadbo, (B47) ker mi paše, da se malo razgibam. (B48) Te delavnice me ne zanimajo preveč, (B49) grem pa na kakšno prireditev, če je kdaj v domu. (B50)

- Socialne mreže v domu za stare ljudi

14. S kom se v domu za stare ljudi najpogosteje družite in na kakšen način?

Ja s to partijo prijateljev, ki jih imam v domu. (B51) Pa malo debatiramo pa malo pošimfamo, pa notranje probleme obravnavamo, ki jih ima vsak pri sebi, ker nimamo tega sestanka stanovalcev. (B52)

15. Kako pogosto imate stike s svojci?

Ja s sinom imam najpogostejše stike. (B53) Sem ga tudi pooblastil, da upravlja z mojo pokojnino pa mi potem tudi enkrat na mesec prinese denar, da ga imam tukaj zase. Da imam za kakšno kavo. Vnukinja pa nima veliko časa, ker je profesorica glasbe in ima veliko dela. (B54)

16. Kdo vam je v oporo oziroma na koga se lahko najbolj zanesete?

Ja sin je kar skrben v teh ozirih ja. (B55) Ali pa tem prijateljem povem, če me kaj teži. (B56)

- Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi

17. Česa vas je v povezavi z življenjem v domu za stare ljudi najbolj strah oziroma kje vi vidite največja tveganja?

Ja mogoče tega, da bi obležal, da ne bi bil več samostojen, ker je potem cena oskrbe takoj dražja. (B57) Že zdaj veliko plačujemo, kaj bi bilo šele potem. To bi rekel, da me mogoče skrbi, kaj drugega pa me ne skrbi.

18. Na kakšen način se spopadate s strahovi in tveganji?

Ja ne vem. Se razbremenim, če se s to mojo partijo pogovarjam, da dam ven iz sebe. (B58) Kaj drugega pa tako ne morem narediti. (B59) Upam, da bom čim dlje tako kot sem zdaj. (B60)

19. Kako bi lahko zmanjšali občutek strahov?

To pa nebi vedel. Mislím, če cene nebi bile tako visoke me tudi nebi tako skrbelo, tako, da mogoče tako.(B61) Da bi vedel, da tudi, če se stanje poslabša ne bo velik finančni udarec. (B62)

- Pomanjkljivosti doma za stare ljudi

20. Kje vidite največje pomanjkljivosti bivanja v domu za stare ljudi?

Hrana je vprašljiva, ampak ne za vse ne.(B63) Eni pojejo, ogromno jih pa pusti. Pa to, da se moraš javljat vedno, ko kam greš, da nimaš čisto prosto. (B64) Zdaj po eni strani me ne moti za tiste, ki niso stabilni je prav, da povejo. Jaz sem pa še kolikor toliko samostojen pa bi lahko šel.

21. Kako bi se po vašem mnenju te pomanjkljivosti lahko izboljšale?

To je stvar koliko te poslušajo. Če bi bili sestanki v tej smeri, da bi lahko ljudje povedali kaj si želijo pa, da bi jih poslušali bi bilo lahko vse drugače. (B65)

- Finančni vidik doma za stare ljudi

22. Kdo v večini pokriva stroške oskrbe v domu za stare ljudi?

Jaz sem pooblastil sina, da plačuje iz moje pokojnine to oskrbo. (B66) Kar ostane pa on doplačuje. (B67)

23. Kolikšen odstotek dohodka porabite za stroške bivanja v domu za stare ljudi?

Ja velik delež gre za oskrbo. (B68) Nekaj malega pa ostane zame, da imam v domu za kavo ali pa za v trgovino. (B69)

- Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi

24. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo s svojim življenjem?

Ja sem zadovoljen z življenjem. (B70) Preskrbljen sem, lačen nisem (B71), na toplem sem, čeprav ni po mojem okusu, doma sem imel centralno ogrevanje pa sem imel bolj toplo, tukaj me zebe, sem bil navajen vročine, ker sem v elektrarni delal.(B72) Drugače pa ja sem zadovoljen.

25. Če bi imeli na voljo oziroma možnost izbrati oskrbo na domu, ali bi jo izbrali ali bi želeli ostati v domu za stare ljudi?

Ja smo probali oskrbo na domu pa je bolj težka oskrba to, ni šlo. (B73) Ja jaz bi bil doma toliko časa, dokler bi se lahko rihtal sam, potem bi šel pa v dom. (B74)

Zapis pogovora z osebo C

- Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi

1. Koliko časa že živite v domu za stare ljudi? Kakšno oskrbo v domu prejemate?

16. septembra bo 3 leta.(C1) Prejemam pa to klasično oskrbo, oskrba tipa II.(C2)

2. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo z oskrbo doma za stare ljudi?

Ja nimam kaj jamrati, sem zelo zadovoljna.(C3) Socialno delavko imam zelo rada, je takšna topla in prijazna.(C4) Poglejte, jaz doma nisem mogla bit več sama. Sem imela tak išias, da nisem mogla več hodit sama. (C5) V bolnici so rekli, da grem čez 4 dni ven, pa ni bilo kam za iti, sem prišla pa sem. Sem imela srečo. Jaz bi dala kar 4 – 5. Nimam kaj jamrati. Prijazni so, če kaj rabiš dobiš.(C6) Socialna delavka vse ureja, tudi ko plačujemo vse ona naredi, tako, da ji lahko vse verjamemo.(C7) Pa tudi medicinske sestre so zelo spoštljive in prijazne.(C8) Veliko delajo, ker nas je veliko in delajo petke in svetke. Enako čistilke, tako so dobre in tako dobro

opravljajo svoje delo.(C9) Tudi, če kaj prosiš vse zrihtajo.(C10) Pa tudi v kuhinji se tako lepo potrudijo, mi vsako jutro prinesejo kavo ali pa čaj v sobo.(C11) Smo tako dogovorjeni, da mi prinesemo kavo oni nam jo pa potem skuhajo pa v sobo prinesejo. Smo tudi sproti obveščeni o vsem, spodaj je oglasna deska, saj boste videli, na kateri vse piše in si lahko vse prebereš. (C12)

3. Ali oskrba zadovoljuje vse vaše potrebe? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja. Mislim, da je za moje potrebe dobro poskrbljeno.(C13) Hrane je dovolj, tako, da lačna nisem nikoli. (C14) Tudi pomagajo mi pri umivanju in postiljanju postelje.(C15) Oblečem se še skoraj čisto sama razen, ko me hrbet boli takrat pa mi pomagajo nogavice in čevlje obuti. Tudi za početi je veliko,(C16) jaz se telovadbe zelo rada udeležim, pa v tale ustvarjalni krožek hodim, kjer pletem. Pa zdravnico imamo, ki je tukaj 3x na teden. Skratka je poskrbljeno za moje potrebe.

4. Kako bi ocenili splošne življenjske pogoje v domu za stare ljudi?

Zelo dobri so pogoji.(C17) Čisto je zelo, se čistilke res potrudijo.(C18) Imam svojo sobo in kopalnico, pa še pogled iz balkona na travnik.(C19) Prostora je zame čisto dovolj.(C20) Vzdušje je domačno in prijazno, mirno, ni nikoli nobenega strašnega hrupa, ki bi me motil. (C21) Za varnost je tudi poskrbljeno tako, da mi še nihče nikoli ni nič ukradel, lahko stvari pustim v predalu in sem sigurna, da jih ne bo nihče vzel.(C22) Mi ustreza tako kot je.

- Avtonomija v domu za stare ljudi

5. Kako pogosto in na kakšen način v domu za stare ljudi izražate svoje želje in potrebe?

Jaz kar socialni delavki povem, če bi kaj rada pa potem ona vse zrihta.(C23) Ali pa kakšni medicinski sestri, če je kakšna manjša stvar.(C24) Ne vem, če mi kakšno jutro namesto kave bolj paše čaj, povem sestri pa potem ona to pove v kuhinji in mi prinesejo čaj in obratno.(C25) Pa, če mi ni do telovadbe tudi rečem, pa mi ni potrebno iti,(C26) sploh ni nobenega problema, da bi bla kakšna nuja ali obveznost. Se prilagodijo. (C27)

6. Ali menite, da so vaše želje in potrebe slišane? Zakaj ja in zakaj ne?

Tukaj sploh ni problema. Še nisem bila užaljena odkar sem tukaj. Vsa pričakovanja in vse želje so in slišane in izpolnjene.(C28) Se nimam kaj pritoževati.

7. Na kakšen način izražate svojo avtonomijo?

Jah kaj bi rekla. Saj vse počnem po svoji volji in želji.(C29) Če mi paše, da bi se česa udeležila (prireditve, telovadba) se udeležim, drugače pa ne.(C30) Sem pa še kar samostojna,(C31) samo včasih rabim malo pomoči, tako, da se v večini oblačim sama,(C32) zjutraj se sam uredim, se počešem in umijem,(C33) edino pri kopanju mi pomagajo. Povem, če si kaj želim, pa se vse uredi.

8. Na kakšen način sodelujete pri prilagajanju in oblikovanju oskrbe v domu za stare ljudi? Pojasnite.

Meni je oskrba takšna kot je čisto v redu, je nebi nič prilagajala in spreminjala.(C34) Naj kar tako ostane, ker mi tako ustreza.

- Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi

9. Kako bi ocenili svoje zdravje?

Ja kar v redu. (C35) Zdravila dobim, jih zdravnica napiše in jih potem sama jemljem.(C36)

10. Kakšne so vaše izkušnje z dostopom do zdravnika in kako pogosto ga obiskujete?

Z zdravnico sem zelo zadovoljna.(C37) V ponedeljek, sredo in petek pride, si vedno vzame čas in me posluša,(C38) ni težav, da ne bi morala priti v stik z njo.(C39) Je zelo prijazna, zelo rada posluša, če imaš težave.(C40)

11. Kakšno je vaše mnenje o zdravstvenih storitvah, ki so vam na voljo?

Nikoli nihče ne reče, da nima časa.(C41) Če te kaj boli, te poslušajo in dobiš potem tudi zdravila.(C42) Kadar imam težave s hrbtom me potem tudi pregleda zdravnica pa mi predpiše protibolečinske tablete in je kmalu spet v redu.(C43) Nimam nobenih pripomb.

- Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi

12. Kako preživljate svoj prosti čas v domu za stare ljudi?

Štrikam,(C44) kvačkam,(C45) časopis rada berem,(C46) televizijo gledam, če je kaj pametnega.(C47) Potem se grem pa sprehajati in v mesto, če kaj rabim, ker imamo vse v bližini: trgovino, frizerja, pošto, cvetličarno, vse imamo tukaj okoli.(C48) 85 let sem izpolnila in dokler bom lahko hodila bom kar srečna, potem bom morala pa sprejeti stvari kot bodo. Temu nihče ne uide.

13. Kakšne aktivnosti so vam na voljo? Katerih se najraje udeležite in zakaj?

Veliko prireditev je v domu, ko npr. otroci pridejo, pridejo upokojenci,(C49) pa telovadba je vsak dan dvakrat na dan.(C50) Tako, da imamo kar pestro. Aja pa ročna dela imamo tudi, tega se najraje udeležim, ker zelo rada kvačkam in štrikam.(C51) Me veseli, pa še poklepetam lahko s tistimi ženskami s katerimi smo tam skupaj.(C52) Pa telovadbo zjutraj imam tudi rada, ker mi paše, da se malo razgibam, ko vstanem zjutraj. (C53)

- Socialne mreže v domu za stare ljudi

14. S kom se v domu za stare ljudi najpogosteje družite in na kakšen način?

Tako vam bom rekla, ko sem na telovadbi se s temi družim, (C54) potem, ko ročna dela delamo nas je pet tam, se z njimi družim.(C55) Zdaj tako veliko se tudi ne družimo veste, če grem na kavo grem včasih s katero, včasih grem sama.(C56) Drugače imam pa vse ljudi rada in tudi rada komu pomagam, če rabi. Drugače se pa zaposlim s stvarmi, ki sem vam jih prej naštel ali pa se malo uležem.

15. Kako pogosto imate stike s svojci?

Na vsake 10 dni ali pa še več,(C57) sin in hčerka prideta.(C58) Pa tudi prijatelje imam, ki me obiščejo ali pa se po telefonu pogovarjamo.(C59) Pa sestrične me tudi obiščejo, so tudi upokojene medicinske sestre.(C60) Dolgčas mi ni.(C61)

16. Kdo vam je v oporo oziroma na koga se lahko najbolj zanesete?

Na sina ali pa hčerko.(C62) Če pa kaj rabim tukaj, grem pa do socialne delavke.(C63)

- Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi

17. Česa vas je v povezavi z življenjem v domu za stare ljudi najbolj strah oziroma kje vi vidite največja tveganja?

Me nič ne skrbi in ne vidim nobenih tveganj, ker vem, da če bi bila doma, da bi bilo slabše, saj bi bila sama.(C64) Tukaj sem pa v družbi.

18. Na kakšen način se spodate s strahovi in tveganji?

/

19. Kako bi lahko zmanjšali občutek strahov?

/

- Pomanjkljivosti doma za stare ljudi

20. Kje vidite največje pomanjkljivosti bivanja v domu za stare ljudi?

Na splošno? Ja to si lahko pa sama kar preberete. Berem včasih, ko so kakšni konflikti med stanovalci ali pa med svojci in domom. Veliko ljudi je na kupu a ne in se potem hitro lahko zgodi, da kdo komu ne paše in se skregajo. (C65)Potem morajo pa te konflikte reševati. Mogoče

je to ena takšna pomanjkljivost. Ampak tega tukaj v našem domu še nisem doživela. Sem pa brala ali pa videla na televiziji.

21. Kako bi se po vašem mnenju te pomanjkljivosti lahko izboljšale?

A veste kaj vam bom povedala. Če je na kupu veliko ljudi, ki imajo lastna mnenja in prepričanja se hitro lahko zgodi, da pride do nesporazuma. Važno je potem, da se te nesporazumi rešijo, da se to ne vleče v nedogled, ker potem so pa zamere in slabi odnosi. Če se sproti pogovoriš in rešiš zadeve se potem tudi pozabi na te konflikte. (C66) Bi bilo pa tudi sigurno drugače, če bi bili domovi manjši ali pa da bi bilo več zaposlenih,(C67) ki bi lahko preprečevali oziroma reševali takšne situacije.

- Finančni vidik doma za stare ljudi

22. Kdo v večini pokriva stroške oskrbe v domu za stare ljudi?

Do zdaj mi je hčerka vodila, zdaj ima pa hčerka veliko dela pa jaz plačujem. Plačujem pa iz svoje pokojnine.(C68) Doplačujeta pa otroka zraven, če je treba.(C69)

23. Kolikšen odstotek dohodka porabite za stroške bivanja v domu za stare ljudi?

Mi ostane dovolj, če kaj rabim mi prinesejo ali denar ali kavo.(C70) Imam dovolj za frizerja, za v trgovino, za kavo, tako, da ni problema.

- Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi

24. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo s svojim življenjem?

Sem zelo zadovoljna s svojim življenjem. (C71) Nič mi ne manjka, imam lepo starost, zame je lepo poskrbljeno imam tudi dovolj, da si še kaj posebej privoščim, dolgčas mi ni.(C72) Tako kot pravim, da bi le lahko še hodila čim dlje pa bom zadovoljna. (C73)

25. Če bi imeli na voljo oziroma možnost izbrati oskrbo na domu, ali bi jo izbrali ali bi želeli ostati v domu za stare ljudi?

Poglejte, jaz imam hojco in doma sem imela v bloku stopnice in jaz tega ne morem nosit gor ter dol, tega ne obvladam, zato sem v dom prišla.(C74) Pa tudi pri negi, ko me kopajo mi pomagajo. Zdaj ne moram biti v bloku. Jaz sem imela prej hišo, potem je mož umrl in sem šla v blok, potem so me pa iz bolnice sem pripeljali, ker ni bilo druge možnosti.(C75) Doma je pa tako, otroci imajo svoje službe, svoje otroke tako, da. (C76) Mi smo se tako pogovorili in se tako odločili. Tako, da ja bi se enako odločila. (C77)

Zapis pogovora z osebo D

- Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi

1. Koliko časa že živite v domu za stare ljudi? Kakšno oskrbo v domu prejimate?

Ja 7 let bo že letos.(D1) Prejemam pa najbolj osnovno oskrbo, oskrba tipa I.(D2) Sem v večini še samostojna, tako, da ne rabim več. Me pa skrbi, ko enkrat ne bom več, kaj bo potem. (D3) A bo prostor še tukaj zame, a bom mogla drugam.(D4) Pa tudi dražje bo vse skupaj.

2. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo z oskrbo doma za stare ljudi?

Ni vse zanič, zelo previdno bom povedala, veliko pa nebi bilo treba, da je tako, ker je površnost.(D5) Pa še to je, kar je po vseh domovih isto. Kar ti rečeš ni nič prav, ti nimaš nikoli prav.(D6) Ko naju je tukaj s sosedo nadlegoval en sostanovalec, pa je tolkel po vratih in vpil kot žival, jaz sem bila čisto iz sebe. Meni je srce bilo kot zmešano, sem mislila, da me bo kap. Potem, ko sem poklicala pomoč, dosti kasneje, je šele prišla sestra, pa je rekla »veste takšne morate razumeti, pa je treba potrpeti, pa da je treba sestro poklicati«, sem si mislila ja, ko te

tačas lahko že ubije. Ampak pustimo zdaj te stvari, to so posamezni negativni primeri. Drugače je kar vredno.(D7) Seveda ni isto kot doma ampak, da le slabše nebi bilo pa bom zadovoljna.(D8)

3. Ali oskrba zadovoljuje vse vaše potrebe? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja dobimo vse kar nam pripada, to vsekakor.(D9) Lahko grem ven, če mi zapaše na sprehod ali pa v trgovino.(D10) Čista sem, s tem ni težav, lačna nisem,(D11) edino kar je mogoče kvaliteta hrane bolj slaba ampak se ne bom spuščala v to.(D12) Aktivnosti imam tudi dovolj na voljo, čeprav se ne udeležim ravno vseh, je pa dovolj izbire.(D13) Sosedo imam tudi tako fino, da se dobro razumemo in sva si tudi podobni, tako, da med nama ni krega.(D14)

4. Kako bi ocenili splošne življenjske pogoje v domu za stare ljudi?

Ja življenjski pogoji so kar vredno.(D15) Čisto imamo zelo, to se potrudijo čistilke zelo, jih je treba res pohvaliti.(D16) Imam svojo kopalnico, da se lahko umijem in uredim, (D17) prostora imam tudi dovolj, saj več ga ne potrebujem.(D18) Všeč mi je tudi, da imam balkon, da lahko malo stopim ven in opazujem okolico.(D19) Vzdušje je domačno,(D20) prijetno,(D21) mirno.(D22) Vsi so drugače zelo prijazni.(D23) Ne vem kaj bi še povedala, sem zadovoljna z življenjskimi pogoji.

- Avtonomija v domu za stare ljudi

5. Kako pogosto in na kakšen način v domu za stare ljudi izražate svoje želje in potrebe?

Ja prvo povem sestri.(D24) Čeprav tožila jaz še nisem nikoli nobenemu. Mislim to se vidi, da ti, ki delajo tukaj, ki so zaposleni tukaj, da držijo skupaj, ni možnosti, da boš ti imel prav in, da boš to preprečil.(D25) Zdaj ko sva imeli ta napad sostanovalca, je prišla sestra pa mi je en lekadol dala. Mislim, ali je to prav? Bi rekla, da ne.

6. Ali menite, da so vaše želje in potrebe slišane? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja s tem se pa nebi preveč hvalila. Tole bom povedala, za kljuko drži pa zapira. Ti ji razlagaš eno stvar ona pa počasi odhaja pa vrata počasi zapre, ne poslušajo te.(D26) Se moraš kar potruditi, da te poslušajo.(D27)

7. Na kakšen način izražate svojo avtonomijo?

Sej pravim, da je ne izražam veliko, ker nimam nikoli prav.(D28) Vedno imajo zaposleni prav, jaz se moram potem samo strinjat. Bolje je biti tiho.(D29)

8. Na kakšen način sodelujete pri prilagajanju in oblikovanju oskrbe v domu za stare ljudi? Pojasnite.

Ne, zato ker nismo tako složni, ker ni več sestankov, ki smo jih imeli stanovalci.(D30) Tam bi lahko kaj povedala tako pa nič ne sodelujem pri oblikovanju oskrbe, ne ne.(D31) Mi manjkajo te sestanki, 2 leti ga ni bilo sigurno.

- Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi

9. Kako bi ocenili svoje zdravje?

Ja jaz imam drugače veliko težav.(D32) Trenutno imam ukleščen živec tukaj v vratu, me kar precej boli.(D33) Pa noge me bolijo, ampak se ne da kaj dosti pomagat.(D34) Hojco bom enkrat mogla dobiti ampak verjetno še ne kmalu, ker ni nobenega reda v jedilnici, ker, če imaš hojco še en prostor zasedeš, prostora je pa premalo.(D35) Ponekod sta pa dva prazna pa nobeden tega ne uredi. Tko se pa tudi vidi, da se nekateri prav pišejo drugi pa ne. Se ne obnašajo, do vseh stanovalcev enako ampak tako je povsod, tudi ko smo še v službo hodila.(D36)

10. Kakšne so vaše izkušnje z dostopom do zdravnika in kako pogosto ga obiskujete?

Uf ja zdravnica je pa dobra.(D37) Zdravnico pohvalimo, je dostopna pa prijazna.(D38) Vedno te poslušajo pa še to je fino, ker hodi po sobah.(D39) Hodi kar pogosto, ne pride kar tako, smo

naročeni ampak, ko mi rečemo pa pride.(D40) Hodi tako po sobah, pa še eno ima s sabo, ki voziček vozi.

11. Kakšno je vaše mnenje o zdravstvenih storitvah, ki so vam na voljo?

Ja zadovoljna sem.(D41) Do zdaj še nisem imela nobenih težav, sem dobila vsako zdravilo za katerega sem prosila,(D42) do zdaj je še vedno prišla, če sem jo rabila.(D43) Pa tudi prijazna je, ne gre kar mimo tebe, si vzame čas in te posluša pa ti potem tudi pomaga, ni da bi kar z roko zamahnila pa rekla, da nimaš pojma o čem govoriš.(D44) Res dobro.

- Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi

12. Kako preživljate svoj prosti čas v domu za stare ljudi?

Jaz ga nimam, jaz delam pa me kregajo. Pa mi rečejo, saj gorje, če mi to rečejo, »a ti je treba?«. To je moje življenje. Pa ne, da samo vezem na blago,(D45) tudi berem(D46) ali pa kaj napišem, kakšno pesem, za svojo dušo pa tudi objavila sem že kaj.(D47) No ja pa na tale ročna dela hodim, krožek mamó veste, ene par nas je, ki ustvarjamo.(D48) Jaz tole delam (pokaže svoje izdelke – vezenje s križci na blago), veste tole je zelo natančno delo, to če se zmotiš za en križec moraš vse od začetka, nič se ne smem zmotit. Pa me že malo matrajo oči ampak saj naredim kakšen premor več pa je.

13. Kakšne aktivnosti so vam na voljo? Katerih se najraje udeležite in zakaj?

Ja veliko je tega. Ročna dela,(D49) telovadba,(D50) kakšne prireditve,(D51) sicer na to hodim ampak a veste, da nimam več rada hrupa. Tudi po televiziji ne morem več tega hrupa gledati. V nedeljo gledam Bernardo pa Jožeta,(D52) štirje so in vsi štirje naenkrat govorijo. Groza, v glavi mi je tako hudo. Pa petje imam strašansko rada, vse otroške, partizanske, cerkvene in gledam po televiziji.(D53) Najraje se pa udeležim teh ročnih del, ker to tudi najraje počnem.(D54) Samo nas je tako malo, jaz se res čudim, da ni večjega interesa za to. No ja pa saj eni nič ne znajo, eni pa z velikim veseljem delajo.

- Socialne mreže v domu za stare ljudi

14. S kom se v domu za stare ljudi najpogosteje družite in na kakšen način?

S tistimi, ki hodimo skupaj na obroke,(D55) pa s tistimi, ki hodimo na kavo,(D56) pa s sostanovalko, drugače se pa ne družim kaj veliko.(D57) Aja no pa s temi ženskami, ki smo skupaj na ročnih delih.(D58) To je to.

15. Kako pogosto imate stike s svojci?

Ja jaz bi rekla, da kolikor jih imam daleč, me kar pogosto obiskujejo.(D59) Moji so 100 kilometrov daleč, z gorenjske sem drugače. Drugače otrok nimam, skrbnica moja je nečakinja in je bila ravno včeraj tukaj, zelo fina punca.(D60) Devet otrok ima, pa je eden umrl. Pa da ne boste mislili, da so to kakšni berački. Študenti, eden v Rimu, eden v Gradcu, jezes, jim gre zelo dobro. Niso nič napihnjeni, so zelo preprosti. Ena je tudi močna pevka.

16. Kdo vam je v oporo oziroma na koga se lahko najbolj zanesete?

To pa na nobenega drugega kot na skrbnico mojo. (D61)

- Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi

17. Česa vas je v povezavi z življenjem v domu za stare ljudi najbolj strah oziroma kje vi vidite največja tveganja?

Ja to pa ja, to pa zaradi cene.(D62) To je skrajno nesramno kakšne bedarije delajo, ceste za kolesarje, koliko milijonov bo to šlo. Tukaj v domu pa dražijo. Veste kako je to problematično, jaz sem svoj dom dala hčerki od te moje skrbnice in imajo 4 otročke. Kaj če bo še več za

plačevati? Kako bodo živeli?(D63) Se nelagodno počutiš, ko vidiš, da bremeniš tudi druge ne samo sebe. (D64)

18. Na kakšen način se spopadate s strahovi in tveganji?

Ja tako, da se pogovarjam.(D65) Štiri punce imam, da sem jim teta in s Polonco se pogovorimo, velikokrat.

19. Kako bi lahko zmanjšali občutek strahov?

Ja to pa ne moreš vedet.(D66) To je prisotno, kaj šele bo, če se bo tako dražilo. Ne vem, če bi vedela, da se ne bo dražilo bi bila bol mirna, tako pa ne vem kaj bo.(D67)

- Pomanjkljivosti doma za stare ljudi

20. Kje vidite največje pomanjkljivosti bivanja v domu za stare ljudi?

Ja doma si sam svoj šef, delaš kar hočeš, kuhaš kar hočeš.(D68) Tukaj se moraš reda držat, doma imaš svoj red kakor ti paše.(D69) Drugače pa sprememba je takšna, da se ne da povedati.(D70) Z nobenimi besedami se to ne da povedati kakšna razlika je. Ni ne miru zjutraj, včasih bi človek rad poležal zjutraj kadar ti paše pa ne moreš, vsako jutro je enako.(D71) Vse me skrbi, že to me skrbi ali bo dobil parkirno mesto, ko pride na obisk.(D72) Sploh naši, ki niso tako blizu doma, saj ne poznajo kraja tukaj, da bi vedeli kam gredo lahko parkirati.

21. Kako bi se po vašem mnenju te pomanjkljivosti lahko izboljšale?

Ja pozorni bi morali bolj bit, saj se da.(D73) Pa tudi tako se mi zdi, da niso tako zaposleni kot se zdi, bi se tudi našel še kakšen čas.(D74) Bolj bi moral poslušati človeka, ker mi starejši še živimo, nismo kar tam za v kot postaviti pa pozabit.(D75)

- Finančni vidik doma za stare ljudi

22. Kdo v večini pokriva stroške oskrbe v domu za stare ljudi?

Ja iz moje pokojnine gre nekaj,(D76) drugače pa skrbnica vse ostalo pokrije.(D77) Meni se zdi, da od pokojnine dobim jaz 50 eur.(D78) Drugače pa če nebi imela zadaj pomoči, ne vem kaj bi bilo.

23. Kolikšen odstotek dohodka porabite za stroške bivanja v domu za stare ljudi?

Ja večino pokojnine gre za oskrbo.(D79) Saj pravim kakšnih 50 eur mi ostane, da imam čez mesec mogoče za kakšno kavico, čeprav zelo šparam je ne kupim kar tako vsak dan.(D80) Ali pa za frizerja porabim na vsake toliko časa.(D81) Moram kar preračunati, da imam dovolj čez mesec. (D82)

- Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi

24. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo s svojim življenjem?

Ja to pa sem zadovoljna ja.(D83) Tako bom rekla, ni povsod za vse, ker so težki časi in tudi danes se stare premalo spoštuje. Ampak, če dam to na stran bom pa rekla, da imam zaenkrat lepo življenje.(D84) Saj so stvari, ki me zmotijo ampak, če črto potegnem sem še kar vredno.

25. Če bi imeli na voljo oziroma možnost izbrati oskrbo na domu, ali bi jo izbrali ali bi želeli ostati v domu za stare ljudi?

Da bi bila prav vesela doma za stare to ne, ampak da bi pa morala doma pri ta mladih bit, sem pa raje tukaj.(D85) Veste kaj otroci mi grejo na živce, ker niso vzgojeni tako kot bi jaz hotela. Hodijo gor po klopeh pa tako. Sem pa že raje tukaj v miru.

Zapis pogovora z osebo E

- Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi

1. Koliko časa že živite v domu za stare ljudi? Kakšno oskrbo v domu prejimate?

Ja 5 let bo. Ne čakajte, kaj pa govorim, 6 let sem že tukaj, ja.(E1) 5 let je bilo lani. Ja jaz sem v tem stanovanjskem delu doma, ane, in imam to najnižjo stopnjo oskrbe, oskrbo tipa I.(E2) Mi skuhajo pa perejo, pa čistijo ampak ostalo pa vse sama počnem.

2. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo z oskrbo doma za stare ljudi?

Veste kako, saj je v vsakem domu približno enako, v nobenem domu ni vse za vse pa tudi noben dom ne moraš primerjati s svojim lastnim domom. Ampak, če črto potegnem sem kar zadovoljna tukaj z oskrbo.(E3) Dobro je. Ker vidim tudi kako je drugje, drugje je ponekod kar hudo no. Mi imamo kar porihtano. Hrana pa tudi ni nobenemu vedno vsa všeč. Pa to se jim tudi ne da dopovedati, da je hrana razdeljena na tri dele: otroška hrana, hrana za srednjo generacijo in hrana za starejše, se mi zdi, da ni prilagojena nam.(E4) Hrana ne sme imeti toliko dodatkov, da ima spremenjen okus.(E5) Bom samo za ješprenj povedala, ričet, ki ga zelo rada jem od otroštva, če dobiš 5 zrnec v žlici je veliko. Samo eni dodatki. Samo ni kriva ta, ki kuha ampak šefi. Pa jim povem, pa pravijo da nimam prav, veste kaj jaz sem tudi hodila na kuharske tečaje pa vem kako se tem stvarjem streže, ja.(E6) Potem pa kakšno stvar ne ješ pa ti takoj rečejo »ja kako pa to? Kako pa to, da tega ne pojedete?«, pa jim rečem jah ko bi vi vedeli, ko sem bila mlajša sem še vse jedla, danes pa ne morem. Me zgaga skoraj po vsaki stvari peče. Pa kar dajejo to, čeprav ljudje ne jejo pa stran mečejo. To ni prav. To je treba upoštevati, da je veliko različnih okusov, ne pa da te potem kregajo.(E7) Pa tudi, če poveš stvari, a mislite, da je potem kaj drugače? Ah kje, nič. (E8)

3. Ali oskrba zadovoljuje vse vaše potrebe? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja, mislim, da zadovoljuje ja.(E9) Hrane imam dovolj.(E10) skrbijo lepo zame,(E11) na toplem in pod streho sem.(E12) Tukaj imam tudi balkon pa rožice, da lahko za njih skrbim.(E13) Poleti, ko je toplo grem tudi na kakšen sprehod.(E14) Saj kaj več potreb kot to, da sem umita, sita in na suhem nimam.(E15) Veste, ko je človek enkrat star in je doživel vse in je večino življenja mimo ne rabi ne vem kaj. Rabi tisto osnovno pa je to to. Ne rabim luksuza tko kot vidim včasih na televiziji ali pa ko berem te rumene tiske kaj nekateri vse imajo, pa takšen avto, pa takšna hiša pa še bazen, ah kje, važno, da imam posteljo pa nekaj za pod zob in imam dovolj.

4. Kako bi ocenili splošne življenjske pogoje v domu za stare ljudi?

Dobri življenjski pogoji so, nimam kaj za pripomnit.(E16) Soba mi je všeč, je po mojem okusu.(E17) Zelo me veseli, da imam televizijo v sobi (E18) pa, da imam svojo kopalnico.(E19) Veliko svetlobe imam v sobi kar mi je tudi všeč, še posebej, da imam lahko tele moje rožice ob oknu.(E20) Vzdušje je prijazno, prijetno, to se potrudijo, da je.(E21) S sosedo se tudi dobro razumeva.(E22) Jaz mislim, da so kar dobri pogoji, da smo stanovalci na splošno kar zadovoljni in, da je marsikje drugje precej slabše. Naš dom se kar trudi, da nam je lepo.(E23)

- Avtonomija v domu za stare ljudi

5. Kako pogosto in na kakšen način v domu za stare ljudi izražate svoje želje in potrebe?

Ja ne prav pogosto, kaj pa vem.(E24) Včasih smo imeli te sestanke stanovalci na katerih smo lahko povedali, če nas je kaj motilo ali pa, če smo imeli kak predlog, zdaj ga pa že dolgo ni bilo.(E25) Drugače, če je pa res kaj, da si zaželim pa povem ali sestri (E26) ali pa socialni delavki.(E27)

6. Ali menite, da so vaše želje in potrebe slišane? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja kaj pa vem, saj nimam veliko želja.(E28) Razen tele hrane, to pi se pa res lahko že kaj uredilo. Pa poveš, da ti kaj ni všeč ali pa da ti kaj ne paše pa te ne poslušajo.(E29) Te kar malo kregajo,

če ne poješ.(E30) Ne vem no, če sem kaj slišana kar se tega tiče, mislim, da gre kar skozi eno uho noter skozi drugo pa ven.(E31)

7. Na kakšen način izražate svojo avtonomijo?

Ja jaz sem še kar dosti samostojna.(E32) Lahko še hodim okoli, pa grem ven in v trgovino.(E33) Pa tudi uredim se še sama v kopalnici.(E34) Nimam še teh težav, da bi bila zelo odvisna od pomoči drugih. Ja pri kakšnih stvareh ne rečem ampak v večini sem pa še kar samostojna.

8. Na kakšen način sodelujete pri prilagajanju in oblikovanju oskrbe v domu za stare ljudi? Pojasnite.

Ja sodelovala sem, ko so bili te sestanki stanovalcev zdaj, ko jih pa ni pa nič ne sodelujem.(E35)

- Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi

9. Kako bi ocenili svoje zdravje?

Jah jaz imam en kup zdravil za depresijo.(E36) Jih dobim dol pri obroku. Tako no ni najboljše bom rekla.(E37) Pa tudi roke imam precej nemirne, tako, da mi to tudi nekaj težav povzroča, ampak ne bom jamrala.(E38) Bi bilo lahko še slabše.

10. Kakšne so vaše izkušnje z dostopom do zdravnika in kako pogosto ga obiskujete?

Z zdravnico imam pa samo pozitivne izkušnje.(E39) Zelo je prijazna.(E40) ko jo rabiš je vedno na voljo.(E41) Pride trikrat na teden sem v dom in potem hodi po sobah in dela vizite.(E42) Same pohvale res, vse se da zmeniti z njo, si vedno vzame čas in te posluša.(E43)

11. Kakšno je vaše mnenje o zdravstvenih storitvah, ki so vam na voljo?

Zadovoljna sem, (E44) tablete vedno dobim to sploh ni problem.(E45) Odnos je prijazen, spoštljiv.(E46) Redno hodi na vizite. (E47) Nimam pripomb kar se tiče zdravstvenih storitev v domu.

- Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi

12. Kako preživljate svoj prosti čas v domu za stare ljudi?

Ja, jaz pa berem veliko, tele novice pa revije.(E48) Televizijo gledam, kakšne oddaje ali pa mašo, ko je.(E49) Na telovadbo grem tudi zjutraj.(E50) Včasih grem na kakšen sprehod, ampak ne zdaj pozimi.(E51) Občasno grem na kakšno kavico, ko dobim kakšen obisk ali pa kar tako sama.(E52) Pa za tele rožice skrbim, da so zalite pa da mrtve listke stran pobiram, pa pozimi jih noter dam, poleti jih dam ven.(E53) Tako no, večino časa sem kar v sobi.(E54)

13. Kakšne aktivnosti so vam na voljo? Katerih se najraje udeležite in zakaj?

Ja od teh aktivnosti, ki so se edino telovadbe udeležim. No ja pa na kakšno prireditev grem tudi, kadar dom organizira.(E55) Telovadba mi je najbolj všeč, ker se razgibam, mi dobro dene.(E56) Ostalih se pa ne udeležujem, ker me niti ne zanimajo.(E57) Nisem prej doma tega počela pa tudi zdaj ne.(E58) Vem da imajo ta ročna dela,(E59) to sploh ne pride v poštev zaradi mojih tresočih rok, pa še so kakšne stvari, saj piše dol na oglasni deski.

- Socialne mreže v domu za stare ljudi

14. S kom se v domu za stare ljudi najpogosteje družite in na kakšen način?

Največ časa preživim z mojo sostanovalko, z njo se res vredeu razumeva.(E60) Včasih gremo skupaj na kavo.(E61) drugače pa ali televizijo gledava (E62) ali pa vsaka svoje dela, jaz berem ona pa ustvarja.(E63) No ja pa s tistimi, ki smo na telovadbi skupaj kakšno besedo rečemo, drugače pa z nobenim drugim.(E64)

15. Kako pogosto imate stike s svojci?

Jah, tako no. Nekaj časa so bolj redno hodili, zdaj pa ne tako pogosto.(E65) Sin pa žena me obiščeta, onadva še najmanj.(E66) Sestre pa bolj pogosto pridejo, eno imam v Kamniku, pa brat. Sestre pa brat kar pogosto pridejo bi rekla na vsake 14 dni.(E67) sin in žena pa redkeje.

16. Kdo vam je v oporo oziroma na koga se lahko najbolj zanesete?

Ja na sestro, to, ki je v Kamniku. (E68) Ona me najpogosteje obišče pa njej se vedno zaupam. Smo že od nekdanj zelo blizu pa si vse povemo kar naju teži pa si vedno tudi ob strani stojimo. V domu pa tudi ali na socialno delavko ali pa sestro.(E69)

- Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi

17. Česa vas je v povezavi z življenjem v domu za stare ljudi najbolj strah oziroma kje vi vidite največja tveganja?

Ja na prvem mestu me najbolj skrbi cena oskrbe.(E70) Kar raste in raste, ne vem kam bo to še šlo. Že zdaj mi ne ostane skoraj nič od pokojnine.(E71) Pa saj imam še družino ampak tudi njim je težko doplačevati zame.(E72) Pa bog ne daj, da se mi stanje še kaj poslabša, kako bomo potem plačevali.(E73) To me najbolj skrbi no.

18. Na kakšen način se spopadate s strahovi in tveganji?

Težko se spopadam.(E74) Sestri povem, ko pride na obisk, da si malo razbremenim dušo.(E75) Ampak saj ni kaj narediti. Govoriš lahko, več pa nimaš kaj, samo upaš, da ne bo šlo na slabše. (E76)

19. Kako bi lahko zmanjšali občutek strahov?

Ne vem, saj nimaš kaj narediti.(E77) Res ne vem kaj naj rečem. To je takšna stvar, ki je ne moreš naprej predvidet kako se bo izteklo. Glede na to kako se stvari dražijo ne kaže ravno dobro. Težko mi je, ko razmišljam o tem, a kaj naj? (E78)

- Pomanjkljivosti doma za stare ljudi

20. Kje vidite največje pomanjkljivosti bivanja v domu za stare ljudi?

Ja hrana me kar moti.(E79) Jaz sem bila navajena sama kuhati, pa dobro sem kuhala. Drugače je kot doma. Ni takšne svobode kot si jo imel doma.(E80) Pa saj lahko greš, če hočeš samo ni pa isto. Doma si si dan prilagodil tako kot si sam hotel, tukaj se prilagajaš drugim.(E81) Doma si lahko šel spat ob katerikoli uri si hotel in vstal si lahko tudi kadar ti je pasalo, tukaj je pa urnik, ki se ga držimo.(E82) Pa saj prav, tako je, saj to ni kritika. Samo drugače je kot si bil vajen.

21. Kako bi se po vašem mnenju te pomanjkljivosti lahko izboljšale?

Mogoče bi se morali malo bolj prilagoditi človeku, malo bolj prisluhniti.(E83) Saj vem, da je težko, ker nas je tako veliko ampak vsak ima svoje navade, različni smo si in vsem ne paše isto. Malo več prilagoditve bi si želela.

- Finančni vidik doma za stare ljudi

22. Kdo v večini pokriva stroške oskrbe v domu za stare ljudi?

Sin doplačuje še zame zraven. (E84) Moja pokojnina je prenizka, da bi z njo pokrila vse.(E85)

23. Kolikšen odstotek dohodka porabite za stroške bivanja v domu za stare ljudi?

Nič mi ne ostane oziroma zelo malo.(E86) Za kakšno kavico, ampak ne vsak dan.(E87) Skoraj celoten dohodek porabim za stroške oskrbe.(E88) Sin mi včasih prinese par evrov, da imam tukaj za kakšno kavico tako kot pravim, ni pa za vsak dan.

- Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi

24. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo s svojim življenjem?

Jah kaj pa vem. Na splošno bom rekla, da sem še kar zadovoljna.(E89) Odvisno od dneva, kakšen dan se dobro počutim kakšen dan je pa tako slabo, da bi ga kar prespala.(E90) Če le slabše ne bo, bo kar v redu.(E91)

25. Če bi imeli na voljo oziroma možnost izbrati oskrbo na domu, ali bi jo izbrali ali bi želeli ostati v domu za stare ljudi?

Ja kje bi pa jaz bila. Doma imajo moderno hišo ne vem kako bi jaz, ki sem stara in bolna hodila gor po stopnicah.(E92) V spodnji sobi bi bila pa sama, tako da bi se odločila enako, rajši sem tukaj v domu. (E93)

9.2.2. Oskrba na domu

Zapis pogovora z osebo F

- Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

1. Koliko časa že prejemate oskrbo na domu? Kakšno oskrbo prejemate?

Iz doma dobim 3x na teden hrano potem imam pa za dva dni, recimo v ponedeljek dobim pa imam potem za ponedeljek pa torek, v sredo pa že novo dobim in imam še za četrtek.(F1) V soboto pa nedeljo so pa moji doma, moja nečakinja mi pa ona skuha.(F2) No ja, danes pride še patronažna služba, ker imam tam na nogi nekaj. Patronažna pride previti 3x na teden, ponedeljek, sredo in petek.(F3) Drugače pa pridejo 3x na dan vsak dan k meni od ponedeljka do petka tele oskrbovalke,(F4) zjutraj pride ena, da mi kavico skuha pa, da me previjejo pa umijejo, če je treba,(F5) potem pride ena, ki mi kosilo prinese pa mi ga da na krožnik in potem tudi pomije, (F6) no pa zvečer pride spet, da me zrihtajo za spat pa večerjo mi pripravi.(F7) Bo pa zdaj že kakšno leto, da hodijo k meni domov bi rekla.(F8)

2. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo z oskrbo?

Sem kar zadovoljna.(F9) Vse so zelo prijazne,(F10) vse dobro naredijo.(F11) Pa pogovarjajo se z mano zelo rade, mi zelo veliko pomeni, če kdo pride pa se z mano malo pogovori veste.(F12) Nimam kaj slabega povedati res.

3. Ali oskrba zadovoljuje vse vaše potrebe? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja, ja zadovoljuje.(F13) Vse kar rabim mi zrihtajo, hrano pripeljejo, pomijejo, umijejo me.(F14) Vse, vse. Ne rabim nič več. Še kaj se pogovorimo med tem, res nimam pripomb, sem zelo zadovoljna. (F15)

4. Kako bi ocenili splošne življenjske pogoje v domačem okolju?

Ah nič mi ne manjka tukaj v domačem okolju, pogledajte kako imam fin razgled skozi okno.(F16) Sem navajena tako že celo življenje, jaz sem si tukaj ustvarila svoj dom in tukaj bi rada bila dokler bom lahko.(F17) Živim drugače sama, je pa nečak tamle čisto blizu doma in me pogosto pride pogledat.(F18) Imam vse kar potrebujem,(F19) tole posteljo sem kupila, sem jo kar nekaj časa plačevala, no zdaj je pa odplačana je pa moja,(F20) v kopalnici mi tako ali tako pomagajo, ker sama ne morem hodit. Mam tisto hojco tamle ampak počakam, da pridejo in dajo tole ograjo na postelji stran in mi pomagajo vstati.

- Avtonomija v domačem okolju

5. Kako pogosto in na kakšen način izražate svoje želje in potrebe?

Saj imam vse kar rabim, tako da ne prav pogosto.(F21) Če mi pa že kaj manjka pa nečakinji povem. (F22) Saj tudi, ko mene ne bo več bo tole njihovo, bom njim prepustila hišo.

6. Ali menite, da so vaše želje in potrebe slišane? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja seveda da so, saj mi vse zrihtajo, če kaj rabim.(F23) Pa tele punce, ki hodijo k meni (oskrba na domu) so tudi tako fine. Ne rabim nič kaj govorit, vse uredijo.

7. Na kakšen način izražate svojo avtonomijo?

Ja veste kako je, jaz nisem več tako samostojna kot sem bila.(F24) Jaz rabim pomoč pri praktično vsem. Sama ne morem vstati,(F25) tudi na stranišče ne morem sama, tako, da imam plenico.(F26) Pa včasih lahko zdržim, da počakam, včasih mi pa tudi uide, ker ne zdržim počakati na oskrbovalko.(F27) Potem kuhat tudi ne morem več, mi vse pripeljejo pa postrežejo.(F28) Ležim tukaj pa skozi okno gledam.

8. Sodelujete pri prilagajanju in oblikovanju oskrbe na domu? Pojasnite

Meni je oskrba takšna kot je čisto v redu, je ne nebi spreminjala nič.(F29) Sem zelo zadovoljna z vsem kar naredijo, tako, da nič ne spreminjam.

- Zdravstvene storitve v domačem okolju

9. Kako bi ocenili svoje zdravje?

Ja moje zdravje je bolj slabo.(F30) veste kaj, če sem čisto iskrena, sploh si ne morem mislit, da sem tako daleč prišla, ker jaz, ko sem v šolo hodila sem slabo slišala. Oče je bil čevljar pa me je v Ljubljano peljal na pregled in je bilo ugotovljeno, da ob rojstvu nisem imela pravilno razvito levo stran. Potem so mi pa slušne aparate zrihtali ampak mene je to tako motilo, da jih nisem uporabljala potem. Potem sem bila za oči tudi operirana (siva mrena), zdaj ni več tako kot je bilo ne, ampak vidim pa še.(F31) No pa tole rano, ki jo imam na nogi mi previjajo.(F32) Tole je bilo pa tako, da sem se na vrtu zunaj nekaj špiknila pa si nisem nič kaj veliko za mar vzela, no potem sem bila pa pri zdravnici v Trbovljah pa je rekla kaj imam to na nogi, pa sem rekla »ah to je pa že stara zadeva«, no pa mi je takoj rekla, da bo treba previjati in zdaj mi hodijo 3x na teden tole previjati.

10. Kakšne so vaše izkušnje z dostopom do zdravnika in kako pogosto ga obiskujete?

Ja no saj ga nimam kaj veliko za obiskat. Ne hodim kaj veliko k njemu.(F33) Saj imam samo eno majhno tabletko, tisto mi pa nečakinja priskrbi.(F34) Drugače pa ne vem kako je kaj dostopen, ker že dolgo nisem bila pri njemu, že leta. (F35)

11. Kakšno je vaše mnenje o zdravstvenih storitvah, ki so vam na voljo?

Ja jaz sem zadovoljna tako kot je. Saj pravim tableto mi nečakinja priskrbi, jaz pa že res dolgo nisem bila pri zdravniku. Nazadnje, ko sem bila sem bila zadovoljna, nimam nobenih pripomb.(F36)

- Preživljanje prostega časa v domačem okolju

12. Kako preživljate svoj prosti čas?

Ja včasih sem štrikala zelo rada, zdaj pa bolj slabo vidim pa ne gre več. Zdaj pa samo gledam skozi okno pa avtomobile štejem.(F37) Pa nemo malo zapojem, tako sama pri sebi, da me kdo ne bo slišal pa si mislil kakšen direndaj je to (smeh). (F38) Drugače, ko sem bila mlada sem na kor hodila. Potem se je pa nehala. Ja zdaj pa skozi okno gledam, pa ko se pošta odpre gledam kako ljudje na pošto hodijo, zjutraj šolarčke gledam, ko gredo v šolo pa potem popoldne, ko gredo domov.

13. Kakšne aktivnosti so vam na voljo? Katerih se najraje udeležite in zakaj?

Ah to pa nebi vedla,(F39) pa se tudi nič ne udeležujem, ker tudi ne morem od doma sama.(F40) Pa tudi prej nisem nikamor tako posebej hodila. (F41)

- Socialne mreže v domačem okolju

14. S kom se najpogosteje družite in na kakšen način?

Z mozem otrok nisva imela, imam pa nečaka in nečakinjo.(F42) Pa pogosto pridejo.(F43) Ravno včeraj sta bila nečakinja in njen mož na obisku, mi je tale koledar naredila pa prinesla (pokaže koledar z družinsko fotografijo). Pa jaz pravim, saj ni treba nič, jaz sem kar zadovoljna. Pojdite pa uživajte, dokler lahko.

15. Kako pogosto imate stike s svojci?

Ja edino s svojci imam stik, z nečakom in nečakinjo. (F44)

16. Kdo vam je v oporo oziroma na koga se lahko najbolj zanesete?

Ja tudi kar nečakinji se najbolj zaupam.(F45) Je zelo skrbna. Samo jaz jih ne obremenjujem preveč. (F46)

- Strahovi/tveganja v domačem okolju

17. Česa vas je v povezavi z življenjem v domačem okolju najbolj strah oziroma kje vi vidite največja tveganja?

A veste, da me nič ne skrbi.(F47) Edino kar si želim je to, da bi tako kot mož kar zaspala, ko bo prišel čas.(F48) Mož je tudi tamle ležal, prej je bil zelo aktiven potem so ga pa noge začele matirati, veste to od srca pride, no pa sem jaz v trgovino šla, sem rekla, da bom sveže meso kupila za kosilo, pa pridem domov je pa ležal čisto mirno, je pa samo zaspal. Potem smo ga pa zrihtali pa oblekli, pa takrat nisem nič, potem so ga pa peljali dol sem pa začela, sem pa tulila na glas, sama sebi. A nisem neumna? Po eni strani se je sam rešil, jaz pa tudi, če ne bi ga mogla pa rihitati. Zdaj sem pa že 24 let sama, pa sem zadovoljna. Saj tut pravim tem ta mladim, pojdite pa uživajte, nič se sekirat. Jaz imam oskrbo 3x na dan, zame je lepo poskrbljeno.

18. Na kakšen način se spopadate s strahovi in tveganji?

Nima skrbi.

19. Kako bi lahko zmanjšali občutek strahov?

/

- Pomanjkljivost domačega okolja

20. Kje vidite največje pomanjkljivosti bivanja v domačem okolju?

Vidim, da me majo kar rade, ker nisem nič zahtevna ali pa da bi v tri krasne sitnarila tako kot nekateri. Jaz ne vidim nobenih pomanjkljivosti.(F49) Meni paše, da sem doma, tukaj sem živela celo življenje, tukaj sem si ustvarila dom in tukaj bi tudi rada umrla.(F50) Saj imam prilagojeno, tako ali tako pa ne morem nič več delati.

21. Kako bi se po vašem mnenju te pomanjkljivosti lahko izboljšale?

/

- Finančni vidik oskrbe na domu

22. Kdo v večini pokriva stroške oskrbe na domu?

Ja nečakinja za to vse skrbi. Imam pokojnino ampak, če sem čisto iskrena več kot polovico mi dom vzame. (F51) Potem so pa še kakšni računi, tako, da ne ostane veliko ne.(F52) Ampak imam pa dovolj, nečakinja pravi, da ni treba nič skrbeti, da bodo že oni poskrbeli, da bo vse tako kot je treba.

23. Kolikšen odstotek dohodka porabite za stroške oskrbe na domu?

(Glej odgovor zgoraj)

- Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju

24. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo s svojim življenjem?

Jaz sem zadovoljna.(F53) Jaz sem imela lepo življenje, z mozem sva se lepo razumela in lepo živela skupaj, zdaj mi pa tudi nič ne manjka, saj pravim pride zjutraj mi kavico skuhamo, pa kosilo, pa še zvečer pridejo.(F54) Mi ni dolgčas, sploh ne.(F55)

25. Če bi imeli na voljo oziroma možnost izbrati institucionalno varstvo, ali bi ga izbrali ali bi želeli ostati v domačem okolju kot uporabnik oskrbe na domu?

Jaz sem navajena biti doma in bi bila raje doma.(F56) Saj sem včasih, ko sem še hodila, šla kaj v dom pa sem koga obiskala. Ampak jaz pravim, da bi bila doma, tudi če sem sama, sem raje doma. (F57)

Zapis pogovora z osebo G

- Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

1. Koliko časa že prejemate oskrbo na domu? Kakšno oskrbo prejemate?

Ene tri leta že sigurno.(G1) Veste kako jaz sem bila prej čisto samostojna, sem se tuširala sama, so me potem samo obrisale pa namazale, one so bile tukaj samo zato, da so kakšno malenkost pospravile pa kosila so mi vozila. Potem sem pa padla pa sem bila nekaj časa v bolnici, no potem sem pa Covid-19 dobila in tisto me je tako zdelalo. Od takrat naprej pa kar ležim, bolj kot ne. Zdaj mi pa pomagajo, da me umivajo, rihtajo,(G2) hrano mi pripravijo, kakšen sendvič ali pa puter na kruh, moram dobiti tukaj na mizico, da imam na doseg.(G3) Kosilo mi pa iz doma pripeljejo.(G4) Pridejo pa vsak dan med tednom, dvakrat na dan.(G5) Med vikendi pa nimam, sicer bi rada imela, ker sem čedalje slabša ampak je rekla, da primanjkuje kadra.(G6)

2. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo z oskrbo?

Ja. Raje sem doma, dokler bom lahko kot pa v domu.(G7) Punce so zelo prijazne, nimam kaj šimfati.(G8) Vse kar rabim dobim, samo včasih vsega pa tudi ne.(G9) Bi mogoče še kaj rabila pa je treba preračunavat, da ne pride predrago veste. Vsaka dodatna stvar je potem ena ura zraven, recimo umivanje glave je tako plus ena ura. Pa ker nimam toliko financ si potem ne morem privoščiti.(G10) Ampak to kar imam je pa kvalitetno nimam kaj za šimfati. (G11) Lepo delajo z mano, pogovorljive so, skrbne.(G12) Ni da ni, res. Jim zaupam.(G13)

3. Ali oskrba zadovoljuje vse vaše potrebe? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja tako kot sem rekla lahko bi še kakšno storitev več potrebovala ampak ne znese finančno.(G14) Je pa res, da se prilagodijo, če jih prosim za kaj.(G15) Recimo hrana, zdaj nimam več apetita kot sem ga imela prej ampak včasih mi pa kaj zadiši, kakšna zelenjava, sadje, pa če se le da mi potem to zrihtajo.(G16) Zadnjič mi je motovilec zadišal pa so mi ga prinesle. To kar od doma dobiš ima vse enak okus.(G17) Pa saj niso kuharice nič krive. Ampak lahko bi kakšne štruklje dali recimo, pa jih nikoli ne dajo.(G18) Malo spremembe, da bi bilo, ne pa vedno postan krompir.(G19) Saj razumem, da se stvar ohladi predno jo uspejo do mene dostavit ampak človek se naveliča konstantno isto jesti. Saj punce niso nič krive, vsa čast puncam. Svež krompir imam pa rada, vsega. Pa stari ljudje imamo radi mlečne stvari, mlečni riž, bela kava pa kruh pa ni nič takšnega.(G20)

4. Kako bi ocenili splošne življenjske pogoje v domačem okolju?

Ja kolikor sem bolna še vrede. Rajši sem doma kot pa da bi bila v domu. Tukaj se počutim domače, tukaj živim že celo svoje življenje.(G21) Tole posteljo imam izposojeno, drugega pa nisem nič prilagajala.(G22) Mogoče bi bilo res bolje, če bi temle malo preuredili, da bi bilo bolj naravnost, da bi bil tuš brez tiste stopničke, da bi lahko kar naravnost noter stopila oziroma se zapeljala.(G23) Če bi bilo malo bolj prilagojeno bi bilo sigurno bolje. Pa saj bo vnuk mogoče

kaj priredil. Za silo je no, bilo bi pa bolje, če bi bilo pa prilagojeno, bi bilo pa lažje.(G24) Drugače počutim se pa sigurno še najboljše doma, to sploh ni tolikšna ovira, da bi zaradi tega šla v dom.(G25) Mi je vseeno ljubše tukaj. Tukaj imam svoje stvari, svoje ljudi, okolje mi je poznano.(G26) Skratka tako, ja.

- Avtonomija v domačem okolju

5. Kako pogosto in na kakšen način izražate svoje želje in potrebe?

Ja vnukinji ali pa hčerki rečem, če bi kaj rada pa mi prinesejo ali pa naredijo, to sploh ni problem.(G27) Drugače pa telim, ki pridejo, oskrbovalkam, pa edino za hrano včasih rečem, če si zaželim kakšno zelenjavo ali pa sadje, drugega pa ne, ker mi vse ustreza.(G28) Drugače iz trgovine mi pa hčerka, vnuk ali pa vnukinja prinesejo, če kaj naročim.

6. Ali menite, da so vaše želje in potrebe slišane? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja, ja me poslušajo, mi ustrezajo in se prilagodijo po svojih zmožnostih.(G29) Pa tudi finančno kolikor gre. Čez ne moreš ne. Drugače pa ja nisem kar pozabljena, se pobrigajo zame.

7. Na kakšen način izražate svojo avtonomijo?

Jah samostojna nisem več tako kot sem bila še malo nazaj.(G30) Prej sem se kar veliko sama rihtala, sem se sama umivala pa sama si pripravila zajtrk pa večerjo, no kosilo so mi že prej vozili. Zdaj po tem Covidu se pa nekako nisem več pobrala. Odvisna sem od drugih čisto, da me oblečejo, da me umijejo, (G31) da mi pomagajo vstati, veste, ker tudi sestri ne morem sama pa tudi ne zdržim, da bi dolgo sedela.(G32) Edino, če povem še tako kaj bi rada, naredim sama pa težko. No roke še delajo, sama recimo še lahko jem in to ampak moram pa imeti vse na dosegu roke tukaj na mizici ali polici. Počakam, da pridejo, da mi pomagajo, sama ne morem. (G33)

8. Sodelujete pri prilagajanju in oblikovanju oskrbe na domu? Pojasnite

Jah kaj pa vem saj mi ustreza takšna kot je, saj me lepo zrihtajo pa prijazne so.(G34) Edino tako kot sem že rekla, če pri hrani kdaj kakšno željo izrazim ampak kaj veliko drugega mi pa tudi ne morejo dati.(G35) Enolično je vse skupaj. Pa to še enkrat poudarjam, niso kuharice pa tele punce, ki mi prinesejo nič krive. Tako je.

- Zdravstvene storitve v domačem okolju

9. Kako bi ocenili svoje zdravje?

Kako pa naj rečem? Najboljše ni.(G36) Tablet imam veliko, za redčenje krvi, za ščitnico vse živo.(G37) Ne dolgo nazaj sem še sama jemala zdaj mi pa vnuk v tistale predalčke napravi. Mi kar napravi za cel teden pa jih jaz potem vzamem, ker sama nebi več vedela ker jih je toliko.

10. Kakšne so vaše izkušnje z dostopom do zdravnika in kako pogosto ga obiskujete?

Prav pogosto ne obiskujem zdravnika.(G38) Kri mi pride patronažna vzeta, če je treba. Bolj patronažna pride, zdravnik nikoli ne pride.(G39) Pa tudi patronažna ne pride prav pogosto, če pa prosimo pa pride. Za zdravnika me morajo pa dol peljat ali pa rešilca klicat, to pa ne moreš kar tako.(G40) Bi rajši videla, da bi zdravnik prišel gor, pa ne pride.(G41)

11. Kakšno je vaše mnenje o zdravstvenih storitvah, ki so vam na voljo?

Do zdaj sem zdravila še vedno dobila.(G42) Sicer kremno moram vso sama plačati (G43) ostalo pa preko zavarovanja dobim. (G44)

- Preživljanje prostega časa v domačem okolju

12. Kako preživljate svoj prosti čas?

Zdaj veliko ne morem. Veliko sem brala zdaj pa slabo vidim. Tudi televizijo gledam, ne preveč pogosto, ampak gledam pa jo.(G45) Rada gledam kakšne filme z naravo.(G46) Ne tiste, ki se tam po dvorinah kregajo. Da je kakšna narava, kakšne živali, to mi je všeč. Kaj drugega pa ne počnem, včasih mi je kar malo dolgčas.(G47) Prej sem brala veliko zdaj pa ne morem več, zaradi oči. Včasih tudi zadremujem malo, samo potem ponoči ne morem spati. (G48)

13. Kakšne aktivnosti so vam na voljo? Katerih se najraje udeležite in zakaj?

Se nobenih drugih aktivnosti ne udeležujem, ker tudi nikamor ne morem iti, tako, da tudi ne poznam kaj mi je na voljo.(G49) Nimam možnosti, da bi šla, zaradi te moje situacije. Pa tudi ne vem, če imam kakšno pretirano željo, ker nikoli nisem nikamor hodila.(G50)

- Socialne mreže v domačem okolju

14. S kom se najpogosteje družite in na kakšen način?

Ja z vnukom, njegovimi otroci in ženo.(G51) Potem hčerka in vnukinja.(G52) Potem dol soseda tudi večkrat pride.(G53) Drugače se pa po telefonu večkrat s sestro slišim, ki je v Velenju v domu, že ene dve ali tri leta.(G54) Se slišimo kar pogosto, bolj pridna je sicer ona za poklicat ampak se kar redno slišimo. Potem nečaka imam dva, ki tudi pokličeta rada.(G55) Potem očetova žlahta tudi pokliče občasno.(G56) Jaz bolj odlašam pa si mislim mogoče pa nima časa pa kar ne pokličem. Me drugi pogosteje pokličejo kot jaz njih. So kar pridni. No ja pa s telim oskrbovalkami se tudi malo pomenimo, o vsem, o življenju, o vremenu, o dogajanju okoli. (G57)

15. Kako pogosto imate stike s svojci?

(Glej odgovor zgoraj)

16. Kdo vam je v oporo oziroma na koga se lahko najbolj zanesete?

Hčerka, vnuk pa vnukinja, edino oni, nimam drugega. (G58)

- Strahovi/tveganja v domačem okolju

17. Česa vas je v povezavi z življenjem v domačem okolju najbolj strah oziroma kje vi vidite največja tveganja?

Težko rečem, ker ne morem predvidet kaj bo še prišlo. Vse živo sem v teh svojih 94 letih doživela, kaj bo pa še prišlo pa ne vem pa najraje tudi ne razmišljam o tem.(G59)

18. Na kakšen način se spopadate s strahovi in tveganji?

Poskušam ne razmišljati o tem, da nimam nepotrebnih skrbi, ker ne vem kaj se bo oziroma kaj bi se lahko še vse zgodilo.(G60) Če bi to razmišljala, bi me lahko samo skrbelo, nič drugega.

19. Kako bi lahko zmanjšali občutek strahov?

/

- Pomanjkljivost domačega okolja

20. Kje vidite največje pomanjkljivosti bivanja v domačem okolju?

V domu je zdravnik bolj na dosegu človeku, lažje in hitreje pride do njega.(G61) Tukaj morajo pa rešilca klicati, da me lahko peljejo dol in je malo bolj zoprno.(G62) V domu pa je to bolj urejeno. Pa precej moraš gledat na ceno teh storitev, še posebej, če nimaš veliko dohodkov.(G63) Saj jaz bi si želela še kakšno uro več zraven ampak finančno ne znese vse skupaj. Po drugi strani je pa dom tudi drag tako, da cena je povsod problem.(G64) Kakšnih drugih pomanjkljivosti se pa ne spomnim zdajle.

21. Kako bi se po vašem mnenju te pomanjkljivosti lahko izboljšale?

Ja, da bi bil zdravnik bolj dostopen, da bi imel terensko službo ali pa kaj podobnega.(G65) Lažje bi bilo kot pa, da se jaz dol spravljam. Da bi bile te stvari bolj urejene za takšne, kot sem

jaz. Saj, če je človek mobilen še ni tak problem, zame je pa kar precejšna zadrega. Pa da bi bile storitve cenejše, da bi mogoče država ali pa občina več krila, da bi si ljudje lahko več privoščili.(G66)

- Finančni vidik doma za stare ljudi

22. Kdo v večini pokriva stroške oskrbe na domu?

Zdaj imam še pokojnino, sama s svojo pokojnino.(G67) Toliko imam, da trenutno še lahko plačam. Moram gledati, da ne zabredem. Če bi finančno zmogla bi mi pa prav prišlo, da bi imela še kaj zraven, tudi, če bi imela samo, da mi kakšno kavico skuhamo pa se malo usedejo za družbo zraven.

23. Kolikšen odstotek dohodka porabite za stroške oskrbe na domu?

Ja moram kar gledati, da skozi mesec pridem, ne smem razmetavati z denarjem.(G68) Ostane na koncu bolj malo, tako, da moram biti kar varčna.(G69) Trenutno še gre skozi. Položnice si pa delim z vnukom, ker, če bi morala pa še te sama plačevati pa nebi šlo čez. (G70)

- Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju

24. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo s svojim življenjem?

Še kolikor toliko.(G71) Jaz sem dala vojno čez, še prejšnje čase. Pa je bilo hudo. Še mož je rekel, da nič hudega, če se stvari dražijo, samo, da ne poka. Je zdaj dosti lažje kot je bilo takrat, ko je bila vojna tako, da sem še kar zadovoljna z življenjem.(G72) Sploh, ko gledaš kako imajo nekateri, tam kjer je vojna, pa brez hrane, brez vode, brez zdravil, joj joj. Samo, da ne poka.

25. Če bi imeli na voljo oziroma možnost izbrati institucionalno varstvo, ali bi ga izbrali ali bi želeli ostati v domačem okolju kot uporabnik oskrbe na domu?

Trenutno sem raje doma. Mi paše tako. Tukaj grem lahko ven, ko si zaželim, sicer zdele bolj poležavam, če bi bilo pa kakšno sonce bi pa šla ven.(G73) Ne bi šla rada v dom, razen, če drugače več ne bi šlo. Je tudi finančno kar zalogaj. Pa doma imam družino blizu pa sosede.(G74) Bi bila doma, sigurno.

Zapis pogovora z osebo H

- Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

1. Koliko časa že prejimate oskrbo na domu? Kakšno oskrbo prejimate?

Odkar sem v hlevu padel in si zlomil kolk. Ene tri leta bo že letos.(H1) Prej sem imel še živino, sem jo sam rihtal, potem mi je pa enkrat spodrsnilo in sem pod bika padel.(H2) Potem sem pa vse prodal, ker nisem več mogel rihtati. So mi pa zamenjali kolk pa neke vijake sem dobil noter. Drugače pa punce pridejo zjutraj ob osmih pa so do ene devetih tukaj.(H3) pa kosilo mi potem popoldne prinesejo.(H4) Vsak dan dvakrat, razen ob vikendih ne.(H5) Drugače, ko so začele sem rabil nego, so mi pomagale v kopalnico pa so me rihtale in tako. Potem se je pa stanje zboljšalo in sem zdaj čisto samostojen, edino kar mi pomagajo je to, da me s kremo namažejo, ko se stuširam, no pa kosilo mi prinesejo.(H6) Pa za družbo so mi (H7) in malo mi pospravijo.(H8)

2. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo z oskrbo?

Ja jaz sem zadovoljen, nimam kaj kritizirat.(H9) Punce so prijazne,(H10) vse zrihtajo kar rabijo.(H11) Pogovarjamo se vse sorte, od zgodovine do politike pa dogajanja po svetu.(H12) Vedno pridejo no, ni, da kdaj nebi prišle, tudi, ko je sneg. (H13)

3. Ali oskrba zadovoljuje vse vaše potrebe? Zakaj ja in zakaj ne?

Zame je tole čist dovolj kar imam.(H14) Saj ostalo pa sam zrihtam.(H15) Čez vikende sem prej tudi imel pa sem potem prekinil, ker nisem več rabil.

4. Kako bi ocenili splošne življenjske pogoje v domačem okolju?

Jaz pogrešam samo zdravje, nič drugega.(H16) Tole hišo sem pa sam zgradil, 2010 sem se vselil. Hiša čisto po mojih željah narejena in mi ustreza tako kot je.(H17) Drugače živim čisto sam, nimam nobenih sorodnikov.(H18) Spim kar v tej sobi (dnevna soba, kuhinja in jedilnica je v istem prostoru) na kavču, ker je tukaj najbolj toplo, v ostalih sobah je hladno.(H19) Saj so radiatorji tudi v drugih sobah ampak ni tako toplo, kot je tukaj. No tako, kot sem rekel velikih živali nimam več imam pa mačkov cel kup. Od mladičkov do odraslih mačk, jih je že kar malo preveč bi rekel.

- Avtonomija v domačem okolju

5. Kako pogosto in na kakšen način izražate svoje želje in potrebe?

Jah, če rabim kaj povem oziroma prosim soseda, da mi uredi ali pa prinese kaj iz trgovine.(H20) Pa saj nimam kaj posebnih želja, da bi zdaj lahko iz glave rekel. (H21)

6. Ali menite, da so vaše želje in potrebe slišane? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja saj mi vse zrihta, če se le da, jaz mislim, da ja. (H22)

7. Na kakšen način izražate svojo avtonomijo?

Zdaj sem dosti bolj samostojen, kot sem bili še nekaj časa nazaj.(H23) Veliko stvari sam postorim. Lahko še hodim samostojno, grem dvakrat na dan tudi na sprehod.(H24) Pa tudi v mesto grem, če je nujno. Se usedem na avtobus pa se peljem, ampak ne prav pogosto, samo, če je nujno.(H25) Rajši soseda prosim, da mi prinese. Zajtrk pa večerjo si sam pripravim, kosilo mi prinesejo,(H26) tuširam se tudi sam.(H27) Drva za kurjavo od soseda kupim, prej sem vse sam napravljaj, zdaj ne morem več.(H28) Tako no, sem še precej samostojen in upam, da bo tako ostalo čim dlje.

8. Sodelujete pri prilagajanju in oblikovanju oskrbe na domu? Pojasnite

Kaj pa vem, saj mi vse ustreza tako kot je, ne spreminjam nič.(H29)

- Zdravstvene storitve v domačem okolju

9. Kako bi ocenili svoje zdravje?

Jah bolj slabo.(H30) Kašljam trenutno veliko, ker imam kronični bronhitis.(H31) Tale megla pa hladen suh zrak mi ne naredita dobro. Ravno najboljše ni no. Je pa dosti bolje, kot je bilo.

10. Kakšne so vaše izkušnje z dostopom do zdravnika in kako pogosto ga obiskujete?

Ja obiščem ga kadar imam kakšno kontrolo ali pa kaj takšnega.(H32) Tisti zdravnik za pljuča pride sem dol, v Zagorje iz Ljubljane. Čeprav bi moral zdajle na kontrolo samo mi niso še nič poslali. Zdravnik je pa kar dostopen no, nisem še imel problemov z njim.(H33)

11. Kakšno je vaše mnenje o zdravstvenih storitvah, ki so vam na voljo?

Jah vredu, pregleda, zdravila predpiše.(H34) Zdravila imam za želodec in za pljuča.(H35) Nimam posebnih pripomb, se mi zdi vredu.

- Preživljanje prostega časa v domačem okolju

12. Kako preživljate svoj prosti čas?

Bolj malo sem notri. Po navadi sem največ kar zunaj.(H36) Hodim veliko naokoli, enkrat zjutraj pa potem še enkrat popoldan.(H37) Drugače pa nič posebnega ne počnem. Televizije nimam, ker je ne rabim. Saj so mi jo že hoteli naštimati samo nimam nič želje gledati. Včasih radio poslušam, Veseljaka najraje.(H38) Pa k sosedu se včasih na kakšno pijačo oglasim. (H39)

13. Kakšne aktivnosti so vam na voljo? Katerih se najraje udeležite in zakaj?

Včasih sem bil pri gasilcih, potem so me pa stran dali po 25 letih.(H40) Zdaj pa nisem nikamor včlanjen.(H41) Nimam interesa, da bi kam hodil.(H42)

- Socialne mreže v domačem okolju

14. S kom se najpogosteje družite in na kakšen način?

Ja samo s sosedom pa temi oskrbovalkami imam stik, z nobenim drugim.(H43) Družine pa sorodnikov nima.(H44) S sosedom se pa včasih dobiva, ali on pride k meni ali grem pa jaz k njemu, ker sva tako blizu.(H45) Z oskrbovalkami se pa pogovarjam kadar pridejo, pa se včasih usedejo pa se kaj pomenimo. (H46)

15. Kako pogosto imate stike s svojci?

Nimam nobene družine in nobenih svojcev, sem sam ostal.(47)

16. Kdo vam je v oporo oziroma na koga se lahko najbolj zanesete?

Na soseda, on mi vedno pomaga, če kaj rabim.(H48) Če je kaj resnega potem se na oskrbovalke zanesem, ne vem nazadnje, ko sem imel napad žolča pa sem bruhal so potem one rešila klicale.(H49) Soseda imam pa za kakšne bolj osebne zadeve.

- Strahovi/tveganja v domačem okolju

17. Česa vas je v povezavi z življenjem v domačem okolju najbolj strah oziroma kje vi vidite največja tveganja?

Ah nič me ne skrbi, kaj bi me pa skrbelo?(H50) Meni je v redu tako kot je, sploh ne razmišljam o vsem kar bi lahko bilo. Za zemljo me pa tudi ne skrbi, bo že rihtal tisti, ki bo za mano prišel. Jaz sem jo že dovolj premetal v svojem življenju. Saj nimam nobenega sorodnika za sabo, da bi me rabilo kaj skrbet.(H51) Bojo že.

18. Na kakšen način se spopadate s strahovi in tveganji?

Ne razmišljam o tem.(H52)

19. Kako bi lahko zmanjšali občutek strahov?

/

- Pomanjkljivost domačega okolja

20. Kje vidite največje pomanjkljivosti bivanja v domačem okolju?

Ne ne vidim nobenih pomanjkljivosti.(H53) Dolgčas mi nikoli ni, saj sem sam ampak ne pogrešam družbe. Važno, da imam za jest, kje za spat pa, da mi je toplo pa imam dovolj.(H54)

21. Kako bi se po vašem mnenju te pomanjkljivosti lahko izboljšale?

Ne vidim pomanjkljivosti bivanja doma.

- Finančni vidik doma za stare ljudi

22. Kdo v večini pokriva stroške oskrbe na domu?

Sam krijem vse stroške oskrbe iz moje pokojnine.(H55) V rudniku sem delal, polnih 40 let in imam polno pokojnino.

23. Kolikšen odstotek dohodka porabite za stroške oskrbe na domu?

Jah bolj malo mi ostane, mislim, da nekje 400 eur na mesec nanese vse skupaj.(H56) Potem pa še položnice pa hrana pa zmanjka.(H57) Več kot polovico gre za tole oskrbo po mojem. (H58)

- Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju

24. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo s svojim življenjem?

Jah saj sem kar zadovoljen.(H59) Imam kar rabim, živim kakor hočem, da le slabše nebi bilo.(H60)

25. Če bi imeli na voljo oziroma možnost izbrati institucionalno varstvo, ali bi ga izbrali ali bi želeli ostati v domačem okolju kot uporabnik oskrbe na domu?

Jaz nebi šel v dom.(H61) Jaz bi bil doma dokler bi bil lahko.(H62) Mi je všeč tako kot je in bi rad, da tako ostane.(H63) Doma sem sam svoj šef pa lahko povsod grem.(H64)

Zapis pogovora z osebo I

- Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

1. Koliko časa že prejemate oskrbo na domu? Kakšno oskrbo prejemate?

Hodijo k meni pa že od februarja lani (11 mesecev).(I1) Jaz sem bila dva meseca v bolnici v Trbovljah. Potem sem pa rekla sinu »kam naj grem zdaj v dom ali domov?« pa je sin rekel naj kar domov pridem. Ko sem pa domov prišla, je imel pa že vse zrihtano. Posteljo je najel, mizo je že imel pripravljeno, vse vse. Pomagajo pa tako, da me zjutraj umijejo pa zrihtajo,(I2) potem pa še popoldne pridejo enkrat, ja.(I3) Dvakrat na dan pridejo med tednom.(I4)

2. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo z oskrbo?

Jaz sem zelo zadovoljna.(I5) Edino to nisem zadovoljna, da mi vsake 14 dni glavo umivajo.(I6) To bi lahko naredila ena oskrbovalka, ki me pride umit pa bi mimogrede še glavo umila, ne pa da na vsake 14 dni pride še ena čisto posebej, da mi glavo umije, pa jo moram potem posebej plačevati še dodatno uro.(I7) Bi lahko ena to vse naredila. Pol ure ima, če me previja eno uro da pa še zraven, če mi glavo umiva. To bi lahko vse ena naredila, kaj pa je to 10 min, oni pa kar eno uro pišejo. Tole mi ne paše. Edino to me moti no, druge stvari so mi pa v redu. So zelo prijazne pa tople osebe.(I8) Lepo naredijo nego, temeljito, tako kot je treba, drugih pripomb nimam.(I9) Je pa res, da smo naredijo pa grejo, ne. Svoje delo opravijo in to je to, mogoče bi si želela, da bi se kakšna kaj usedla pa da bi malo poklepetale.(I10) Pa saj so vse luštne, vse rade govorijo in nič ne rečem, če imajo še kakšno minuto se tudi usedejo pa se kaj pogovarjamo ali pa malo podaljšajo, ne grejo takoj na minuto.(I11) Samo preveč pa tudi ne morejo, ker potem bi bila pa takoj še ena ura zraven.

3. Ali oskrba zadovoljuje vse vaše potrebe? Zakaj ja in zakaj ne?

Jaz sem vdova že 40 let in sin skrbi zame.(I12) Mi iz trgovine prinese, pa more skrbet za plenice pa vsa zdravila pa to.(I13) Drugače oskrba pa zadovoljuje moje potrebe nimam pripomb.(I14) Vse kar naredijo, naredijo dobro edino to pranje glave me moti, ker finančno precej nanese.(I15)

4. Kako bi ocenili splošne življenjske pogoje v domačem okolju?

Ja v redu, mam drugače sobo ampak je premrzlo tam za spat.(I16) Tukaj v dnevni sobi je krušna peč pa je bolj toplo, pa radiator imam, ki me pogreje.(I17) Tole posteljo imamo izposojeno iz trgovine.(I18) Ni treba nič plačevati, razen, če bi se kaj poškodovalo potem je pa treba plačati. Drugače pa imam vse kar rabim, nič mi ne manjka.(I19) V redu se počutim doma,(I20) hčerko imam tudi doma, mi kuha, vse rihta, saj vidite polno mizo imam, mi stalno streže.(I21) Nič ne pogrešam. Edino najbolj hudo je kadar grem na blato, punca (hčerka) mi noče nič pomagati, potem se pa sama matram.(I22) Pravi, da smrdi, jaz ne morem pomagati, če smrdi.

- Avtonomija v domačem okolju

5. Kako pogosto in na kakšen način izražate svoje želje in potrebe?

Ja če imam kakšno željo jo povem sinu ali pa hčerki.(I23) Ni ravno pogosto, ker imam vse kar rabim.(I24) Če bi pa bilo kaj mi pa zrihtajo.(I25)

6. Ali menite, da so vaše želje in potrebe slišane? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja, jaz se počutim slišano.(I26) Saj, če pride kaj me poslušajo pa mi potem to tudi zagotovijo.(I27) Ni bilo še tako, da bi me ignorirali. Pa tudi za hrano me vedno vpraša »kaj bomo pa danes jedli?«, pol pa rečem, enkrat repo skuhaj pa imamo repo, enkrat zelje, enkrat makarone, vedno mene vpraša.(I28)

7. Na kakšen način izražate svojo avtonomijo?

Veste kako jas nisem več samostojna kot sem bila prej. Rabim pomoč pri vsem edino, jem še lahko sama pa, če se mi bo tale noga pozdravila bom mogoče še z berglam lahko kam šla.(I29) Drugače sem pa kar odvisna od oskrbe drugih, nisem samostojna. (I30)

8. Sodelujete pri prilagajanju in oblikovanju oskrbe na domu? Pojasnite

Ne bi rekla, da kaj prilagajam. Mi ustreza tako kot je, ni potrebno, da bi se kaj spreminjalo.(I31)

- Zdravstvene storitve v domačem okolju

9. Kako bi ocenili svoje zdravje?

Ah sem se že vsega naveličala, če bi le lahko hodila pa ne morem.(I32) Žile imam tudi slabe.(I33) Tablete za ožilje jem. (I34) Pa tukaj na teli nogi se je kar sama od sebe rana naredila, pa mi zdravijo zdaj to pa previjajo.(I35) Pa veste prej sem še hodila z berglam, potem pa kar čez noč nisem več mogla na nogo stopit zaradi tegale. Potem me je pa v bolnico peljal, sin sem pa tam ostala nekaj časa. Zdaj pa bolj kot ne ležim.

10. Kakšne so vaše izkušnje z dostopom do zdravnika in kako pogosto ga obiskujete?

Ja luštna zdravnica je.(I36) Jo kar redno obiskujem, me sin pelje do nje. Grem na kontrolo redno.(I37) Me posluša, prijazna je, zdravila mi daje.(I38) Prej sem imela enega zdravnika, potem je pa nehal delati in sem nekaj časa kar od enega do drugega hodila pa je vsak rekel, da ima polno, no potem sem pa pri tej ostala, ker je edina imela prosto.(I39) Zdaj me je tako voda pekla, pa je šel sin do zdravnice, no pa je dala ene tablete mi, ki nucajo. Pa veliko moram pit je rekla.

11. Kakšno je vaše mnenje o zdravstvenih storitvah, ki so vam na voljo?

Ne vem nekaj bi lahko zastonj dali se nabere vse skupaj finančno.(I40) Pa enkrat mi vložkov zmanjka, enkrat mi plenic zmanjka, enkrat mi podlog zmanjka, potem mora pa k zdravniku po potrdilo, da lahko dobi nove. Pa tale sirup je rekla zdravnica, da moram stalno pit, za želodec, na enkrat dobim 10 flašk pa samo polovico krije zdravstvo, ostalo moram vse sama plačat.(I41) Tole imam komaj za pol meseca. Kreme moram pa vse sama kupit.(I42) Jaz si moram vsak večer križ namazat s telim Voltarenom.

- Preživljanje prostega časa v domačem okolju

12. Kako preživljate svoj prosti čas?

Malo berem, malo televizijo gledam. Vsakega malo. Berem novice pa Kmečki glas,(I43) po televiziji pa gledam kakšne oddaje.(I44) Gorskega zdravnika gledam, pa zdajle bo neka nova slovenska oddaja. Zvečer pa poročila gledam. Ko je toplo me pa tudi ven peljejo na teraso,(I45) pa gugalnico imam zunaj in se gugam.(I46) Potem sem pa zunaj na sončku pa mačke božam ali pa naravo, ptičke gledam.(I47) Tudi zdajle pozimi rada skozi okno ptičke gledam. (I48) Tako nekako pa je dan okoli.

13. Kakšne aktivnosti so vam na voljo? Katerih se najraje udeležite in zakaj?

No saj sem povedala to kar doma počnem. Drugam pa nikamor ne grem, nisem v nobeno društvo včlanjena pa tudi ne poznam kaj imajo.(I49) Meni je čisto dovolj to kar imam, nič ne pogrešam drugega.(I50) Tudi prej nisem nikamor hodila.(I51) Saj ni bilo časa, če imaš kmetijo.

Ko sem bla še mlada, sem ob petih vstala, da sem za krave nakosila pa v hlevu uredila stvari, potem sem otroke v šolo peljala. Potem je bilo treba že kosilo skuhat, kmalu za tem so bili pa že otroci doma. Pa še mama samohranilka sem bila, ker mi je mož tako mlad umrl. Štiri otroke mi je pustil, saj nisem mela časa kam iti.

- Socialne mreže v domačem okolju

14. S kom se najpogosteje družite in na kakšen način?

Ja s hčerko smo največ skupaj, ker smo v isti hiši.(I52) Pa sin me pride vsak dan pogledat zvečer, ker je tukaj zraven doma.(I53) Hčerka iz Hrastnika, ko je v službo hodila je bila vedu, ko je pa s službo nehala je začela pa piti. (I54) Tako daleč je prišlo, da se je že čisto spremenila. Tako, da se ne vidimo kaj pogosto.(I55) Pa toliko časa sem bila v bolnici pa tudi enkrat ni prišla na obisk. Tista hčerka, ki je v Trbovljah doma ona je pa malo boljša, ona pa pride na obisk bolj pogosto.(I56) Pa pride in kakšen teden kar tukaj gor prespi, da malo pomaga.

15. Kako pogosto imate stike s svojci?

Ja sina imam takoj tukaj zraven ima hišo.(I57) Je poročen. Pa še tri hčerke imam.(I58) Ena je v Trbovljah doma, ena je v Hrastniku ena je pa tukaj doma. Vnukinjo imam tudi, ki v bolnici dela.(I59) To je pa od hčerke hčerka. No saj imajo vsi družine, razen ta hčerka, ki je doma. Saj, ko je bila mlada se je rada s fanti pogovarjala, samo za res pa ni nobenega prijela. Pa saj je bolje tako, drugače bi pa od doma mogla iti. Kdo bi pa mene rihtal potem, če hčerke ne bi bilo.

16. Kdo vam je v oporo oziroma na koga se lahko najbolj zanesete?

Ja na sina še najbolj od vseh.(I60)

- Strahovi/tveganja v domačem okolju

17. Česa vas je v povezavi z življenjem v domačem okolju najbolj strah oziroma kje vi vidite največja tveganja?

Kaj pa vem, včasih razmišljam, da če se mi bo stanje šlo na slabše, da me bodo najbrž morali v dom dat, kaj pa vem.(I61) Tja pa nebi preveč rada šla.(I62) No pa finančno je kar zalogaj a ne, bi lahko bilo kaj ceneje, ker kolikor gledam po novicah in tako se cene kar dvigajo, jaz srčno upam, da se ne bo preveč podražilo v prihodnosti.(I63)

18. Na kakšen način se spopadate s strahovi in tveganji?

A veste, da poskušam sploh ne razmišljat o tem.(I64) Potem pa spat ne moreš, če razmišljaš takšne stvari.

19. Kako bi lahko zmanjšali občutek strahov?

Ja ne vem, ker ne razmišljam o tem. (I65)

- Pomanjkljivost domačega okolja

20. Kje vidite največje pomanjkljivosti bivanja v domačem okolju?

Ja jaz osebno ne vidim nobenih pomanjkljivosti.(I66) Meni paše biti doma, jaz sem najbolj srečna doma. (I67)

21. Kako bi se po vašem mnenju te pomanjkljivosti lahko izboljšale?

/

- Finančni vidik doma za stare ljudi

22. Kdo v večini pokriva stroške oskrbe na domu?

Ja sin plačuje tole zame, on je prevzel skrb zame.(I68) Pa iz moje pokojnine gre tudi nekaj.(I69) Dobro bi bilo, če bi sinu kaj denarja dali a ne. Jaz moram tole vse sama plačevati, tele kreme pa zdravila pa pripomočke za nego in kar nanese.(I70) Sin pa tudi nima prav visoke plače. Veste mene je treba 3x na dan previti pa gre dosti plenice in vložkov. To bi najbolj nucala.

23. Kolikšen odstotek dohodka porabite za stroške oskrbe na domu?

Ah kje bo kaj ostalo, je treba oskrbo plačevati, je treba položnice plačevati, hrano pa zmanjka.(I71) Bolj malo ostane na koncu meseca. (I72)

- Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju

24. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo s svojim življenjem?

Sila mi ni nobena.(I73) Ko bi vsaj hodila lahko. Sem pa zadovoljna, ker sem lahko doma.(I74)

25. Če bi imeli na voljo oziroma možnost izbrati institucionalno varstvo, ali bi ga izbrali ali bi želeli ostati v domačem okolju kot uporabnik oskrbe na domu?

Ne bi šla v dom, rajši sem doma.(I75) Tukaj sem celo življenje živel, tukaj imam sina pa hčerko, tukaj imam svoje stvari in sem navajena živeti neko svojo rutino.(I76) Tam se moraš pa čisto drugim stvarjem prilagoditi, to mi pa ne paše. (I77)

Zapis pogovora z osebo J

- Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

1. Koliko časa že prejemate oskrbo na domu? Kakšno oskrbo prejemate?

Ja ene dve leti že hodijo punce k meni.(J1) Vsak drug dan se tuširamo, tam mi malo pomagajo, da ne padem, se bojim, da bi padla.(J2) Vsak drug dan se pa tudi masiramo, ker me koža srbi od nekkih tablet in imam zdaj eno kremo, ki pri tem pomaga.(J3) V glavnem pridejo pa med tednom, vsak dan za pol ure (J4) in kosilo prinesejo na vsake tri dni (ponedeljek, sredo in petek). (J5)

2. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo z oskrbo?

Ja s puncam sem zelo zadovoljna, so enkratne. (J6) Res super so, prijazne.(J7) Pa veste jaz sem cel dan sama pa potem malo poklepeta in mi tudi veliko pomeni.(J8) Vse so super. Naredijo vse tako kot je treba, ni da ni.(J9) Edino hrane se pa naveličaš, ker je stalno ena in ista.(J10) Jaz imam ponedeljek, sredo in petek kosilo. In to je na ponedeljek vedno rižota ali pa so makaroni, na sredo je vedno enolončnica, na petek so pa ribe. Za ribe sem pa rekla, da nebi, da mi naj kaj drugega pošljejo.(J11) No pa so zamenjali.(J12) Za torek pa četrtek si pa sama skuham ali si pa prihranim kakšne zrezke, ker je vedno veliko te hrane pa ne zmorem vsega pojesti.

3. Ali oskrba zadovoljuje vse vaše potrebe? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja zaenkrat je dovolj.(J13) Zadovoljuje vse kar rabim.(J14) Saj pravim jaz rabim samo nekoga zraven, ko se tuširam, da ne padem pa da mi malo družbo delajo, ko sem sama.(J15) Več pa ne rabim.

4. Kako bi ocenili splošne življenjske pogoje v domačem okolju?

Ja jaz sem zelo zadovoljna z mojimi življenjskimi pogoji.(J16) Imam vse kar rabim.(J17) To je moja hiša, tukaj živim že od nekaj in tukaj si želim ostati čim dlje.(J18) Velika je ravno prav zame,(J19) počutim se domače in varno tukaj.(J20) Malo je odmaknjeno od mesta, da imam mir ampak še vedno dovolj blizu, da lahko skočim po opravkih, če rabim.(J21) Edino stopnice so mi malo zoprne, ampak mi je sin zdaj naštimal ograjo, da se lahko primem pa je veliko bolje. (J22)

- Avtonomija v domačem okolju

5. Kako pogosto in na kakšen način izražate svoje želje in potrebe?

Ja sinu povem, pa snahi.(J23) Pa mi vse ustrezajo. Jaz samo rečem to pa to bi rada pa mi vse zrihta, vse prinese, tukaj sploh ni nobenega problema.(J24) Pa tudi telim puncam rečem, če je

kaj.(J25) Zdaj kakšnega konkretnega primera ne vem iz glave ampak so zelo ustrežljive, ni nobene težave nikoli bilo.

6. Ali menite, da so vaše želje in potrebe slišane? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja, ja. Saj pravim, da dobim vse kar si zaželim pa kar rabim.(J26) Imam zatega sina.

7. Na kakšen način izražate svojo avtonomijo?

Jaz sem še skoraj čisto samostojna veste.(J27) Hodim lahko še sama,(J28) tudi avto še peljem, ampak samo, če je nujno.(J29) Če se le da sina prosim, da me pelje. Drugače se pa še čisto sama uredim. Sama si dan zorganiziram,(J30) sama se za zdravnika menim,(J31) skratka vse sama naredim. Samo pri določenih stvareh rabim pomoč, pa še to je bolj iz varnostnih razlogov, da ne bi padla slučajno, ker sem sama v hiši.(J32)

8. Sodelujete pri prilagajanju in oblikovanju oskrbe na domu? Pojasnite

Ja jaz je nič ne prilagajam oziroma oblikujem, meni tako paše kot je.(J33) Punce so prijazne, vse uredijo. Nimam nobenih pripomb in nobenih želja, da bi bila oskrba na kakršenkoli način drugačna. Mi ustreza tako kot je.

- Zdravstvene storitve v domačem okolju

9. Kako bi ocenili svoje zdravje?

Ni ravno najboljše no. (J34) Veste jaz sem imela raka na prsih, no pa so mi prsa vzeli pa tole je kar dobro.(J35) Imam pa druge težave. Takole bom rekla, pri teh letih je kar naprej nekaj. Zdravila moram jemati. Imam zdravila za pritisk, si vsako jutro pritisk izmerim.(J36) Imela sem tudi pljučno embolijo hudo, tako, da imam močna zdravila tudi za to.(J37) Potem imam pa tudi neke tabletko, ki so mi jih dali na onkološkem, ki preprečujejo razvitje raka še kje drugje po telesu.(J38) 6 tablet imam na dan in za to vse sama poskrbim. Saj pravim vsako jutro si pritisk izmerim, pa vročino, zajtrk naredim. Vse sama.

10. Kakšne so vaše izkušnje z dostopom do zdravnika in kako pogosto ga obiskujete?

Veste kaj, na onkološkem so enkratni.(J39) Prijazni zdravniki, sestre, vsi, ne morete primerjati z drugim ambulantami.(J40) Osebno zdravnico imam pa tudi čudovito.(J41) Prijazna, srčna.(J42) Veste jaz sem tako stara pa do zdaj me še noben zdravnik ni domov poklical, ta me pa pokliče, skrbna zelo.(J43) Edino na telefon jih je težko dobit, večkrat rabim poklicat, da jih dobim.(J44) Grem pa kar pogosto, ja.(J45) Imam kontrole in podobno.

11. Kakšno je vaše mnenje o zdravstvenih storitvah, ki so vam na voljo?

Ne vrede imajo zrihtano.(J46) Za zdravila samo pokličem, ne rabim nič tja hodit, dajo potem oni to v lekarno pa se samo tam vzame.(J47)

- Preživljanje prostega časa v domačem okolju

12. Kako preživljate svoj prosti čas?

Uf si najdem zaposlitev. Križanke rešujem,(J48) televizijo gledam,(J49) berem,(J50) malo brskam in po predalih pospravljam, pa tako.(J51) Po televiziji si po navadi zvečer ob 8ih najdem kakšen lep film, drugače pa rada gledam šport, pri skokih sem uživala zdaj še pa še.(J52) Pa kakšne kvize rada gledam, tale Vem mi je všeč ali pa Milijonar.(J53) Tistega Maria pa ne preveč (kviz Joker), mi ni tako všeč. Berem pa knjige, imam tamle veliko knjig in najraje berem kriminalke.(J54) Pa poleti grem malo na vrt ali pa teraso posedet in tako. (J55)

13. Kakšne aktivnosti so vam na voljo? Katerih se najraje udeležite in zakaj?

Jaz sem večinoma kar doma ne hodim na nobene aktivnosti. (J56) Vem, da je to društvo upokojencev (J57) ampak nimam interesa, da bi se včlanila.(J58) Meni paše biti doma in niti ne pogrešam nobenih dodatnih aktivnosti.(J59) Se zaposlim sama čisto dovolj.

- Socialne mreže v domačem okolju

14. S kom se najpogosteje družite in na kakšen način?

Ja sina imam tukaj blizu doma in pride skoraj vsak dan.(J60) Vsak dan se dvakrat slišiva po telefonu, vse mi iz trgovine prinese, res imam zatega sina.(J61) Pa tudi snaha je vreda.(J62) Mam pa tudi dva vnučka in eno pravnučko celo.(J63) Pa vsako nedeljo grem k sinu gor na kosilom, tako, da imamo dovolj stikov, so zelo pogosti.(J64) Drugače stike imam še s tole sosedo zraven, se včasih na kakšni kavi dobimo, ampak ne vsak dan, tako kakor pride.(J65) Z drugimi pa ne toliko, sem bolj kot ne doma. Ne rada hodim okoli.

15. Kako pogosto imate stike s svojci?

Vsakodnevno (glej odgovor zgoraj).

16. Kdo vam je v oporo oziroma na koga se lahko najbolj zanesete?

Na sina.(J66) Tudi sin me na onkološkega vozi, ne rabim nikoli rešilca klicat. No pa na snaho tudi.(J67)

- Strahovi/tveganja v domačem okolju

17. Česa vas je v povezavi z življenjem v domačem okolju najbolj strah oziroma kje vi vidite največja tveganja?

Veste jaz ne razmišljam kaj veliko o prihodnosti pri teh letih. (J68) Takole razmišljam, dokler bom lahko bom doma, če pa ne bom mogla več bom šla pa v dom.(J69) Gor sem dala prošnjo in sem v vrstnem redu. Tako, da nimam nobenih posebnih strahov ali pa da bi videla kakšna tveganja. Saj imam oskrbovalke, ki pridejo pa s sinom sva konstantno na vezi, tako, da ni strahu.(J70) Edino kar se bojim je, da bi padla.(J71) Za eno sem slišala, da je zdaj pred kratkim padla pa si hrbtenico poškodovala. No edino tega me je strah.

18. Na kakšen način se spodate s strahovi in tveganji?

Ja bolj previdna poskušam biti saj ni kaj.(J72) Tele tepihe sem vse stran dala, da se ne spotaknem, pa tamle po stopnicah so mi držala naštimali, da se lahko primem pa sem malo bolj sigurna.(J73)

19. Kako bi lahko zmanjšali občutek strahov?

Pa saj nimaš kaj veliko veste, to je starost. Človek je manj stabilen pa pride do tega. Na srečo imam sina blizu pa se pogosto slišiva tako, da tudi, če bi padla bi hitro pogruntal, da nekaj ni vreda, ker me nebi mogel priklicati. (J74)

- Pomanjkljivost domačega okolja

20. Kje vidite največje pomanjkljivosti bivanja v domačem okolju?

Veste človek ima svoje navade in jaz po operaciji sem bila pri sinu. Pa imata krasno hišo in super se razumemo, stregli so me spredaj in zadaj ampak doma je pa le doma. Imaš svoje navade, ki jih lahko le doma uresničuješ.(J75) Bolj v svojem ritmu lahko živiš doma kot pa, če si v domu. (J76) Tam se moraš njihovemu urniku prilagajat, njihovim pravilom in ni tako fino, kot je doma. (J77) Drugače je, tukaj delam tisto kar hočem, v domu pa ne. Ne more bit enako, tako, da jaz v povezavi z bivanjem doma ne vidim nobenih pomanjkljivosti, samo pluse.

21. Kako bi se po vašem mnenju te pomanjkljivosti lahko izboljšale?

Ne vidim nobenih pomanjkljivosti bivanja v domačem okolju.(J78)

- Finančni vidik doma za stare ljudi

22. Kdo v večini pokriva stroške oskrbe na domu?

Sama plačujem vse iz svoje pokojnine.(J79) Sem imela kar težko službo, dolga leta, sem bila računovodkinja in imam kar lepo pokojnino.(J80) Tako, da vse plačam sama, tudi položnice, olje za ogrevanje, vse vse. (J81)

23. Kolikšen odstotek dohodka porabite za stroške oskrbe na domu?

Mi dovolj ostane za moje osebne potrebe to sploh ni problem.(J82) Zapravim manj kot polovico za oskrbo na domu, ker imam samo pol ure na dan in kosilo.(J83)

- Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju

24. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo s svojim življenjem?

Jaz sem zelo zadovoljna.(J84) Da bi lahko le čim dlje časa takole živela pa bom srečna.(J85) Zdaj pričakujemo še enega pravnučka, zdaj imamo pravnučko, za tega pa še ne vemo kaj bo.

25. Če bi imeli na voljo oziroma možnost izbrati institucionalno varstvo, ali bi ga izbrali ali bi želeli ostati v domačem okolju kot uporabnik oskrbe na domu?

Tako kot sem rekla, jaz bi bila doma kolikor dolgo bi le lahko bila, če bo pa stanje tako slabo bom šla pa v dom. (J86)

Zapis pogovora z osebo K

- Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

1. Koliko časa že prejemate oskrbo na domu? Kakšno oskrbo prejemate?

Od maja lansko leto (8 mesecev).(K1) Pride pa enkrat na dan med tednom po eno uro zjutraj.(K2) Pa me preoblečejo pa plenico zamenjalo, malo prebrišejo,(K3) pa kaj se tudi pogovorimo.(K4) Saj drugače mi pa žena pomaga, pa žena mi še tudi kuha in pospravlja.(K5) Veste mene je pred kakšnim slabim letom kap in imam levo polovico telesa čisto zakrčeno, pa rabim, da mi pomagajo.(K6)

2. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo z oskrbo?

Zaenkrat sem zelo zadovoljen z oskrbo.(K7) Mi nič ne manjka, nič ne pogrešam.(K8) Pa tudi punce so prijazne,(K9) dobro naredijo svoje delo,(K10) vedno pridejo, vsak dan.(K11) Pa tudi pogovarjamo se včasih malo, so zelo take prijazne in zgovorne. Nič nimam slabega za povedati no.

3. Ali oskrba zadovoljuje vse vaše potrebe? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja zaenkrat zadovoljuje ja.(K12) Meni je važno, da sem čist pa, da sem na toplem in, da imam kaj za jest pa je dovolj.(K13) Saj pravim naredijo vse svoje naloge in meni je to dovolj, ker za ostale stvari imam pa tako ali tako družino doma. Imam sina pa hčerko v isti hiši pa še žena je tudi doma.

4. Kako bi ocenili splošne življenjske pogoje v domačem okolju?

Ja tole je moj dom tukaj sem jaz doma.(K14) Dobro je, da sem doma, bolje je kot pa, če bi bil v domu.(K15) Čeprav žena pravi, da če bom nagajal bom šel kar v dom. Tam pa ne bom dolgo živel, tam bom pa kar hitro šel. Hišo sem sam zgradil, to je moj dom in tukaj želim ostati.(K16) Tole posteljo prilagojeno sem si sposodil pri Soči.(K17) To je moja hiša, sem jo sam naredil no pa zdaj tudi šparam vso pokojnino, kar ostane nič ne porabim, da bom streho menjal na hiši.

- Avtonomija v domačem okolju

5. Kako pogosto in na kakšen način izražate svoje želje in potrebe?

Po navadi pride samo ena pa njej potem povem, ko pride (oskrbovalki).(K18) Ali pa ženi oziroma tem domačim tukaj povem, če bi kaj rad. (K19)

6. Ali menite, da so vaše želje in potrebe slišane? Zakaj ja in zakaj ne?

Ja, ja kar naredijo tako kot si jaz želim.(K20) Me poslušajo.(K21) Če kaj povem, se potrudijo, da če se le da ustrezajo.(K22)

7. Na kakšen način izražate svojo avtonomijo?

Jah pogledite jaz kaj veliko sam ne morem delati.(K23) Sam iz postelje ne morem, to mi morajo pomagati na voziček pa, da me potem peljejo ven, sploh spomladi, ko je topleje, zdaj ne.(K24) Umivati se tudi ne morem sam, mi pomagajo.(K25) na stranišče tudi ne morem sam, imam plenico.(K26) Tako, da kaj veliko samostojnosti jaz nimam. Bolj kot ne drugi delajo stvari za mene oziroma mi morajo pomagati. Tako, če imam kdaj kakšno željo do hrane ali pa kaj podobnega povem, drugo pa ne.(K27)

8. Sodelujete pri prilagajanju in oblikovanju oskrbe na domu? Pojasnite

Ah to vejo vse same kar je treba narediti.(K28) Jaz samo včasih opomnim, tole pa tole je treba narediti pa se vse zrihtajo.(K29)

- Zdravstvene storitve v domačem okolju

9. Kako bi ocenili svoje zdravje?

Zelo zanič.(K30) Saj delajo vse kar lahko samo imam občutek, da ne bom več dolgo. Vse me boli, včasih me tako boli, da tele rjuhe vse dol zmečem potem pa hčerka pride pa mi jih nazaj gor da.(K31) Pa spati ne morem ponoči. (K32)

10. Kakšne so vaše izkušnje z dostopom do zdravnika in kako pogosto ga obiskujete?

Saj ga še nikoli tukaj ni bilo, pa bi rad videl, da bi prišel. (K33) Jaz pa k njemu ne morem, ker ne morem hodit. Noga pa roka sta čisto fuč. Nisem preveč zadovoljen.(K34) V mojem primeru se mi ne zdi preveč dostopen, ker ne morem do njega, sem pa tudi noče pridet.(K35)

11. Kakšno je vaše mnenje o zdravstvenih storitvah, ki so vam na voljo?

Zdravila dobim, za bolečine pa injekcije.(K36) Sina imam hemofilika pa je že navajen teh stvari tako, da mi potem kar on to zrihta, da mi da injekcijo pod kožo. No vsaj plačevati mi ni treba nič za tele tablete, daš kar tam kartico pa jih dobiš.(K37) Mi jih sin ali pa hčerka prineseta, sam tako ali tako ne morem po njih. (K38) Pa plenice tudi dobim, zaenkrat jih ne rabim dokupovat ampak po mojem bom kmalu prišel do tega, da jih bom moral še dokupovat zraven, ker bo premalo.(K39) Mislim, da jih po pet dobim trenutno. Zdajle čakam tudi tole rehabilitacijo, osemkrat jo bom imel. Treba je malo razgibat tole levo nogo, če bo kaj zašpilalo nazaj ali ne bo nič. Imam pa tudi fizioterapevta svojega osebnega, on pride pa k meni pa sem kar zadovoljen z njim.(K40) To sam plačujem, 40 eur je ena ura. Pa mi pomaga, mi dobro naredi.

- Preživljanje prostega časa v domačem okolju

12. Kako preživljate svoj prosti čas?

Malo berem pa televizijo gledam tamle.(K41) Najraje imam kakšen šport, trenutno smučanje pa skoke gledamo, poleti pa tudi kakšen nogomet ali pa atletiko.(K42) Kar je no. Pa domačo muziko poslušam, ker sem včasih tudi sam igral frajtonarico.(K43) Saj jo še imam samo ne gre več, tole me je čisto iz tira vrglo. Berem pa časopis, tale lokalni zasavski.(K44) Ko je toplo me včasih kaj na voziček posadijo pa na teraso peljejo, da na sončku posedim pa naravo gledam.(K45) Drugače pa nič kaj prav posebnega.

13. Kakšne aktivnosti so vam na voljo? Katerih se najraje udeležite in zakaj?

Se nobenih drugih aktivnosti ne udeležujem, nisem nikjer včlanjen.(K46) Tudi prej nisem bil pa tudi zdaj nisem.(K47) Poznam pa upokojence, vem, da imajo izlete pa takšne reči,(K48) pa vem da imamo gasilsko društvo (K49) pa ribiško društvo ampak me to ni nič kaj vleklo. (K50)

- Socialne mreže v domačem okolju

14. S kom se najpogosteje družite in na kakšen način?

Ja družino imam skoraj celo tukaj zraven.(K51) Hčerka je še študentka, piše magisterij in je tukaj zraven v sobi tako, da ji lahko samo potrkam pa pride k meni.(K52) Pa pomaga tudi pri previjanju, ker je v tej stroki tudi (medicinska sestra). Potem sina imam spodaj v hiši ima svojo firmo se z računalništvom ukvarja, potem pa te programe in to dela in ima dela čez glavo.(K53) Pa enega vnučka imam tudi.(K54) No pa z ženo sva pa največ skupaj.(K55) No pa z oskrbovalkami imam stik, ko pridejo vsak dan.(K56)

15. Kako pogosto imate stike s svojci?

Smo vsi v isti hiši se veliko družimo. (K57)

16. Kdo vam je v oporo oziroma na koga se lahko najbolj zanesete?

Ja na svoje najraje vidim, če kaj pride, da kar na svoje. Hčerko imam zelo rad, ima pa tisti svoj karakter, takole mora bit pa pika. Kar na ženo ali pa na sina no bom rekel, da največkrat.(K58)

- Strahovi/tveganja v domačem okolju

17. Česa vas je v povezavi z življenjem v domačem okolju najbolj strah oziroma kje vi vidite največja tveganja?

Ja seveda, tole od tele bolezni.(K59) Me velikokrat vse boli, od vrha glave pa do pet dol. Bi kar konec naredil, če bi lahko. Glede oskrbe me pa nič ne skrbi.(K60) Edino, da bi v dom moral, to mi pa ni, da bi šel. (K61)

18. Na kakšen način se spodate s strahovi in tveganji?

Ja težko, najraje bi kar konec naredil.(K62) V dom pa nebi rad šel, ker tam pa ne bi dolgo živel. Se kar bolj za sebe držim glede tega, saj ni kaj, čakaš pa upaš, da bo bolje.(K63)

19. Kako bi lahko zmanjšali občutek strahov?

Pojma nimam.(K64) Saj kaj pa češ naredit? Bolezen je, na bolje vprašanje, če bo šlo. Dokler bom doma bom še zadovoljen. Tukaj bi rad ostal.

- Pomanjkljivost domačega okolja

20. Kje vidite največje pomanjkljivosti bivanja v domačem okolju?

Ja tako kot sem že prej povedal, sem zelo zadovoljen, da sem doma.(K65) Edino kar me mogoče tale zdravstvena oskrba zmoti, da zdravnik nič na dom ne pride.(K66) Bi si želel, da bi prišel na dom.

21. Kako bi se po vašem mnenju te pomanjkljivosti lahko izboljšale?

Ja, da bi zdravstveni dom imel kakšno terensko službo ali pa, da bi zdravniki na dom hodili, h takim kot sem jaz, ki ne moremo sami hodit. (K67)

- Finančni vidik doma za stare ljudi

22. Kdo v večini pokriva stroške oskrbe na domu?

Ja gre iz moje pokojnine, (K68) nekaj pa tudi občina da.

23. Kolikšen odstotek dohodka porabite za stroške oskrbe na domu?

Zaenkrat mi dovolj ostane.(K69) Čeprav od začetka je skoraj vse šlo, ko sem imel še tega terapevta, ki ga sam plačujem, bol pogosto. Zdaj ne pride več tako pogosto pa več ostane. Sreča, da imam še ostale svojce doma, da pomagajo, če kje zaškripa. (K70)

- Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju

24. Kako bi ocenili splošno zadovoljstvo s svojim življenjem?

Ja, če ne bi te bolezni bilo bi bilo sigurno boljše ne.(K71) Drugače sem pa zadovoljen, ker sem doma in, ker sem z družino, pa moj dom je to in tukaj mi je najlepše. (K72)

25. Če bi imeli na voljo oziroma možnost izbrati institucionalno varstvo, ali bi ga izbrali ali bi želeli ostati v domačem okolju kot uporabnik oskrbe na domu?

Ne, ne, bi kar doma ostal.(K73) Razen, če bi me prijeli pa nesli dol pa še tisto bi ušel kakor hitro bi se dalo (smeh). Tudi en dan ne vem, če bi bil dol. Rajši dam malo več denarja pa sem doma. (K74) Pa ne, da so slabi ljudje samo doma biti je vseeno drugače, kot v domu.

9.3. Odprto kodiranje

9.3.1. Oskrba v domu za stare ljudi

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
A1	Ja 4 leta bo že.	4 leta	Obdobje prejemanja oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A2	Prejemam pa to čisto klasično oskrbo no, oskrba tipa II.	Oskrba tipa II	Vrsta oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A3	Jah, nekako se mi zdi kar vredno.	Oskrba je vredno	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A4	Se mi zdi, da dobro poskrbijo zame.	Dobro poskrbijo za človeka	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A5	So spoštljivi.	Spoštljiv odnos zaposlenih	Odnos zaposlenih	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A6	Bi rekel, da sem kar zadovoljen z oskrbo.	Zadovoljen z oskrbo	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A7	Ja, seveda zadovoljuje.	Potrebe so zadovoljene	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A8	Veste saj nimam veliko želja, ko je človek star ne rabi veliko.	Nima želja, ker star človek ne rabi veliko	Skromnost	Avtonomija v domu za stare ljudi
A9	Važno, da sem na toplem pa.	Osnovna potreba po bivališču zadoščena	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A10	Imam za jesti.	Osnovna potreba po hrani zadoščena	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A11	Če hočem, grem ven ali pa dol na kavico, kadar sem utrujen malo počijem.	Organizacija dneva po lastnih željah	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
A12	Če kaj rabim, mi vedno prinesejo, tukaj ni nobenega problema.	Če kaj potrebuje mu zagotovijo	Prilagajanje potrebam uporabnika	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A13	Meni se zdijo vredno.	Vredno življenjski pogoji	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi

A14	Čisto je zelo.	Čisto bivalno okolje	Značilnost bivalnega prostora	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A15	Vzdušje se mi tudi zdi domačno in prijetno.	Prijetno in domačno vzdušje	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A16	Vsi tako prijazni.	Prijaznost	Odnos zaposlenih	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A17	Tudi hrana je dobra.	Dobra hrana	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A18	Če ti kaj ne paše poveš pa ti prinesejo kaj drugega.	Če kaj ne ustreza priskrbijo alternativo	Prilagajanje potrebam uporabnika	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
A19	Ne preveč pogosto.	Ne pogosto	Pogostost izražanja želja/potreb	Avtonomija v domu za stare ljudi
A20	Če pa je kaj, pa po navadi povem kar socialni delavki, pa potem ona vse zrihta.	Preko komunikacije socialni delavki	Način izražanja potreb/želja	Avtonomija v domu za stare ljudi
A21	Ali pa za hrano, če mi kaj ne paše rečem tam sestri ali pa tisti, ki mi prinese krožnik pa mi potem kaj drugega prinesejo.	Preko komunikacije medicinski sestri	Način izražanja potreb/želja	Avtonomija v domu za stare ljudi
A22	Ja, ja to pa vsekakor.	Se čuti slišane	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
A23	Te poslušajo, če imaš kaj za povedati.	Zaposleni poslušajo uporabnika	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
A24	Tudi upoštevajo potem, ni samo, da bi šlo skozi eno uho noter skozi drugo pa ven.	Zaposleni upoštevajo želje uporabnika	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
A25	Ja jaz sem še kar dosti samostojen.	V veliki meri samostojen	Stopnja samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
A26	Lahko še hodim okoli pa grem na kakšno kavico ali pa ven poleti, ko je toplo.	Samostojen pri hoji	Izraz samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
A27	Pa grem v trgovino, ki je tamle čez in si kaj kupim.	Samostojen obisk trgovine	Izraz samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
A28	Edino pri kopanju mi pomagajo.	Pomoč pri kopanju	Odvisnost od pomoči	Avtonomija v domu za stare ljudi
A29	Kar se pa tako higijene tiče se pa sam zrihtam in oblečem.	Samostojen pri osnovni higieni	Izraz samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
A30	Ja ne vem, da bi jaz kaj sodeloval pri tem.	Ne sodeluje pri oblikovanju oskrbe	Sodelovanje pri oblikovanju oskrbe	Avtonomija v domu za stare ljudi
A31	Edino, če kdaj povem, da kaj nebi jedel ali pa kaj podobnega.	Izražanje želja glede hrane	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi

A32	Drugače se pa kar prilagodim, ker ne rabim veliko in, ker mi stvari ustrezajo tako kot so.	Prilagodi, ker je trenutna oskrba ustrezna	Sodelovanje pri oblikovanju oskrbe	Avtonomija v domu za stare ljudi
A33	Letom primerno, precej slabo.	Precej slabo	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
A34	Matra me, desni kolk.	Bolečine v kolku	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
A35	Bolečina je.	Bolečine	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
A36	Uf zdravnica je pa zelo vredu.	Zdravnica je zelo vredu	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
A37	Je dostopna, če jo rabiš lahko prideš do nje, ali pa ona pride do tebe.	Zdravnica je dostopna	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
A38	Zdaj obiskujem jo ne prav pogosto.	Ne pogosto	Pogostost obiskov zdravnika	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
A39	Ko jo rabim jo dobim.	Zdravnica je razpoložljiva	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
A40	Ja jaz mislim, da so kvalitetne.	Zdravstvene storitve so kvalitetne	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
A41	Za te bolečine, ki jih imam sem dobil tablete, ki pomagajo.	Predpisane tablete pomagajo	Učinkovitost zdravljenja	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
A42	Pa tudi, ko je bilo treba na preglede za moj kolk so vse uredili in prevoz in naročanje in vse.	Urejanje prevoza in pregleda s strani doma	Organizacija zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
A43	Veliko sem tukaj v sobi.	Preživljanje prostega časa v sobi	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
A44	Kjer rad poslušam radio.	Poslušanje radia	Uporaba avdio-vizualnih medijev	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
A45	Gledam televizijo.	Gledanje televizije	Uporaba avdio-vizualnih medijev	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
A46	Tele oddaje na prvem programu so mi kar zanimive.	Oddaje na RTV1	TV programi	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
A47	Poročila rad poslušam.	Poročila	TV programi	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
A48	Ja jih je veliko samo se ne udeležujem kaj veliko.	Se jih ne udeležuje	Udeležba pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
A49	Recimo telovadba je kmalu po kosilu, pa mi ne paše.	Telovadba	Informiranost o organiziranih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi

A50	Pa saj jaz se veliko sem pa tja gibam pa se tako razgibam.	Sprehajanje	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
A51	Potem so kakšne prireditve.	Prireditve	Informiranost o možnih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
A52	Pa kdo nam pride kaj zapeti in kaj podobnega.	Glasbene in druge dejavnosti	Informiranost o možnih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
A53	Vem da imajo ženske tudi nek ustvarjalni krožek.	Ustvarjalni krožek	Informiranost o možnih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
A54	Po mojem je dovolj vsega za vsakega.	Količinsko dovolj različnih dejavnosti	Zadovoljstvo z aktivnostmi v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
A55	Ja najpogosteje s temi prijatelji.	Prijatelji v domu	Družba znotraj doma za stare ljudi	Socialne mreže v domu za stare ljudi
A56	Gremo na kakšno kavico pa potem debatiramo razno razne zadeve.	Klepnet ob kavi	Način druženja	Socialne mreže v domu za stare ljudi
A57	Se kar vsak dan, če se le da dobimo, da gremo na klepet.	Vsakodnevno druženje s sostanovalci	Pogostost druženja znotraj doma za stare ljudi	Socialne mreže v domu za stare ljudi
A58	Zaposleni imajo tako ali tako svoje delo, dobro kakšno besedo tu in tam si že izmenjamo.	Občasna pogovor z zaposlenimi doma	Družba znotraj doma za stare ljudi	Socialne mreže v domu za stare ljudi
A59	Ja pridejo kar pogosto.	Pogosti obiski svojcev	Pogostost druženja s svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi
A60	Imam dve hčerki.	Dve hčerki	Svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi
A61	Pripeljejo potem še svoje vnučke.	Vnuki	Svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi
A62	Tako na oko bi rekel, da sigurno pridejo enkrat na 10 dni.	Enkrat na 10 dni	Pogostost druženja s svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi
A63	Ta starejša hčerka, ta je nekako tista prva na katero vem, da se lahko zanesem.	Hči	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domu za stare ljudi
A64	Drugače v domu pa kar na zaposlene.	Zaposleni	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domu za stare ljudi
A65	Socialna delavka je zelo prijazna in vedno pripravljena pomagati, njej zaupam.	Socialna delavka	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domu za stare ljudi
A66	Ne, me nič ne skrbi.	Nič ga ne skrbi	Brez strahu/tveganja	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
A67	Saj imam vse kar rabim tako, da me nima kaj skrbeti.	Brez skrbi, ker je vse potrebno zagotovljeno	Brez strahu/tveganja	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
A68	Jaz sem sam v sobi tako, da imam svoj mir in lahko preživim dan tako kot meni paše.	Mir zaradi bivanja v enoposteljni sobi	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi

A69	Poznam take, ki so skupaj v sobah pa se ne razumejo dobro pa mi jamrajo potem čez svojega soseda.	Slabi odnosi med sostanovalci v večposteljnih sobah	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
A70	Jaz za sebe ne vidim nobenih pomanjkljivosti.	Ni pomanjkljivosti	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
A71	Ja pokrivam jaz s svojo pokojnino.	Kritje stroškov iz lastne pokojnine	Večinsko plačilo stroškov oskrbe	Finančni vidik doma za stare ljudi
A72	Ostalo pa starejša hčerka doplača.	Doplača hči	Doplačilo k stroškom oskrbe	Finančni vidik doma za stare ljudi
A73	Ja večina gre seveda za dom.	Večina pokojnine se porabi za oskrbo	Razporeditev sredstev	Finančni vidik doma za stare ljudi
A74	Nekaj malega mi pa ostane za kakšno kavico ali v trgovino, kaj več pa ne.	Ostane manjši znesek (za kavo ali manjši nakup v trgovini)	Ostanek sredstev	Finančni vidik doma za stare ljudi
A75	Jaz sem zadovoljen z življenjem kot je.	Zadovoljen z življenjem	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi
A76	Moraš si tudi veliko sam narediti, da si zadovoljen, da se dobro razumeš s prijatelji in z ljudmi okoli sebe.	Samopomoč pri zadovoljstvu z življenjem	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi
A77	Jaz mislim, da bi se kar isto odločil kot sem se, ker sem zadovoljen tukaj.	Bi se odločil enako	Možnost ponovne izbire oskrbe	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
B1	Kakšno leto.	1 leto	Obdobje prejemanja oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B2	Jaz sem bolj po sili razmer tukaj.	Po sili razmer	Razlog za odhod v dom za stare ljudi	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B3	Prejemam pa kompletno oskrbo, mislim tisto kar mi pripada, oskrbo tipa II.	Oskrba tipa II	Vrsta oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B4	Čprav umivam se sam, saj imam kopalnico, samo tisto glavno kopanje 1x na štirinajst dni.	Samostojen pri osnovni higieni	Izraz samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
B5	Če vam povem čisto iskreno mi hrana ne štima.	Nezadovoljstvo s hrano	Nezadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B6	Samo je pa neokusna.	Neokusna hrana	Nezadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B7	Jaz sem sam kuhal si pa vem, da sem	Doma je lahko skuhal kar si je zaželel	Prednosti domačega okolja	Pomanjkljivosti doma za stare ljudi

	kuhal tisto kar je meni pasalo, pa sem skuhal odlično.			
B8	Drugače pa če pustimo hrano na strani, odnosi zaposlenih so pa v redu.	Odnos zaposlenih je v redu	Odnos zaposlenih	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B9	Jaz si postiljam sam.	Samostojno postiljanje postelje	Izraz samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
B10	So zadovoljene ja, razen okusa hrane.	Vse potrebe zadovoljene razen potrebe po kvalitetni hrani	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B11	Drugače pa, glede hrane, če mi kaj ne paše pa pustim in grem potem tamle do trgovine pa si kaj kupim.	Pusti hrano, ki mu ne paše in si kupi kar mu zadiši v trgovini	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
B12	Ja bolj dolgčas mi je.	V domu za stare ljudi je dolgčas	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
B13	Pa vedno moram javit, ko kam grem.	Javljanje ob zapuščanju doma	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
B14	Drugače pa saj so v redu pogoji.	V redu življenjski pogoji	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B15	Čistoča v domu je v redu.	Čisto bivalno okolje	Značilnost bivalnega prostora	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B16	Pa tudi vzdušje je kar domačno.	Domačno vzdušje	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B17	Počutim se varno tukaj, ker imaš tudi tale gumb, če kaj pride, da lahko pokličeš sestre.	Občutek varnosti	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B18	Edino kar me moti je, da ne moreš spati dlje kot bi želel, ker je zajtrk ob določeni uri ampak saj ni tako velik problem.	Ni možnosti za daljše poležavanje zjutraj	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
B19	Ja mi debatiramo v okviru te partije prijateljev, ki se družimo, ni da bi kaj na ven govoril.	V krogu prijateljev v domu	Način izražanja potreb/želja	Avtonomija v domu za stare ljudi
B20	Tudi kar se hrane tiče nimaš kaj veliko zbirat, tisti trije krožniki, ki so.	Ni velike izbire glede hrane	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
B21	Ja saj nimam ravno nekih želja.	Nima želja	Skromnost	Avtonomija v domu za stare ljudi
B22	Jaz sem še kar samostojen.	V veliki meri samostojen	Stopnja samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
B23	Tako kot sem prej že povedal, se še sam	Samostojen pri oblačenju	Izraz samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi

	umivam pa oblačim, tako, da nimajo veliko dela z mano.			
B24	Pa hvala bogu lahko še hodim sam, da grem lahko v trgovino pa si v trgovini kaj kupim, da imam za posladek.	Obiskovanje trgovine in kupovanje po lastnih željah	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
B25	Ja rade volje bi povedal tole, kar sem zdaj povedal vam, če bi bil kakšen sestanek.	Manko sestanka stanovalcev	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
B26	Zdaj trenutno sem kar vredu.	Zdravje je vredu	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
B27	Jemljem tablete.	Jemanje zdravil	Zdravljenje	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
B28	Tukaj ti pa stresejo pri zajtrku, pa ne veš kaj poješ.	Neinformiranost glede zdravil, ki jih dobi ob obroku	Nezadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B29	Sem vprašal eno sestro, pa je rekla, da mi bo naslednji dan povedala, pa sem jih šest vprašal in mi nobena noče nič povedati.	Neodzivnost zaposlenih na vprašanja glede zdravil	Odnos zaposlenih	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B30	Uf ta zdravnica je pa zelo prijazna.	Zdravnica je prijazna	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
B31	Ona pride tukaj vizite dela, pa lahko pojamraš in te posluša.	Zdravnica je razpoložljiva	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
B32	Mi je dala tudi spisek, takrat, ko sem prvič prišel, kaj katere tablete pomenijo.	Dobro informiranje glede predpisanih zdravil	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
B33	Jaz sem zadovoljen z zdravstveno oskrbo.	Zadovoljen z zdravstveno oskrbo	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
B34	Tudi sestre pridejo vsak večer pogledati pa vprašati kako je.	Redne kontrole medicinskih sester	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B35	Mislím to je tudi narobe, ker samo pogledajo v sobo, če smo notri.	Medicinske sestre si ne vzamejo dovolj časa na kontrolah	Nezadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B36	Televizijo gledam.	Gledanje televizije	Uporaba avdio-vizualnih medijev	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
B37	Grem tudi dol v kavarno na kavo s to partijo, ki se družimo pa tam	Klepet ob kavi	Način druženja	Socialne mreže v domu za stare ljudi

	potem malo debatiramo.			
B38	Pa se udeležim kakšnega koncerta ali pa delavnice, ki jo dom organizira.	Udeležba na koncertu/delavnicah	Udeležba pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
B39	Aktivnosti imamo vreden in je tudi dosti tega.	Dobre aktivnosti in količinsko zadostne	Zadovoljstvo z aktivnostmi v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
B40	Mi pa zunanje druženje manjka.	Manko družbe zunaj doma	Družba zunaj doma za stare ljudi	Socialne mreže v domu za stare ljudi
B41	Jaz sem tukaj, ker me sin ni mogel rihitati, ker ima svoje majhne otroke.	Prezaposlenost sina zaradi skrbi za lastne otroke	Razlog za odhod v dom za stare ljudi	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B42	Telovadba je.	Telovadba	Informiranost o možnih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
B43	Pa te ustvarjalne delavnice.	Ustvarjalni krožek	Informiranost o možnih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
B44	Pa včasih pridejo pa nam kaj zapojejo.	Glasbene in druge dejavnosti	Informiranost o možnih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
B45	Pa na sprehod greš lahko ven.	Možnost sprehoda	Informiranost o možnih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
B46	Pa na kavico.	Možnost obiska kavarne	Informiranost o možnih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
B47	Jaz grem po navadi na telovadbo.	Udeležba pri telovadbi	Udeležba pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
B48	Ker mi paše, da se malo razgibam.	Priložnost za razgibanje telesa	Razlog za udeležbo pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
B49	Te delavnice me ne zanimajo preveč.	Ni zanimanja	Razlog za neudeležbo pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
B50	Grem pa na kakšno prireditve, če je kdaj v domu.	Udeležba na prireditvah	Udeležba pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
B51	Ja s to partijo prijateljev, ki jih imam v domu.	Prijatelji v domu	Družba znotraj doma za stare ljudi	Socialne mreže v domu za stare ljudi
B52	Pa malo debatiramo pa malo pošimfamo, pa notranje probleme obravnavamo, ki jih ima vsak pri sebi, ker nimamo tega sestanka stanovalcev.	Pogovor o osebnih problemih in debatiranje o pomanjkljivostih oskrbe	Način druženja	Socialne mreže v domu za stare ljudi
B53	Ja s sinom imam najpogostejše stike.	Sin	Svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi
B54	Vnukinja pa nima veliko časa, ker je profesorica glasbe in ima veliko dela.	Vnukinja	Svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi

B55	Ja sin je kar skrben v teh ozirih ja.	Sin	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domu za stare ljudi
B56	Ali pa tem prijateljem povem, če me kaj teži.	Prijatelji v domu	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domu za stare ljudi
B57	Ja mogoče tega, da bi obležal, da ne bi bil več samostojen, ker je potem cena oskrbe takoj dražja.	Strah pred nepokretnostjo in posledično dražjo oskrbo	Strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
B58	Se razbremenim, če se s to mojo partijo pogovarjam, da dam ven iz sebe.	Razbremenitev preko pogovora	Spopadanje s strahovi/tveganji	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
B59	Kaj drugega pa tako ne morem narediti.	Nima kaj narediti	Spopadanje s strahovi/tveganji	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
B60	Upam, da bom čim dlje tako kot sem zdaj.	Upa, da bo stanje ostalo enako	Upanje za prihodnost	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
B61	Mislím, če cene nebi bile tako visoke me tudi nebi tako skrbelo, tako, da mogoče tako.	Nižje cene oskrbe	Rešitve za strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
B62	Da bi vedel, da tudi, če se stanje poslabša ne bo velik finančni udarec.	Vedenje, da ob nepokretnosti nebi bil finančno udarjen	Rešitve za strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
B63	Hrana je vprašljiva, ampak ne za vse ne.	Kvaliteta hrane	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
B64	Pa to, da se moraš javljat vedno, ko kam greš, da nimaš čisto prosto.	Ni prostega izhoda	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
B65	Če bi bili sestanki v tej smeri, da bi lahko ljudje povedali kaj si želijo pa, da bi jih poslušali bi bilo lahko vse drugače.	Sestanki za stanovalce	Rešitev za pomanjkljivosti	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
B66	Jaz sem pooblastil sina, da plačuje iz moje pokojnine to oskrbo.	Kritje stroškov iz lastne pokojnine	Večinsko plačilo stroškov oskrbe	Finančni vidik doma za stare ljudi
B67	Kar ostane pa on doplačuje.	Doplača sin	Doplačilo k stroškom oskrbe	Finančni vidik doma za stare ljudi
B68	Ja velik delež gre za oskrbo.	Velik delež pokojnine gre za oskrbo	Razporeditev sredstev	Finančni vidik doma za stare ljudi
B69	Nekaj malega pa ostane zame, da imam v domu za kavo ali pa za v trgovino.	Ostane manjši znesek (za kavo ali manjši nakup v trgovini)	Ostanek sredstev	Finančni vidik doma za stare ljudi
B70	Ja sem zadovoljen z življenjem.	Zadovoljen z življenjem	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi

B71	Preskrbljen sem, lačen nisem.	Osnovne potrebe zagotovljene	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B72	Doma sem imel centralno ogrevanje pa sem imel bolj toplo, tukaj me zebe, sem bil navajen vročine, ker sem v elektrarni delal.	V sobi mu je hladno	Značilnost bivalnega prostora	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B73	Ja smo probali oskrbo na domu pa je bolj težka oskrba to, ni šlo.	Oskrba na domu se ni obnesla	Razlog za odhod v dom za stare ljudi	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
B74	Ja jaz bi bil doma toliko časa, dokler bi se lahko rihtal sam, potem bi šel pa v dom.	Bi se odločil enako	Možnost ponovne izbire oskrbe	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
C1	16. septembra bo 3 leta.	3 leta	Obdobje prejemanja oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C2	Prejemam pa to klasično oskrbo, oskrba tipa II.	Oskrba tipa II	Vrsta oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C3	Ja nimam kaj jamrati, sem zelo zadovoljna.	Zelo zadovoljna z oskrbo	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C4	Socialno delavko imam zelo rada, je takšna topla in prijazna.	Topla in prijazna socialna delavka	Odnos zaposlenih	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C5	Poglejte, jaz doma nisem mogla bit več sama. Sem imela tak išias, da nisem mogla več hodit sama.	Omejena samostojnost zaradi bolezni	Razlog za odhod v dom za stare ljudi	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C6	Prijazni so, če kaj rabiš dobiš.	Prijaznost in prilagodljivost zaposlenih	Odnos zaposlenih	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C7	Socialna delavka vse ureja, tudi ko plačujemo vse ona naredi, tako, da ji lahko vse verjamemo.	Zanesljiva socialna delavka	Odnos zaposlenih	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C8	Pa tudi medicinske sestre so zelo spoštljive in prijazne.	Spoštljive in prijazne medicinske sestre	Odnos zaposlenih	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C9	Enako čistilke, tako so dobre in tako dobro opravljajo svoje delo.	Prijazne čistilke	Odnos zaposlenih	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi

C10	Tudi, če kaj prosiš vse zrihtajo.	Odzivnost zaposlenih na želje uporabnika	Prilagajanje potrebam uporabnika	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C11	Pa tudi v kuhinji se tako lepo potrudijo, mi vsako jutro prinesejo kavo ali pa čaj v sobo.	Prinesejo kavo/čaj v sobo	Prilagajanje potrebam uporabnika	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C12	Smo tudi sproti obveščeni o vsem, spodaj je oglasna deska, saj boste videli, na kateri vse piše in si lahko vse prebereš.	Vestno obveščanje stanovalcev o novostih	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C13	Mislím, da je za moje potrebe dobro poskrbljeno.	Dobro poskrbljeno za potrebe	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C14	Hrane je dovolj, tako, da lačna nisem nikoli.	Osnovna potreba po hrani zadoščena	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C15	Tudi pomagajo mi pri umivanju in postiljanju postelje.	Potreba po pomoči zadoščena	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C16	Tudi za početi je veliko.	Potreba po aktivnostih zadoščena	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C17	Zelo dobri so pogoji.	Zelo dobri življenjski pogoji	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C18	Čisto je zelo, se čistilke res potrudijo.	Čisto bivalno okolje	Značilnost bivalnega prostora	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C19	Imam svojo sobo in kopalnico, pa še pogled iz balkona na travnik.	Lastna soba, kopalnica in balkon	Značilnost bivalnega prostora	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C20	Prostora je zame čisto dovolj.	Dovolj prostora	Značilnost bivalnega prostora	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C21	Vzdušje je domačno in prijazno, mirno, ni nikoli nobenega strašnega hrupa, ki bi me motil.	Domače in mirno vzdušje	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C22	Za varnost je tudi poskrbljeno tako, da mi še nihče nikoli ni nič ukradel, lahko stvari pustim v predalu in sem sigurna, da jih ne bo nihče vzel.	Za varnost je poskrbljeno	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C23	Jaz kar socialni delavki povem, če bi kaj rada pa potem ona vse zrihta.	Preko komunikacije socialni delavki	Način izražanja potreb/želja	Avtonomija v domu za stare ljudi
C24	Ali pa kakšni medicinski sestri, če	Preko komunikacije medicinski sestri	Način izražanja potreb/želja	Avtonomija v domu za stare ljudi

	je kakšna manjša stvar.			
C25	Ne vem, če mi kakšno jutro namesto kave bolj paše čaj, povem sestri pa potem ona to pove v kuhinji in mi prinesejo čaj in obratno.	Izražanje preference glede kave/čaja	Izražene potrebe/želje	Avtonomija v domu za stare ljudi
C26	Pa, če mi ni do telovadbe tudi rečem, pa mi ni potrebno iti.	Izražanje preference glede udeležbe telovadbe	Izražene potrebe/želje	Avtonomija v domu za stare ljudi
C27	Se prilagodijo.	Prilagajanje uporabniku	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
C28	Vsa pričakovanja in vse želje so in slišane in izpolnjene.	Želje slišane in pričakovanja izpolnjena	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
C29	Saj vse počnem po svoji volji in želji.	Vse počne po lastni volji in željah	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
C30	Če mi paše, da bi se česa udeležila (priredive, telovadba) se udeležim, drugače pa ne.	Samoodločanje glede udeleževanja aktivnosti	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
C31	Sem pa še kar samostojna.	V veliki meri samostojna	Stopnja samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
C32	Se v večini oblačim sama.	Samostojna pri oblačenju	Izraz samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
C33	Zjutraj se sam uredim, se počešem in umijem.	Samostojna pri osnovni higieni	Izraz samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
C34	Meni je oskrba takšna kot je čisto vredu, je nebi nič prilagajala in spreminjala.	Ne prilagaja/spreminja oskrbe, ker ji ustreza	Sodelovanje pri oblikovanju oskrbe	Avtonomija v domu za stare ljudi
C35	Ja kar vredu.	Zdravje je vredu	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
C36	Zdravila dobim, jih zdravnica napiše in jih potem sama jemljem.	Dobi ustrezna zdravila	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
C37	Z zdravnico sem zelo zadovoljna.	Zadovoljna z zdravnico	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
C38	V ponedeljek, sredo in petek pride, si vedno vzame čas in me posluša.	Redni obiski zdravnice (ponedeljek, sredo, petek)	Organizacija zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
C39	Ni težav, da ne bi morala priti v stik z njo.	Zdravnica je dostopna	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
C40	Je zelo prijazna, zelo rada posluša, če imaš težave.	Zdravnica prisluhne in je prijazna	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi

C41	Nikoli nihče ne reče, da nima časa.	Zdravnica je razpoložljiva	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
C42	Če te kaj boli, te poslušajo in dobiš potem tudi zdravila.	Prisluhnejo in predpišejo ustrezna zdravila	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
C43	Kadar imam težave s hrbtom me potem tudi pregleda zdravnica pa mi predpiše protibolečinske tablete in je kmalu spet v redu.	Predpisane tablete pomagajo	Učinkovitost zdravljenja	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
C44	Štrikam.	Štrikanje	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
C45	Kvačkam.	Kvačkanje	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
C46	Časopis rada berem.	Branje časopisa	Intelektualne in izobraževalne dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
C47	Televizijo gledam, če je kaj pametnega.	Gledanje televizije	Uporaba avdio-vizualnih medijev	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
C48	Potem se grem pa sprehajati in v mesto, če kaj rabim, ker imamo vse v bližini: trgovino, frizerja, pošto, cvetličarno, vse imamo tukaj okoli.	Sprehod v mesto	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
C49	Veliko prireditvev je v domu, ko npr. otroci pridejo, pridejo upokojenci.	Prireditve	Informiranost o možnih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
C50	Pa telovadba je vsak dan dvakrat na dan.	Telovadba	Informiranost o možnih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
C51	Aja pa ročna dela imamo tudi, tega se najraje udeležim, ker zelo rada kvačkam in štrikam.	Udeležba na ustvarjalnem krožku	Udeležba pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
C52	Me veseli, pa še poklepetam lahko s tistimi ženskami s katerimi smo tam skupaj.	Veselje in priložnost za klepet	Razlog za udeležbo pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
C53	Pa telovadbo zjutraj imam tudi rada, ker mi paše, da se malo razgibam, ko vstanem zjutraj.	Priložnost za razgibanje telesa	Razlog za udeležbo pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
C54	Ko sem na telovadbi se s temi družim.	Soudeleženci telovadbe	Družba znotraj doma za stare ljudi	Socialne mreže v domu za stare ljudi
C55	Potem, ko ročna dela delamo nas je pet	Soudeleženci ustvarjalnega krožka	Družba znotraj doma za stare ljudi	Socialne mreže v domu za stare ljudi

	tam, se z njimi družim.			
C56	Če grem na kavo grem včasih s katero, včasih grem sama.	Klepet ob kavi	Način druženja	Socialne mreže v domu za stare ljudi
C57	Na vsake 10 dni ali pa še več.	Enkrat na 10 dni	Pogostost druženja s svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi
C58	Sin in hčerka prideta.	Sin in hči	Svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi
C59	Pa tudi prijatelje imam, ki me obiščejo ali pa se po telefonu pogovarjamo.	Prijatelji izven doma za stare ljudi	Družba izven doma za stare ljudi	Socialne mreže v domu za stare ljudi
C60	Pa sestrične me tudi obiščejo, so tudi upokojene medicinske sestre.	Sestrične	Svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi
C61	Dolgčas mi ni.	Zadostno število stikov s svojci	Pogostost druženja s svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi
C62	Na sina ali pa hčerko.	Sin in hči	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domu za stare ljudi
C63	Če pa kaj rabim tukaj, grem pa do socialne delavke.	Socialna delavka	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domu za stare ljudi
C64	Me nič ne skrbi in ne vidim nobenih tveganj, ker vem, da če bi bila doma, da bi bilo slabše, saj bi bila sama.	Nima skrbi, ker ve, da bi bilo doma slabše, ker bi bila sama	Brez strahu/tveganja	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
C65	Veliko ljudi je na kupu a ne in se potem hitro lahko zgodi, da kdo komu ne paše in se skregajo.	Veliko različnih ljudi na enem mestu in posledični konflikti	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
C66	Če se sprti pogovoriš in rešiš zadeve se potem tudi pozabi na te konflikte.	Sproten pogovor in reševanje konfliktov	Rešitev za pomanjkljivosti	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
C67	Bi bilo pa tudi sigurno drugače, če bi bili domovi manjši ali pa da bi bilo več zaposlenih.	Manjši domovi in več zaposlenih	Rešitev za pomanjkljivosti	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
C68	Plačujem pa iz svoje pokojnine.	Kritje stroškov iz lastne pokojnine	Večinsko plačilo stroškov oskrbe	Finančni vidik doma za stare ljudi
C69	Doplačujeta pa otroka zraven, če je treba.	Doplača hči ali sin	Doplačilo k stroškom oskrbe	Finančni vidik doma za stare ljudi
C70	Imam dovolj za frizerja, za v trgovino, za kavo, tako, da ni problema.	Ostane dovolj za vse potrebe	Ostanek sredstev	Finančni vidik doma za stare ljudi

C71	Sem zelo zadovoljna s svojim življenjem.	Zadovoljna z življenjem	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi
C72	Nič mi ne manjka, imam lepo starost, zame je lepo poskrbljeno imam tudi dovolj, da si še kaj posebej privoščim, dolgčas mi ni.	Lepa starost, ker so zadovoljene vse potrebe	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi
C73	Tako kot pravim, da bi le lahko še hodila čim dlje pa bom zadovoljna.	Da bi lahko čim dlje hodila	Upanje za prihodnost	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
C74	Poglejte, jaz imam hojco in doma sem imela v bloku stopnice in jaz tega ne morem nosit gor ter dol, tega ne obvladam, zato sem v dom prišla.	Stopnice kot ovira pri prostem gibanju	Razlog za odhod v dom za stare ljudi	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C75	Potem so me pa iz bolnice sem pripeljali, ker ni bilo druge možnosti.	Odpust iz bolnice brez druge možnosti nastanitve	Razlog za odhod v dom za stare ljudi	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C76	Doma je pa tako, otroci imajo svoje službe, svoje otroke tako, da.	Prezaposlenost svojcev	Razlog za odhod v dom za stare ljudi	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
C77	Tako, da ja bi se enako odločila.	Bi se odločila enako	Možnost ponovne izbire oskrbe	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
D1	Ja 7 let bo že letos.	7 let	Obdobje prejemanja oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D2	Prejemam pa najbolj osnovno oskrbo, oskrba tipa I.	Oskrba tipa I	Vrsta oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D3	Me pa skrbi, ko enkrat ne bom več, kaj bo potem.	Strah pred izgubo samostojnosti	Strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
D4	A bo prostor še tukaj zame, a bom mogla drugam.	Strah pred izgubo mesta v domu za stare ljudi zaradi spremembe stanja	Strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
D5	Ni vse zanič, zelo previdno bom povedala, veliko pa nebi bilo treba, da je tako, ker je površnost.	Kvaliteta oskrbe je dobra in slaba	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D6	Kar ti rečeš ni nič prav, ti nimaš nikoli prav.	Stanovalec nima nikoli prav	Neupoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi

D7	Drugače je kar vredeu.	Oskrba je vredeu	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D8	Seveda ni isto kot doma ampak, da le slabše nebi bilo pa bom zadovoljna.	Ni isto kot življenje doma	Nezadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D9	Ja dobimo vse kar nam pripada, to vsekakor.	Dobi vse kar pripada v okviru oskrbe	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D10	Lahko grem ven, če mi zapaše na sprehod ali pa v trgovino.	Samoodločanje glede odhoda iz doma	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
D11	Čista sem, s tem ni težav, lačna nisem.	Osnovna potreba po hrani in higieni zadoščena	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D12	Edino kar je mogoče kvaliteta hrane bolj slaba ampak se ne bom spuščala v to.	Nezadovoljstvo s hrano	Nezadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D13	Aktivnosti imam tudi dovolj na voljo, čeprav se ne udeležim ravno vseh, je pa dovolj izbire.	Količinsko dovolj različnih dejavnosti	Zadovoljstvo z aktivnostmi v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
D14	Soseda imam tudi tako fino, da se dobro razumemo in sva si tudi podobni, tako, da med nama ni krega.	Pozitiven odnos s sostanovalko	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D15	Ja življenjski pogoji so kar vredeu.	Vredeu življenjski pogoji	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D16	Čisto imamo zelo, to se potrudijo čistilke zelo, jih je treba res pohvaliti.	Čisto bivalno okolje	Značilnost bivalnega prostora	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D17	Imam svojo kopalnico, da se lahko umijem in uredim.	Lastna kopalnica	Značilnost bivalnega prostora	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D18	Prostora imam tudi dovolj, saj več ga ne potrebujem.	Dovolj prostora	Značilnost bivalnega prostora	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D19	Všeč mi je tudi, da imam balkon, da lahko malo stopim ven in opazujem okolico.	Lasten balkon	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D20	Vzdušje je domačno.	Domačno vzdušje	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D21	Prijetno.	Prijetno vzdušje	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi

D22	Mirno.	Mirno vzdušje	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D23	Vsi so drugače zelo prijazni.	Prijaznost	Odnos zaposlenih	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D24	Ja prvo povem sestri.	Preko komunikacije medicinski sestri	Način izražanja potreb/želja	Avtonomija v domu za stare ljudi
D25	Mislím to se vidi, da ti, ki delajo tukaj, ki so zaposleni tukaj, da držijo skupaj, ni možnosti, da boš ti imel prav in, da boš to preprečil.	Zaposleni držijo skupaj in uporabnik nima nikoli prav	Razlog za neizražanje želja/potreb	Avtonomija v domu za stare ljudi
D26	Ti ji razlagaš eno stvar ona pa počasi odhaja pa vrata počasi zapre, ne poslušajo te.	Občutek neslišnosti s strani zaposlenih	Neupoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
D27	Se moraš kar potruditi, da te poslušajo.	Vložiti je potrebno veliko truda, da si slišan	Neupoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
D28	Sej pravim, da je ne izražam veliko, ker nimam nikoli prav.	Ne izraža želje/potrebe, ker dobi občutek, da nima prav	Razlog za neizražanje želja/potreb	Avtonomija v domu za stare ljudi
D29	Bolje je biti tiho.	Bolje biti tiho	Razlog za neizražanje želja/potreb	Avtonomija v domu za stare ljudi
D30	Ne, zato ker nismo tako složni, ker ni več sestankov, ki smo jih imeli stanovalci.	Manko sestanka stanovalcev	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
D31	Tam bi lahko kaj povedala tako pa nič ne sodelujem pri oblikovanju oskrbe, ne ne.	Ne sodeluje pri sooblikovanju oskrbe	Sodelovanje pri oblikovanju oskrbe	Avtonomija v domu za stare ljudi
D32	Ja jaz imam drugače veliko težav.	Veliko zdravstvenih težav	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
D33	Trenutno imam ukleščen živec tukaj v vratu, me kar precej boli.	Ukleščen živec v vratu	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
D34	Pa noge me bolijo, ampak se ne da kaj dosti pomagat.	Bolečine v nogah	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
D35	Hojco bom enkrat mogla dobiti ampak verjetno še ne kmalu, ker ni nobenega reda v jedilnici, ker, če imaš hojco še en prostor zasedeš, prostora je pa premalo.	Težave pri pridobivanju zdravstvenih pripomočkov zaradi pomanjkanja prostora v jedilnici	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi

D36	Se ne obnašajo, do vseh stanovalcev enako ampak tako je povsod, tudi ko smo še v službo hodila.	Se ne vedejo do vseh stanovalcev enako	Odnos zaposlenih	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
D37	Uf ja zdravnica je pa dobra.	Zdravnica je zelo vredu	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
D38	Zdravnico pohvalimo, je dostopna pa prijazna.	Zdravnica je dostopna	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
D39	Vedno te poslušajo pa še to je fino, ker hodi po sobah.	Zdravnica je razpoložljiva	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
D40	Hodi kar pogosto, ne pride kar tako, smo naročeni ampak, ko mi rečemo pa pride.	Redni obiski zdravnice (ponedeljek, sredo, petek)	Organizacija zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
D41	Ja zadovoljna sem.	Zadovoljna z zdravstveno oskrbo	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
D42	Do zdaj še nisem imela nobenih težav, sem dobila vsako zdravilo za katerega sem prosila.	Dobi ustrezna zdravila	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
D43	Do zdaj je še vedno prišla, če sem jo rabila.	Zdravnica je zanesljiva	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
D44	Si vzame čas in te poslušajo pa ti potem tudi pomaga, ni da bi kar z roko zamahnila pa rekla, da nimaš pojma o čem govoriš.	Si vzamejo čas za svoje paciente in pomagajo	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
D45	Pa ne, da samo vezem na blago.	Vezenje na blago	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
D46	Tudi berem.	Branje	Intelektualne in izobraževalne dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
D47	Napišem, kakšno pesem, za svojo dušo pa tudi objavila sem že kaj.	Pisanje pesmi	Intelektualne in izobraževalne dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
D48	No ja pa na tale ročna dela hodim, krožek mam veste, ene par nas je, ki ustvarjamo.	Udeležba na ustvarjalnem krožku	Udeležba pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
D49	Ročna dela.	Ustvarjalni krožek	Informiranost o možnih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
D50	Telovadba.	Telovadba	Informiranost o možnih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi

D51	Kakšne prireditve.	Prireditve	Informiranost o možnih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
D52	V nedeljo gledam Bernardo pa Jožeta.	Zanimanje za oddaje	TV programi	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
D53	Pa petje imam strašansko rada, vse otroške, partizanske, cerkvene in gledam po televiziji.	Spremljanje petja po televiziji	TV programi	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
D54	Najraje se pa udeležim teh ročnih del, ker to tudi najraje počnem.	Veselje do dejavnosti	Razlog za udeležbo pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
D55	S tistimi, ki hodimo skupaj na obroke.	Sostanovalci za isto mizo v jedilnici	Družba znotraj doma za stare ljudi	Socialne mreže v domu za stare ljudi
D56	Pa s tistimi, ki hodimo na kavo.	Prijatelji v domu	Družba znotraj doma za stare ljudi	Socialne mreže v domu za stare ljudi
D57	Pa s sostanovalko, drugače se pa ne družim kaj veliko.	Sostanovalka v sobi	Družba znotraj doma za stare ljudi	Socialne mreže v domu za stare ljudi
D58	Aja no pa s temi ženskami, ki smo skupaj na ročnih delih.	Soudeleženci ustvarjalnega krožka	Družba znotraj doma za stare ljudi	Socialne mreže v domu za stare ljudi
D59	Ja jaz bi rekla, da kolikor jih imam daleč, me kar pogosto obiskujejo.	Kljub razdalji pogosti obiski	Pogostost druženja s svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi
D60	Drugače otrok nimam, skrbnica moja je nečakinja in je bila ravno včeraj tukaj, zelo fina punca.	Nečakinja	Svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi
D61	To pa na nobenega drugega kot na skrbnico mojo.	Nečakinja	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domu za stare ljudi
D62	Ja to pa ja, to pa zaradi cene.	Rast cene oskrbe v domu za stare ljudi	Strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
D63	Kaj če bo še več za plačevati? Kako bodo živeli?	Kako bodo preživeli svojci ob dvigu cen	Strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
D64	Se nelagodno počutiš, ko vidiš, da bremeniš tudi druge ne samo sebe.	Nelagoden občutek/občutek bremena svojcem	Spopadanje s strahovi/tveganji	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
D65	Ja tako, da se pogovarjam.	Razbremenitev preko pogovora	Spopadanje s strahovi/tveganji	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
D66	Ja to pa ne moreš vedet.	Nima idej	Rešitve za strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
D67	Ne vem, če bi vedela, da se ne bo dražilo bi bila bol mirna, tako pa ne vem kaj bo.	Ustalitev cen oskrbe	Rešitve za strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
D68	Ja doma si sam svoj šef, delaš kar hočeš, kuhaš kar hočeš.	Doma si sam svoj šef	Prednosti domačega okolja	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi

D69	Tukaj se moraš reda držat, doma imaš svoj red kakor ti paše.	Prilagajanje domskemu načinu življenja	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
D70	Drugače pa sprememba je takšna, da se ne da povedati.	Prevelika sprememba v primerjavi z domačim okoljem	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
D71	Ni ne miru zjutraj, včasih bi človek rad poležal zjutraj kadar ti paše pa ne moreš, vsako jutro je enako.	Ni možnosti za daljše poležavanje zjutraj	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
D72	Vse me skrbi, že to me skrbi ali bo dobil parkirno mesto, ko pride na obisk.	Pomankanje parkirnih mest pred domom	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
D73	Ja pozorni bi morali bolj bit, saj se da.	Zaposleni bi morali biti bolj pozorni	Rešitev za pomanjkljivosti	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
D74	Pa tudi tako se mi zdi, da niso tako zaposleni kot se zdi, bi se tudi našel še kakšen čas.	Zaposleni bi si morali vzeti več časa	Rešitev za pomanjkljivosti	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
D75	Bolj bi moral poslušati človeka, ker mi starejši še živimo, nismo kar tam za v kot postaviti pa pozabit.	Zaposleni bi morali človeka bolj poslušati	Rešitev za pomanjkljivosti	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
D76	Ja iz moje pokojnine gre nekaj.	Kritje stroškov iz lastne pokojnine	Večinsko plačilo stroškov oskrbe	Finančni vidik doma za stare ljudi
D77	Drugače pa skrbnica vse ostalo pokrije.	Doplača skrbnica	Doplačilo k stroškom oskrbe	Finančni vidik doma za stare ljudi
D78	Meni se zdi, da od pokojnine dobim jaz 50 eur.	Od pokojnine ostane 50€	Ostane sredstev	Finančni vidik doma za stare ljudi
D79	Ja večino pokojnine gre za oskrbo.	Večina pokojnine se porabi za oskrbo	Razporeditev sredstev	Finančni vidik doma za stare ljudi
D80	Da imam čez mesec mogoče za kakšno kavico, čeprav zelo šparam je ne kupim kar tako vsak dan.	Ostane manjši znesek (za kavo ali manjši nakup v trgovini)	Ostane sredstev	Finančni vidik doma za stare ljudi
D81	Ali pa za frizerja porabim na vsake toliko časa.	Ostane manjši znesek za občasen obisk frizerja	Ostane sredstev	Finančni vidik doma za stare ljudi
D82	Moram kar preračunati, da imam dovolj čez mesec.	Dobro preračunati sredstva, da je dovolj za čez mesec	Razporeditev sredstev	Finančni vidik doma za stare ljudi
D83	Ja to pa sem zadovoljna ja.	Zadovoljna z življenjem	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi
D84	Ampak, če dam to na stran bom pa rekla, da imam zaenkrat lepo življenje.	Ima lepo življenje	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi

D85	Da bi bila prav vesela doma za stare to ne, ampak da bi pa morala doma pri ta mladih bit, sem pa raje tukaj.	Bi se odločila enako	Možnost ponovne izbire oskrbe	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi
------------	--	----------------------	-------------------------------	---

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
E1	6 let sem že tukaj, ja.	6 let	Obdobje prejemanja oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E2	Ja jaz sem v tem stanovanjskem delu doma, ane, in imam to najnižjo stopnjo oskrbe, oskrbo tipa I.	Oskrba tipa I	Vrsta oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E3	Ampak, če črto potegnem sem kar zadovoljna tukaj z oskrbo.	Zadovoljna z oskrbo	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E4	Pa to se jim tudi ne da dopovedati, da je hrana razdeljena na tri dele: otroška hrana, hrana za srednjo generacijo in hrana za starejše, se mi zdi, da ni prilagojena nam.	Zaposlenim se ne da dopovedati, da hrana ni prilagojena starejšim	Neupoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
E5	Hrana ne sme imeti toliko dodatkov, da ima spremenjen okus.	Nezadovoljstvo s hrano	Nezadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E6	Pa jim povem, pa pravijo da nimam prav, veste kaj jaz sem tudi hodila na kuharske tečaje pa vem kako se tem stvarim streže, ja.	Izrazi mnenje ampak zaposleni mnenja ne sprejmejo	Neupoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
E7	To je treba upoštevati, da je veliko različnih okusov, ne pa da te potem kregajo.	Raznolike želje po hrani niso zadovoljene	Neprilagajanje potrebam uporabnika	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E8	Pa tudi, če poveš stvari, a mislite, da je potem kaj drugače? Ah kje, nič.	Občutek neslišnosti s strani zaposlenih	Neupoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
E9	Ja, mislim, da zadovoljuje ja.	Potrebe so zadovoljene	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E10	Hrane imam dovolj.	Osnovna potreba po hrani zadoščena	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi

E11	Skrbijo lepo zame.	Lepo skrbijo za stanovalko	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E12	Na toplem in pod streho sem.	Osnovna potreba po bivališču zadoščena	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E13	Tukaj imam tudi balkon pa rožice, da lahko za njih skrbim.	Lasten balkon	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E14	Poleti, ko je toplo grem tudi na kakšen sprehod.	Sprehajanje	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
E15	Saj kaj več potreb kot to, da sem umita, sita in na suhem nimam.	Ne potrebuje več kot to, da je umita, suha in sita	Skromnost	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E16	Dobri življenjski pogoji so, nimam kaj za pripomnit.	Vredu življenjski pogoji	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E17	Soba mi je všeč, je po mojem okusu.	Soba po lastnem okusu	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E18	Zelo me veseli, da imam televizijo v sobi.	Televizija v sobi	Značilnost bivalnega prostora	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E19	Pa, da imam svojo kopalnico.	Lastna kopalnica	Značilnost bivalnega prostora	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E20	Veliko svetlobe imam v sobi kar mi je tudi všeč, še posebej, da imam lahko tele moje rožice ob oknu.	Dobro osvetljen prostor z naravno svetlobo	Značilnost bivalnega prostora	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E21	Vzdušje je prijazno, prijetno, to se potrudi, da je.	Prijetno vzdušje	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E22	S sosedo se tudi dobro razumeva.	Pozitiven odnos s sostanovalko	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E23	Naš dom se kar trudi, da nam je lepo.	Dom se trudi, da je stanovalec lepo	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E24	Ja ne prav pogosto, kaj pa vem.	Ne pogosto	Pogostost izražanja želja/potreb	Avtonomija v domu za stare ljudi
E25	Včasih smo imeli te sestanke stanovalci na katerih smo lahko povedali, če nas je kaj motilo ali pa, če smo imeli kak predlog, zdaj ga pa že dolgo ni bilo.	Manko sestanka stanovalcev	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
E26	Drugače, če je pa res kaj, da si zaželim pa povem ali sestri.	Preko komunikacije medicinski sestri	Način izražanja potreb/želja	Avtonomija v domu za stare ljudi
E27	Ali pa socialni delavki.	Preko komunikacije socialni delavki	Način izražanja potreb/želja	Avtonomija v domu za stare ljudi
E28	Ja kaj pa vem, saj nimam veliko želja.	Nima veliko želja	Skromnost	Avtonomija v domu za stare ljudi

E29	Pa poveš, da ti kaj ni všeč ali pa da ti kaj ne paše pa te ne poslušajo.	Kljub izraženim željam neposluh s strani zaposlenih	Razlog za neizražanje želja/potreb	Avtonomija v domu za stare ljudi
E30	Te kar malo kregajo, če ne poješ.	Kregajo, če uporabnik ne poje vsega	Odnos zaposlenih	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E31	Ne vem no, če sem kaj slišana kar se tega tiče, mislim, da gre kar skozi eno uho noter skozi drugo pa ven.	Občutek neslišnosti s strani zaposlenih	Neupoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
E32	Ja jaz sem še kar dosti samostojna.	V veliki meri samostojna	Stopnja samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
E33	Lahko še hodim okoli, pa grem ven in v trgovino.	Samostojna pri hoji in nakupih v trgovini	Izraz samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
E34	Pa tudi uredim se še sama v kopalnici.	Samostojna pri osnovni higieni	Izraz samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domu za stare ljudi
E35	Ja sodelovala sem, ko so bili te sestanki stanovalcev zdaj, ko jih pa ni pa nič ne sodelujem.	Ne sodeluje, ker ni sestankov stanovalcev	Sodelovanje pri oblikovanju oskrbe	Avtonomija v domu za stare ljudi
E36	Jah jaz imam en kup zdravil za depresijo.	Jemanje antidepresivov	Zdravljenje	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
E37	Tako no ni najboljše bom rekla.	Zdravstveno stanje ni najboljše	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
E38	Pa tudi roke imam precej nemirne, tako, da mi to tudi nekaj težav povzroča, ampak ne bom jamrala.	Nemirnost rok	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
E39	Z zdravnico imam pa samo pozitivne izkušnje.	Pozitivne izkušnje z zdravnico	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
E40	Zelo je prijazna.	Zdravnica je prijazna	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
E41	Ko jo rabiš je vedno na voljo.	Zdravnica je razpoložljiva	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
E42	Pride trikrat na teden sem v dom in potem hodi po sobah in dela vizite.	Redni obiski zdravnice (ponedeljek, sreda, petek)	Organizacija zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
E43	Same pohvale res, vse se da zmeniti z njo, si vedno vzame čas in te posluša.	Si vzamejo čas za svoje paciente in pomagajo	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
E44	Zadovoljna sem.	Zadovoljna z zdravstveno oskrbo	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
E45	Tablete vedno dobim to sploh ni problem.	Dobi ustrezna zdravila	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi

E46	Odnos je prijazen, spoštljiv.	Zdravnica je spoštljiva	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
E47	Redno hodi na vizite.	Zdravnica je zanesljiva	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi
E48	Ja, jaz pa berem veliko, tele novice pa revije.	Branje novic/revij	Intelektualne in izobraževalne dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
E49	Televizijo gledam, kakšne oddaje ali pa mašo, ko je.	Gledanje televizije	Uporaba avdio-vizualnih medijev	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
E50	Na telovadbo grem tudi zjutraj.	Udeležba pri telovadbi	Udeležba pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
E51	Včasih grem na kakšen sprehod, ampak ne zdaj pozimi.	Sprehajanje	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
E52	Občasno grem na kakšno kavico, ko dobim kakšen obisk ali pa kar tako sama.	Pitje kave v kavarni	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
E53	Pa za tele rožice skrbim, da so zalite pa da mrtve listke stran pobiram, pa pozimi jih noter dam, poleti jih dam ven.	Skrb za rože	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
E54	Tako no, večino časa sem kar v sobi.	Preživljanje prostega časa v sobi	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
E55	No ja pa na kakšno prireditve grem tudi, kadar dom organizira.	Udeležba na prireditvah	Udeležba pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
E56	Telovadba mi je najbolj všeč, ker se razgibam, mi dobro dene.	Priložnost za razgibanje telesa	Razlog za udeležbo pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
E57	Ostalih se pa ne udeležujem, ker me niti ne zanimajo.	Ni zanimanja	Razlog za neudeležbo pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
E58	Nisem prej doma tega počela pa tudi zdaj ne.	Aktivnosti ni počela, ko je bila doma	Razlog za neudeležbo pri organiziranih dejavnostih	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
E59	Vem da imajo ta ročna dela.	Ustvarjalni krožek	Informiranost o možnih dejavnostih v domu	Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi
E60	Največ časa preživim z mojo sostanovalko, z njo se res vrede razumeva.	Sostanovalka v sobi	Družba znotraj doma za stare ljudi	Socialne mreže v domu za stare ljudi
E61	Včasih gremo skupaj na kavo.	Klepet ob kavi	Način druženja	Socialne mreže v domu za stare ljudi
E62	Drugače pa ali televizijo gledava.	Skupno gledanje televizije	Način druženja	Socialne mreže v domu za stare ljudi

E63	Ali pa vsaka svoje dela, jaz berem ona pa ustvarja.	Sobivanje v prostoru	Način druženja	Socialne mreže v domu za stare ljudi
E64	No ja pa s tistimi, ki smo na telovadbi skupaj kakšno besedo rečemo, drugače pa z nobenim drugim.	Soudeleženci telovadbe	Družba znotraj doma za stare ljudi	Socialne mreže v domu za stare ljudi
E65	Nekaj časa so bolj redno hodili, zdaj pa ne tako pogosto.	Ne tako pogosto	Pogostost druženja s svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi
E66	Sin pa žena me obiščeta, onadva še najmanj.	Sin in žena	Svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi
E67	Sestre pa brat kar pogosto pridejo bi rekla na vsake 14 dni.	Sestre	Svojci	Socialne mreže v domu za stare ljudi
E68	Ja na sestro, to, ki je v Kamniku.	Sestra	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domu za stare ljudi
E69	V domu pa tudi ali na socialno delavko ali pa sestro.	Socialna delavka	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domu za stare ljudi
E70	Ja na prvem mestu me najbolj skrbi cena oskrbe.	Rast cene oskrbe v domu za stare ljudi	Strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
E71	Že zdaj mi ne ostane skoraj nič od pokojnine.	Skrb, da ne bo ostalo nič od pokojnine	Strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
E72	Pa saj imam še družino ampak tudi njim je težko doplačevati zame.	Nelagoden občutek/občutek bremena svojcem	Spopadanje s strahovi/tveganji	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
E73	Pa bog ne daj, da se mi stanje še kaj poslabša, kako bomo potem plačevali.	Strah pred poslabšanjem zdravstvenega stanja	Strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
E74	Težko se spopadam.	Težko se spopada	Spopadanje s strahovi/tveganji	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
E75	Sestri povem, ko pride na obisk, da si malo razbremenim dušo.	Razbremenitev preko pogovora	Spopadanje s strahovi/tveganji	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
E76	Govoriš lahko, več pa nimaš kaj, samo upaš, da ne bo šlo na slabše.	Upanje, da ne bo šlo na slabše	Upanje za prihodnost	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
E77	Ne vem, saj nimaš kaj narediti.	Nima kaj narediti	Spopadanje s strahovi/tveganji	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
E78	Težko mi je, ko razmišljam o tem, a kaj naj?	Težko ji je	Spopadanje s strahovi/tveganji	Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi
E79	Ja hrana me kar moti.	Kvaliteta hrane	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
E80	Ni takšne svobode kot si jo imel doma.	Ni enake svobode kot v domačem okolju	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi

E81	Doma si si dan prilagodil tako kot si sam hotel, tukaj se prilagajaš drugim.	Prilagajanje domskemu načinu življenja	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
E82	Doma si lahko šel spat ob katerikoli uri si hotel in vstal si lahko tudi kadar ti je pasalo, tukaj je pa urnik, ki se ga držimo.	Univerzalen urnik za vse glede spanja	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
E83	Mogoče bi se morali malo bolj prilagoditi človeku, malo bolj prisluhniti.	Se bolj prilagoditi posamezniku	Rešitev za pomanjkljivosti	Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi
E84	Sin doplačuje še zame zraven.	Doplača sin	Doplačilo k stroškom oskrbe	Finančni vidik doma za stare ljudi
E85	Moja pokojnina je prenizka, da bi z njo pokrila vse.	Kritje stroškov iz lastne pokojnine	Večinsko plačilo stroškov oskrbe	Finančni vidik doma za stare ljudi
E86	Nič mi ne ostane oziroma zelo malo.	Ostane zelo malo	Ostane sredstev	Finančni vidik doma za stare ljudi
E87	Za kakšno kavico, ampak ne vsak dan.	Ostane manjši znesek (za kavo ali manjši nakup v trgovini)	Ostane sredstev	Finančni vidik doma za stare ljudi
E88	Skoraj celoten dohodek porabim za stroške oskrbe.	Večina pokojnine se porabi za oskrbo	Razporeditev sredstev	Finančni vidik doma za stare ljudi
E89	Na splošno bom rekla, da sem še kar zadovoljna.	Zadovoljna z življenjem	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi
E90	Odvisno od dneva, kakšen dan se dobro počutim kakšen dan je pa tako slabo, da bi ga kar prespala.	Odvisno od dneva, včasih dobro, včasih slabo	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi
E91	Če le slabše ne bo, bo kar v redu.	Da le slabše nebi bilo	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi
E92	Doma imajo moderno hišo ne vem kako bi jaz, ki sem stara in bolna hodila gor po stopnicah.	Stopnice kot ovira pri prostem gibanju	Razlog za odhod v dom za stare ljudi	Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi
E93	V spodnji sobi bi bila pa sama, tako da bi se odločila enako, rajši sem tukaj v domu.	Bi se odločil/a enako	Možnost ponovne izbire oskrbe	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi

9.3.2. Oskrba na domu

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
F1	Iz doma dobim 3x na teden hrano potem imam pa za dva dni, recimo v ponedeljek dobim pa imam	Dostava kosila 3x na teden	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

	potem za ponedeljek pa torek, v sredo pa že novo dobim in imam še za četrtek.			
F2	V soboto pa nedeljo so pa moji doma, moja nečakinja mi pa ona skuha.	Oskrba s strani družinskih članov ob vikendih	Neformalna pomoč	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F3	Patronažna pride previti 3x na teden, ponedeljek, sredo in petek.	Obisk patronažne službe	Vrsta zdravstvene storitve	Zdravstvene storitve v domačem okolju
F4	Drugače pa pridejo 3x na dan vsak dan k meni od ponedeljka do petka tele oskrbovalke.	3x na dan med tednom	Pogostost obiska oskrbovalke	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F5	Zjutraj pride ena, da mi kavico skuha pa, da me previjejo pa umijejo, če je treba.	Jutranja nega in kuhanje kave	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F6	Potem pride ena, ki mi kosilo prinese pa mi ga da na krožnik in potem tudi pomije.	Postrežba kosila in pomivanje posode	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F7	No pa zvečer pride spet, da me zrihtajo za spat pa večerjo mi pripravi.	Večerna nega in priprava na spanje	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F8	Bo pa zdaj že kakšno leto, da hodijo k meni domov bi rekla.	1 leto	Obdobje prejemanja oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F9	Sem kar zadovoljna.	Zadovoljna z oskrbo	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F10	Vse so zelo prijazne.	Oskrbovalke so prijazne	Odnos oskrbovalk	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F11	Vse dobro naredijo.	Kvalitetno opravljeno delo	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F12	Pa pogovarjajo se z mano zelo rade, mi zelo veliko pomeni, če kdo pride pa se z mano malo pogovori veste.	Se rade pogovarjajo	Odnos oskrbovalk	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F13	Ja, ja zadovoljuje.	Zadovoljene potrebe	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F14	Vse kar rabim mi zrihtajo, hrano pripeljejo, pomijejo, umijejo me.	Potreba po osnovni oskrbi zadovoljena	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F15	Še kaj se pogovorimo med tem, res nimam	Potreba po pogovoru zadovoljena	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

	pripomb, sem zelo zadovoljna.			
F16	Ah nič mi ne manjka tukaj v domačem okolju, poglejte kako imam fin razgled skozi okno.	V domačem okolju nič ne manjka	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F17	Sem navajena tako že celo življenje, jaz sem si tukaj ustvarila svoj dom in tukaj bi rada bila dokler bom lahko.	Navajena na svoj ustvarjen dom	Navezanost na domače okolje	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
F18	Živim drugače sama, je pa nečak tamle čisto blizu doma in me pogosto pride pogledat.	Živi sama v hiši, zraven živi nečak	Oblika bivanja	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F19	Imam vse kar potrebujem.	Ima vse kar potrebuje	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F20	Tole posteljo sem kupila, sem jo kar nekaj časa plačevala, no zdaj je pa odplačana je pa moja.	Kupljena negovalna postelja	Prilagojena oprema v domačem okolju	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F21	Saj imam vse kar rabim, tako da ne prav pogosto.	Ne pogosto, ker ima vse kar rabi	Pogostost izražanja želja/potreb	Avtonomija v domačem okolju
F22	Če mi pa že kaj manjka pa nečakinji povem.	Preko komunikacije nečakinji	Način izražanja potreb/želja	Avtonomija v domačem okolju
F23	Ja seveda da so, saj mi vse zrihtajo, če kaj rabim.	Ko kaj rabi, je vse zagotovljeno	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
F24	Ja veste kako je, jaz nisem več tako samostojna kot sem bila.	Ni več samostojna	Stopnja samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
F25	Sama ne morem vstati.	Potrebuje pomoč pri vstajanju iz postelje	Odvisnost od pomoči	Avtonomija v domačem okolju
F26	Tudi na stranišče ne morem sama, tako, da imam plenico.	Potrebuje pomoč pri odhodu na stranišče	Odvisnost od pomoči	Avtonomija v domačem okolju
F27	Pa včasih lahko zdržim, da počakam, včasih mi pa tudi uide, ker ne zdržim počakati na oskrbovalko.	Primorana počakati oskrbovalko za uporabo stranišča	Odvisnost od pomoči	Avtonomija v domačem okolju
F28	Potem kuhat tudi ne morem več, mi vse pripeljejo pa postrežejo.	Potrebuje pomoč pri pripravi hrane	Odvisnost od pomoči	Avtonomija v domačem okolju
F29	Meni je oskrba takšna kot je čisto vredno, je ne nebi spreminjala nič.	Zadovoljna s trenutno oskrbo, je nebi spreminjala	Sodelovanje pri oblikovanju oskrbe	Avtonomija v domačem okolju

F30	Ja moje zdravje je bolj slabo.	Slabo zdravstveno stanje	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
F31	Potem sem bila za oči tudi operirana (siva mrena), zdaj ni več tako kot je bilo ne, ampak vidim pa še.	Slabovidnost	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
F32	No pa tole rano, ki jo imam na nogi mi previjajo.			Zdravstvene storitve v domačem okolju
F33	Ne hodim kaj veliko k njemu.	Redki obiski	Pogostost obiskov zdravnika	Zdravstvene storitve v domačem okolju
F34	Saj imam samo eno majhno tabletko, tisto mi pa nečakinja priskrbi.	Tablete priskrbi nečakinja	Neformalna pomoč	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
F35	Drugače pa ne vem kako je kaj dostopen, ker že dolgo nisem bila pri njemu, že leta.	Ne ve kako je z dostopnostjo zaradi neobiskovanja zdravnika	Dostopnost zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
F36	Nazadnje, ko sem bila sem bila zadovoljna, nimam nobenih pripomb.	Zadovoljna z zdravstvenimi storitvami	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
F37	Zdaj pa samo gledam skozi okno pa avtomobile štejem.	Opazovanje okolice skozi okno	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
F38	Pa nemo malo zapojem, tako sama pri sebi, da me kdo ne bo slišal pa si mislil kakšen direndaj je to (smeh).	Nemo petje sama pri sebi	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
F39	Ah to pa nebi vedla.	Ne pozna dejavnosti, ki so na voljo	Informiranost o organiziranih dejavnostih v lokalnem okolju	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
F40	A se tudi nič ne udeležujem, ker tudi ne morem od doma sama.	Omejena mobilnost	Razlog za neudeleževanje na organiziranih aktivnostih	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
F41	Pa tudi prej nisem nikamor tako posebej hodila.	Tudi v preteklosti se jih ni udeleževala	Razlog za neudeleževanje na organiziranih aktivnostih	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
F42	Z možem otrok nisva imela, imam pa nečaka in nečakinjo.	Nečak in nečakinja	Svojci	Socialne mreže v domačem okolju
F43	Pa pogosto pridejo.	Pogosto	Pogostost druženja s svojci	Socialne mreže v domačem okolju
F44	Ja edino s svojci imam stik, z nečakom in nečakinjo.	Stik samo s svojci	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju

F45	Ja tudi kar nečakinji se najbolj zaupam.	Nečakinja	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domačem okolju
F46	Samo jaz jih ne obremenjujem preveč.	Jih ne želi obremenjevati preveč	Pogostost druženja s svojci	Socialne mreže v domačem okolju
F47	A veste, da me nič ne skrbi.	Brez skrbi	Strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domačem okolju
F48	Edino kar si želim je to, da bi tako kot mož kar zaspala, ko bo prišel čas.	Želja po hitri in mirni smrti	Upanje za prihodnost	Strahovi/tveganja v domačem okolju
F49	Jaz ne vidim nobenih pomanjkljivosti.	Ni pomanjkljivosti	Pomanjkljivost	Pomanjkljivost in prednosti domačega okolja
F50	Meni paše, da sem doma, tukaj sem živela celo življenje, tukaj sem si ustvarila dom in tukaj bi tudi rada umrla.	Želja po smrti v svojem domačem okolju	Upanje za prihodnost	Strahovi/tveganja v domačem okolju
F51	Imam pokojnino ampak, če sem čisto iskrena več kot polovico mi dom vzame.	Večina pokojnine se porabi za oskrbo	Razporeditev sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu
F52	Potem so pa še kakšni računi, tako, da ne ostane veliko ne.	Ostane zelo malo	Preostanek sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu
F53	Jaz sem zadovoljna.	Zadovoljna z življenjem	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
F54	Jaz sem imela lepo življenje, z možem sva se lepo razumela in lepo živela skupaj, zdaj mi pa tudi nič ne manjka, saj pravim pride zjutraj mi kavico skuhamo, pa kosilo, pa še zvečer pridejo.	Je imela lepo življenje in zdaj ji tudi nič ne manjka	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
F55	Mi ni dolgčas, sploh ne.	Ni dolgčas	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
F56	Jaz sem navajena biti doma in bi bila raje doma.	Bi se odločila enako	Možnost ponovnega odločanja	Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi
F57	Ampak jaz pravim, da bi bla doma, tudi če sem sama, sem raje doma.	Kljub samoti je raje v domačem okolju	Možnost ponovnega odločanja	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
G1	Ene tri leta že sigurno.	3 leta	Obdobje prejemanja oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

G2	Zdaj mi pa pomagajo, da me umivajo, rihtajo.	Nega	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G3	Hrano mi pripravijo, kakšen sendvič ali pa puter na kruh, moram dobiti tukaj na mizico, da imam na doseg.	Priprava malice	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G4	Kosilo mi pa iz doma pripeljejo.	Dostava kosila	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G5	Pridejo pa vsak dan med tednom, dvakrat na dan.	2x na dan med tednom	Pogostost obiska oskrbovalke	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G6	Med vikendi pa nimam, sicer bi rada imela, ker sem čedalje slabša ampak je rekla, da primanjkuje kadra.	Ni možnosti oskrbe med vikendi zaradi pomankanja kadra	Pomanjkljivosti	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
G7	Raje sem doma, dokler bom lahko kot pa v domu.	Bi se odločila enako	Možnost ponovne izbire oskrbe	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
G8	Punce so zelo prijazne, nimam kaj šimfati.	Oskrbovalke so prijazne	Odnos oskrbovalk	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G9	Vse kar rabim dobim, samo včasih vsega pa tudi ne.	Večino časa dobi vse kar potrebuje	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G10	Pa ker nimam toliko financ si potem ne morem privoščiti.	Zaradi cen si ne more privoščiti obsežnejšo oskrbo	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
G11	Ampak to kar imam je pa kvalitetno nimam kaj za šimfati.	Kvalitetno opravljeno delo	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G12	Lepo delajo z mano, pogovorne so, skrbne.	Oskrbovalke so komunikativne in skrbne	Odnos oskrbovalk	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G13	Jim zaupam.	Oskrbovalke so zaupanja vredne	Odnos oskrbovalk	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G14	Ja tako kot sem rekla lahko bi še kakšno storitev več potrebovala ampak ne znese finančno.	Bi potrebovala obsežnejšo oskrbo	Potrebe uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G15	Je pa res, da se prilagodijo, če jih prosim za kaj.	Oskrba se prilagodi željam	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G16	Recimo hrana, zdaj nimam več toliko apetita kot sem ga imela prej ampak včasih mi pa kaj zadiši, kakšna zelenjava, sadje, pa če se le da mi potem to zrihtajo.	Želja po določeni hrani	Izražene želje/potrebe	Avtonomija v domačem okolju

G17	To kar od doma dobiš ima vse enak okus.	Slaba kvaliteta hrane	Nezadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G18	Ampak lahko bi kakšne štruklje dali recimo, pa jih nikoli ne dajo.	Želja po štrukljih	Izražene želje/potrebe	Avtonomija v domačem okolju
G19	Malo spremembe, da bi bilo, ne pa vedno postan krompir.	Želja po spremembi hrane	Izražene želje/potrebe	Avtonomija v domačem okolju
G20	Pa stari ljudje imamo radi mlečne stvari, mlečni riž, bela kava pa kruh pa ni nič takšnega.	Želja po mlečni hrani	Izražene želje/potrebe	Avtonomija v domačem okolju
G21	Tukaj se počutim domače, tukaj živim že celo svoje življenje.	Se počuti domače	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G22	Tole posteljo imam izposojeno, drugega pa nisem nič prilagajala.	Izposojena negovalna postelja	Prilagojena oprema v domačem okolju	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G23	Mogoče bi bilo res bolje, če bi temle malo preuredili, da bi bilo bolj naravnost, da bi bil tuš brez tiste stopničke, da bi lahko kar naravnost noter stopila oziroma se zapeljala.	Potrebno bi bilo prilagoditi kopalnico za lažji dostop	Prilagojena oprema v domačem okolju	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G24	Za silo je no, bilo bi pa bolje, če bi bilo pa prilagojeno, bi bilo pa lažje.	Bolje bi bilo, če bi bilo prilagojeno okolje	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G25	Drugače počutim se pa sigurno še najboljše doma, to sploh ni tolikšna ovira, da bi zaradi tega šla v dom.	Dobro počutje v domačem okolju	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
G26	Tukaj imam svoje stvari, svoje ljudi, okolje mi je poznano.	Doma ima svoje stvari in ljudi ter poznano okolje	Navezanost na domače okolje	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
G27	Ja vnukinji ali pa hčerki rečem, če bi kaj rada pa mi prinesejo ali pa naredijo, to sploh ni problem.	Preko komunikacije hčerki/vnukinji	Način izražanja potreb/želja	Avtonomija v domačem okolju
G28	Drugače pa telim, ki pridejo, oskrbovalkam, pa edino za hrano včasih rečem, če si zaželim kakšno zelenjavo ali pa	Preko komunikacije oskrbovalki	Način izražanja potreb/želja	Avtonomija v domačem okolju

	sadje, drugega pa ne, ker mi vse ustreza.			
G29	Ja, ja me poslušajo, mi ustrezajo in se prilagodijo po svojih zmožnostih.	Prisluhnejo in upoštevajo želje	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
G30	Jah samostojna nisem več tako kot sem bila še malo nazaj.	Ni več samostojna	Stopnja samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
G31	Odvisna sem od drugih čisto, da me oblečejo, da me umijejo.	Potrebuje pomoč negi	Odvisnost od pomoči	Avtonomija v domačem okolju
G32	Da mi pomagajo vstati, veste, ker tudi sestri ne morem sama pa tudi ne zdržim, da bi dolgo sedela.	Potrebuje pomoč pri vstajanju iz postelje	Odvisnost od pomoči	Avtonomija v domačem okolju
G33	Počakam, da pridejo, da mi pomagajo, sama ne morem.	Primorana počakati oskrbovalko za pomoč	Odvisnost od pomoči	Avtonomija v domačem okolju
G34	Jah kaj pa vem saj mi ustreza takšna kot je, saj me lepo zrihtajo pa prijazne so.	Zadovoljna s trenutno oskrbo, je nebi spreminjala	Sodelovanje pri oblikovanju oskrbe	Avtonomija v domačem okolju
G35	Edino tako kot sem že rekla, če pri hrani kdaj kakšno željo izrazim ampak kaj veliko drugega mi pa tudi ne morejo dati.	Želja po določeni hrani	Izražene želje/potrebe	Avtonomija v domačem okolju
G36	Kako pa naj rečem? Najboljše ni.	Ni najboljše	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
G37	Tablet imam veliko, za redčenje krvi, za ščitnico vse živo.	Veliko različnih tablet	Zdravljenje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
G38	Prav pogosto ne obiskujem zdravnika.	Redki obiski	Pogostost obiskov zdravnika	Zdravstvene storitve v domačem okolju
G39	Bolj patronažna pride, zdravnik nikoli ne pride.	Obisk patronažne službe	Vrsta zdravstvene storitve	Zdravstvene storitve v domačem okolju
G40	Za zdravnika me morajo pa dol peljat ali pa rešilca klicat, to pa ne moreš kar tako.	Oslabljena mobilnost kot ovira pri obiskovanju zdravnika	Dostop do zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
G41	Bi rajši videla, da bi zdravnik prišel gor, pa ne pride.	Želja po terenski zdravniški službi	Dostop do zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
G42	Do zdaj sem zdravila še vedno dobila.	Zdravila dobi vedno	Dostop do zdravil	Zdravstvene storitve v domačem okolju
G43	Sicer kremo moram vso sama plačati.	Krema na lastne stroške	Dostop do zdravil	Zdravstvene storitve v domačem okolju

G44	Ostalo pa preko zavarovanja dobim.	Zdravila preko zavarovanja	Dostop do zdravil	Zdravstvene storitve v domačem okolju
G45	Tudi televizijo gledam, ne preveč pogosto, ampak gledam pa jo.	Gledanje televizije	Uporaba avdio-vizualnih medijev	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
G46	Rada gledam kakšne filme z naravo.	Zanimanje za dokumentarne filme	TV programi	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
G47	Kaj drugega pa ne počnem, včasih mi je kar malo dolgčas.	Dolgčas, ker zaradi onemoglosti ne more početi drugega	Nezadovoljstvo s preživljanjem prostega časa	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
G48	Včasih tudi zadremujem malo, samo potem ponoči ne morem spati.	Dremanje	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
G49	Se nobenih drugih aktivnosti ne udeležujem, ker tudi nikamor ne morem iti, tako, da tudi ne poznam kaj mi je na voljo.	Omejena mobilnost	Razlog za neudeleževanje na organiziranih aktivnostih	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
G50	Pa tudi ne vem, če imam kakšno pretirano željo, ker nikoli nisem nikamor hodila.	Tudi v preteklosti se jih ni udeleževala	Razlog za neudeleževanje na organiziranih aktivnostih	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
G51	Ja z vnukom, njegovimi otroci in ženo.	Vnuk in družina	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
G52	Potem hčerka in vnukinja.	Hči in družina	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
G53	Potem dol soseda tudi večkrat pride.	Soseda	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
G54	Drugače se pa po telefonu večkrat s sestro slišim, ki je v Velenju v domu, že ene dve ali tri leta.	Sestra preko telefona	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
G55	Potem nečaka imam dva, ki tudi pokličeta rada.	Nečaka preko telefona	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
G56	Potem očetova žlahta tudi pokliče občasno.	Očetovi sorodniki preko telefona	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
G57	No ja pa s telim oskrbovalkami se tudi malo pomenimo, o vsem, o življenju, o vremenu, o dogajanju okoli.	Pogovor z oskrbovalkami	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
G58	Hčerka, vnuk pa vnukinja, edino oni, nimam drugega.	Hči, vnuk in vnukinja	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domačem okolju
G59	Vse živo sem v teh svojih 94 letih doživela, kaj bo pa	Ne ve, ker ne razmišlja o tem	Brez strahu/tveganja	Strahovi/tveganja v domačem okolju

	še prišlo pa ne vem pa najraje tudi ne razmišljam o tem.			
G60	Poskušam ne razmišljati o tem, da nimam nepotrebnih skrbi, ker ne vem kaj se bo oziroma kaj bi se lahko še vse zgodilo.	Poskuša ne razmišljati o tem	Spopadanje s strahom/tveganjem	Strahovi/tveganja v domačem okolju
G61	V domu je zdravnik bolj na dosegu človeku, lažje in hitreje pride do njega.	Slaba dostopnost zdravnika	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
G62	Tukaj morajo pa rešilca klicati, da me lahko peljejo dol in je malo bolj zoprno.	Urejanje prevoza do zdravnika	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
G63	Pa precej moraš gledat na ceno teh storitev, še posebej, če nimaš veliko dohodkov.	Cena storitev oskrbe na domu	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
G64	Po drugi strani je pa dom tudi drag tako, da cena je povsod problem.	Cena domske oskrbe	Pomanjkljivost doma za stare ljudi	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
G65	Ja, da bi bil zdravnik bolj dostopen, da bi imel terensko službo ali pa kaj podobnega.	Terenska zdravniška služba	Rešitev za pomanjkljivosti	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
G66	Pa da bi bile storitve cenejše, da bi mogoče država ali pa občina več krila, da bi si ljudje lahko več privoščili.	Višje doplačilo občin/države k stroškom storitve oskrbe na domu	Rešitev za pomanjkljivosti	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
G67	Zdaj imam še pokojnino, sama s svojo pokojnino.	Kritje stroškov iz lastne pokojnine	Večinsko plačilo stroškov oskrbe	Finančni vidik oskrbe na domu
G68	Ja moram kar gledati, da skozi mesec pridem, ne smem razmetavati z denarjem.	Večina pokojnine se porabi za oskrbo	Razporeditev sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu
G69	Ostane na koncu bolj malo, tako, da moram biti kar varčna.	Ostane zelo malo	Preostanek sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu
G70	Položnice si pa delim z vnukom, ker, če bi morala pa še te sama plačevati pa nebi šlo čez.	Tekoče položnice si deli z vnukom	Razporeditev sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu
G71	Še kolikor toliko.	Srednje zadovoljstvo z življenjem	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju

G72	Je zdaj dosti lažje kot je bilo takrat, ko je bila vojna tako, da sem še kar zadovoljna z življenjem.	V primerjavi s preteklostjo je življenje zdaj lažje	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
G73	Tukaj grem lahko ven, ko si zaželim, sicer zdele bolj poležavam, če bi bilo pa kakšno sonce bi pa šla ven.	Ko si zaželi, gre lahko ven	Prednost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
G74	Pa doma imam družino blizu pa sosedo.	Bližina družine in sosedov	Prednost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
H1	Ene tri leta bo že letos.	3 leta	Obdobje prejemanja oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H2	Prej sem imel še živino, sem jo sam rihtal, potem mi je pa enkrat spodrsnilo in sem pod bika padel.	Nesreča pri delu v hlevu	Razlog za potrebovanje oskrbe na domu	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H3	Drugače pa punce pridejo zjutraj ob osmih pa so do ene devetih tukaj.	Jutranje druženje	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H4	Pa kosilo mi potem popoldne prinesejo.	Dostava kosila	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H5	Vsak dan dvakrat, razen ob vikendih ne.	2x na dan med tednom	Pogostost obiska oskrbovalke	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H6	Potem se je pa stanje zboljšalo in sem zdaj čisto samostojen, edino kar mi pomagajo je to, da me s kremo namažejo, ko se stuširam, no pa kosilo mi prinesejo.	Minimalna nega (mazanje s kremo)	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H7	Pa za družbo so mi.	Druženje	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H8	Malo mi pospravijo.	Pospravljanje	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H9	Ja jaz sem zadovoljen, nimam kaj kritizirat.	Zadovoljen z oskrbo	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H10	Punce so prijazne.	Oskrbovalke so prijazne	Odnos oskrbovalk	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

H11	Vse zrihtajo kar rabijo.	Uredijo vse kar je potrebno	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H12	Pogovarjamo se vse sorte, od zgodovine do politike pa dogajanja po svetu.	Druženje	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H13	Vedno pridejo no, ni, da kdaj nebi prišle, tudi, ko je sneg.	Oskrbovalke so zanesljive	Odnos oskrbovalk	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H14	Zame je tole čist dovolj kar imam.	Zadovoljene potrebe	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H15	Saj ostalo pa sam zrihtam.	Vsakodnevne stvari uredi sam	Izraz samostojnosti	Avtonomija v domačem okolju
H16	Jaz pogrešam samo zdravje, nič drugega.	Pogreša zdravje	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
H17	Hiša čisto po mojih željah narejena in mi ustreza tako kot je.	Hiša narejena po lastnih željah	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H18	Drugače živim čisto sam, nimam nobenih sorodnikov.	Živi sam in nima sorodnikov	Oblika bivanja	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H19	Spim kar v tej sobi (dnevna soba, kuhinja in jedilnica je v istem prostoru) na kavču, ker je tukaj najbolj toplo, v ostalih sobah je hladno.	Spi v edini topli sobi v hiši, na kavču	Oblika bivanja	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H20	Jah, če rabim kaj povem oziroma prosim soseda, da mi uredi ali pa prinese kaj iz trgovine.	Preko komunikacije sosedu	Način izražanja želja/potreb	Avtonomija v domačem okolju
H21	Pa saj nimam kaj posebnih želja, da bi zdaj lahko iz glave rekel.	Ne izraža želji, ker nima posebnih želja	Razlog za neizražanje želja/potreb	Avtonomija v domačem okolju
H22	Ja saj mi vse zrihta, če se le da, jaz mislim, da ja.	Se počuti slišane	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
H23	Zdaj sem dosti bolj samostojen, kot sem bili še nekaj časa nazaj.	Samostojen skoraj v celoti	Stopnja samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
H24	Lahko še hodim samostojno, grem dvakrat na dan tudi na sprehod.	Hodi samostojno	Izraz samostojnosti	Avtonomija v domačem okolju
H25	Pa tudi v mesto grem, če je nujno. Se usedem na avtobus pa se peljem, ampak ne prav pogosto, samo, če je nujno.	Gre sam po opravkih v mesto	Izraz samostojnosti	Avtonomija v domačem okolju

H26	Zajtrk pa večerjo si sam pripravim, kosilo mi prinesejo.	Zajtrk/večerjo pripravi sam	Izraz samostojnosti	Avtonomija v domačem okolju
H27	Tuširam se tudi sam.	Tušira se sam	Izraz samostojnosti	Avtonomija v domačem okolju
H28	Drva za kurjavo od sosedu kupim, prej sem vse sam napravil, zdaj ne morem več.	Drva za kurjavo kupi sam	Izraz samostojnosti	Avtonomija v domačem okolju
H29	Kaj pa vem, saj mi vse ustreza tako kot je, ne spreminjam nič.	Zadovoljen s trenutno oskrbo, je nebi spreminjal	Sodelovanje pri oblikovanju oskrbe	Avtonomija v domačem okolju
H30	Jah bolj slabo.	Slabo zdravstveno stanje	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
H31	Kašljam trenutno veliko, ker imam kronični bronhitis.	Kronični bronhitis	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
H32	Ja običnem ga kadar imam kakšno kontrolo ali pa kaj takšnega.	Redni obiski	Pogostost obiskov zdravnika	Zdravstvene storitve v domačem okolju
H33	Zdravnik je pa kar dostopen no, nisem še imel problemov z njim.	Zdravnik je dostopen	Dostopnost zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
H34	Jah vredu, pregleda, zdravila predpiše.	Vredu	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
H35	Zdravila imam za želodec in za pljuča.	Tablete za želodec in pljuča	Zdravljenje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
H36	Po navadi sem največ kar zunaj.	Preživljanje časa zunaj	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
H37	Hodim veliko naokoli, enkrat zjutraj pa potem še enkrat popoldan.	Sprehod v naravi	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
H38	Včasih radio poslušam, Veseljaka najraje	Poslušanje radia	Uporaba avdio-vizualnih medijev	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
H39	Pa k sosedu se včasih na kakšno pijačo oglasim.	Druženje s sosedom	Druge aktivnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
H40	Včasih sem bil pri gasilcih, potem so me pa stran dali po 25 letih.	Gasilsko društvo	Informiranost glede organiziranih aktivnosti v lokalnem okolju	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
H41	Zdaj pa nisem nikamor včlanjen.	Se jih ne udeležuje	Organizirane aktivnosti v lokalnem okolju	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
H42	Nimam interesa, da bi kam hodil.	Ni interesa	Razlog za neudeleževanje na organiziranih aktivnostih	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
H43	Ja samo s sosedom.	Sosed	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju

H44	Pa temi oskrbovalkami imam stik, z nobenim drugim.	Oskrbovalke	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
H45	S sosedom se pa včasih dobiva, ali on pride k meni ali grem pa jaz k njemu, ker sva tako blizu.	Druženje s sosedom na domu	Način druženja	Socialne mreže v domačem okolju
H46	Z oskrbovalkami se pa pogovarjam kadar pridejo, pa se včasih usedejo pa se kaj pomenimo.	Pogovor z oskrbovalkami, ko pridejo na dom	Način druženja	Socialne mreže v domačem okolju
H47	Nimam nobene družine in nobenih svojcev, sem sam ostal.	Nima družine/svojcev	Svojci	Socialne mreže v domačem okolju
H48	Na soseda, on mi vedno pomaga, če kaj rabim.	Sosed	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domačem okolju
H49	Če je kaj resnega potem se na oskrbovalke zanesem, ne vem nazadnje, ko sem imel napad žolča pa sem bruhal so potem one rešilca klicale.	Oskrbovalke	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domačem okolju
H50	Ah nič me ne skrbi, kaj bi me pa skrbelo?	Brez skrbi	Brez strahu/tveganja	Strahovi/tveganja v domačem okolju
H51	Saj nimam nobenega sorodnika za sabo, da bi me rabilo kaj skrbet.	Ga ne skrbi, ker nima sorodnikov za sabo	Brez strahu/tveganja	Strahovi/tveganja v domačem okolju
H52	Ne razmišljam o tem.	Poskuša ne razmišljati o tem	Spopadanje s strahom/tveganjem	Strahovi/tveganja v domačem okolju
H53	Ne ne vidim nobenih pomanjkljivosti.	Ni pomanjkljivosti	Pomanjkljivost domačega okolja	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
H54	Važno, da imam za jest, kje za spat pa, da mi je toplo pa imam dovolj.	Osnovna potreba po hrani in bivališču	Potrebe uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
H55	Sam krijem vse stroške oskrbe iz moje pokojnine.	Kritje stroškov iz lastne pokojnine	Večinsko plačilo stroškov oskrbe	Finančni vidik oskrbe na domu
H56	Jah bolj malo mi ostane, mislim, da nekje 400 eur na mesec nanese vse skupaj.	Ostane zelo malo	Preostanek sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu
H57	Potem pa še položnice pa hrana pa zmanjka.	Preostanek sredstev gre za tekoče položnice	Razporeditev sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu
H58	Več kot polovico gre za tole oskrbo po mojem.	Več kot polovica pokojnine se porabi za oskrbo	Razporeditev sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu

H59	Jah saj sem kar zadovoljen.	Zadovoljen z življenjem	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
H60	Imam kar rabim, živim kakor hočem, da le slabše nebi bilo.	Ima kar potrebuje in živi po lastnih željah	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
H61	Jaz nebi šel v dom.	Bi se odločil enako	Možnost ponovne izbire oskrbe	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
H62	Jaz bi bil doma dokler bi bil lahko.	Bi bil doma dokler bi bil lahko	Navezanost na domače okolje	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
H63	Mi je všeč tako kot je in bi rad, da tako ostane.	Da bi ostalo tako kot je	Upanje za prihodnost	Strahovi/tveganja v domačem okolju
H64	Doma sem sam svoj šef pa lahko povsod grem.	Doma je lahko sam svoj šef	Prednost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
I1	Hodijo k meni pa že od februarja lani (11 mesecev).	11 mesecev	Obdobje prejemanja oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I2	Pomagajo pa tako, da me zjutraj umijejo pa zrihtajo.	Jutranja nega	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I3	Potem pa še popoldne pridejo enkrat, ja.	Večerna nega	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I4	Dvakrat na dan pridejo med tednom.	2x na dan med tednom	Pogostost obiska oskrbovalke	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I5	Jaz sem zelo zadovoljna.	Zadovoljna z oskrbo	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I6	Edino to nisem zadovoljna, da mi vsake 14 dni glavo umivajo .	Umivanje glave na 14 dni	Nezadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I7	To bi lahko naredila ena oskrbovalka, ki me pride umiti pa bi mimogrede še glavo umila, ne pa da na vsake 14 dni pride še ena čisto posebej, da mi glavo umije, pa jo moram potem posebej plačevati še dodatno uro.	Plačevanje dodatne oskrbovalke posebej za umivanje glave	Nezadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I8	So zelo prijazne pa tople osebe.	Oskrbovalke so prijazne	Odnos oskrbovalk	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I9	Lepo naredijo nego, temeljito, tako kot je treba, drugih pripomb nimam.	Lepo in temeljito opravljena nega	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

I10	Svoje delo opravijo in to je to, mogoče bi si želela, da bi se kakšna kaj usedla pa da bi malo poklepetale.	Želja po daljšem klepetu z oskrbovalkami	Potrebe uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I11	Pa saj so vse luštne, vse rade govorijo in nič ne rečem, če imajo še kakšno minuto se tudi usedejo pa se kaj pogovarjamo ali pa malo podaljšajo, ne grejo takoj na minuto.	Oskrbovalke so komunikativne in se prilagodijo	Odnos oskrbovalk	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I12	Jaz sem vdova že 40 let in sin skrbi zame.	Ima sina, ki skrbi zanjo	Neformalna pomoč	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I13	Mi iz trgovine prinese, pa more skrbet za plenice pa vsa zdravila pa to.	Sin prinese stvari iz trgovine	Neformalna pomoč	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I14	Drugače oskrba pa zadovoljuje moje potrebe nimam pripomb.	Zadovoljene potrebe	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I15	Vse kar naredijo, naredijo dobro edino to pranje glave me moti, ker finančno precej nanese.	Vse naredijo dobro	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I16	Ja vreden, mam drugače sobo ampak je premrzlo tam za spat.	Ima sobo, ki je pozimi prehladna	Oblika bivanja	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I17	Tukaj v dnevni sobi je krušna peč pa je bolj toplo, pa radiator imam, ki me pogreje.	Spi v dnevni sobi, kjer je krušna peč	Oblika bivanja	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I18	Tole posteljo imamo izposojeno iz trgovine.	Izposojena negovalna postelja	Prilagojena oprema v domačem okolju	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I19	Drugače pa imam vse kar rabim, nič mi ne manjka.	Ima vse kar rabi	Prilagojena oprema v domačem okolju	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I20	Vredu se počutim doma.	Doma se počuti vreden	Življenjsko okolje	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I21	Hčerko imam tudi doma, mi kuha, vse rihta, saj vidite polno mizo imam, mi stalno streže.	Hči, ki skrbi za gospodinjske zadeve	Neformalna pomoč	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
I22	Edino najbolj hudo je kadar grem na blato, punca (hčerka) mi noče nič	Ni pomoči pri uporabi stranišča	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja

	pomagat, potem se pa sama matram.			
I23	Ja če imam kakšno željo jo povem sinu ali pa hčerki.	Preko komunikacije hčerki/sinu	Način izražanja želja/potreb	Avtonomija v domačem okolju
I24	Ni ravno pogosto.	Potrebe/želje ne izraža pogosto	Pogostost izražanja želja/potreb	Avtonomija v domačem okolju
I25	Ker imam vse kar rabim.	Ima vse kar rabi	Razlog za neizražanje želja/potreb	Avtonomija v domačem okolju
I26	Če bi pa bilo kaj mi pa zrihtajo.	Ko kaj rabi, je vse zagotovljeno	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
I27	Ja, jaz se počutim slišano.	Se čuti slišano	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
I28	Pa tudi za hrano me vedno vpraša »kaj bomo pa danes jedli?«, pol pa rečem, enkrat repo skuhaj pa imamo repo, enkrat zelje, enkrat makarone, vedno mene vpraša.	Izraža preference glede kosila	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
I29	Rabim pomoč pri vsem edino, jem še lahko sama pa, če se mi bo tale noga pozdravila bom mogoče še z berglam lahko kam šla.	Samostojna pri prehranjevanju	Izraz samostojnosti	Avtonomija v domačem okolju
I30	Drugače sem pa kar odvisna od oskrbe drugih, nisem samostojna.	Samostojna v majhni meri	Stopnja samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
I31	Mi ustreza tako kot je, ni potrebno, da bi se kaj spreminjalo.	Zadovoljna s trenutno oskrbo, je nebi spreminjala	Sodelovanje pri oblikovanju oskrbe	Avtonomija v domačem okolju
I32	Ah sem se že vsega naveličala, če bi le lahko hodila pa ne morem.	Vsega je naveličana	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
I33	Žile imam tudi slabe.	Težave z žilami	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
I34	Tablete za ožilje jem.	Tablete za ožilje	Zdravljenje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
I35	Pa tukaj na teli nogi se je kar sama od sebe rana naredila, pa mi zdravijo zdaj to pa previjajo.	Rana na nogi	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
I36	Ja luštna zdravnica je.	Zdravnica je vreda	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domačem okolju
I37	Grem na kontrolo redno.	Redne kontrole	Pogostost obiskov zdravnika	Zdravstvene storitve v domačem okolju

I38	Me posluša, prijazna je, zdravila mi daje.	Zdravnica je prijazna in prisluhne	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domačem okolju
I39	Prej sem imela enega zdravnika, potem je pa nehal delati in sem nekaj časa kar od enega do drugega hodila pa je vsak rekel, da ima polno, no potem sem pa pri tej ostala, ker je edina imela prosto.	Težave pri iskanju novega osebnega zdravnika	Dostop do zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
I40	Ne vem nekaj bi lahko zastoj dali se nabere vse skupaj finančno.	Zdravila predstavljajo velik strošek	Pomanjkljivost zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
I41	Pa tale sirup je rekla zdravnica, da moram stalno pit, za želodec, na enkrat dobim 10 flašk pa samo polovico krije zdravstvo, ostalo moram vse sama plačat.	Zdravstveno zavarovanje krije samo polovico zdravila	Pomanjkljivost zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
I42	Kreme moram pa vse sama kupit.	Kupovanje krem na lastne stroške	Pomanjkljivost zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
I43	Berem novice pa Kmečki glas.	Branje novic	Intelektualne in izobraževalne dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
I44	Po televiziji pa gledam kakšne oddaje.	Gledanje televizije	Uporaba avdio-vizualnih medijev	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
I45	Ko je toplo me pa tudi ven peljejo na teraso.	Preživljanje časa na terasi	Druge dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
I46	Pa gugalnico imam zunaj in se gugam.	Guganje na gugalnici	Druge dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
I47	Potem sem pa zunaj na sončku pa mačke božam ali pa naravo, ptičke gledam.	Božanje mačk in opazovanje ptic	Druge dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
I48	Tudi zdajle pozimi rada skozi okno ptičke gledam.	Opazovanje ptic skozi okno	Druge dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
I49	Drugam pa nikamor ne grem, nisem v nobeno društvo včlanjena pa tudi ne poznam kaj imajo.	Ni včlanjena v nobeno društvo in ni informirana o dejavnostih	Informiranost o organiziranih aktivnostih v lokalnem okolju	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
I50	Meni je čisto dovolj to kar imam, nič ne pogrešam drugega.	Dovolj aktivnosti v doma	Razlog za neudeleževanje pri organiziranih aktivnostih	Preživljanje prostega časa v domačem okolju

I51	Tudi prej nisem nikamor hodila.	Tudi v preteklosti se jih ni udeleževala	Razlog za neudeleževanje pri organiziranih aktivnostih	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
I52	Ja s hčerko smo največ skupaj, ker smo v isti hiši.	Vsakodneven stik s hčerko	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
I53	Pa sin me pride vsak dan pogledat zvečer, ker je tukaj zraven doma.	Vsakodneven stik s sinom	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
I54	Tako, da se ne vidimo kaj pogosto.	Redek stik s tretjo hčerko	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
I55	Tista hčerka, ki je v Trbovljah doma ona je pa malo boljša, ona pa pride na obisk bolj pogosto.	Občasen stik z drugo hčerko	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
I56	Ja sina imam takoj tukaj zraven ima hišo.	Sin	Svojci	Socialne mreže v domačem okolju
I57	Pa še tri hčerke imam.	Tri hčerke	Svojci	Socialne mreže v domačem okolju
I58	Vnukinjo imam tudi, ki v bolnici dela.	Vnukinja	Svojci	Socialne mreže v domačem okolju
I59	Ja na sina še najbolj od vseh.	Sin	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domačem okolju
I60	Kaj pa vem, včasih razmišljam, da če se mi bo stanje šlo na slabše, da me bodo najbrž morali v dom dat, kaj pa vem.	Nastanitev v dom zaradi poslabšanja stanja	Strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domačem okolju
I61	No pa finančno je kar zalogaj a ne, bi lahko bilo kaj ceneje, ker kolikor gledam po novicah in tako se cene kar dvigajo, jaz srčno upam, da se ne bo preveč podražilo v prihodnosti.	Dvigovanje cen oskrbe in življenjskih potrebščin	Strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domačem okolju
I62	A veste, da poskušam sploh ne razmišljati o tem.	Poskuša ne razmišljati o tem	Spopadanje s strahom/tveganjem	Strahovi/tveganja v domačem okolju
I63	Ja ne vem, ker ne razmišljam o tem.	Ne ve, ker ne razmišlja o tem	Rešitve za strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domačem okolju
I64	Ja jaz osebno ne vidim nobenih pomanjkljivosti.	Ni pomanjkljivosti	Pomanjkljivost domačega okolja	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
I65	Meni paše biti doma, jaz sem najbolj srečna doma.	Je najbolj srečna doma	Prednost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
I66	Ja sin plačuje tole zame, on je prevzel skrb zame.	Sin krije stroške	Večinsko plačilo stroškov oskrbe	Finančni vidik oskrbe na domu
I67	Pa iz moje pokojnine gre tudi nekaj.	Del lastne pokojnine	Doplačevanje k stroškom oskrbe	Finančni vidik oskrbe na domu

I68	Jaz moram tole vse sama plačevati, te kreme pa zdravila pa pripomočke za nego in kar nanese.	Plačevanje zdravil in pripomočkov za nego	Razporeditev sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu
I69	Ah kje bo kaj ostalo, je treba oskrbo plačevati, je treba položnice plačevati, hrano pa zmanjka.	Preostanek sredstev gre za tekoče položnice	Razporeditev sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu
I70	Bolj malo ostane na koncu meseca.	Ostane zelo malo	Preostanek sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu
I71	Sem pa zadovoljna, ker sem lahko doma.	Zadovoljna, ker je lahko doma	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
I72	Ne bi šla v dom, rajši sem doma.	Bi se odločila enako	Možnost ponovne izbire oskrbe	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
I73	Tukaj sem celo življenje živela.	Poznano, domače okolje	Navezanost na domače okolje	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
I74	Tukaj imam sina pa hčerko.	Bližina svojcev	Navezanost na domače okolje	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
I75	Tukaj imam svoje stvari.	Vsa lastnina na enem mestu	Navezanost na domače okolje	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
I76	In sem navajena živeti neko svojo rutino.	Življenje v okviru lastne rutine	Prednost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
I77	Tam se moraš pa čisto drugim stvarjem prilagoditi, to mi pa ne paše.	Prilagajanje drugačnemu načinu življenja	Pomanjkljivost doma za stare ljudi	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
J1	Ja ene dve leti že hodijo punce k meni.	2 leti	Obdobje prejemanja oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J2	Vsak drug dan se tuširam, tam mi malo pomagajo, da ne padem, se bojim, da bi padla.	Pomoč pri tuširanju vsak drug dan	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J3	Vsak drug dan se pa tudi masiram, ker me koža srbi od nekkih tablet in imam zdaj eno kremo, ki pri tem pomaga.	Masiranje s kremo vsak drugi dan	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J4	V glavnem pridejo pa med tednom, vsak dan za pol ure.	1x na dan med tednom, pol ure	Pogostost obiska oskrbovalke	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J5	Kosilo prinesejo na vsake tri dni (ponedeljek, sreda in petek).	Dostava kosila	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

J6	Ja s puncam sem zelo zadovoljna, so enkratne.	Zadovoljna z oskrbovalkami	Kakovost oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J7	Res super so, prijazne.	Oskrbovalke so prijazne	Odnos oskrbovalk	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J8	Pa veste jaz sem cel dan sama pa potem malo poklepetamo in mi tudi veliko pomeni.	Veliko pomeni klepet z oskrbovalkami	Zadovoljstvo z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J9	Naredijo vse tako kot je treba, ni da ni.	Kvalitetno opravljeno delo	Kakovost oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J10	Edino hrane se pa naveličaš, ker je stalno ena in ista.	Enolična hrana	Nezadovoljstvo z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J11	Za ribe sem pa rekla, da nebi, da mi naj kaj drugega pošljejo.	Odklonitev rib in želja po čim drugem	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
J12	No pa so zamenjali.	Upoštevacjo želje	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
J13	Ja zaenkrat je dovolj.	Oskrba je zadostna	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J14	Zadovoljuje vse kar rabim.	Zadovoljene potrebe	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J15	Saj pravim jaz rabim samo nekoga zraven, ko se tuširam, da ne padem pa da mi malo družbo delajo, ko sem sama.	Potreba po družbi in varovanjem pred padcem	Potrebe uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J16	Ja jaz sem zelo zadovoljna z mojimi življenjskimi pogoji	Zadovoljna z življenjskimi pogoji	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J17	Imam vse kar rabim.	Ima vse kar rabi	Prilagojena oprema v domačem okolju	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J18	To je moja hiša, tukaj živim že od nekdaj in tukaj si želim ostati čim dlje.	Lastna hiša v kateri želi ostati	Navezanost na domače okolje	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
J19	Velika je ravno prav zame.	Pravšnja velikost hiše	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J20	Počutim se domače in varno tukaj.	Občutek domačnosti in varnosti	Življenjski pogoji	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J21	Malo je odmaknjeno od mesta, da imam mir ampak še vedno dovolj blizu, da lahko skočim po opravkih, če rabim.	Legah hiše je v idealnem razmerju med mestom in podeželjem	Oblika bivanja	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

J22	Edino stopnice so mi malo zoprne, ampak mi je sin zdaj naštimal ograjo, da se lahko primem pa je veliko boljše.	Stopnice predstavljajo manjšo oviro	Prilagojena oprema v domačem okolju	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J23	Ja sinu povem, pa snahi.	Preko komunikacije sinu/snahi	Način izražanja želja/potreb	Avtonomija v domačem okolju
J24	Jaz samo rečem to pa to bi rada pa mi vse zrihta, vse prinese, tukaj sploh ni nobenega problema.	Pove kaj želi in ji vse uredijo	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
J25	Pa tudi telim puncam rečem, če je kaj.	Preko komunikacije oskrbovalki	Način izražanja želja/potreb	Avtonomija v domačem okolju
J26	Saj pravim, da dobim vse kar si zaželim pa kar rabim.	Dobi vse kar rabi	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
J27	Jaz sem še skoraj čisto samostojna veste.	Samostojna skoraj v celoti	Stopnja samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
J28	Hodim lahko še sama.	Hodi samostojno	Izraz samostojnosti	Avtonomija v domačem okolju
J29	Tudi avto še peljem, ampak samo, če je nujno.	Samostojna pri vožnji avtomobila	Izraz samostojnosti	Avtonomija v domačem okolju
J30	Sama si dan zorganiziram.	Organizira svoj dan	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
J31	Sama se za zdravnika menim.	Uredi zdravniške preglede	Izraz samostojnosti	Avtonomija v domačem okolju
J32	Samo pri določenih stvareh rabim pomoč, pa še to je bolj iz varnostnih razlogov, da ne bi padla slučajno, ker sem sama v hiši.	Pomoč potrebuje v okviru varovanja pred padcem	Odvisnost od pomoči	Avtonomija v domačem okolju
J33	Ja jaz je nič ne prilagam oziroma oblikujem, meni tako paše kot je.	Zadovoljna s trenutno oskrbo, je nebi spreminjala	Sodelovanje pri oblikovanju oskrbe	Avtonomija v domačem okolju
J34	Ni ravno najboljše no.	Ni najboljše	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
J35	Veste jaz sem imela raka na prsih, no pa so mi prsa vzeli pa tole je kar dobro.	Prebolela raka na prsih	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
J36	Imam zdravila za pritisk, si vsako jutro pritisk izmerim.	Zdravila za pritisk	Zdravljenje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
J37	Imela sem tudi pljučno embolijo hudo, tako, da imam močna zdravila tudi za to.	Zdravila za zadavljenje pljučne embolije	Zdravljenje	Zdravstvene storitve v domačem okolju

J38	Potem imam pa tudi neke tabletko, ki so mi jih dali na onkološkem, ki preprečujejo razvitje raka še kje drugje po telesu.	Zdravila za preprečevanje razvoja raka	Zdravljenje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
J39	Veste kaj, na onkološkem so enkratni.	Zadovoljna z zdravniki na Onkološkem inštitutu Ljubljana	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domačem okolju
J40	Prijazni zdravniki, sestre, vsi, ne morete primerjati z drugim ambulantami.	Zdravstveno osebje je prijazno	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domačem okolju
J41	Osebno zdravnico imam pa tudi čudovito.	Osebna zdravnica je čudovita	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domačem okolju
J42	Prijazna, srčna.	Zdravnica je prijazna in srčna	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domačem okolju
J43	Veste jaz sem tako stara pa do zdaj me še noben zdravnik ni domov poklical, ta me pa pokliče, skrbna zelo.	Zdravnica je skrbna	Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem	Zdravstvene storitve v domačem okolju
J44	Edino na telefon jih je težko dobit, večkrat rabim poklicat, da jih dobim.	Zdravstveno osebje je težko priklicati na telefon	Dostop do zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
J45	Grem pa kar pogosto, ja.	Pogoste kontrole	Pogostost obiska zdravnika	Zdravstvene storitve v domačem okolju
J46	Ne vrede imajo zrihtano.	Zadovoljna z zdravstvenimi storitvami	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
J47	Za zdravila samo pokličem, ne rabim nič tja hodit, dajo potem oni to v lekarno pa se samo tam vzame.	Zdravila na recept napišejo na daljavo	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
J48	Križanke rešujem.	Reševanje križank	Intelektualne in izobraževalne dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
J49	Televizijo gledam.	Gledanje televizije	Uporaba avdio-vizualnih medijev	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
J50	Berem.	Branje	Intelektualne in izobraževalne dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
J51	Malo brskam in po predalih pospravljam, pa tako.	Pospravljanje po hiši	Druge dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
J52	Po televiziji si po navadi zvečer ob 8ih najdem kakšen	Zanimanje za filme/športne prenose	TV programi	Preživljanje prostega časa v domačem okolju

	lep film, drugače pa rada gledam šport, pri skokih sem uživala zdaj še pa še.			
J53	Pa kakšne kvize rada gledam, tale Vem mi je všeč ali pa Milijonar.	Zanimanje za kvize	TV programi	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
J54	Berem pa knjige, imam tamle veliko knjig in najraje berem kriminalke.	Kriminalke	Žanr knjig	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
J55	Pa poleti grem malo na vrt ali pa teraso posedet in tako.	Preživljanje časa na terasi	Druge dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
J56	Jaz sem večinoma kar doma ne hodim na nobene aktivnosti.	Se jih ne udeležuje	Organizirane aktivnosti v lokalnem okolju	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
J57	Vem, da je to društvo upokojencev.	Društvo upokojencev	Informiranost o organiziranih aktivnostih v lokalnem okolju	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
J58	Ampak nimam interesa, da bi se včlanila.	Ni interesa	Razlog za neudeleževanje na organiziranih aktivnostih	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
J59	Meni paše biti doma in niti ne pogrešam nobenih dodatnih aktivnosti.	Ustreza biti doma, ne pogreša dodatnih aktivnosti	Razlog za neudeleževanje pri organiziranih aktivnostih	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
J60	Ja sina imam tukaj blizu doma in pride skoraj vsak dan.	Skoraj vsak dan	Pogostost stika s svojci	Socialne mreže v domačem okolju
J61	Vsak dan se dvakrat slišiva po telefonu, vse mi iz trgovine prinese, res imam zlatega sina.	Pogovor po telefonu vsak dan dvakrat	Način druženja	Socialne mreže v domačem okolju
J62	Pa tudi snaha je vredu.	Snaha	Svojci	Socialne mreže v domačem okolju
J63	Mam pa tudi dva vnučka in eno pravnučko celo.	Dva vnuka in pravnučkinja	Svojci	Socialne mreže v domačem okolju
J64	Pa vsako nedeljo grem k sinu gor na kosilom, tako, da imamo dovolj stikov, so zelo pogosti.	Kosilo pri sinu vsako nedeljo	Način druženja	Socialne mreže v domačem okolju
J65	Drugače stike imam še s tole sosedo zraven, se včasih na kakšni kavi dobimo, ampak ne vsak dan, tako kakor pride.	Druženje ob kavi s sosedo	Način druženja	Socialne mreže v domačem okolju
J66	Na sina.	Sin	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domačem okolju
J67	No pa na snaho tudi.	Snaha	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domačem okolju

J68	Veste jaz ne razmišljam kaj veliko o prihodnosti pri teh letih.	Ne razmišlja o prihodnosti	Upanje za prihodnost	Strahovi/tveganja v domačem okolju
J69	Takole razmišljam, dokler bom lahko bom doma, če pa ne bom mogla več bom šla pa v dom.	Doma dokler bo zmožna, potem dom za stare ljudi	Navezanost na domače okolje	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
J70	Saj imam oskrbovalke, ki pridejo pa s sinom sva konstantno na vezi, tako, da ni strahu.	Ni strahu, ker ima oskrbovalke in sina	Brez strahu/tveganja	Strahovi/tveganja v domačem okolju
J71	Edino kar se bojim je, da bi padla.	Strah pred padcem	Strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domačem okolju
J72	Ja bolj previdna poskušam biti saj ni kaj.	Je bolj previdna	Rešitve za strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domačem okolju
J73	Tele tepihe sem vse stran dala, da se ne spotaknem, pa tamle po stopnicah so mi držala naštimali, da se lahko primem pa sem malo bolj sigurna.	Prilagoditev stanovanja	Rešitve za strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domačem okolju
J74	Na srečo imam sina blizu pa se pogosto slišiva tako, da tudi, če bi padla bi hitro pogruntal, da nekaj ni vredno, ker me nebi mogel priklicati.	Se zanese na sina, ki živi blizu	Rešitve za strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domačem okolju
J75	Imaš svoje navade, ki jih lahko le doma uresničuješ.	Lažje uresničevanje navad	Prednost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
J76	Bolj v svojem ritmu lahko živiš doma kot pa, če si v domu.	Življenje po lastnem ritmu	Prednost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
J77	Tam se moraš njihovem urniku prilagajati, njihovim pravilom in ni tako fino, kot je doma.	Življenje v okviru lastne rutine	Prednost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
J78	Ne vidim nobenih pomanjkljivosti bivanja v domačem okolju.	Ni pomanjkljivosti	Pomanjkljivost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
J79	Sama plačujem vse iz svoje pokojnine.	Kritje stroškov iz lastne pokojnine	Večinsko plačilo stroškov oskrbe	Finančni vidik oskrbe na domu
J80	Sem imela kar težko službo, dolga leta, sem bila računovodkinja in imam kar lepo pokojnino.	Ima dobro pokojnino, ne doplačuje nihče	Doplačevanje k stroškom oskrbe	Finančni vidik oskrbe na domu

J81	Tako, da vse plačam sama, tudi položnice, olje za ogrevanje, vse vse.	Položnice in ogrevanje	Razporeditev sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu
J82	Mi dovolj ostane za moje osebne potrebe to sploh ni problem.	Ostane dovolj za vse potrebe	Preostanek sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu
J83	Zapravi manj kot polovico za oskrbo na domu, ker imam samo pol ure na dan in kosilo.	Za oskrbo zapravi manj kot polovico pokojnine	Razporeditev sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu
J84	Jaz sem zelo zadovoljna.	Zelo zadovoljna	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
J85	Da bi lahko le čim dlje časa takole živela pa bom srečna.	Da bi ostalo tako kot je	Upanje za prihodnost	Strahovi/tveganja v domačem okolju
J86	Tako kot sem rekla, jaz bi bila doma kolikor dolgo bi le lahko bila, če bo pa stanje tako slabo bom šla pa v dom	Bi se odločila enako	Možnost ponovne izbire oskrbe	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju

Št. izjave	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	PROPOZICIJA
K1	Od maja lansko leto (8 mesecev).	8 mesecev	Obdobje prejemanja oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
K2	Pride pa enkrat na dan med tednom po eno uro zjutraj.	1x na dan med tednom	Pogostost obiska oskrbovalke	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
K3	Pa me preoblečejo pa plenico zamenjalo, malo prebrišejo.	Nega	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
K4	Pa kaj se tudi pogovorimo.	Druženje	Obseg oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
K5	Saj drugače mi pa žena pomaga, pa žena mi še tudi kuha in pospravlja.	Žena pomaga, kuha in pospravlja	Neformalna oskrba	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
K6	Veste mene je pred kakšnim slabim letom kap in imam levo polovico telesa čisto zakrčeno, pa rabim, da mi pomagajo.	Zakrčena leva polovica telesa zaradi kapi	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
K7	Zaenkrat sem zelo zadovoljen z oskrbo.	Zadovoljen z oskrbo	Oskrba je zadostna	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
K8	Mi nič ne manjka, nič ne pogrešam.	Oskrba je zadostna	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

K9	Pa tudi punce so prijazne.	Oskrbovalke so prijazne	Odnos oskrbovalk	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
K10	Dobro naredijo svoje delo.	Kvalitetno opravljeno delo	Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
K11	Vedno pridejo, vsak dan	Oskrbovalke so zanesljive	Odnos oskrbovalk	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
K12	Ja zaenkrat zadovoljuje ja.	Zadovoljene potrebe	Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
K13	Meni je važno, da sem čist pa, da sem na toplem in, da imam kaj za jest pa je dovolj.	Osnovna potreba po hrani in bivališču	Potrebe uporabnikov oskrbe	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
K14	Ja tole je moj dom tukaj sem jaz doma.	Tukaj je njegov dom	Navezanost na domače okolje	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
K15	Dobro je, da sem doma, bolje je kot pa, če bi bil v domu	Bolje je biti doma kot v domu	Prednost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
K16	Hišo sem sam zgradil, to je moj dom in tukaj želim ostati.	Lastna hiša v kateri želi ostati	Navezanost na domače okolje	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
K17	Tole posteljo prilagojeno sem si sposodil pri Soči.	Izposojena negovalna postelja	Prilagojena oprema v domačem okolju	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
K18	Po navadi pride samo ena pa njej potem povem, ko pride (oskrbovalki).	Preko komunikacije oskrbovalki	Način izražanja potreb/želja	Avtonomija v domačem okolju
K19	Ali pa ženi oziroma tem domačim tukaj povem, če bi kaj rad.	Preko komunikacije družinskim članom	Način izražanja potreb/želja	Avtonomija v domačem okolju
K20	Ja, ja kar naredijo tako kot si jaz želim.	Upoštevanje želje	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
K21	Me poslušajo.	Se počuti slišane	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
K22	Če kaj povem, se potrudijo, da če se le da ustrezajo.	Prisluhnejo in upoštevajo želje	Upoštevanje avtonomije uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
K23	Jah pogledajte jaz kaj veliko sam ne morem delati.	Samostojen v majhni meri	Stopnja samostojnosti uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
K24	Sam iz postelje ne morem, to mi morajo pomagati na voziček pa, da me potem peljejo ven, sploh spomladi, ko je topleje, zdaj ne.	Potrebuje pomoč pri vstajanju iz postelje	Odvisnost od pomoči	Avtonomija v domačem okolju
K25	Umivati se tudi ne morem sam, mi pomagajo.	Potrebuje pomoč negi	Samostojnost uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
K26	Na stranišče tudi ne morem sam, imam plenico.	Potrebuje pomoč pri odhodu na stranišče	Odvisnost od pomoči	Avtonomija v domačem okolju

K27	Tako, če imam kdaj kakšno željo do hrane ali pa kaj podobnega povem, drugo pa ne.	Izrazi željo glede hrane	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
K28	Ah to vejo vse same kar je treba narediti.	Oskrbovalke vedo kaj morajo narediti	Razlog za neizražanje želja/potreb	Avtonomija v domačem okolju
K29	Jaz samo včasih opomnim, tole pa tole je treba narediti pa se vse zrihtajo.	Občasno opomni kaj je potrebno narediti	Avtonomija uporabnika	Avtonomija v domačem okolju
K30	Zelo zanič.	Slabo zdravstveno stanje	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
K31	Vse me boli, včasih me tako boli, da tele rjuhe vse dol zmečem potem pa hčerka pride pa mi jih nazaj gor da.	Bolečina po vsem telesu	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
K32	Pa spati ne morem ponoči.	Težave s spanjem	Zdravstveno stanje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
K33	Saj ga še nikoli tukaj ni bilo, pa bi rad videl, da bi prišel.	Zdravnik ne gre na teren	Pomanjkljivost zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
K34	Nisem preveč zadovoljen.	Ni zadovoljen	Kvaliteta zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
K35	V mojem primeru se mi ne zdi preveč dostopen, ker ne morem do njega, sem pa tudi noče pridet.	Ne more do zdravnika, terenske službe ni	Dostopnost zdravstvenih storitev	Zdravstvene storitve v domačem okolju
K36	Zdravila dobim, za bolečine pa injekcije.	Zdravila in injekcije	Zdravljenje	Zdravstvene storitve v domačem okolju
K37	No vsaj plačevati mi ni treba nič za tele tablete, daš kar tam kartico pa jih dobiš.	Zdravila preko zavarovanja	Dostop do zdravil	Zdravstvene storitve v domačem okolju
K38	Mi jih sin ali pa hčerka prineseta, sam tako ali tako ne morem po njih.	Sin/hči prineseta zdravila	Neformalna pomoč	Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju
K39	Pa plenice tudi dobim, zaenkrat jih ne rabim dokupovat ampak po mojem bom kmalu prišel do tega, da jih bom moral še dokupovat zraven, ker bo premalo.	Plenice dobi preko zavarovanja	Dostop do zdravil	Zdravstvene storitve v domačem okolju
K40	Imam pa tudi fizioterapevta svojega osebnega, on pride pa k meni	Plačuje fizioterapevta na lastne stroške	Vrsta zdravstvene storitve	Zdravstvene storitve v domačem okolju

	pa sem kar zadovoljen z njim.			
K41	Televizijo gledam tamle.	Gledanje televizije	Uporaba avdio-vizualnih medijev	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
K42	Najraje imam kakšen šport, trenutno smučanje pa skoke gledamo, poleti pa tudi kakšen nogomet ali pa atletiko.	Zanimanje za filme/športne prenose	TV programi	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
K43	Pa domačo muziko poslušam, ker sem včasih tudi sam igral frajtonarico.	Poslušanje radia	Uporaba avdio-vizualnih medijev	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
K44	Berem pa časopis, tale lokalni zasavski.	Branje novic	Intelektualne in izobraževalne dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
K45	Ko je toplo me včasih kaj na voziček posadijo pa na teraso peljejo, da na sončku posedim pa naravo gledam.	Preživljanje časa na terasi	Druge dejavnosti	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
K46	Se nobenih drugih aktivnosti ne udeležujem, nisem nikjer včlanjen.	Se jih ne udeležuje	Organizirane aktivnosti v lokalnem okolju	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
K47	Tudi prej nisem bil pa tudi zdaj nisem.	Tudi v preteklosti se jih ni udeleževal	Razlog za neudeleževanje pri organiziranih aktivnostih	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
K48	Poznam pa upokojence, vem, da imajo izlete pa takšne reči.	Društvo upokojencev	Informiranost o organiziranih aktivnostih v lokalnem okolju	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
K49	Pa vem da imamo gasilsko društvo.	Gasilsko društvo	Informiranost o organiziranih aktivnostih v lokalnem okolju	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
K50	Ribiško društvo ampak me to ni nič kaj vleklo.	Ribiško društvo	Informiranost o organiziranih aktivnostih v lokalnem okolju	Preživljanje prostega časa v domačem okolju
K51	Ja družino imam skoraj celo tukaj zraven.	Družina	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
K52	Hčerka je še študentka, piše magisterij in je tukaj zraven v sobi tako, da ji lahko samo potrkam pa pride k meni.	Hčerka	Svojci	Socialne mreže v domačem okolju
K53	Potem sina imam spodaj v hiši ima svojo firmo se z računalništvom ukvarja, potem pa te programe in to dela	Sin	Svojci	Socialne mreže v domačem okolju

	in ima dela čez glavo.			
K54	Pa enega vnučka imam tudi.	Vnuk	Svojci	Socialne mreže v domačem okolju
K55	No pa z ženo sva pa največ skupaj.	Žena	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
K56	No pa z oskrbovalkami imam stik, ko pridejo vsak dan.	Oskrbovalke	Družba v domačem okolju	Socialne mreže v domačem okolju
K57	Smo vsi v isti hiši se veliko družimo.	Veliko druženja z družino	Pogostost druženja s svojci	Socialne mreže v domačem okolju
K58	Kar na ženo ali pa na sina no bom rekel, da največkrat.	Žena in sin	Oseba, ki nudi oporo	Socialne mreže v domačem okolju
K59	Ja seveda, tole od tele bolezni.	Strah povezan z boleznijo	Strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domačem okolju
K60	Glede oskrbe me pa nič ne skrbi.	Ni skrbi glede oskrbe	Brez strahu/tveganja	Strahovi/tveganja v domačem okolju
K61	Edino, da bi v dom moral, to mi pa ni, da bi šel.	Nastanitev v dom zaradi poslabšanja stanja	Strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domačem okolju
K62	Ja težko, najraje bi kar konec naredil.	Težko, želi si konca	Spopadanje s strahovi/tveganji	Strahovi/tveganja v domačem okolju
K63	Se kar bolj za sebe držim glede tega, saj ni kaj, čakaš pa upaš, da bo bolje.	Se drži zase in upa, da bo bolje	Spopadanje s strahovi/tveganji	Strahovi/tveganja v domačem okolju
K64	Pojma nimam.	Ne ve	Rešitve za strah/tveganje	Strahovi/tveganja v domačem okolju
K65	Ja tako kot sem že prej povedal, sem zelo zadovoljen, da sem doma.	Zadovoljen, da je lahko doma	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
K66	Edino kar me mogoče tale zdravstvena oskrba zmoti, da zdravnik nič na dom ne pride.	Slaba dostopnost zdravnika	Pomanjkljivost domačega okolja	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
K67	Ja, da bi zdravstveni dom imel kakšno terensko službo ali pa, da bi zdravniki na dom hodili, h takim kot sem jaz, ki ne moremo sami hodit.	Terenska zdravniška služba	Rešitev za pomanjkljivosti domačega okolja	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja
K68	Ja gre iz moje pokojnine.	Kritje stroškov iz lastne pokojnine	Večinsko plačilo stroškov oskrbe	Finančni vidik oskrbe na domu
K69	Zaenkrat mi dovolj ostane.	Ostane dovolj za vse potrebe	Preostanek sredstev	Finančni vidik oskrbe na domu
K70	Sreča, da imam še ostale svojce doma, da pomagajo, če kje zaškripa.	Ko je nujno, doplačajo svojci	Doplačevanje k stroškom oskrbe	Finančni vidik oskrbe na domu
K71	Ja, če ne bi te bolezni bilo bi bilo sigurno bolje ne.	Pogreša zdravje	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju

K72	Drugače sem pa zadovoljen, ker sem doma in, ker sem z družino, pa moj dom je to in tukaj mi je najlepše.	Zadovoljen, ker je z družino	Splošno zadovoljstvo	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
K73	Ne, ne, bi kar doma ostal.	Bi se odločil enako	Možnost ponovne izbire oskrbe	Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju
K74	Rajši dam malo več denarja pa sem doma.	Rajši plača več in je doma kot pa v domu za stare ljudi	Prednost	Pomanjkljivosti in prednosti domačega okolja

9.4. Osno kodiranje

9.4.1. Oskrba v domu za stare ljudi

1. Zadovoljstvo z oskrbo v domu za stare ljudi

Obdobje prejemanja oskrbe

- 4 leta (A1)
- 1 leto (B1)
- 3 leta (C1)
- 7 let (D1)
- 6 let (E1)

Vrsta oskrbe

- Oskrba tipa II (A2, B3, C2)
- Oskrba tipa I (D2, E2)

Razlog za odhod v dom za stare ljudi

- Po sili razmer (B2)
- Prezaposlenost sina zaradi skrbi za lastne otroke (B41)
- Oskrba na domu se ni obnesla (B73)
- Omejena samostojnost zaradi bolezni (C5)
- Stopnice kot ovira pri prostem gibanju (C74, E92)
- Odpust iz bolnice brez druge možnosti nastanitve (C75)
- Prezaposlenost svojcev (C76)

Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo

- Oskrba je v redu (A3, D7)
- Dobro poskrbijo za človeka (A4)
- Zadovoljen/a z oskrbo (A6, E3)
- Dobra hrana (A17)
- Redne kontrole medicinskih sester (B34)
- Zelo zadovoljna z oskrbo (C3)
- Vestno obveščanje stanovalcev o novostih (C12)
- Kvaliteta oskrbe je dobra in slaba (D5)
- Dobi vse kar pripada v okviru oskrbe (D9)
- Lepo skrbijo za stanovalko (E11)

- Dom se trudi, da je stanovalcem lepo (E23)

Nezadovoljstvo uporabnika z oskrbo

- Nezadovoljstvo s hrano (B5, D12, E5)
- Neokusna hrana (B6)
- Neinformiranost glede zdravil, ki jih dobi ob obroku (B28)
- Medicinske sestre si ne vzamejo dovolj časa na kontrolah (B35)
- Ni isto kot življenje doma (D8)

Odnos zaposlenih

- Spoštljiv odnos zaposlenih (A5)
- Prijaznost (A16, D23)
- Odnos zaposlenih je v redu (B8)
- Neodzivnost zaposlenih na vprašanja glede zdravil (B29)
- Topla in prijazna socialna delavka (C4)
- Prijaznost in prilagodljivost zaposlenih (C6)
- Zanesljiva socialna delavka (C7)
- Spoštljive in prijazne medicinske sestre (C8)
- Prijazne čistilke (C9)
- Se ne vedejo do vseh stanovalcev enako (D36)
- Kregajo, če uporabnik ne poje vsega (E30)

Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe

- Potrebe so zadovoljene (A7, E9)
- Vse potrebe zadovoljene razen potrebe po kvalitetni hrani (B10)
- Osnovne potrebe zagotovljene (B71)
- Dobro poskrbljeno za potrebe (C13)
- Osnovna potreba po hrani zadoščena (A10, C14, E10)
- Potreba po pomoči zadoščena (C15)
- Potreba po aktivnostih zadoščena (C16)
- Osnovna potreba po hrani in higieni zadoščena (D11)
- Osnovna potreba po bivališču zadoščena (A9, E12)

Prilaganje potrebam uporabnika

- Če kaj potrebuje mu zagotovijo (A12)
- Če kaj ne ustreza priskrbijo alternativo (A18)
- Odzivnost zaposlenih na želje uporabnika (C10)
- Prinesejo kavo/čaj v sobo (C11)

Neprilaganje potrebam uporabnika

- Raznolike želje po hrani niso zadovoljene (E7)

Življenjski pogoji

- Vredu življenjski pogoji (A13, B14, D15, E16)
- Zelo dobri življenjski pogoji (C17)
- Prijetno in domačno vzdušje (A15)
- Domače in mirno vzdušje (C21)

- Domačno vzdušje (B16, D20)
- Prijetno vzdušje (D21, E21)
- Mirno vzdušje (D22)
- Občutek varnosti (B17)
- Mir zaradi bivanja v enoposteljni sobi (A68)
- Lastna soba, kopalnica in balkon (C19)
- Za varnost je poskrbljeno (C22)
- Pozitiven odnos s sostanovalko (D14, E22)

Značilnost bivalnega prostora

- Čisto bivalno okolje (A14, B15, C18, D16)
- V sobi mu je hladno (B72)
- Lastna kopalnica (D17, E19)
- Lasten balkon (D19, E13)
- Dovolj prostora (C20, D18)
- Soba po lastnem okusu (E17)
- Televizija v sobi (E18)
- Dobro osvetljen prostor z naravno svetlobo (E20)

2. Avtonomija v domu za stare ljudi

Avtonomija uporabnika

- Organizacija dneva po lastnih željah (A11)
- Izražanje želja glede hrane (A31)
- Pusti hrano, ki mu ne paše in si kupi kar mu zadiši v trgovini (B11)
- Obiskovanje trgovine in kupovanje po lastnih željah (B24)
- Manko sestanka stanovalcev (B25, D30, E25)
- Vse počne po lastni volji in željah (C29)
- Samoodločanje glede udeleževanja aktivnosti (C30)
- Samoodločanje glede odhoda iz doma (D10)

Pogostost izražanja želja/potreb

- Ne pogosto (A19, E24)

Način izražanja potreb/želja

- Preko komunikacije socialni delavki (A20, C23, E27)
- Preko komunikacije medicinski sestri (A21, C24, D24, E26)
- V krogu prijateljev v domu (B19)

Izražene potrebe/želje

- Izražanje preference glede kave/čaja (C25)
- Izražanje preference glede udeležbe telovadbe (C26)

Razlog za neizražanje želja/potreb

- Zaposleni držijo skupaj in uporabnik nima nikoli prav (D25)
- Ne izraža želje/potrebe, ker dobi občutek, da nima prav (D28)
- Bolje biti tiho (D29)

- Kljub izraženim željam neposluh s strani zaposlenih (E29)

Upoštevanje avtonomije uporabnika

- Se čuti slišane (A22)
- Zaposleni poslušajo uporabnika (A23)
- Zaposleni upoštevajo želje uporabnika (A24)
- Prilagajanje uporabniku (C27)
- Želje slišane in pričakovanja izpolnjena (C28)

Neupoštevanje avtonomije uporabnika

- Stanovalec nima nikoli prav (D6)
- Občutek neslišnosti s strani zaposlenih (D26, E8, E31)
- Vložiti je potrebno veliko truda, da si slišan (D27)
- Zaposlenim se ne da dopovedati, da hrana ni prilagojena starejšim (E4)
- Izrazi mnenje ampak zaposleni mnenja ne sprejmejo (E6)

Stopnja samostojnosti uporabnika

- V veliki meri samostojen/na (A25, B22, C31, E32)

Izraz samostojnosti uporabnika

- Samostojen pri hoji (A26)
- Samostojen obisk trgovine (A27)
- Samostojen/na pri osnovni higieni (B4, C33, E34)
- Samostojno postiljanje postelje (B9)
- Samostojen/na pri oblačenju (B23, C32)
- Samostojna pri hoji in nakupih v trgovini (E33)

Odvisnost od pomoči

- Pomoč pri kopanju (A28)
- Samostojen pri osnovni higieni (A29)

Sodelovanje pri oblikovanju oskrbe

- Ne sodeluje pri sooblikovanju oskrbe (A30, D31)
- Prilagodi, ker je trenutna oskrba ustrezna (A32)
- Ne prilagaja/spreminja oskrbe, ker ji ustreza (C34)
- Ne sodeluje, ker ni sestankov stanovalcev (E35)

Skromnost

- Nima želja, ker star človek ne rabi veliko (A8)
- Nima želja (B21)
- Ne potrebuje več kot to, da je umita, suha in sita (E15)
- Nima veliko želja (E28)

3. Zdravstvene storitve v domu za stare ljudi

Zdravstveno stanje

- Precej slabo (A33)
- Bolečine v kolku (A34)
- Bolečine (A35)

- Zdravje je v redu (B26, C35)
- Veliko zdravstvenih težav (D32)
- Ukleščen živec v vratu (D33)
- Bolečine v nogah (D34)
- Zdravstveno stanje ni najboljše (E37)
- Nemirnost rok (E38)

Zdravljenje

- Jemanje zdravil (B27)
- Jemanje antidepresivov (E36)

Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem

- Zdravnica je zelo v redu (A36, D37)
- Zdravnica je dostopna (A37, C39, D38)
- Zdravnica je razpoložljiva (A39, B31, C41, D39, E41)
- Zdravnica je prijazna (B30, E40)
- Zadovoljna z zdravnico (C37)
- Zdravnica prisluhne in je prijazna (C40)
- Zdravnica je zanesljiva (D43, E47)
- Pozitivne izkušnje z zdravnico (E39)
- Zdravnica je spoštljiva (E46)

Pogostost obiskov zdravnika

- Ne pogosto (A38)

Kvaliteta zdravstvenih storitev

- Zdravstvene storitve so kvalitetne (A40)
- Dobro informiranje glede predpisanih zdravil (B32)
- Zadovoljen/na z zdravstveno oskrbo (B33, D41, E44)
- Dobi ustrezna zdravila (C36, D42, E45)
- Prisluhnejo in predpišejo ustrezna zdravila (C42)
- Si vzamejo čas za svoje paciente in pomagajo (D44, E43)

Učinkovitost zdravljenja

- Predpisane tablete pomagajo (A41, C43)

Organizacija zdravstvenih storitev

- Urejanje prevoza in pregleda s strani doma (A42)
- Redni obiski zdravnice (ponedeljek, sreda, petek) (C38, D40, E42)

4. Preživljanje prostega časa v domu za stare ljudi

Druge aktivnosti

- Preživljanje prostega časa v sobi (A43, E54)
- Sprehajanje (A50, E14, E51)
- Štrikanje (C44)
- Kvačkanje (C45)

- Sprehod v mesto (C48)
- Vezenje na blago (D45)
- Pitje kave v kavarni (E52)
- Skrb za rože (E53)

Uporaba avdio-vizualnih medijev

- Poslušanje radia (A44)
- Gledanje televizije (A45, B36, C47, E49)

TV programi

- Oddaje na RTV1 (A46)
- Poročila (A47)
- Zanimanje za oddaje (D52)
- Spremljanje petja po televiziji (D53)

Intelektualne in izobraževalne dejavnosti

- Branje časopisa (C46)
- Branje (D46)
- Pisanje pesmi (D47)
- Branje novic/revij (E48)

Udeležba pri organiziranih dejavnostih

- Se jih ne udeležuje (A48)
- Udeležba na koncertu/delavnicah (B38)
- Udeležba pri telovadbi (B47, E50)
- Udeležba na prireditvah (B50, E55)
- Udeležba na ustvarjalnem krožku (C51, D48)

Razlog za udeležbo pri organiziranih dejavnostih

- Priložnost za razgibanje telesa (B48, C53, E56)
- Veselje in priložnost za klepet (C52)
- Veselje do dejavnosti (D54)

Razlog za neudeležbo pri organiziranih dejavnostih

- Ni zanimanja (B49, E57)
- Aktivnosti ni počela, ko je bila doma (E58)

Informiranost o možnih dejavnostih v domu

- Telovadba (A49, B42, C50, D50)
- Prireditve (A51, C49, D51)
- Glasbene in druge dejavnosti (A52, B44)
- Ustvarjalni krožek (A53, B43, D49, E59)
- Možnost sprehoda (B45)
- Možnost obiska kavarne (B46)

Zadovoljstvo z aktivnostmi v domu

- Količinsko dovolj različnih dejavnosti (A54, D13)
- Dobre aktivnosti in količinsko zadostne (B39)

5. Socialne mreže v domu za stare ljudi

Družba znotraj doma za stare ljudi

- Prijatelji v domu (A55, B51, D56)
- Občasna pogovor z zaposlenimi doma (A58)
- Soudleženci telovadbe (C54, E64)
- Soudleženci ustvarjalnega krožka (C55, D58)
- Sostanovalci za isto mizo v jedilnici (D55)
- Sostanovalka v sobi (D57, E60)

Družba zunaj doma za stare ljudi

- Manko družbe zunaj doma (B40)
- Prijatelji izven doma za stare ljudi (C59)

Način druženja

- Klepet ob kavi (A56, B37, C56, E61)
- Pogovor o osebnih problemih in debatiranje o pomanjkljivostih oskrbe (B52)
- Skupno gledanje televizije (E62)
- Sobivanje v prostoru (E63)

Pogostost druženja znotraj doma za stare ljudi

- Vsakodnevno druženje s sostanovalci (A57)

Pogostost druženja s svojci

- Pogosti obiski svojcev (A59)
- Enkrat na 10 dni (A62, C57)
- Zadostno število stikov s svojci (C61)
- Kljub razdalji pogosti obiski (D59)
- Ne tako pogosto (E65)

Svojci

- Dve hčerki (A60)
- Vnuki (A61)
- Vnukinja (B54)
- Sin (B53)
- Sin in hči (C58)
- Sestrične (C60)
- Nečakinja (D60)
- Sin in žena (E66)
- Sestre (E67)

Oseba, ki nudi oporo

- Hči (A63)
- Zaposleni (A64)
- Socialna delavka (A65, E69)
- Sin (B55)

- Prijatelji v domu (B56)
- Sin in hči (C62)
- Nečakinja (D61)
- Sestra (E68)

6. Strahovi/tveganja v domu za stare ljudi

Brez strahu/tveganja

- Nič ga ne skrbi (A66)
- Brez skrbi, ker je vse potrebno zagotovljeno (A67)
- Nima skrbi, ker ve, da bi bilo doma slabše, ker bi bila sama (C64)

Strah/tveganje

- Strah pred nepokretnostjo in posledično dražjo oskrbo (B57)
- Strah pred izgubo samostojnosti (D3)
- Strah pred izgubo mesta v domu za stare ljudi zaradi spremembe stanja (D4)
- Rast cene oskrbe v domu za stare ljudi (D62, E70)
- Kako bodo preživeli svojci ob dvigu cen (D63)
- Skrb, da ne bo ostalo nič od pokojnine (E71)
- Strah pred poslabšanjem zdravstvenega stanja (E73)

Spopadanje s strahovi/tveganji

- Razbremenitev preko pogovora (B58, D65, E75)
- Nima kaj narediti (B59, E77)
- Nelagodni občutek/občutek bremena svojcem (D64, E72)
- Težko se spopada (E74)
- Težko ji je (E78)

Upanje za prihodnost

- Upa, da bo stanje ostalo enako (B60)
- Da bi lahko čim dlje hodila (C73)
- Upanje, da ne bo šlo na slabše (E76)

Rešitev strahov/tveganj

- Nižje cene oskrbe (B61)
- Ustalenie cen oskrbe (D67)
- Vedenje, da ob nepokretnosti nebi bil finančno udarjen (B62)
- Nima idej (D66)

7. Pomanjkljivosti in prednosti doma za stare ljudi

Pomanjkljivost

- Ni pomanjkljivosti (A70)
- V domu za stare ljudi je dolgčas (B12)
- Javljanje ob zapuščanju doma (B13)
- Ni možnosti za daljše poležavanje zjutraj (B18, D71)
- Ni velike izbire glede hrane (B20)

- Kvaliteta hrane (B63, E79)
- Ni prostega izhoda (B64)
- Veliko različnih ljudi na enem mestu in posledični konflikti (C65)
- Težave pri pridobivanju zdravstvenih pripomočkov zaradi pomanjkanja prostora v jedilnici (D35)
- Prilagajanje domskemu načinu življenja (D69, E81)
- Prevelika sprememba v primerjavi z domačim okoljem (D70)
- Pomankanje parkirnih mest pred domom (D72)
- Ni enake svobode kot v domačem okolju (E80)
- Univerzalen urnik za vse glede spanja (E82)
- Slabi odnosi med sosovalci v večposteljnih sobah (A69)

Rešitev za pomanjkljivosti

- Sestanki za stanovalce (B65)
- Sproten pogovor in reševanje konfliktov (C66)
- Manjši domovi in več zaposlenih (C67)
- Zaposleni bi morali biti bolj pozorni (D73)
- Zaposleni bi si morali vzeti več časa (D74)
- Zaposleni bi morali človeka bolj poslušati (D75)
- Se bolj prilagoditi posamezniku (E83)

Prednosti domačega okolja

- Doma si sam svoj šef (D68)
- Doma je lahko skuhal kar si je zaželel (B7)

8. Finančni vidik doma za stare ljudi

Večinsko plačilo stroškov oskrbe

- Kritje stroškov iz lastne pokojnine (A71, B66, C68, D76, E85)

Doplačilo k stroškom oskrbe

- Doplača hči (A72)
- Doplača sin (B67, E84)
- Doplača hči ali sin (C69)
- Doplača skrbnica (D77)

Razporeditev sredstev

- Večina pokojnine se porabi za oskrbo (A74, D79, E88)
- Velik delež pokojnine gre za oskrbo (B68)

Ostane sredstev

- Ostane manjši znesek (za kavo ali manjši nakup v trgovini) (A74, B69, D80, E87)
- Ostane manjši znesek za občasen obisk frizerja (D81)
- Ostane dovolj za vse potrebe (C70)
- Od pokojnine ostane 50€ (D78)
- Dobro preračunati sredstva, da je dovolj za čez mesec (D82)
- Ostane zelo malo (E86)

9. Ocena zadovoljstva z življenjem v domu za stare ljudi

Splošno zadovoljstvo

- Zadovoljen/na z življenjem (A75, B70, C71, D83, E89)
- Samopomoč pri zadovoljstvu z življenjem (A76)
- Lepa starost, ker so zadovoljene vse potrebe (C72)
- Ima lepo življenje (D84)
- Odvisno od dneva, včasih dobro, včasih slabo (E90)
- Da le slabše nebi bilo (E91)

Možnost ponovne izbire oskrbe

- Bi se odločil/a enako (A77, B74, C77, D85, E93)

9.4.2. *Oskrba na domu*

1. Zadovoljstvo z oskrbo v domačem okolju

Obdobje prejemanja oskrbe

- 1 leto (F8)
- 3 leta (G1, H1)
- 11 mesecev (I1)
- 2 leti (J1)
- 8 mesecev (K1)

Razlog za potrebovanje oskrbe na domu

- Nesreča pri delu v hlevu (H2)

Pogostost obiska oskrbovalke

- 3x na dan med tednom (F4, H5)
- 2x na dan med tednom (G5, I4)
- 1x na dan med tednom, pol ure (J3)
- 1x na dan med tednom (K2)

Obseg oskrbe

- Dostava kosila 3x na teden (F1)
- Jutranja nega in kuhanje kave (F5)
- Postrežba kosila in pomivanje posode (F6)
- Večerna nega in priprava na spanje (F7)
- Nega (G2, K3)
- Priprava malice (G3)
- Dostava kosila (G4, H4, J5)
- Jutranje druženje (H3)
- Minimalna nega (mazanje s kremo) (H6)
- Druženje (H7, H12, K4)
- Pospravljanje (H8)

- Jutranja nega (I2)
- Večerna nega (I3)
- Pomoč pri tuširanju vsak drug dan (J2)
- Masiranje s kremo vsak drugi dan (J3)

Neformalna pomoč

- Oskrba s strani družinskih članov ob vikendih (F2)
- Tablete priskrbi nečakinja (F34)
- Ima sina, ki skrbi zanjo (I12)
- Sin prinese stvari iz trgovine (I13)
- Hči, ki skrbi za gospodinjske zadeve (I21)
- Žena pomaga, kuha in pospravlja (K5)
- Sin/hči prineseta zdravila (K38)

Zadovoljstvo uporabnika z oskrbo

- Zadovoljen/na z oskrbo (F9, H9, I5, K7)
- Zadovoljna z oskrbovalkami (J6)
- Veliko pomeni klepet z oskrbovalkami (J8)
- Oskrba je zadostna (J13, K8)
- Dobi vse kar rabi (J26)
- Kvalitetno opravljeno delo (F11, G11, J9, K10)
- Uredijo vse kar je potrebno (H11)
- Lepo in temeljito opravljena nega (I9)
- Vse naredijo dobro (I15)

Nezadovoljstvo uporabnika z oskrbo

- Slaba kvaliteta hrane (G17)
- Umivanje glave na 14 dni (I6)
- Plačevanje dodatne oskrbovalke posebej za umivanje glave (I7)
- Enolična hrana (J10)

Odnos oskrbovalk

- Oskrbovalke so prijazne (F10, G8, H10, I8, J7, K9)
- Se rade pogovarjajo (F12)
- Oskrbovalke so komunikativne in skrbne (G12)
- Oskrbovalke so zaupanja vredne (G13)
- Oskrbovalke so zanesljive (H13, K11)
- Oskrbovalke so komunikativne in se prilagodijo (I11)

Zadovoljenost potreb uporabnikov oskrbe

- Zadovoljene potrebe (F13, H14, J14, K12)
- Potreba po osnovni oskrbi zadovoljena (F14)
- Potreba po pogovoru zadovoljena (F15)
- Večino časa dobi vse kar potrebuje (G9)

Potrebe uporabnikov oskrbe

- Bi potrebovala obsežnejšo oskrbo (G14)
- Osnovna potreba po hrani in bivališču (H54, K13)
- Želja po daljšem klepetu z oskrbovalkami (I10)
- Potreba po družbi in varovanjem pred padcem (J15)

Življenjski pogoji

- V domačem okolju nič ne manjka (F16)
- Ima vse kar potrebuje (F19)
- Se počuti domače (G21)
- Bolje bi bilo, če bi bilo prilagojeno okolje (G24)
- Dobro počutje v domačem okolju (G25)
- Hiša narejena po lastnih željah (H17)
- Doma se počuti v redu (I20)
- Zadovoljna z življenjskimi pogoji (J16)
- Pravišnja velikost hiše (J19)
- Občutek domačnosti in varnosti (J20)

Oblika bivanja

- Živi sama v hiši, zraven živi nečak (F18)
- Živi sam in nima sorodnikov (H18)
- Spi v edini topli sobi v hiši, na kavču (H19)
- Ima sobo, ki je pozimi prehladna (I16)
- Spi v dnevni sobi, kjer je krušna peč (I17)
- Lega hiše je v idealnem razmerju med mestom in podeželjem (J21)

Prilagojena oprema v domačem okolju

- Kupljena negovalna postelja (F20)
- Izposojena negovalna postelja (G22, K17)
- Potrebno bi bilo prilagoditi kopalnico za lažji dostop (G23)
- Izposojena negovalna postelja (I18)
- Ima vse kar rabi (I19, J17)
- Stopnice predstavljajo manjšo oviro (J22)

2. Avtonomija v domačem okolju

Pogostost izražanja želja/potreb

- Ne pogosto, ker ima vse kar rabi (F21)

Način izražanja potreb/želja

- Preko komunikacije nečakinji (F22)
- Preko komunikacije hčerki/vnukinji (G27)
- Preko komunikacije oskrbovalki (G28, J25, K18)

- Preko komunikacije sosedu (H20)
- Preko komunikacije hčerki/sinu (I23)
- Preko komunikacije sinu/snahi (J23)
- Preko komunikacije družinskim članom (K19)

Pogostost izražanja želja/potreb

- Potrebe/želje ne izraža pogosto (I24)

Razlog za neizražanje želja/potreb

- Ne izraža želji, ker nima posebnih želja (H21)
- Ima vse kar rabi (I25)
- Oskrbovalke vedo kaj morajo narediti (K28)

Izražene želje/potrebe

- Želja po določeni hrani (G16, G35)
- Želja po štrukljih (G18)
- Želja po spremembi hrane (G19)
- Želja po mlečni hrani (G20)
- Pove kaj želi in ji vse uredijo (J24)

Upoštevanje avtonomije uporabnika

- Ko kaj rabi, je vse zagotovljeno (F23, I26)
- Oskrba se prilagodi željam (G15)
- Prisluhnejo in upoštevajo želje (G29, K22)
- Se počuti slišane/a (H22, I27, K21)
- Upoštevajo želje (J12, K20)

Avtonomija uporabnika

- Izraža preference glede kosila (I28)
- Organizira svoj dan (J30)
- Izrazi željo glede hrane (G27)
- Občasno opomni kaj je potrebno narediti (K29)
- Odklonitev rib in želja po čim drugem (J11)

Stopnja samostojnosti uporabnika

- Ni več samostojna (F24, G30)
- Samostojna v majhni meri (I30, K23)
- Samostojen/na skoraj v celoti (H23, J27)

Izraz samostojnosti

- Vsakodnevne stvari uredi sam (H15)
- Hodi samostojno (H24, J28)
- Gre sam po opravkih v mesto (H25)
- Zajtrk/večerjo pripravi sam (H26)

- Tušira se sam (H27)
- Drva za kurjavo kupi sam (H28)
- Samostojna pri prehranjevanju (I29)
- Samostojna pri vožnji avtomobila (J29)
- Uredi zdravniške preglede (J31)

Odvisnost od pomoči

- Potrebuje pomoč pri vstajanju iz postelje (F25, G32, K24)
- Potrebuje pomoč pri odhodu na stranišče (F26)
- Primorana počakati oskrbovalko za uporabo stranišča (F27, K26)
- Potrebuje pomoč pri pripravi hrane (F28)
- Potrebuje pomoč negi (G31, K25)
- Primorana počakati oskrbovalko za pomoč (G33)
- Pomoč potrebuje v okviru varovanja pred padcem (J32)

Sodelovanje pri oblikovanju oskrbe

- Zadovoljen/na s trenutno oskrbo, je nebi spreminjal/a (F29, G34, H29, I31, J33)

3. Zdravstvene storitve v domačem okolju

Zdravstveno stanje

- Slabo zdravstveno stanje (F30, H30, K30)
- Slabovidnost (F31)
- Ni najboljše (G36, J34)
- Kronični bronhitis (H31)
- Težave z žilami (I33)
- Rana na nogi (I35)
- Prebolela raka na prsni (J35)
- Zakrčena leva polovica telesa zaradi kapi (K6)
- Bolečina po vsem telesu (K31)
- Težave s spanjem (K32)

Zdravljenje

- Veliko različnih tablet (G37)
- Tablete za želodec in pljuča (H35)
- Tablete za ožilje (I34)
- Zdravila za pritisk (J36)
- Zdravila za zadavljenje pljučne embolije (J37)
- Zdravila za preprečevanje razvoja raka (J38)
- Zdravila in injekcije (K36)

Pogostost obiskov zdravnika

- Redki obiski (F33, G38, H32)

- Pogoste kontrole (J45)

Vrsta zdravstvene storitve

- Obisk patronažne službe (F3, G39)
- Plačuje fizioterapevta na lastne stroške (K40)

Dostopnost zdravstvenih storitev

- Ne ve kako je z dostopnostjo zaradi neobiskovanja zdravnika (F35)
- Oslabljena mobilnost kot ovira pri obiskovanju zdravnika (G40)
- Želja po terenski zdravniški službi (G41)
- Zdravnik je dostopen (H33)
- Težave pri iskanju novega osebnega zdravnika (I39)
- Zdravstveno osebje je težko priklicati na telefon (J44)
- Ne more do zdravnika, terenske službe ni (K35)

Zadovoljstvo z zdravstvenim osebjem

- Zdravnica je prijazna in prisluhne (I38)
- Zadovoljna z zdravniki na Onkološkem inštitutu Ljubljana (J39)
- Zdravstveno osebje je prijazno (J40)
- Osebna zdravnica je čudovita (J41)
- Zdravnica je prijazna in srčna (J42)
- Zdravnica je skrbna (J43)

Dostop do zdravil

- Zdravila dobi vedno (G42)
- Krema na lastne stroške (G43)
- Zdravila preko zavarovanja (G44, K37)
- Plenice dobi preko zavarovanja (K39)

Pomanjkljivost zdravstvenih storitev

- Zdravila predstavljajo velik strošek (I40)
- Zdravstveno zavarovanje krije samo polovico zdravila (I41)
- Kupovanje krem na lastne stroške (I42)
- Zdravnik ne gre na teren (K33)

Kvaliteta zdravstvenih storitev

- Zadovoljna z zdravstvenimi storitvami (F36, J46)
- Vredu (H34)
- Zdravila na recept napišejo na daljavo (J47)
- Ni zadovoljen (K34)

4. Preživljanje prostega časa v domačem okolju

Druge aktivnosti

- Opazovanje okolice skozi okno (F37)
- Nemo petje sama pri sebi (F38)
- Dremanje (G48)
- Preživljanje časa zunaj (H36)
- Sprehod v naravi (H37)
- Druženje s sosedom (H39)
- Preživljanje časa na terasi (I45, J55, K45)
- Guganje na gugalnici (I46)
- Božanje mačk in opazovanje ptic (I47)
- Opazovanje ptic skozi okno (I48)
- Pospravljanje po hiši (J51)

Uporaba avdio-vizualnih medijev

- Gledanje televizije (G45, I44, J49, K41)
- Poslušanje radia (H38, K43)

Intelektualne in izobraževalne dejavnosti

- Branje novic (I43, K44)
- Reševanje križank (J48)
- Branje (J50)

TV programi

- Zanimanje za dokumentarne filme (G46)
- Zanimanje za filme/športne prenose (J52, K42)
- Zanimanje za kvize (J53)

Žanr knjig

- Kriminalke (J54)

Informiranost o organiziranih dejavnostih v lokalnem okolju

- Ne pozna dejavnosti, ki so na voljo (F39)
- Gasilsko društvo (H40, K49)
- Ni včlanjena v nobeno društvo in ni informirana o dejavnostih (I49)
- Društvo upokojencev (J57, K48)
- Ribiško društvo (K50)

Organizirane aktivnosti v lokalnem okolju

- Se jih ne udeležuje (H41, J56, K46)

Razlog za neudeleževanje na organiziranih aktivnostih

- Omejena mobilnost (F40, G49)
- Tudi v preteklosti se jih ni udeleževal/a (F41, G50, I51, K47)
- Ni interesa (H42, J58)
- Dovolj aktivnosti v doma (I50)

- Ustreza biti doma, ne pogoša dodatnih aktivnosti (J59)

Nezadovoljstvo s preživljanjem prostega časa

- Dolgčas, ker zaradi onemoglosti ne more početi drugega (G47)

5. Socialne mreže v domačem okolju

Svojci

- Nečak in nečakinja (F42)
- Nima družine/svojcev (H47)
- Sin (I56, K53)
- Tri hčerke (I57)
- Vnukinja (I58)
- Vnuk (K54)
- Snaha (J62)
- Dva vnuka in pravnukinja (J63)
- Hčerka (K52)
- Žena (K55)

Pogostost druženja s svojci

- Pogosto (F43)
- Jih ne želi obremenjevati preveč (F46)
- Skoraj vsak dan (J60)
- Veliko druženja z družino (K57)

Družba v domačem okolju

- Stik samo s svojci (F44)
- Vnuk in družina (G51)
- Hči in družina (G52)
- Sosed/a (G53, H43)
- Sestra preko telefona (G54)
- Nečaka preko telefona (G55)
- Očetovi sorodniki preko telefona (G56)
- Pogovor z oskrbovalkami (G57)
- Oskrbovalke (H44, K56)
- Vsakodneven stik s hčerko (I52)
- Vsakodneven stik s sinom (I53)
- Redek stik s tretjo hčerko (I54)
- Občasen stik z drugo hčerko (I55)
- Družina (K51)

Način druženja

- Druženje s sosedom na domu (H45)

- Pogovor z oskrbovalkami, ko pridejo na dom (H46)
- Pogovor po telefonu vsak dan dvakrat (J61)
- Kosilo pri sinu vsako nedeljo (J64)
- Druženje ob kavi s sosedo (J65)

Oseba, ki nudi oporo

- Nečakinja (F45)
- Hči, vnuk in vnukinja (G58)
- Sosed (H48)
- Oskrbovalke (H49)
- Sin (I59, J66)
- Snaha (J67)
- Žena in sin (K58)

6. Strahovi/tveganja v domačem okolju

Brez strahu/tveganja

- Brez skrbi (F47, H50)
- Ne ve, ker ne razmišlja o tem (G59)
- Ga ne skrbi, ker nima sorodnikov za sabo (H51)
- Ni strahu, ker ima oskrbovalke in sina (J70)
- Ni skrbi glede oskrbe (K60)

Strah/tveganje

- Nastanitev v dom zaradi poslabšanja stanja (I60, K61)
- Dvigovanje cen oskrbe in življenjskih potrebščin (I61)
- Strah pred padcem (J71)
- Strah povezan z boleznijo (K59)

Upanje za prihodnost

- Želja po hitri in mirni smrti (F48)
- Želja po smrti v svojem domačem okolju (F50)
- Da bi ostalo tako kot je (H63, J85)
- Ne razmišlja o prihodnosti (J68)

Spopadanje s strahom/tveganjem

- Poskuša ne razmišljati o tem (G60, H52, I62)
- Težko, želi si konca (K62)
- Se drži zase in upa, da bo bolje (K63)

Rešitve za strah/tveganje

- Ne ve, ker ne razmišlja o tem (I63)
- Je bolj previdna (J72)

- Prilagoditev stanovanja (J73)
- Se zanese na sina, ki živi blizu (J74)
- Ne ve (K64)

7. Pomanjkljivost in prednosti domačega okolja

Pomanjkljivost

- Ni pomanjkljivosti (F49, H53, I64, J78)
- Ni možnosti oskrbe med vikendi zaradi pomankanja kadra (G6)
- Zaradi cen si ne more privoščiti obsežnejšo oskrbo (G10)
- Slaba dostopnost zdravnika (G61, K66)
- Urejanje prevoza do zdravnika (G62)
- Cena storitev oskrbe na domu (G63)
- Ni pomoči pri uporabi stranišča (I22)

Prednost

- Ko si zaželi, gre lahko ven (G73)
- Bližina družine in sosedov (G75)
- Doma je lahko sam svoj šef (H64)
- Je najbolj srečna doma (I65)
- Življenje v okviru lastne rutine (I76, J77)
- Lažje uresničevanje navad (J75)
- Življenje po lastnem ritmu (J76)
- Bolje je biti doma kot v domu (K15)
- Rajši plača več in je doma kot pa v domu za stare ljudi (K74)

Pomanjkljivost doma za stare ljudi

- Cena domske oskrbe (G64)
- Prilagajanje drugačnemu načinu življenja (I77)

Rešitev za pomanjkljivosti

- Terenska zdravniška služba (G65, K67)
- Višje doplačilo občin/države k stroškom storitve oskrbe na domu (G66)

Navezanost na domače okolje

- Navajena na svoj ustvarjen dom (F17)
- Doma ima svoje stvari in ljudi ter poznano okolje (G26)
- Bi bil doma dokler bi bil lahko (H62)
- Doma dokler bo zmožna, potem dom za stare ljudi (J69)
- Bližina svojcev (I74)
- Vsa lastnina na enem mestu (I75)
- Lastna hiša v kateri želi ostati (J18, K16)
- Tukaj je njegov dom (K14)

8. Finančni vidik oskrbe na domu

Večinsko plačilo stroškov oskrbe

- Kritje stroškov iz lastne pokojnine (G67, H55, J79, K68)
- Sin krije stroške (I66)

Doplačevanje k stroškom oskrbe

- Del lastne pokojnine (I67)
- Ima dobro pokojnino, ne doplačuje nihče (J80)
- Ko je nujno, doplačajo svojci (K70)

Razporeditev sredstev

- Večina pokojnine se porabi za oskrbo (F51, G68)
- Tekoče položnice si deli z vnukom (G70)
- Preostanek sredstev gre za tekoče položnice (H57, I69)
- Več kot polovica pokojnine se porabi za oskrbo (H58)
- Plačevanje zdravil in pripomočkov za nego (I68)
- Položnice in ogrevanje (J81)
- Za oskrbo zapravi manj kot polovico pokojnine (J83)

Preostanek sredstev

- Ostane zelo malo (F52, G69, H56, I70)
- Ostane dovolj za vse potrebe (J82, K69)

9. Ocena zadovoljstva z življenjem v domačem okolju

Splošno zadovoljstvo

- Zadovoljen/na z življenjem (F53, H59)
- Je imela lepo življenje in zdaj ji tudi nič ne manjka (F54)
- Ni dolgčas (F55)
- Srednje zadovoljstvo z življenjem (G71)
- V primerjavi s preteklostjo je življenje zdaj lažje (G72)
- Pogreša zdravje (H16, K71)
- Ima kar potrebuje in živi po lastnih željah (H60)
- Vsega je naveličana (I32)
- Zadovoljen/na, da je lahko doma (I71, K65)
- Zelo zadovoljna (J84)
- Zadovoljen, ker je z družino (K71)

Možnost ponovne izbire oskrbe

- Bi se odločil/a enako (F56, G7, H61, I72, J86)
- Kljub samoti je raje v domačem okolju (F57)

